ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΤΟΣ ΛΣΤ΄. — 1961 — ΤΕΥΧΟΣ Δ΄.
ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ - ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1961

✝ ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ

ΕΛΕΩι ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ, ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ.

ΠΑΝΤΙ ΤΩι ΙΕΡΩι ΚΛΗΡΩι
ΚΑΙ ΤΩι ΕΥΣΕΒΕΙ ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ,
ΧΑΡΙΝ, ΕΛΕΟΣ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗΝ, ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΕΝ ΒΗΘΛΕΕΜ
ΤΕΧΘΕΝΤΟΣ ΣΩΤΗΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ.

Ἐν αἰσθήμασιν εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν Οὐράνιον Πατέρα, διέλθωμεν νοερῶς, τέκνα ἡμῶν ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὰ καὶ ἐπιπόθητα, ἕως τοῦ Σπηλαίου τῆς Βηθλεέμ, ἵνα παραστῶμεν καὶ ἡμεῖς εἰς τὸ τελεσιουργούμενον ἐκεῖ, κατὰ τὴν ἁγίαν ταύτην νύκτα, ὑπερφυὲς τῆς ἐνανθρωπήσεως μυστήριον. Ἐκεῖ, ὕμνοι ἀγγελικοὶ ἐξαγγέλλουσι τὴν πλήρωσιν τῶν προαιωνίων τοῦ Ὑψίστου βουλῶν, τὴν ἀνταπόκρισιν τῆς ἀγάπης Αὐτοῦ εἰς τὴν ἐναγώνιον προσδοκίαν τῶν ἐθνῶν, τὴν παρουσίαν ἐπὶ τῆς γῆς, ἐν μορφῇ καὶ σχήματι ἀνθρώπου, τοῦ προαιωνίου Θεοῦ. «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία» (Λουκ β' 13).

Προσέλθωμεν καὶ ἡμεῖς, ὥσπερ οἱ μάγοι, οἱ ἐξ ἀνατολῶν, καὶ ἐν κατανύξει ψυχῆς κλίνωμεν εὐλαβῶς τὸ γόνυ πρὸ τοῦ σαρκωθέντος Θεοῦ Λόγου, προσφέροντες Αὐτῷ, ἀντὶ χρυσοῦ καὶ σμύρνης καὶ λιβάνου, θερμὴν ἐκ βάθους ψυχῆς εὐχαριστίαν, καὶ αἶνον, καὶ δοξολογίαν, ὅτι ἐταπείνωσεν Ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν, ὅτι ἐνεδύθη τὴν φύσιν καὶ τὰ ἀσθενήματα ἡμῶν, ὅτι ἐκόμισεν ἡμῖν τὴν εἰρήνην, τὴν πρὸς τὸν Θεόν, χαρισάμενος ἡμῖν τὰ δῶρα τῆς καταλλαγῆς καὶ

τῆς υἱοθεσίας, καὶ ἀναδείξας ἡμᾶς καὶ πάλιν υἱοὺς καὶ κληρονόμους Θεοῦ· ὅτι ἁγιάζει ἡμᾶς διὰ τῆς χάριτος Αὐτοῦ καὶ καθ' ἑκάστην δαψιλῶς δωρεῖται ἡμῖν τὰ πρὸς ζωὴν καὶ εὐσέβειαν τέλεια δῶρα τῆς ἀπείρου Αὐτοῦ ἀγαθωσύνης.

Ἀλλ' ἡμεῖς οἱ Ὀρθόδοξοι, κατὰ τὴν ἱερὰν καὶ εὔσημον ταύτην στιγμήν, ὀφείλομεν εὐχαριστῆσαι τῷ ἐνανθρωπήσαντι Θεῷ ἡμῶν καὶ διὰ τὴν εὐλογίαν Αὐτοῦ, πρὸς τὴν Ἁγίαν ἡμῶν Ἐκκλησίαν, τὴν ἐκδηλωθεῖσαν δαψιλῶς διὰ τῆς πραγματώσεως, κατὰ τὸ λῆγον ἔτος, ἑνὸς ἐξαιρετικῶς μεγάλου, τοῦ μεγαλειτέρου ἴσως ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς συγχρόνου Ὀρθοδόξου Χριστιανωσύνης γεγονότος, τῆς Διασκέψεως τῶν κατὰ τόπους Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἐν Ρόδῳ.

Μετὰ παρέλευσιν σειρᾶς ὅλης αἰώνων, καθ' οὓς ἡ Ἁγία ἡμῶν Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἐβίωσε περιόδους ἀκμῆς θρησκευτικῆς καὶ πνευματικῆς ἐπανθήσεως, καὶ ἐπίσης περιόδους ἀφανοῦς ἡρωϊσμοῦ καὶ βαρειῶν δοκιμασιῶν, καθ' ἃς ὅμως ἀείποτε ᾐσθάνετο ἐπαγρυπνοῦσαν ἐπ' αὐτὴν καὶ σώζουσαν τὴν πανσθενουργὸν ἐνέργειαν τῆς Παναγάθου Προνοίας τοῦ Θεοῦ, αὕτη συνῆλθεν εἰς Διάσκεψιν, ἀντιπροσωπευτικὴν τῆς πληρότητος αὐτῆς, διὰ πρώτην οὕτω φορὰν ἐν τῇ μακρᾷ ἱστορίᾳ αὐτῆς, ἵνα διασκεφθῇ ἐπὶ τῶν ἐπειγουσῶν ἀναγκῶν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως καὶ τῶν μεγάλων προβλημάτων, ἅτινα καὶ ἐνώπιον αὐτῆς τίθησιν ἡ σύγχρονος ταραχώδης ἐποχή.

Κατόπιν τοίνυν μακραίωνος σιγῆς, ἀκούεται καὶ πάλιν ἡ φωνὴ τῆς Οἰκουμενικῆς Ἐκκλησίας, αὐθεντικῶς προβαλλούσης τῷ Ὀρθοδόξῳ Πληρώματι ὅσα ἡ συναίσθησις τῆς ἰδιαιτέρας αὐτῆς ἐν τῷ σχεδίῳ τῆς σωτηριώδους οἰκονομίας τοῦ Θεοῦ θέσεως καὶ τῆς ποιμαντορικῆς αὐτῆς εὐθύνης ὑπαγορεύει αὐτῇ, εἰς περιφρούρησιν μὲν τῶν πεπιστευμένων αὐτῇ ψυχῶν ἀπὸ τῆς λύμης τῶν δελεαστικῶν θελγήτρων τῶν ἐν τῷ κόσμῳ φερομένων τοῦ αἰῶνος τούτου ρευμάτων καὶ πεπλανημένων ἰδεολογιῶν, καθοδήγησιν δὲ τούτων καὶ τῶν ἀνθρώπων ἁπάντων πρὸς τὴν πηγὴν τοῦ ζῶντος ὕδατος, τοῦ ἀλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον (Ἰω. δ΄ 14).

Γενικώτερον εἰπεῖν, ἡ πρωτοβουλία καὶ μερίμνη τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, προφρονι δὲ διαθέσει καὶ ἀδελφικῇ συναντιλήψει τῶν Μακαρι-

ωτάτων καὶ Τιμιωτάτων Πατριαρχῶν καὶ Προέδρων τῶν ἀδελφῶν Ὀρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, συγκληθεῖσα Διάσκεψις τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἐν Ρόδῳ ἀποτελεῖ καὶ θὰ ἀποτελῇ γεγονὸς ἔκτακτον καὶ φωτεινὸν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Ἁγιωτάτης Ὀρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας, καθ' ὅσον ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν ἐν τῇ Διασκέψει ταύτῃ ἐκδήλως ἐνεφάνισεν ἐνώπιον τοῦ λοιποῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τοῦ κόσμου παντὸς τὴν ἰσχὺν καὶ τὴν ἐσωτερικὴν καὶ ἐξωτερικὴν αὐτῆς ἑνότητα, ἐπεμαρτύρησεν ἣν ἔχει βαθεῖαν συνείδησιν τῶν εὐθυνῶν καὶ ὑποχρεώσεων αὐτῆς ἔναντι τῶν προβλημάτων τῶν ἰδίων αὐτῆς τέκνων καὶ ὁλοκλήρου τῆς ἀνθρωπότητος, καὶ διεδήλωσε τὴν πλήρη προθυμίαν αὐτῆς εἰς συνεργασίαν μετὰ πασῶν τῶν Χριστιανικῶν Ὁμολογιῶν πρὸς εὐαγγελισμὸν πᾶσι τοῖς λαοῖς «τῆς εἰρήνης τοῦ Χριστοῦ» (Β΄ Κορ. ε΄ 18), συναντίληψιν τῶν ἡγετῶν τῶν Κρατῶν ἐν ταῖς προσπαθείαις αὐτῶν πρὸς ἄρσιν τῶν θλιβερῶν ἀκολουθιῶν καὶ ἀποτελεσμάτων τῶν τελευταίων μεγάλων πολέμων, ἐλάφρυνσιν τῆς ὑφισταμένης ἐν ταῖς μεταξὺ τῶν ἐθνῶν καὶ τῶν λαῶν σχέσεσιν ἐντάσεως, καὶ ἀποκατάστασιν εἰρηνικῆς καὶ γαληνιαίας, κατὰ τὸ ἅγιον τοῦ Θεοῦ θέλημα, καταστάσεως ἐπὶ τῆς γῆς.

Ἀλλ' ἐν Ρόδῳ ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν ἐδοκίμασε καί τιν' ἄλλην εὐλογίαν τοῦ Οὐρανίου κοινοῦ Πατρός, συναντηθεῖσα μετ' Ἀντιπροσώπων τῶν ἀδελφῶν τῆς Δύσεως Ἐκκλησιῶν, καὶ ἔτι μᾶλλον μετὰ τῶν ἀρχαίων Ἀνατολικῶν ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν, Ἀρμενίων, τῆς Κοπτικῆς, Αἰθιόπων, Ἰακωβιτῶν καὶ τοῦ Μαλαμπὰρ τῶν Ἰνδιῶν, τὸ πρῶτον ἀπὸ τῆς Τετάρτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἐν Χαλκηδόνι, τῷ 451 μετὰ Χριστόν.

Οὕτω δέ, αἱ Ὀρθόδοξοι ἡμῶν Ἐκκλησίαι, διακατέχουσαι τὸ μέγα καὶ πολύτιμον τῆς Δογματικῆς ἑνώσεως ἀγαθόν, ἀσαλεύτως διὰ τῶν αἰώνων, καὶ περικρατούμεναι ἐν τῇ ἑνότητι καὶ τῇ κοινῇ πορείᾳ, ἐβάδισαν καὶ πρὸς τὴν Τρίτην τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν Συνέλευσιν, ἐν Νέῳ Δελχὶ τῶν Ἰνδιῶν, ἐν ᾗ σπουδαῖον διὰ τῶν ἐκλεκτῶν Ἀντιπροσώπων αὐτῶν ἔπαιξαν ρόλον εἰς τὴν περαιτέρω εὐεργετικὴν πορείαν τῆς Χριστιανικῆς ταύτης Ὀργανώσεως.

Ἐν βαθυτάτῃ ὅθεν συγκινήσει, ἐπὶ ταῖς νέαις ταύταις καὶ πλουσίαις τοῦ Θεοῦ εὐεργεσίαις καὶ μετ' ἀπολύτου αἰσιοδοξίας εἰς τὸν Γεννηθέντα Χριστὸν ἀποβλέποντες πρὸς τὴν μεγάλην ἡμέραν καὶ ἐπιφανῆ, ἥτις ἔρχεται, ἀπευθύνομεν ἀδελφικὸν χαιρετισμὸν πρὸς τοὺς σεβασμίους Ἀρχηγοὺς ἁπασῶν τῶν εἰς Τριαδικὸν Θεὸν πιστευουσῶν Ἁγίων τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησιῶν. Ὑμῖν δέ, ἀδελφοὶ καὶ τέκνα ἐν Κυρίῳ, ταῦτα ἐν ἀγάπῃ πολλῇ ἐξαγγέλλοντες ἐπὶ ταῖς ἐπιστάσαις καὶ πάλιν ἁγίαις καὶ χαρμοσύνοις Ἑορταῖς τῆς ἐν Βηθλεὲμ Γεννήσεως καὶ ἐν Ἰορδάνῃ Ἐπιφανείας τοῦ Κυρίου,προτρεπόμεθα πάντας πατρικῶς, ὅπως κατ' αὐτὰς φροντίσητε ἐπιβεβαιῶσαι καὶ ἐπιμαρτυρῆσαι τὴν εὐσεβῆ ψυχικὴν ὑμῶν ἀνάτασιν καὶ ἀνύψωσιν δι' ἔργων ἐπαξίων τῆς Χριστιανικῆς ἀγάπης καὶ φιλαδελφίας, ἐπευχόμενοι ὅπως ὁ Κύριος δῷ διελθεῖν ὑμᾶς ταύτας ἐν ὑγείᾳ καὶ χαρᾷ καὶ ἐν παραμυθίᾳ ἀπὸ πάσης θλίψεως καὶ στενοχωρίας βιοτικῆς.

Αὐτὸς δωρήσαιτο καὶ τὸν ἀνατέλλοντα νέον τῆς χρηστότητος Αὐτοῦ ἐνιαυτὸν ὑμῖν, τοῖς οἴκοις ὑμῶν καὶ τῷ κόσμῳ παντὶ φορὸν εὐημερίας καὶ ἀνακουφίσεως.

Ἡ χάρις καὶ ἡ εὐλογία τοῦ σαρκὶ Γεννηθέντος Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν.

Χριστούγεννα τοῦ 1961
† Ὁ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ
διάπυρος πρὸς Θεὸν εὐχέτης πάντων ὑμῶν.

Η ΜΟΝΗ ΤΟΥ ΤΑΙΖΕ

ΗΤΑΝ ΘΕΙΑ ἀνοιξιάτικη ἡμέρα, ὅταν ἔμεινα εἰς τὴν Μονὴν τοῦ **Taizé**. Τὸ βράδυ, τὴν νύχτα ἡ συνομιλία μου μὲ τὸν Prieur Roger Schutz εἰς τὸ Γραφεῖόν του, τὸ ὁποῖον βλέπει πρὸς τὸν λειμῶνα καὶ πέραν αὐτοῦ πρὸς τὸ δάσος. Μιλούσαμε καὶ ἔξω τ' ἀηδόνια ἔχυναν τὴν συγκλονιστικήν των φωνὴν εἰς τὶς ψυχές μας. Τί ν' ἀκούσης ; αὐτά, τὴν γλυκεῖαν νύχτα ποὺ προχωρεῖ ἢ τὴν μελῳδικὴ καὶ θερμὴ φωνὴ τοῦ συνομιλητοῦ μου ;

Ἐπικρατέστερη τὴν βραδυὰ αὐτὴ ἦταν ἡ φωνή του. Βαθύτερη, γλυκύτερη. Τέτοιος εἶναι ὁ ἄνθρωπος, ὅταν εἶναι ἄνθρωπος. Τὸ ἔργον τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ὁ ἄνθρωπος. Τὸ ἔργον μένει, μένομεν καὶ ἡμεῖς. Εἴμεθα ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐκάμαμεν. Κύριε, τὰ ἔργα τῶν χειρῶν ἡμῶν κατεύθυνον. Τὰ αἰσθήματα καὶ αἱ σκέψεις μας μαραίνονται, τὰ ἔργα τῶν χειρῶν ἡμῶν μένουν. Αὐτὰ εἶναι ἡ αἰωνιότης μας. Λέγομεν ὅτι τίποτε δὲν πέρασε, καμμιὰ φωνὴ δὲν ἔσβυσε, ποὺ ἤχησέ ποτε εἰς τὸν κόσμον. Πόσον ἀληθέστερον εἶναι πὼς ποτὲ καμμιὰ πρᾶξις ποὺ ἦταν γεμάτη ἀγάπη δὲν ἔσβυσε, δὲν ἔγινε μάτην. Κύριε, εὐλόγησον τὰ ἔργα τῶν χειρῶν μας.

Παραθέτω ἐδῶ μερικοὺς ἀπὸ τοὺς στοχασμοὺς τοῦ **Roger Schutz.** Μιλούσαμε ἐπάνω εἰς τὸ θέμα, τί θὰ γίνῃ ὁ κόσμος, καὶ ἦταν γύρω μας ἡσυχία καὶ ἀκρόασις. Καὶ ἀκούαμε τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ, τὸ μεγαλεῖόν Του, καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά, τὴν ἀνθρώπινη ἀθλιότητα. Ὄχι ἀφῃρημένα πράγματα, ἀλλὰ χειροπιαστά. Πράγματα τῆς ἐμπειρίας, καὶ τῆς γνώσεως. Ὁ κόσμος προχωρεῖ γρήγορα — λέγει ὁ Συνομιλητής μου. Οἱ ἄνθρωποι αὔριον θὰ γίνουν τέσσαρα, πέντε δισεκατομμύρια.

Τὰ ὀκτακόσια ἑκατομμύρια τῶν Χριστιανῶν, ἄλλοτε ἦσαν τὸ ἥμισυ τῆς ὅλης ἀνθρωπότητος, ἐντὸς ὀλίγου θὰ ἀντιπροσωπεύουν τὸ τέταρτον, τὸ πέμπτον, τὸ ἕκτον τοῦ πληθυσμοῦ τοῦ κόσμου. Ὁ δημογραφικὸς πυρετὸς δέρνει τὶς ὑποανάπτυκτες χῶρες, εἰς τὶς ὁποῖες οἱ Χριστιανοὶ εἶναι πολὺ ὀλίγοι. Εἰς αὐτὴν τὴν πλήμμυραν τὴν ἀνθρωπίνην καὶ τὴν ἐνδημικὴν πεῖναν ποὺ τὴν μαστίζει, μπροστὰ εἰς τὴν ἐπιτάχυνσιν αὐτὴν τῶν ἐξελίξεων καὶ τῆς ὑλικῆς ἀναζητήσεως ἑνότητος τῶν μαζῶν, τί σημασίαν ἔχουν

αὐτοὶ οἱ ὀλίγοι Χριστιανοί, ἡ κατατετμημένη αὐτὴ ζύμη, εἰς ὅλον αὐτὸ τὸ φύραμα, ἡ διαίρεσις τῶν Χριστιανῶν, ποὺ δὲν εἶναι παρὰ ἐρείπια τῆς Ἱστορίας ;

Ἀπομεινάρια, βέβαια, καὶ πλάνη καὶ ὄλεθρος. Εἰμπορεῖ ἡ Μεταρρύθμισις εἰς τὸν δέκατον ἕκτον αἰῶνα νὰ εἶχε τὸν ἱστορικόν της λόγον, μπορεῖ νὰ ἦταν μιὰ ἀνάγκη. Εἰς τὸν σημερινὸν ὅμως αἰῶνα ἡ διαίρεσις εἶναι κάτι τὸ ἀκατανόητον, τὸ τρομερόν. Σήμερα μᾶς χρειάζεται ἀπόλυτη ἀγάπη, καὶ ἡ ἀγάπη γεννᾶ τὴν ἕνωσιν τῶν πνευμάτων.

Τί εἶναι αὐτὲς αἱ διάφορες Ὁμολογίες, ποὺ δὲν μποροῦν νὰ τρέξουν νὰ βοηθήσουν τὸν χωρισμένον ἀδελφόν ; Πληγωμένη εἶναι ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡ ἀνθρωπότης ἀφυπνίζεται σὲ κίνδυνον.

Προσευχόμεθα ἐδῶ — εἶπεν ὁ Roger Schutz — σκεπτόμεθα, ἐργαζόμεθα διὰ τὴν ἑνότητα τῶν Ἐκκλησιῶν. Καὶ εἰς τὴν Κοινότητά μας δεχόμεθα ἀδελφοὺς ποὺ ἔχουν τὴν κλῆσιν πρὸς τὴν ἑνότητα, τὴν κλῆσιν εἰς τὸν Οἰκουμενισμόν. Ἡ ἐπιδίωξίς μας εἶναι νὰ εὕρωμεν τὴν ἑνότητα ἔσωθεν. Ὁ λόγος τοῦ Κυρίου καλεῖ τὶς ἱεραποστολικὲς καρδιές μας, ποὺ ὑποφέρουν ἀπὸ τὴν θανάσιμη διαίρεσιν : «Ἵνα ὦσιν ἕν, Πάτερ, ἵνα ὁ κόσμος πιστεύσῃ ὅτι σὺ μὲ ἀπέστειλας.» Ὁ λόγος αὐτός, ὡσὰν κεραυνὸς περνᾷ ἀπὸ μέσα μας. Εἰς ἕνα κόσμον ποὺ ζητεῖ τὴν ἑνότητά του κάτωθεν, μᾶς κρίνει καὶ μᾶς καταδικάζει.

Διὰ νὰ ἀποκατασταθῇ ἡ πλήρης ὁρατὴ ἑνότης μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν, πρέπει νὰ εἴμεθα ριζωμένοι εἰς τὸν Χριστόν, διότι εἰς αὐτὸν εὑρίσκεται ἡ ἑνότης καὶ ἡ εἰρήνη εἰς αἰῶνας αἰώνων. Ἔσωθεν θὰ μᾶς ἔλθῃ, διὰ τῶν προσευχῶν, τῶν λειτουργικῶν, διὰ τῆς κατανοήσεως καὶ ὑπακοῆς εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν ὀργάνωσιν καὶ τὰς ἀνανεουμένας ἑκάστοτε διατάξεις, διὰ τῶν θεολογικῶν μελετῶν, διὰ τῶν οἰκουμενικῶν συναντήσεων, καὶ διὰ τῶν ἱεραποστολικῶν ἐπαφῶν μὲ τὸν ἐργαζόμενον κόσμον.

Ὁ Roger Schutz ὁμιλεῖ ἰδιαιτέρως διὰ τὴν ζωὴν τῆς προσευχῆς, ἡ ὁποία ἐκμαιεύει καὶ ἐπισπεύδει τὰ μεγάλα γεγονότα. Ἡ αἰωνιότης τῆς ὑφ' ἡμῶν ψαλλομένης δόξης τοῦ Θεοῦ ἀποτελεῖ τὴν γονιμότητα τοῦ ἐδάφους διὰ τὸν χρόνον καὶ τὴν ἐν αὐτῷ πρᾶξιν. Ἡ νύχτα μᾶς καθησυχάζει κάπως, ἀλλ' αἱ πληγὲς τῆς Ἐκκλησίες εἶναι μεγάλες. Αἱ θερμὲς φωνὲς τῶν ἀδελφῶν τῆς μοναστικῆς Κοινότητος τοῦ Taizé — οἱ ὁποῖοι ὅλοι εἶναι νέοι καὶ μορφωμένοι — μᾶς καταπραΰνουν, ἀλλ' οἱ πόνοι τῆς Ἐκκλησίας εἶναι μεγάλοι. Ἱερὸν προσκύνημα, ἱερὴ πορεία, εἶναι ἡ ἐπίσκεψις τοῦ

Taizé. Μανθάνει κανεὶς καλύτερα νὰ σέβεται τὶς καρδιὲς καὶ τὶς ψυχὲς τῶν ἀνθρώπων, ποὺ εἶναι γεμᾶτες ἀπὸ θέλησιν, ἀπὸ ἐνθουσιασμόν, καὶ ἀπὸ θερμότητα.

Καλύτερα δένεται μὲ τὶς καινούργιες γενεές, καὶ βρίσκεται πιὸ πλησίον εἰς τὰς εὐγενεῖς πράξεις τῶν ἀνθρώπων, τὶς πραγματικὲς πράξεις. Καὶ αἰσθάνεται τὴν μεγαλύτερη εὐθύνη νὰ τὶς σκεφθῇ τὶς νέες γενεές, νὰ τὶς πονέσῃ, καὶ συγχρόνως νὰ ἐλπίσῃ εἰς αὐτές. Τελείωσε πλέον ἡ ἐποχή, ὅπου οἱ ἄνθρωποι ἐπίστευσαν ὅτι μποροῦν νὰ κτίσουν ἕνα κόσμον ἰσορροπημένον καὶ εὐτυχῆ, μονάχα μὲ τὰ μέσα τοῦ νοῦ, χωρὶς καρδίαν καὶ χωρὶς ψυχήν.

Ἡ καρδιά μας εἶναι πολὺ πλησίον καὶ τὴν ἀκούομεν, καὶ ζητεῖ ἕνα ρυθμόν, ἕνα σκοπόν. Ὑπάρχουν χίλιοι κίνδυνοι, καὶ ἐξωτερικοὶ καὶ ἐσωτερικοί. Ἡ βαθύτερη ἀνάγκη μας εἶναι νὰ συναντήσωμεν ἀνθρώπους, νὰ ἀτενίσωμεν τὴν μορφήν των, ν' ἀκούσωμεν τὴν φωνήν των, μυστήριον εἶναι αὐτό, θεία μαγεία καὶ εὐτυχία. Τὴν ἀλήθειαν αὐτὴν τὴν καταλαβαίνει καλύτερα, ὅταν συναντᾷ πρόσωπα, ὡσὰν τὸν Roger Schutz καὶ Max Thurian.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν θέσιν τῆς Μονῆς Taizé εἰς τὰς Ἐκκλησίας τῶν Διαμαρτυρομένων, αὐτὴ δὲν ἰσχυρίζεται ὅτι ἐκφράζει τὴν ἐπίσημον θέσιν μιᾶς Ἐκκλησίας ἢ μιᾶς Ὁμοσπονδίας Ἐκκλησιῶν. Πλὴν εἶναι Κοινότης ἀλληλέγγυος πρὸς τὰς Ἐκκλησίας αἱ ὁποῖαι ἐξῆλθον ἀπὸ τὴν Μεταρρύθμισιν, εἰς τὸ σύνολόν των, ἀφοῦ περιλαμβάνει ἀδελφοὺς Λουθηρανοὺς μεταρρυθμισμένους διαφόρων χωρῶν τῆς Εὐρώπης. Τὴν ἐπισκέπτονται Χριστιανοὶ προερχόμενοι ἐκ τῶν Μεταρρυθμισμένων Ἐκκλησιῶν καὶ ἀπὸ ἄλλας διαφόρους χώρας. Διατηρεῖ ἄφθονον ἀλληλογραφίαν μετ' αὐτῶν. Ἀκούει διαφόρους γνώμας, καὶ δέχεται διαφόρους ἀντιδράσεις ἐκ μέρους τοῦ Προτεσταντισμοῦ. Ἀλλ' εἶναι ἀπειράριθμοι ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι χαίρουν καὶ περιμένουν τὸ Taizé νὰ ἐκφράσῃ τὴν γνώμην των καὶ τὴν θέσιν των, ὅπως τὸ κάμνει. Τὸ Ταιζὲ εἰς μίαν εὐρεῖαν ἔννοιαν εἶναι Κοινότης Προτεσταντική.

Ἔχει ἐρωτηθῇ ὁ Roger Schutz ἀπὸ δημοσιογράφον, ἂν νομίζῃ ὅτι ἡ συγκαλουμένη ὑπὸ τοῦ Πάπα Ἰωάννου κγ' Σύνοδος θὰ προωθήσῃ τὸ πρόβλημα τῆς Ἑνότητος. Καὶ ἐκεῖνος ἀπήντησεν ὅτι καὶ ἡ ἀπλῆ ἀγγελία ὑπῆρξε βοήθεια δι' ὅλους. Ὁ Πάπας εἶπεν ὅτι δὲν ἤθελε νὰ καταδικάσῃ, ἀλλὰ νὰ ἀνανεώσῃ. Ἠρωτήθη ἐπίσης ὁ Roger Schutz τί περιμένει ἀπὸ τὴν Σύνοδον αὐτὴν ἡ προτεσταντικὴ συνείδησις. Καὶ ἡ ἀπάντησις ὑ-

πῆρξεν ὅτι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἀναμένει εἶναι ἕνας ἀκριβέστερος καθορισμὸς τῶν σχέσεων μεταξὺ τοῦ Πάπα, τῶν Ἐπισκόπων καὶ τῆς Συνόδου. Ἀκριβέστερος ὁρισμὸς τῶν σχέσεων μεταξὺ Χριστοῦ καὶ τῆς Μητέρας Του, τῆς Μαρίας. Οἱ Διαμαρτυρόμενοι, ὅπως καὶ πολλοὶ Καθολικοὶ — εἶπεν ὁ **Roger Schutz** εἰς τὸν Τύπον — καὶ ὁ Ἅγιος Πατὴρ εὔχονται, ὡς νομίζει, ὅπως ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία ἐμφανίζεται ὁσημέραι κατὰ πρῶτον ὡς Ἐκκλησία τῶν μικρῶν τοῦ κόσμου τούτου, τῶν πιεζομένων, τῶν πεινασμένων. Ἡ Παρθένος Μαρία εἶπεν ὅτι μὲ τὴν ἔλευσιν τοῦ Χριστοῦ, οἱ μικροὶ θὰ ἀνυψωθοῦν, οἱ δυνατοὶ θὰ χαμηλώσουν.

Οἱ Διαμαρτυρόμενοι, εἶπε, τρομάζουν ν' ἀκούσουν τὴν λέξιν «ἐπιστροφή». Δὲν ἀρνεῖται ὅτι ἐξ ἀπόψεως καθολικῆς ἡ λέξις αὐτὴ ἔχει βαθεῖάν τινα ἔννοιαν. Ἀλλὰ ἡ λέξις δὲν ἀνταποκρίνεται πλέον εἰς τὸ πνεῦμα τῶν καιρῶν. Προτιμᾷ ἀπὸ τὴν λέξιν αὐτὴν «ἐπιστροφὴ» — ἡ ὁποία σημαίνει οἱονεὶ βάδισμα πρὸς τὰ ὀπίσω — τὴν λέξιν «ξεπέρασμα», ἡ ὁποία σημαίνει ὅτι προχωρεῖ κανεὶς πρὸς τὰ ἐμπρός, πέραν ἀπὸ τὸν ἑαυτόν του. Ἡ λύσις εἶναι εἰς τὴν κορυφήν. Θὰ προχωρήσουν καὶ οἱ μὲν καὶ οἱ δὲ πρὸς τὰ ἐπάνω, καὶ θὰ συναντηθοῦν εἰς τὴν κορυφήν.

Ὁ **Roger Schutz** ἐδήλωσεν ὅτι πρέπει νὰ ὑπογραμμισθῇ ὅτι ἡ ἀναζήτησις τῆς Ἑνότητος ἀπαιτεῖ ἄκραν σύνεσιν, ὑπομονητικὴν ἑτοιμασίαν. Τόσαι δευτερεύουσαι παραδόσεις, τόσαι χρήσεις οὐχὶ οὐσιώδεις, μᾶς χωρίζουν. Ὁ καθένας ὀφείλει νὰ ξεύρῃ νὰ θυσιάζῃ ὅ,τι δὲν εἶναι οὐσιῶδες καὶ χρήσιμον. Χρειάζεται πολὺς χρόνος, πολλὴ ἐργασία καὶ αὐταπάρνησις.

Δὲν ἠμποροῦμεν — ἐξηκολούθησε — νὰ ζητῶμεν ἀπὸ τοὺς χωρισμένους ἀδελφούς μας ἀπαρνήσεις ποὺ εἶναι εἰς αὐτοὺς ἀδύνατοι, διότι ἀναφέρονται εἰς τὴν βαθυτέραν των πίστιν. Ὁ πραγματικὸς οἰκουμενικὸς διάλογος, καὶ ἀληθινὰ τελεσφόρος, συνίσταται εἰς τὸ νὰ ζητῶμεν ἀπὸ τὸν πλησίον, ἀδελφὸν χωρισμένον, νὰ κάμῃ τὸ βῆμα ποὺ εἶναι δυνατὸν εἰς αὐτὸν σήμερα. Δὲν δυνάμεθα νὰ ζητήσωμεν ἀπὸ τοὺς Καθολικοὺς νὰ ἐγκαταλείψουν ἕνα ἄρθρον τῆς πίστεώς των, τὸ ὁποῖον εἶναι οὐσιῶδες δι' αὐτούς. Ἀλλὰ δυνάμεθα νὰ ἐλπίσωμεν ὅτι θὰ κάμουν τὸ βῆμα ποὺ εἶναι δυνατὸν εἰς αὐτούς. Ὅταν γίνῃ ἓν βῆμα, θὰ ἀκολουθήσῃ καὶ ἄλλο.

Προκειμένου διὰ τὴν Μαριολογίαν, δυνάμεθα ἐπίσης νὰ ζητήσωμεν — εἶπε — ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς μας Καθολικούς, νὰ συγκεντρώσουν ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερον τὴν εὐσέβειάν των πρὸς τὸν Χριστόν, Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, τοῦ ὁποίου ἡ Μαρία εἶναι ἡ ἀνθρωπίνη Μητέρα. Δυνάμεθα νὰ ζητήσωμεν παρ' αὐτῶν ν' ἀφήσουν μερικὲς χρήσεις εὐσεβείας πρὸς τὴν

Μαρίαν, ποὺ ἀποτελοῦν παραπέτασμα εἰς τὴν λατρείαν τοῦ μόνου Θεοῦ. Ἡ Μαρία, ἡ ὁποία εἶπεν ὅτι θὰ τὴν μακαρίζωσι πᾶσαι αἱ γενεαὶ τῆς γῆς, ὠνόμασε τὸν ἑαυτόν της ταπεινὴν δούλην τοῦ Κυρίου.

Συνοψίζων, εἶπεν, ὅτι ἡ οἰκουμενικὴ ἐργασία εἶναι καμωμένη ἀπὸ ὑπομονὴν καὶ ἀγάπην. Διὰ νὰ εἶναι τελεσφόρος, πρέπει νὰ ἀναμένωμεν ἕτοιμοι καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ νὰ κάμωμεν ὅσα δὲν ἀντίκειται εἰς τὰς θεμελιώδεις πεποιθήσεις μας. Καὶ ὅταν θὰ εἰσερχώμεθα εἰς ἀδιεξόδους, ὀφείλομεν νὰ διπλασιάζωμεν τὰς προσευχάς μας πρὸς τὸν Χριστόν, παρακαλούμενον νὰ μᾶς δώσῃ τὴν ἑνότητα τὴν ὁποίαν θέλει διὰ τὴν Ἐκκλησίαν Του,

Τί ἀπαιτεῖται ἐπάνω ἀπὸ ὅλα ; Τί ἀπαιτεῖ ὁ πραγματικὸς καὶ τελεσφόρος οἰκουμενισμός ; Μιὰ μεταβολή, ἀναμόρφωσιν τῶν νοοτροπιῶν. Δὲν ἀρκεῖ νὰ θέλωμεν τὸν διάλογον μὲ τοὺς χωρισμένους ἀδελφούς μας, διὰ νὰ δυνάμεθα νὰ θεωρῶμεν τοὺς ἑαυτούς μας οἰκουμενικούς, πρέπει νὰ θέλωμεν τὸν διάλογον τοῦτον ὑπομονητικόν,ποὺ ζητεῖ ἀπὸ τοὺς ἄλλους, καὶ δέχεται διὰ τὸν ἑαυτόν του τοὺς δυνατοὺς καθαρμούς /

Τελευτῶντες καὶ ἀνακεφαλαιώνοντες, σημειώνομεν διὰ τὸ Μοναστήριον τοῦ Taizé. Οἱ Μοναχοί του εἶναι Προτεστάνται. Ὁ κύριος σκοπός των εἶναι ἡ ἕνωσις τῶν Ἐκκλησιῶν. Τοὺς βλέπει κανεὶς μὲ τὴν λευκὴν στολήν των, τὴν τόσον γραφικήν, μονάχα εἰς τὰς ἀκολουθίας των. Τὴν ἡμέραν εἶναι ἰατροί, γλύπται, ζωγράφοι, τυπογράφοι, ἐργάζονται εἰς τὴν ἔπαυλιν, κατασκευάζουν δοχεῖα. Εἶναι οἱ μόνοι Προτεστάνται Μοναχοὶ τοῦ κόσμου. Τεσσαράκοντα πέντε τὸν ἀριθμόν, νέοι ὅλοι, ὁ Prieur μονάχα πέρασε τὰ σαράντα χρόνια.Εἰς τὴν σιωπήν, εἰς τὴν ἐργασίαν, εἰς τὴν προσευχήν, μοχθοῦν νὰ πλησιάσουν ἀλλήλους Προτεστάνται καὶ Καθολικοί, χωρισμένοι ἀπὸ τέσσαρας αἰῶνας πρίν.

Πέρυσι ἐννέα Ἐπίσκοποι Καθολικοὶ καὶ ἑξῆντα πέντε Πάστορες συνῆψαν τὸν πρῶτον διάλογον ὕστερα ἀπὸ τετρακόσια ἔτη. Ἐφέτος καὶ εἰς τὸ μέλλον οἱ διάλογοι θὰ συνεχισθοῦν εἰς μεγαλυτέραν κλίμακα. Ἡ λέξις Ταιζὲ θὰ περάσῃ εἰς τοὺς μεταγενεστέρους, ὅπως φρονοῦν πολλοί, ἕνα ὄνομα ἑνὸς τόπου ἐμπνευσμένου.

† Ὁ Πριγκηποννήσων ΔΩΡΟΘΕΟΣ.

ΑΓΓΛΙΚΑΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΝΘΡΟΝΙΣΙΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΑΝΤΟΥΑΡΙΑΣ ΜΙΧΑΗΛ ΡΑΜΣΕΫ

Ἀπὸ 26ης μέχρι 30ῆς Ἰουλίου 1961 διεξήχθησαν ἐν Λονδίνῳ αἱ τελεταὶ τῆς ἐνθρονίσεως τοῦ νέου Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας καὶ Πριμάτου πάσης Ἀγγλίας κ. Μιχαὴλ Ράμσεϋ. Εἰς τὰς τελετὰς ταύτας ἐξεπροσωπήθη εἰς εὐρεῖαν κλίμακα ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία δι' ἐκλεκτῶν Ἀντιπροσώπων αὐτῆς. Ἀπὸ μέρους τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου παρέστησαν, Συνοδικῇ ἀποφάσει, ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Θυατείρων κ. Ἀθηναγόρας, ἐντεῦθεν δὲ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Σάρδεων κ. Μάξιμος μετὰ τοῦ Πανοσ. Ὑπογραμματέως τῆς Ἁγίας καὶ Ἱ. Συνόδου κ. Γαβριήλ.

Κατωτέρω δημοσιεύεται Βιογραφικὸν σημείωμα τοῦ νέου Ἀρχιεπισκόπου, ἐν συνεχείᾳ δὲ ἡ πρὸς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα καὶ τὴν Ἁγίαν καὶ Ἱ. Σύνοδον ὑποβληθεῖσα ἔκθεσις τῆς Πατριαρχικῆς Ἀντιπροσωπείας, ἐπὶ τῶν ἱστορικῶν τούτων τελετῶν τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίας Ἄρθουρ Μιχαὴλ Ράμσεϋ, ἐγεννήθη τὸ 1904 ἐκ γονέων πιστῶν εἰς τὰς Χριστιανικὰς παραδόσεις. Τὰς θεολογικὰς αὐτοῦ σπουδὰς συνεπλήρωσεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Καίμπριτζ καὶ τὸ Θεολογικὸν Κολλέγιον Κάντεστον. Ἐχειροτονήθη εἰς Διάκονον τῷ 1928 καὶ εἰς Πρεσβύτερον τῷ 1929. Μετὰ διετῆ ὑπηρεσίαν ἐν τῇ Κοινότητι Λίβερπουλ, διωρίσθη ὑποδιευθυντὴς τοῦ Θεολογικοῦ Κολλεγίου Λίν-

κολν, μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1930—1936. Ἐπὶ μίαν δεκαετίαν καὶ μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1940—1950 ἐποίμανε τὴν περιφέρειαν Ντάραμ καὶ ἐδίδαξεν εἰς τὸ ὁμώνυμον Πανεπιστήμιον ὡς Καθηγητὴς τῆς Θεολογίας. Ἠκολούθησαν δύο ἔτη διδασκαλίας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Καίμπριτζ. Ὡς Ἐπίσκοπος Ντάραμ ἀπέκτησε καὶ τὸ δικαίωμα ὅπως παρακάθηται εἰς τὴν Βουλὴν τῶν Λόρδων. Τὸ ἔτος 1955 ἐξελέγη Ἀρχιεπίσκοπος Ὑόρκης.

Συγγραφεὺς πολλῶν ἔργων Θεολογικῶν τυγχάνει ἐκ τῶν ἐμβριθεστέρων Θεολόγων τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας καὶ θερμὸς ὀπαδὸς τῆς Χριστιανικῆς ἑνότητος. Ἐξελέγη Ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίας τῇ 1ῃ Ἰουνίου 1961.

Η ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΥΠΟ ΤΟΝ ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΝ ΣΑΡΔΕΩΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑΣ

Παναγιώτατε,

Ἐκπληροῦντες σεπτὴν ἐντολὴν τῆς Ὑ. Θ. Παναγιότητος καὶ ἀπόφασιν τῆς Ἁγίας καὶ Ἱ. Συνόδου, ὅπως ὁμοῦ μετὰ τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Θυατείρων κ. Ἀθηναγόρου ἐκπροσωπήσωμεν τὴν Μητέρα Ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ Μ. Ἐκκλησίαν, κατὰ τὰς τελετὰς τῆς ἐνθρονίσεως τοῦ νέου Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας καὶ Πριμάτου Πάσης Ἀγγλίας Δρος Ἄρθουρ Μιχαὴλ Ράμσεϋ, ἀνεχωρήσαμεν ἀεροπορικῶς ἐκ τῆς Πόλεως ἡμῶν, δι' ἀεροσκάφους τῆς Ὀλυμπιακῆς Ἑταιρίας, τῇ Κυριακῇ, 25ῃ Ἰουνίου καὶ ὥρα 11.15 π.μ., ἀφικόμενοι περὶ τὴν 1ην μ.μ. ἐν τῷ ἀεροδρομίῳ τοῦ Ἑλληνικοῦ, ἔνθα ἐχαιρέτισαν ἡμᾶς ἀπὸ μέρους τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κ. Θεοκλήτου, ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Ἀχαΐας κ. Παντελεήμων.

Ἐκκινήσαντες ἐξ Ἀθηνῶν, δι' ἑτέρου ἀεροσκάφους, ἀφικόμεθα, μέσῳ Ρώμης, περὶ τὴν 5ην ὥραν εἰς Παρισίους, ἔνθα ἀπὸ μέρους τοῦ Θεοφ. Ἐπισκόπου Ρηγίου κ. Μελετίου, κωλυθέντος λόγῳ ὑποχρεώσεως αὐτοῦ, ὅπως παραστῇ εἰς σχολικὴν τελετήν, ὑπεδέξατο ἡμᾶς ὁ Ἱεροδ. κ. Ἱερεμίας Καλλιγιώργης, ἀπόφοιτος Χάλκης. Μετὰ εἰκοσάλεπτον ἀνάπαυσιν ἐν τῷ ἀεροδρομίῳ, συνεχίσαμεν διὰ τοῦ αὐτοῦ ἀεροσκάφους, ἀφικόμενοι περὶ ὥραν τοπικὴν 7ην μ.μ. εἰς Λονδῖνον, ἔνθα ἀπὸ μέρους μὲν τῆς Α. Σ.,

τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Θυατείρων κ. Ἀθηναγόρα ἐχαιρέτισεν ἡμᾶς ὁ Πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Ἀρίσταρχος Μαυράκης, ἀπόφοιτος Χάλκης, ἐκ προσώπου δὲ τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας ὁ Αἰδ. κ. Τζὼν Σάττερθγουέϊτ, Γραμματεὺς ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν ὑποθέσεων τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας, μετὰ τοῦ Βοηθοῦ αὐτοῦ κ. Μιχαὴλ Χάλιγουελ καὶ ἐκεῖθεν ὡδηγήθημεν ἐπ' αὐτοκινήτων εἰς τὸ ξενοδοχεῖον «Σαὶντ Ἕρμιν», ἐν τῇ εἰσόδῳ τοῦ ὁποίου προϋπήντησεν ἡμᾶς ὁ Σεβ. Ἐπίσκοπος Γιβραλτὰρ κ. Στάνλεϋ Ἴλν, εὐχηθεὶς ἡμῖν τὰ εἰκότα καὶ ζητήσας συγγνώμην, διότι ἐκ κακῆς συνεννοήσεως δὲν ἠδυνήθη, ἵνα παραστῇ κατὰ τὴν ἐν τῷ ἀεροδρομίῳ ἄφιξιν ἡμῶν, καθ' ἣν ἔλαβεν ἐντολὴν παρὰ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, ὅπως εὑρίσκηται ἐπὶ κεφαλῆς τῆς ἐπὶ τῆς προϋπαντήσεως Ἀντιπροσωπείας.

Μετὰ δεκάλεπτον ἀνάπαυσιν εἰς τὸ διατεθὲν ἐπὶ τούτῳ ἰδιαίτερον διαμέρισμα, χαρακτηριστικὸν τῆς ἐπιδειχθείσης ἀπὸ μέρους τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας ἰδιαιτέρας προσοχῆς πρὸς τὴν Ἀντιπροσωπείαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἐκλήθημεν εὐθὺς ἀμέσως εἰς ἀνεπίσημον δεῖπνον, εἰς ὃ παρεκάθησαν ἐκτὸς ἡμῶν ὁ Σεβ. Ἐπίσκοπος Γιβραλτὰρ κ. Στάνλεϋ Ἴλν, ὁ Αἰδεσ. κ. Τζὼν Σάττερθγουέϊτ καὶ ὁ Βοηθὸς αὐτοῦ κ. Μιχαὴλ Χάλιγουελ ὡς καὶ ὁ Πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Ἀρίσταρχος Μαυράκης. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ δείπνου ἐπεκράτησεν ἀτμόσφαιρα ἐγκαρδιότητος καὶ ἀντηλλάγησαν ἑκατέρωθεν προπόσεις.

Ἐν τῷ αὐτῷ ξενοδοχείῳ κατέλυσαν καὶ οἱ Ἀντιπρόσωποι τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας Σεβ. Μητροπολίτης Καρθαγένης κ. Παρθένιος, τῆς Ἐκκλησίας Ρουμανίας, ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Μολδαβίας κ. Ἰουστῖνος, τῆς Ἐκκλησίας τῆς Βουλγαρίας, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Βάρνης κ. Ἰωσὴφ καὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος οἱ Σεβ. Μητροπολῖται Μυτιλήνης κ. Ἰάκωβος καὶ Ρόδου κ. Σπυρίδων. Ἡ Ρωσσικὴ Ἀντιπροσωπεία, ἀπαρτιζομένη ἐκ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Γιαροσλαύου καὶ Ροστοβίου κ. Νικοδήμου, τοῦ Αἰδ. Πρωτοπρεσβυτέρου κ. Κ. Ρουζίτσκυ καὶ τοῦ Διερμηνέως Αἰδεσ. κ. Ἠλιοὺ Ὀρλὼφ τῆς ἐν Ρωσσίᾳ Ἐκκλησίας τῶν Βαπτιστῶν, κατέλυσεν εἰς ἕτερον ξενοδοχεῖον τῆς Ἀγγλικῆς Πρωτευούσης.

Λόγῳ τοῦ προκεχωρηκότος τῆς ὥρας τῆς ἀφίξεως ἡμῶν εἰς Λονδῖνον καὶ τοῦ παρατεθέντος εὐθὺς ἀμέσως δείπνου, μὴ δυνηθέντες, ὅπως ἐπισκεφθῶμεν αὐθημερὸν τὸν Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπον Θυατείρων, τὴν ἐπομένην, Δευτέραν, 26ην Ἰουνίου καὶ περὶ ὥραν 8ην πρωϊνήν, μετέβημεν παρ' αὐτῷ, γενόμενοι δεκτοὶ μετ' ἀγάπης καὶ ἐγκαρδιότητος.

Κατὰ τὴν ἐπίσκεψιν ἡμῶν ταύτην, διεβιβάσαμεν τῇ Α. Σεβασμιότητι τὸν χαιρετισμὸν καὶ τὰς εὐχὰς τῆς Υ. Θ. Παναγιότητος, ἀντηλλάξα-

μεν δὲ σκέψεις ἐπὶ διαφόρων σημείων, ἀφορώντων εἰς τὴν ἀποστολὴν ἡμῶν.

Τὴν μεσημβρίαν τῆς αὐτῆς ἡμέρας, ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Θυατείρων παρέθεσε γεῦμα, εἰς ὃ πλὴν ἡμῶν παρεκάθησαν οἱ Σεβ. Μητροπολῖται Μυτιλήνης καὶ Ρόδου καὶ οἱ Θεοφ. Ἐπίσκοποι Ρηγίου κ. Μελέτιος καὶ Ἀπαμείας κ. Ἰάκωβος.

Τὴν ἑσπέραν τῆς Δευτέρας, παρετέθη ἀνεπίσημον δεῖπνον, οὗτινος προέστη ὁ Σεβ. Ἐπίσκοπος Κάρλαϊ κ. Θωμᾶς Μπλοῦμερ, παρεκάθησαν δὲ ἅπαντες οἱ συγκεντρωθέντες ἐν Λονδίνῳ Ἀντιπρόσωποι τῶν διαφόρων Ἐκκλησιῶν. Κατὰ τὰ ἐπιδόρπια ὁ Ἀγγλικανὸς Ἐπίσκοπος ἐχαιρέτισε τοὺς Ἀντιπροσώπους, ἐξῆρε τὴν εὐρεῖαν ἐκπροσώπησιν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ ηὐχήθη αὐτοῖς εὐχάριστον τὴν ἐν Ἀγγλίᾳ διαμονὴν αὐτῶν καὶ καρποφόρους τὰς μεταξὺ ἀλλήλων ἐπικοινωνίας καὶ ἐπαφάς.

Ἀπαντῶν ὁ γράφων, ἐξ ὀνόματος καὶ τῶν λοιπῶν Ἀντιπροσωπειῶν, ηὐχαρίστησε διὰ τὴν γενομένην ἐγκάρδιον ὑποδοχὴν καὶ διὰ τὴν παρεχομένην ἀδελφικὴν φιλοξενίαν, διεβίβασε τὸν χαιρετισμὸν καὶ τὰς εὐχὰς τῆς Υ. Θ. Παναγιότητος, ἀνεφέρθη εἰς τὸ κεφάλαιον τῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, ἐτόνισε τὸν πόθον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ὑπὲρ τῆς ἔτι μεγαλυτέρας καλλιεργείας καὶ συσφίγξεως τούτων, εὐχηθεὶς ἐν τέλει ὑπὲρ ὑγείας καὶ τῆς ἄνωθεν ἐνισχύσεως τοῦ νέου Ἀρχιεπισκόπου εἰς τὸ πολυεύθυνον ἔργον αὐτοῦ. Ἐπίσης δι' ὀλίγων ηὐχαρίστησε καὶ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Γιαροσλὰβ καὶ Ροστοβίου.

Τὴν ἑπομένην, Τρίτην, 27ην ἰδίου, ἡμέραν τῆς ἐνθρονίσεως τῆς Α. Χάριτος, τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας, καὶ περὶ ὥραν 10ην πρωϊνήν, ὡδηγήθημεν ἐπ' αὐτοκινήτου, ὑπὸ τῶν ἐπὶ τούτῳ ὁρισθέντων Κληρικῶν - συνδέσμων ἑκάστης Ἀντιπροσωπείας, εἰς τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμὸν Βικτωρίας, ἐν ᾧ συνεκεντρώθησαν πλεῖστοι τῶν Ἀγγλικανῶν Ἐπισκόπων, οἱ Ἐκπρόσωποι τῆς Κυβερνήσεως καὶ πλῆθος ξένων καὶ Βρεττανῶν κεκλημένων εἰς τὴν τελετὴν τῆς ἐνθρονίσεως. Τὴν 11ην ἀκριβῶς ὥραν, ἅπαντες, ἐπιβάντες εἰδικῆς ἁμαξοστοιχίας, ἀνεχώρησαν διὰ τὴν Καντουαρίαν, ἔνθα καὶ ἀφικόμεθα τὴν 12.54 μ. μ. ὁδηγηθέντες δι' ἐπὶ τούτῳ λεωφορείων εἰς τὸν ἱστορικὸν Καθεδρικὸν Ναόν, ἐν τῇ κρύπτῃ τοῦ ὁποίου, εὐθὺς ἀμέσως ἤρξατο ἡ προετοιμασία διὰ τὴν τελετήν, σχηματισθεισῶν δύο παρατάξεων, μιᾶς ἐκ τῶν Ἀγγλικανῶν καὶ ἑτέρας ἐκ τῶν Ἀντιπροσώπων τῶν κεκλημένων Ἐκκλησιῶν, οἵτινες καὶ ἡνώθησαν ἐν τέλει εἰς ἑνιαίαν μεγαλειώδη πομπήν, ἣν κατέκλειεν ἡ Α. Χάρις, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Δρ. Ἄρθουρ Μιχαὴλ Ράμσεϋ, ἑκατοστὸς Πριμᾶτος τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας.

Τῆς ὅλης πομπῆς, ἣν ἐν ἀτμοσφαίρᾳ βαθείας θρησκευτικῆς κατανύξεως, παρηκολούθησαν ἄνω τῶν τεσσάρων χιλιάδων κεκλημένων προσώπων, ἀπαρτιζομένης ἐκ δέκα τμημάτων, προηγοῦντο, φέροντες τὴν μεγάλην αὐτῶν στολήν, οἱ Βαρῶνοι τῆς στέψεως καὶ οἱ Ἀξιωματοῦχοι τῶν πέντε λιμένων, συνῳδὰ κρατοῦντι σχετικῷ ἔθει, οἱ Δήμαρχοι Καντουαρίας καὶ τῶν λοιπῶν πόλεων τῆς Ἐπαρχίας, ὁ Δήμαρχος τοῦ Λάμπεθ καὶ ὁ Λόρδος Δήμαρχος τῆς Ὑόρκης. Ἠκολούθουν ὁ Λόρδος Καγκελλάριος Ὑποκόμης Κίλμουρ, φέρων τὴν μεγάλην αὐτοῦ στολήν, οἱ Ὑπουργοὶ Ἐσωτερικῶν καὶ Οἰκονομικῶν κ.κ. Ρ. Α. Μπάτλερ καὶ Σέλγουϊν Λόϋντ, ὁ ἡγέτης τῆς Ἀντιπολιτεύσεως κ. Χιοὺ Γκαίϊτσκελ καὶ ὁ κ. Ντέϊβιντ Στῆβενς ἐξ ὀνόματος τοῦ Πρωθυπουργοῦ κ. Μὰκ Μίλλαν, κωλυθέντος ἵνα παραστῇ αὐτοπροσώπως, ὁ Λόρδος τοῦ Κὲντ καὶ οἱ λοιποὶ Ἀξιωματοῦχοι τῆς Πολιτείας, οἱ λαϊκοὶ ἀναγνῶσται καὶ 355 Κληρικοὶ τῆς Ἐπαρχίας, οἱ Προϊστάμενοι καὶ τὸ Πρεσβυτέριον τῶν Καθεδρικῶν Ναῶν Ντάραμ καὶ Ὑόρκης, ὡς ἐκ τοῦ δεσμοῦ τῶν πόλεων τούτων πρὸς τὸ πρόσωπον τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, ὑπηρετήσαντος ἐν αὐταῖς, οἱ Ἀντιπρόσωποι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Σκωτίας, οἱ Ἀντιπρόσωποι τῶν Ἐλευθέρων Προτεσταντικῶν Ὁμολογιῶν ἐν τῷ Ἡνωμένῳ Βασιλείῳ, οἱ Ἐκπρόσωποι τῶν Λουθηρανικῶν καὶ Μεταρρυθμισμένων Ἐκκλησιῶν, ὁ Ἐκπρόσωπος τῆς Ἀρμενικῆς Γρηγοριανῆς Ἐκκλησίας, οἱ Ἀντιπρόσωποι τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἤτοι :

Ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος κ. Νικόδημος, τῆς ἐν ἐξορίᾳ Ρωσσικῆς Ἐκκλησίας ἐν τῷ Ἡνωμένῳ Βασιλείῳ,

Ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Βίλνας κ. Ματθαῖος, τῆς Πολωνικῆς Ἐκκλησίας,

Ὁ Αἰδεσ. Πρωτοπρεσβύτερος κ. Μίλογιτ Νίκολιτς, τοῦ Πατριαρχείου Σερβίας,

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Βάρνης καὶ Πρεσλάβας, τῆς Ἐκκλησίας τῆς Βουλγαρίας,

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μολδαυΐας, τοῦ Πατριαρχείου Ρουμανίας,

Οἱ Σεβ. Μητροπολῖται Μυτιλήνης καὶ Ρόδου καὶ ὁ Θεοφιλ. Ἐπίσκοπος Ἀπαμείας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Οἱ Σεβ. Μητροπολῖται Γιαροσλαύου καὶ Ροστοβίου, ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Σεργκιέβου κ. Ἀντώνιος, ὁ Αἰδεσ. Πρωτοπρεσβύτερος κ. Κ. Ρουζίτσκυ καὶ ὁ κ. Ἰ. Ὀρλώφ, Διερμηνεὺς τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας.

Ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Ρηγίου, τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων,

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Καρθαγένης, τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας,

Οἱ Σεβ. Θυατείρων κ. Ἀθηναγόρας (ἐκπροσωπῶν καὶ τὸ Πατριαρχεῖον Ἀντιοχείας) καὶ Σάρδεων κ. Μάξιμος, καὶ ὁ Πανοσιολ. Διάκονος κ. Γαβριὴλ Ὑπογραμματεὺς τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου,

Οἱ Ἐκπρόσωποι τῆς Παλαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, ἤτοι ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Οὐτρέχτης κ. Ἀνδρέας Ρίγκελ καὶ ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Ντέβεντερ Δρ. Π. Ἰάνς, οἱ σπουδασταὶ τῆς Βασιλικῆς Σχολῆς Καντουαρίας, ἀποτελοῦντες τιμητικὴν συνοδείαν τοῦ ἀρχαίου καὶ ἱστορικοῦ Εὐαγγελίου τῆς Καντουαρίας (Ε' ἢ Στ' αἰῶνος), ὅπερ ἔφερον οἱ Καθηγηταὶ τοῦ Κολλεγίου Κόρπους Κρίστι τοῦ Καίμπριτζ, ἔνθα, τοῦτο φυλάσσεται, ὅτι «θέλει προασπίσει τὰ δίκαια καὶ τὰς ἐλευθερίας τοῦ Καθεδρικοῦ καὶ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ Καντουαρίας καὶ θέλει τηρήσει τὰ ἐν αὐτῷ κρατοῦντα ἔθιμα», οἱ Προϊστάμενοι τῶν Καθεδρικῶν Ναῶν Ρότσεστερ, Οὐεστμίνστερ, Οὐΐντσορ καὶ Ἁγίου Παύλου, οἱ φέροντες τὸν Σταυρὸν Ἀξιωματοῦχοι, οἱ Χοροί, οἱ ἐλάσσονες Κανονικοί, ὁ Ἀρχειοφύλαξ, οἱ ἓξ Ἱεροκήρυκες καὶ οἱ τιμῆς ἕνεκεν φέροντες τὸν τίτλον τοῦ Κανονικοῦ, ὁ Ἐπίσκοπος Νέας Ὑόρκης, ὁ Ἐπίσκοπος Γλασκώβης καὶ Γκαλλογουαίη, ὁ Ἐπίσκοπος Στῆβεν Μπαίην, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Δουβλίνου, ὁ Πρῶτος τῆς Ἐπισκοπικῆς Ἐκκλησίας τῆς Σκωτίας, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Οὐαλλίας, ὁ ἐν Ἱεροσολύμοις Ἀρχιεπίσκοπος, οἱ Ἐπίσκοποι τῆς Ἐπαρχίας Ὑόρκης, οἱ Ἐπίσκοποι τῆς Ἐπαρχίας Καντουαρίας, καὶ τέλος οἱ ἓξ Ἀξιωματοῦχοι Ἐπίσκοποι τῆς Ἐπαρχίας, ἤτοι ὁ Ἐπίσκοπος τοῦ Ρότσεστερ, ὁ Ἐπίσκοπος τοῦ Οὐώστεστερ, ὁ Ἐπίσκοπος τοῦ Σάλμπωρυ, ὁ Ἐπίσκοπος τοῦ Λίνκολν, ὁ Ἐπίσκοπος τοῦ Οὐΐνστερ καὶ ὁ Ἐπίσκοπος τοῦ Λονδίνου.

Τὴν ὅλην πομπὴν κατέκλειεν ἡ Α. Χάρις, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίας, περιβεβλημένος χρυσοκέντητον κάπαν, πεποικιλμένην διὰ τῶν θυρεῶν τῶν πόλεων Ντάραμ, Ὑόρκης καὶ Καντουαρίας, καὶ φέρων πολύτιμον μίτραν.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς πορείας τῆς πομπῆς πρὸς τὸν Ναόν, ἐψάλλοντο κατανυκτικώτατα διάφοροι ὕμνοι. Ἅμα τῇ ἐμφανίσει τοῦ Ἀρχιεπισκόπου πρὸ τῆς εἰσόδου τοῦ Ναοῦ, ἤχησαν θριαμβευτικῶς οἱ σάλπιγγες τῆς Βασιλικῆς Στρατιωτικῆς Μουσικῆς Σχολῆς, ὁ δὲ Αἰδεσ. κ. Χιούλιτ Τζῶνσον, Προϊστάμενος τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ, περιστοιχούμενος ὑ-

πὸ τοῦ Πρεσβυτερίου, ἐχαιρέτισε τὸν Ἀρχιεπίσκοπον, ἐγχειρίζων δ' αὐτῷ τὴν ποιμαντορικὴν ῥάβδον, εἶπε τὰ ἀκόλουθα : «Ἐξ ὀνόματος τοῦ Πρεσβυτερίου τοῦ Καθεδρικοῦ καὶ Μητροπολιτικοῦ τούτου Ναοῦ τοῦ Χριστοῦ, Καντουαρίας, ἐγχειρίζω σοι τὴν ποιμαντορικὴν ταύτην ῥάβδον, εἰς ἔνδειξιν τῆς ἀναλήψεως τῆς πνευματικῆς ἐπιστασίας τῆς ἕδρας τῆς Καντουαρίας». Ἀπαντῶν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος εἶπε τὰ ἑξῆς : «Δέομαι, ὅπως ὁ Κύριος ἱκανώσῃ με, ἵνα ἀξίως ἐγκαθιδρυθῶ καὶ ἐγκατασταθῶ ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ μου».

Ἐν συνεχείᾳ ὁ Γεν. Βικάριος ἐξήγγειλε τὴν Βασιλικὴν ἐντολὴν πρὸς τὸν Ἀρχιδιάκονον Καντουαρίας, ὅπως ἐγκαθιδρύσῃ καὶ ἐνθρονίσῃ, ὡς Ἀρχιεπίσκοπον Καντουαρίας, τὸν Σεβ. Ἄρθουρ Μιχαὴλ Ράμσεϋ, Διδάκτορα τῆς Θεολογίας, εἰς τὸν Ἀρχιεπισκοπικὸν Θρόνον Καντουαρίας, τοῦ Προϊσταμένου τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ εἰπόντος τὰ ἑξῆς :

«Ἐπιθυμοῦμεν, ὅπως ἐγκαθιδρυθῇς καὶ ἐνθρονισθῇς, συνῳδὰ τῷ νόμῳ καὶ τοῖς παρ' ἡμῖν κρατοῦσιν ἔθεσι».

Εἶτα ἡγουμένου τοῦ Πρωθιεραρχικοῦ Σταυροῦ τῆς Καντουαρίας, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, ἔχων ἐκ δεξιῶν τὸν Προϊστάμενον καὶ ἐξ ἀριστερῶν τὸν Ἀρχιδιάκονον τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ καὶ ἀκολουθούμενος ὑπὸ τῶν Βοηθῶν αὐτοῦ Ἐπισκόπων Α. Ρόους καὶ Δ. Χὼλλ καὶ τῶν Ἐπισκόπων Μαΐνστάουν, Κρόϋντον καὶ Ντόβερ, τῶν Κανονικῶν τῆς Καντουαρίας, καὶ δωδεκάδος προσωπικοτήτων τῶν γραμμάτων καὶ ἀξιωματούχων Κληρικῶν, εἰσῆλθεν εἰς τὸν Ναὸν καὶ ἐν καταφανεῖ συγκινήσει κατηυθύνθη πρὸς τὸ Ἱ. Θυσιαστήριον, ἐνώπιον τοῦ ὁποίου κλίνας εὐλαβῶς τὰ γόνατα προσηύξατο, τῶν Χορῶν ψαλλόντων : «Ηὐράνθην ἐπὶ τοῖς εἰρηκόσι μοι». Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ, πάντες ἔχουσι καταλάβει ἐν τῷ Ναῷ τὰς οἰκείας αὐτῶν θέσεις.

Ἐν συνεχείᾳ ἄρχονται αἱ ἐναρκτήριοι εὐχαὶ τῆς ἀκολουθίας τῆς ἐνθρονίσεως καὶ ψάλλεται, κατὰ τρόπον ὑπέροχον, ὑπὸ τῆς Χορῳδίας, ἱκετήριος πρὸς τὸν Πανάγαθον, ὑπὲρ ἐνισχύσεως τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, ὕμνος, μετὰ τὴν λῆξιν τοῦ ὁποίου καὶ ἐν μέσῳ βαθυτάτης κατανύξεως καὶ συγκινήσεως, ἡ Α. Χάρις, περιστοιχουμένη ὑπὸ τοῦ Προϊσταμένου, τοῦ Ἀρχιδιακόνου καὶ τοῦ Πρεσβυτερίου το Καθεδρικοῦ Ναοῦ, ἀνέρχεται τὰς βαθμίδας τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ Θρόνου. Εὐθὺς ἀμέσως ἀναγινώσκεται ὑπὸ τοῦ Ἀρχιληξιάρχου τῆς Ἐπαρχίας τὸ Βασιλικὸν διάταγμα, ὅπερ καὶ παραδίδεται εἰς τὸν Ἀρχιδιάκονον, ἐνῷ ὁ Προϊστάμενος τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ παραλαμβάνει τὸ ἱστορικὸν Εὐαγγέλιον τοῦ Καντουαρίας ἀπὸ τῶν χειρῶν τῶν ἐκπροσώπων τοῦ Κολλεγίου Κόρπους Κρίστι τοῦ Καίμπριτζ καὶ ἐπιδιδοὺς τοῦτο τῷ Ἀρχιεπισκόπῳ, λέγει τὰ ἀκόλουθα :

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑ.

Ἐν μέσῳ ὁ νέος Ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίας, δεξιόθεν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Σάρδεων, ἀριστερόθεν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Θυατείρων, ὁ ἀντιπροσωπεύσας τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος Σεβ. Μητροπολίτης Ρόδου καὶ ἐκ δεξιῶν ὁ Ὑπογραμματεύς.

«Ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ τούτου Εὐαγγελίου, Σεβασμιώτατε Πάτερ, καλεῖσαι, ὅπως ὁρκισθῇς, ὅτι θὰ προασπίσῃς τὰ δίκαια καὶ τὰς ἐλευθερίας τοῦ Καθεδρικοῦ καὶ Μητροπολιτικοῦ τούτου Ναοῦ τοῦ Σωτῆρος, Καντουαρίας, καὶ θὰ τηρήσῃς τὰ ἔθη αὐτοῦ, τὰ τεθεσπισμένα καὶ τὰ μέλλοντα θεσπισθῆναι, καθιστῶν αὐτά, κατὰ τὸ μέτρον τῶν δυνάμεών σου, σεβαστὰ καὶ τοῖς ἄλλοις, ἐφ' ὅσον ταῦτα δὲν θὰ ἀντιπίπτωσιν, οὐδὲ θὰ ἀντιστρατεύωνται εἰς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, εἰς τὴν καθεστηκυῖαν τάξιν, τοὺς νόμους καὶ τὰς διατάξεις τῆς Χώρας ταύτης, ἢ εἰς τὰ προνόμια τοῦ Στέμματος τῆς γαληνοτάτης Δεσποίνης ἡμῶν Βασιλίσσης Ἐλισάβετ».

Ἡ Α. Χάρις ἀσπάζεται εὐλαβῶς τὸ Ἰ. Εὐαγγέλιον καὶ λέγει :

«Ὁρκίζομαι, ὅτι θὰ τηρήσω πάντα ταῦτα, ὡς ἀποδώσων λόγον τῷ Θεῷ».

Μετὰ ταῦτα καὶ καθ' ὃν χρόνον ὁ Ἀρχιδιάκονος ἐγκαθιδρύει «ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ» τὸν Ἀρχιεπίσκοπον εἰς τὸν Θρόνον, ὁ Προϊστάμενος ἀπαγγέλλει εἰδικὴν προσευχήν, μετὰ τὴν λῆξιν τῆς ὁποίας, ἄρχεται τὸ δεύτερον καὶ ἐπιβλητικώτερον μέρος τῆς τελετῆς, ἤτοι ἡ ἐνθρόνισις τοῦ Ἀρχιεπισκόπου εἰς τὴν καθέδραν τοῦ Ἀποστόλου τῶν Ἄγγλων Ἁγίου Αὐγουστίνου.

Ἡ Α. Χάρις, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, κατέρχεται τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ Θρόνου καὶ ἔχων ἑκατέρωθεν αὐτοῦ τὸν Προϊστάμενον καὶ Ἀρχιδιάκονον τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ, ἐν μεγαλειώδει πομπῇ, προηγουμένου τοῦ Σταυροῦ καὶ ἀκολουθούντων τῶν Ἐπισκόπων τῆς Ἀγγλικανικῆς Ὁμολογίας, τοῦ Ἀρχιδιακόνου τοῦ Κρόϋντον, τῶν βοηθῶν παρ' αὐτῷ Ἐπισκόπων καὶ τῶν Ἐπισκόπων τῆς Ἐπαρχίας Καντουαρίας, τῶν ἐκπροσώπων τῆς Δικαιοσύνης καὶ τῶν Ἐπαρχιακῶν Ἀρχῶν, τῶν Ἐφημερίων τοῦ Καθεδρικοῦ, τοῦ Σταυροῦ τῆς Καντουαρίας καὶ τῆς ποιμαντορικῆς αὐτοῦ ῥάβδου, κατευθύνεται ἐν ἀτμοσφαίρᾳ βαθυτάτης κατανύξεως, τῶν Χορῶν ψαλλόντων εἰδικὸν ὕμνον, πρὸς τὴν ἀρχαίαν καὶ ἱστορικὴν καθέδραν τοῦ Ἁγίου Αὐγουστίνου, ἐν ᾗ καὶ ἐγκαθιδρύεται ὑπὸ τοῦ Προϊσταμένου τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ, ὑπὸ τὸν χαρμόσυνον καὶ συναρπαστικὸν ἦχον τῶν σαλπίγγων τῆς Βασιλικῆς Στρατιωτικῆς Μουσικῆς Σχολῆς.

Εἶτα, ψαλλομένης τῆς Δοξολογίας, ἡ Α. Χάρις, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, ὑπὸ τὴν αὐτὴν σύνθεσιν τῆς πομπῆς, ἐπανέρχεται, φέρων πλήρη τὴν ἀρχιερατικὴν αὐτοῦ ἀμφίεσιν καὶ κρατῶν τὴν ποιμαντορικὴν αὐτοῦ ῥάβδον,

εἰς τὸν Ἀρχιεπισκοπικὸν Θρόνον, οἱ δὲ συγκροτοῦντες τὴν πομπήν, ὑποκλινόμενοι ἐνώπιον αὐτοῦ, εἰς ἔνδειξιν ἀναγνωρίσεως καὶ ὑποταγῆς, καταλαμβάνουσι τὰς οἰκείας πρὸ τοῦ Ἱ. Βήματος θέσεις αὐτῶν, ἐνῷ αἱ σάλπιγγες ἠχοῦσι καὶ αὖθις χαρμοσύνως. Ἐπακολουθεῖ ὕμνος, ψαλλόμενος ὑπὸ τῶν Χορῶν καὶ τοῦ Ἐκκλησιάσματος μετὰ δὲ τὸ πέρας τούτου ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἐκφωνεῖ τὸν ἐνθρονιστήριον αὐτοῦ λόγον. Μετὰ τὸ πέρας τοῦ λόγου, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ὁδηγεῖται, τῶν Χορῶν ψαλλόντων τὸν εὐχαριστήριον ὕμνον, πρὸς τὸ Ἱ. Βῆμα, ἔνθεν, ἀναγινώσκων σχετικὴν εὐχήν, εὐλογεῖ τὸ ἐκκλησίασμα, ὅπερ, ἐν βαθείᾳ κατανύξει, κλίνει τὰ γόνατα.

Ἀκολούθως, τῶν Χορῶν ψαλλόντων «αἰνεῖτε τὸν Θεὸν ἐν τοῖς Ὑψίστοις», ἡ Α. Χάρις, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, προηγουμένου τοῦ Σταυροῦ τῆς Καντουαρίας, ἔρχεται καὶ ἵσταται ἐπὶ τῶν βαθμίδων πρὸ τῆς Καθέδρας τοῦ Ἁγίου Αὐγουστίνου, ἔνθεν καὶ εὐλογεῖ τὸ κατακλῦσαν τὸν πρὸ αὐτῆς χῶρον, πολυπληθὲς ἐκκλησίασμα.

Ἐν συνεχείᾳ σχηματισθείσης τῆς τελικῆς πομπῆς, ἡ Α. Χάρις, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, κατακλείων ταύτην, ἐξέρχεται ἐκ τῆς Δυτικῆς πύλης τοῦ Ναοῦ καὶ κρατῶν εἰς τὴν ἀριστερὰν αὐτοῦ τὴν ποιμαντορικὴν ῥάβδον, ὑψοῖ τὴν δεξιὰν αὐτοῦ καὶ εὐλογεῖ τὴν Πόλιν καὶ τὴν Ἐπαρχίαν τῆς Καντουαρίας, ἐπισφραγίζων οὕτω τὴν μεγαλειώδη τελετήν, διὰ τῆς ἐπαναφορᾶς ἐθίμου, ἀτονήσαντος μετὰ τὴν ἐν ἔτει 1928 γενομένην ἐνθρόνισιν τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας Κόσμο Λάγκ.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς τελετῆς τῆς ἐνθρονίσεως, ὁ Αἰδεσ. Χιούλιντ Τζῶνσον Προϊστάμενος τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ Καντουαρίας, ἐδεξιώθη ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Βασιλικοῦ Γυμνασίου ἀρρένων τὰ μέλη τῶν διαφόρων Ἀντιπροσωπειῶν. Εἰς τὴν δεξίωσιν ταύτην προσῆλθον οἱ πλέον διακεκριμένοι ἐκ τῶν παραστάντων ἐν τῇ ἐνθρονίσει Βρεττανῶν, ἐν οἷς πλεῖστοι ἐκπρόσωποι τοῦ πνεύματος, τῆς ἐπιστήμης καὶ τῶν γραμμάτων καὶ λοιπαὶ προσωπικότητες ἐκ τοῦ πολιτικοῦ καὶ στρατιωτικοῦ κόσμου τῆς Χώρας.

Οὕτως ἔληξεν ἡ μεγαλειώδης τελετὴ τῆς ἐνθρονίσεως τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ὁποίας ἡ Καντουαρία ἔζησε μίαν ἀπὸ τὰς ἱστορικὰς αὐτῆς ἡμέρας.

Τὴν ἐπομένην τῆς Τρίτης παρετέθη ἀνεπίσημον δεῖπνον, ἐν τῷ ξενοδοχείῳ Σαὶν Ἕρμιν, τοῦ ὁποίου προέστη ὁ ἔχων τὴν πνευματικὴν ἐπιστασίαν τῶν ἐν Εὐρώπῃ Ἀμερικανικῶν Ἐπισκοπελιανῶν Ἐκκλησιῶν Σεβ. Ἐπίσκοπος κ. Στῆβεν Μπέϊτ.

Τὴν Τετάρτην καὶ περὶ ὥραν 11ην, ἐπεσκέφθημεν τὸν Ἐξοχ.

Πρεσβευτὴν τῆς Χώρας ἡμῶν κ. Φεριντοὺν Τζεμὶλ Ἀκσάλ, γενόμενοι δεκτοὶ μετὰ πολλῆς ἐγκαρδιότητος. Ἡ Α. Ἐξοχότης, πρὸς ἣν καὶ διεβιβάσαμεν τὸν χαιρετισμὸν καὶ τὰς εὐχὰς τῆς Τ. Θ. Παναγιότητος, ἀναλύσαντες καὶ τὸν σκοπὸν τῆς ἀποστολῆς ἡμῶν, ηὐχαρίστησε θερμῶς ἐπί τε ταῖς διαβιβασθείσαις αὐτῷ Πατριαρχικαῖς εὐχαῖς καὶ ταῖς παρασχεθείσαις πληροφορίαις.

Ἀκολούθως καὶ συμφώνως πρὸς τὸ καταρτισθὲν ὑπὸ τῆς φιλοξενούσης Ἐκκλησίας πρόγραμμα τῆς ἡμέρας, καθ' ὃ οἱ Ἀντιπρόσωποι τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἐχωρίσθησαν εἰς δύο ὁμίλους, ἐξ ὧν ὁ μὲν πρῶτος, περιλαμβάνων τοὺς Ἀντιπροσώπους τῶν Ἐκκλησιῶν Κωνσταντινουπόλεως, Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας, Ἱεροσολύμων, Ἑλλάδος καὶ Κύπρου, ἐτέλει ὑπὸ τὴν ξενάγησιν τῶν Αἰδ. κ.κ. Τζὼν Σάττερθγουθέϊτ καὶ Χένρυ Μπράντρεθ, ὁ δὲ δεύτερος, περιλαμβάνων τοὺς Ἀντιπροσώπους τῶν Ἐκκλησιῶν Ρωσσίας, Ρουμανίας καὶ Βουλγαρίας, ἐτέλει ὑπὸ τὴν ξενάγησιν τοῦ Αἰδεσ. κ. Μιχαὴλ Χάλιγουελ, ὁ ἡμέτερος ὅμιλος ἐπεσκέφθη τὴν ἰδιότυπον Μοναστικὴν Ἀδελφότητα τοῦ Καλοῦ Ποιμένος, ἀπαρτιζομένην ἐκ Κληρικῶν καὶ Λαϊκῶν, κατεχόντων ἐξεχούσας θέσεις ἐν τῇ πνευματικῇ ζωῇ τῆς Ἀγγλίας καὶ συνερχομένων κατὰ καιροὺς ἐπὶ τὸ αὐτό, πρὸς περισυλλογήν, μελέτην καὶ προσευχήν.

Ὁ Προϊστάμενος τῆς Ἀδελφότητος, Αἰδ. κ. Γεώργιος Τίμπατς, ὑπεδέχθη τὸν ὅμιλον ἡμῶν κατὰ τὴν Μοναστικὴν τῆς Ἀδελφότητος τάξιν, περιβεβλημένος πλήρη στολήν, καὶ ὡδήγησεν ἡμᾶς εἰς τὸ Παρεκκλήσιον, ἔνθα, παρισταμένων ἁπάντων τῶν μελῶν τῆς Ἀδελφότητος, ἐψάλη Δοξολογία, μετὰ τὸ πέρας τῆς ὁποίας ἀντηλλάγησαν προσφωνήσεις καὶ ἀντιφωνήσεις, τοῦ γράφοντος διαβιβάσαντος τὸν χαιρετισμὸν καὶ τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας τῆς Τ. Θ. Παναγιότητος καὶ τοῦ σεπτοῦ Κέντρου, ἀναλύσαντος τὴν ἰδιάζουσαν θέσιν, σημασίαν καὶ συμβολὴν τοῦ Μοναχισμοῦ εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν ζωὴν τῆς κατὰ Ἀνατολὰς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τονίσαντος τὴν ἣν δοκιμάζουσιν οἱ Ἐκπρόσωποι αὐτῆς βαθεῖαν χαρὰν καὶ ἱκανοποίησιν ἐπὶ τῇ ἀναβιώσει τοῦ μοναστικοῦ πνεύματος καὶ ἐν τῇ Ἀγγλικανικῇ Ἐκκλησίᾳ, τοῦθ' ὅπερ θὰ συμβάλῃ ἰδιαιτέρως εἰς τὴν ἔτι περαιτέρω προσέγγισιν τῶν δύο Ἐκκλησιῶν.

Τὴν μεσημβρίαν παρετέθη γεῦμα ἀγάπης, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ὁποίου καὶ ἐν ἀτμοσφαίρᾳ Χριστιανικῆς ἀδελφωσύνης, συνήφθη ἐγκάρδιος συνομιλία, καθ' ἣν αἱ ἀνταλλαγεῖσαι περὶ προσεγγίσεως καὶ ἑνότητος τῶν Ἐκκλησιῶν ὡραῖαι σκέψεις ἀπήχουν ἐν τῷ πνευματικῷ ἐκείνῳ χώρῳ, ὡς θερμὴ προσευχή, ὑπὲρ τῆς εὐοδώσεως τοῦ ἁγίου σκοποῦ τῆς

Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ. Περὶ ὥραν 2αν ἀπογευματινὴν ἀνεχωρήσαμεν, προπεμφθέντες μετ' ἐκδηλώσεων βαθείας ἀγάπης, τιμῆς καὶ σεβασμοῦ.

Ἐν συνεχείᾳ, ἐπεσκέφθημεν τὴν ἐν Οὐὲστ Μίλλιν τῆς αὐτῆς περιοχῆς, γυναικείαν Μονὴν τῆς Θεοτόκου, τοῦ Ἀγγλικανικοῦ Τάγματος τῶν Βενεδικτίνων, προϋπαντηθέντες ὑπὸ τῆς Ὁσιωτ. Ἡγουμένης Ὄσυθ, ἥτις καὶ ὡδήγησεν ἡμᾶς εἰς τὸ Ναΰδριον τῆς Μονῆς, ἔνθα μετὰ μικρὰν δέησιν, καθ' ἣν ἐψάλησαν κατανυκτικώτατα, ὑπὸ τῆς χορῳδίας τῶν ἀδελφῶν, ὕμνοι τῆς Ἀγγλικανικῆς καὶ Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὡμίλησε καταλλήλως ὁ γράφων, ἀπήντησε δὲ διὰ θερμῶν λόγων ἡ Ἡγουμένη. Ἐπηκολούθησε δεξίωσις εἰς τὴν βιβλιοθήκην τῆς Μονῆς, μεθ' ἣν περιελθόντες τὰ διάφορα αὐτῆς τμήματα, ἀνεχωρήσαμεν, προπεμφθέντες μετ' ἐκδηλώσεων πολλῆς εὐλαβείας καὶ βαθυτάτου σεβασμοῦ.

Τὴν 4ην ἀπογευματινήν, συνῳδὰ τῷ οἰκείῳ προγράμματι, μεταβάντες εἰς Ρότσεστερ ἐπεσκέφθημεν τὸν ἐκεῖσε ἀρχαῖον Καθεδρικὸν Ναόν, ἐν ᾧ παρηκολουθήσαμεν τὴν κατανυκτικὴν ἀκολουθίαν τοῦ Ἑσπερινοῦ, εὐθὺς δ' ἐν συνεχείᾳ παρέστησαν εἰς δοθεῖσαν πρὸς τιμὴν ἡμῶν ὑπὸ τοῦ Θεοφ. Ἐπισκόπου Ρότσεστερ κ. Οὐΐλλιαμ Στόνναρντ δεξίωσιν, τυχόντες θερμῶν ἀδελφικῶν ἀπὸ μέρους αὐτοῦ ἐκδηλώσεων.

Τὴν 8ην ἑσπερινὴν τῆς αὐτῆς ἡμέρας, ἡ Α. Χάρις, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίας κ. Ἄρθουρ Μιχαὴλ Ράμσεϋ, ἐδέχθη τὸ πρῶτον ἐπισήμως τοὺς Ἀντιπροσώπους τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, οὓς καὶ ηὐχαρίστησε διὰ θερμῶν λόγων, ἐκφράσας τὴν ἰδιαιτέραν χαρὰν καὶ τὴν βαθεῖαν αὐτοῦ ἱκανοποίησιν ἐκ τῆς εὐρείας, κατὰ τὴν τελετὴν τῆς ἐνθρονίσεως αὐτοῦ, ἐκπροσωπήσεως τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἀναφερόμενος δὲ εἰς τὸ κεφάλαιον τῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν ἀνέλυσε τὴν ἀνάγκην τῆς περαιτέρω συσφίγξεως αὐτῶν, εὐχηθεὶς ἐν τέλει, ὅπως ὁ Οὐράνιος τῆς Ἐκκλησίας Δομήτωρ εὐλογῇ τὰς ἑκατέρωθεν καταβαλλομένας ἐν προκειμένῳ προσπαθείας.

Τὴν Πέμπτην, 29ην Ἰουνίου, ἑορτὴν τῶν Πρωτοκορυφαίων Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου ἐτελέσθη ἐν τῷ Ἀββαείῳ τοῦ Οὐέστμινστερ, προεξάρχοντος τοῦ Προϊσταμένου τοῦ Ναοῦ Αἰδεσ. κ. Ἔρικ Ἄμποττ καὶ ἐν ἀτμοσφαίρᾳ κατανύξεως καὶ ἐπιβλητικότητος, ἐπίσημος Λειτουργία, εἰς ἣν παρέστησαν ἅπαντες οἱ Ἀντιπρόσωποι τῶν τε ἐπὶ μέρους Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν λοιπῶν προσκεκλημένων Ἐκκλησιῶν καὶ Ὁμολογιῶν. Ἡ ἐπὶ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς τοῦ Ναοῦ ἐπιβλητικότης, ἡ ἀρτίως συγκεκροτημένη πολυμελὴς χορῳδία, οἱ θαυμασίως ἐκτελεσθέντες ὑπ' αὐτῆς ὕμνοι, ἡ ὁμοιόμορφος λαμπρὰ ἀμφίεσις τοῦ Ἱ. Κλήρου, ἡ σεμνότης καὶ ἡ πει-

θαρχία εἰς τὰς κινήσεις τῶν ἱερουργούντων καὶ τῶν διακονούντων αὐτοῖς καὶ ἡ παρουσία τοῦ πλήθους τῶν Ἀντιπροσώπων τῶν προσκεκλημένων Ἐκκλησιῶν, προσέδιδον ἰδιάζοντα τόνον ἐπιβλητικότητος καὶ μεγαλοπρεπείας εἰς τὴν ἱερότητα τῆς Ἀκολουθίας.

Κατὰ τὴν ἀπόλυσιν, παρακληθεὶς ὁ γράφων, ηὐλόγησε τὸ ἐκκλησίασμα, ἐφωνήσας τὸ «ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς καὶ ἡ κοινωνία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν».

Μετὰ τὸ πέρας τῆς Λειτουργίας ἐδεξιώθη τοὺς Ἀντιπροσώπους εἰς τὴν ἐπίσημον αἴθουσαν τοῦ Ἀββαείου, ὁ Προϊστάμενος, Αἰδεσ. κ. Ἔρικ Ἄμποτ. Κατὰ τὴν δεξίωσιν ταύτην ἔσχομεν τὴν εὐκαιρίαν, ὅπως συνομιλήσωμεν μετ' αὐτοῦ κατ' ἰδίαν, ἐπὶ τοῦ ζητήματος τοῦ ἐν Ὀξφόρδῃ Κέντρου Σπουδῶν.

Τὴν 4ην μ.μ. τῆς αὐτῆς ἡμέρας, ἡ Α. Χάρις, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, ἐδεξιώθη τοὺς Ἀντιπροσώπους τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ Ὁμολογιῶν, εἰς τοὺς κήπους τοῦ Μεγάρου τοῦ Λάμπεθ. Εἰς τὴν δεξίωσιν ταύτην, κληθέντα, παρέστησαν ἐπίσης ἐπίλεκτα μέλη τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς κοινωνίας τῆς Βρεττανικῆς πρωτευούσης.

Τὴν 7.30′ μ.μ., παρετέθη, ἐν τῷ Μεγάρῳ τοῦ Λάμπεθ, τὸ ἐπίσημον δεῖπνον τοῦ Συλλόγου τῶν Νικαέων, ἱδρυθέντος ὡς γνωστὸν ἐν ἔτει 1925, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς 1600ῆς ἐπετείου τῆς Α′ ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμενικῆς Συνόδου, πρὸς προώθησιν καὶ ἀνάπτυξιν τῶν σχέσεων μεταξὺ Ἀγγλικανῶν καὶ Ὀρθοδόξων. Μικρὸν πρὸ τοῦ δείπνου καὶ ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς Βιβλιοθήκης, ἐν ᾗ ἐγένετο ἡ συγκέντρωσις τῶν κεκλημένων, ἐπεδόθησαν τῷ Ἀρχιεπισκόπῳ Καντουαρίας τὰ δῶρα τῆς Υ. Θ. Παναγιότητος, ἐφ' οἷς ἡ Α. Χάρις, βαθύτατα συγκεκινημένη, ηὐχαρίστησε διὰ θερμῶν λόγων. Εἰς τὸ δεῖπνον παρεκάθησαν ἑκατέρωθεν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου,κατὰ τὴν ἀκόλουθον τάξιν, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Θυατείρων κ. Ἀθηναγόρας, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Οὐτρέχτης, ἡ κ. Ράμσεϋ, ὁ Μητροπολίτης Σάρδεων, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Χέεναν τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Λίβερπουλ, ὁ Αἰδεσ. Δρ. Βίσσερ Τούφτ, ὁ Μητροπολίτης Καρθαγένης, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Γιαροσλὰβ καὶ Ροστοβίου, ὁ Αἰδεσ. κ. Α. Β. Τζαίμιστον τῆς ἐν Ἀγγλίᾳ Πρεσβυτεριανῆς Ἐκκλησίας, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Οὐψάλης κ. Χοῦλγκρεν, ὁ Ἐπίσκοπος Ὄσλο, ὁ Μητροπολίτης Βάρνης, ὁ Ἐπίσκοπος Ἀπαμείας, ὁ Μητροπολίτης Μολδαβίας, ὁ Αἰδεσ. Δρ. Κοὺρτ Σάρφ, ὁ ἐν Λονδίνῳ Ἀρμένιος Ἐπίσκοπος Μπεσσὰκ Τουμανιάν, ὁ Αἰδεσ. κ. Ρ. Φὲνν τῆς Ὁμοσπονδίας τῶν Ἐλευθέρων Ἐκκλησιῶν, ὁ κ. Ἐ. Γκρὴηφ τῆς Ἐκκλησίας τῶν Βαπτι-

στῶν, ὁ Αἰδεσ. κ. Χ. Α. Χάμιλτον, τῆς Ἑνώσεως τῶν Κογκρεγκασιοναλιστῶν. Ἐπίσης παρεκάθησαν οἱ συνοδοὶ τῶν Ἀντιπροσώπων καὶ πολλὰ μέλη τοῦ Συλλόγου τῶν Νικαέων.

Κατὰ τὰ ἐπιδόρπια ἡ Α. Χάρις, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, ἐν τῇ ἰδιότητι αὐτοῦ, ὡς ἐπιτίμου Προέδρου τοῦ Συλλόγου τῶν Νικαέων, ἐχαιρέτισε καὶ ηὐχαρίστησε τοὺς κεκλημένους, ἐτόνισε τὴν βαθεῖαν αὐτοῦ ἱκανοποίησιν ἐκ τῆς εὐρείας ἐκπροσωπήσεως τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, χαρακτηρίσας ταύτην ὡς ἰδιαιτέραν ἐκδήλωσιν ἀγάπης καὶ τιμῆς πρός τε τὸ πρόσωπον καὶ τὴν Ἐκκλησίαν αὐτοῦ. Ἀναφερόμενος ἐν συνεχείᾳ εἰς τὸ ζήτημα τῆς ἑνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν, ἐδήλωσεν, ὅτι ἡ ἐκπλήρωσις τοῦ θελήματος τοῦ Οὐρανίου τῆς Ἐκκλησίας Δομήτορος, «ἵνα πάντες ἓν ὦσιν», εἶναι ζήτημα, οὐχὶ ἐγγύς, ἀλλ' ἀπωτέρου μέλλοντος, θὰ ἀπαιτήσῃ δέ, πρὸς ταῖς καταβαλλομέναις ὑπὸ τῶν ἡγετῶν τῶν Ἐκκλησιῶν προσπαθείαις, ἀδιάλειπτον προσευχὴν ἀπὸ μέρους τοῦ τε Κλήρου καὶ τῶν πιστῶν συμπάσης τῆς Χριστιανωσύνης.

Ἀκολούθως λαβὼν τὸν λόγον ὁ Πρόεδρος τοῦ Συλλόγου τῶν Νικαέων Σὲρ Λούκας, ηὐχαρίστησε τοὺς κεκλημένους, ἀνέλυσε τὴν συμβολὴν τοῦ Συλλόγου εἰς τὸ ἔργον τῆς προσεγγίσεως τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας μετὰ τῶν ἐπὶ μέρους Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἐτόνισε τὴν ἐπὶ τούτῳ συμβολὴν τοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου Μελετίου καὶ τῶν ἀειμνήστων Ἀρχιεπισκόπων Καντουαρίας Κόσμο Λὰγκ καὶ Θυατείρων Γερμανοῦ, ἐμνήσθη τῶν πολυτίμων ὑπηρεσιῶν τοῦ τέως Ἀρχιεπισκόπου Δρος Τζώφφρεϋ Φίσερ, ἀναλαβόντος ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ τὸ εἰς Ἐγγὺς καὶ Μέσην Ἀνατολὴν ταξείδιον αὐτοῦ, ἐξῆρε τὴν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη σχετικῶς ἀναπτυχθεῖσαν ἐξαίρετον ἀπὸ μέρους τοῦ τέως Γραμματέως τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Σχέσεων Συμβουλίου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας, Αἰδεσ. κ. Χέρμπερτ Οὐώνταμς δρᾶσιν καὶ ηὐχήθη εἰς πάντας τὴν ἄνωθεν ἐνίσχυσιν πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ ὑψηλοῦ σκοποῦ τῆς προσεγγίσεως τῶν Ἐκκλησιῶν, εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ὁποίου ἔταξαν ἑαυτούς.

Τὴν Παρασκευήν, 30ὴν Ἰουνίου καὶ ὥραν 11ην π.μ., ἡ Α. Χάρις, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, ἐδέχθη ἡμᾶς, ἐπὶ παρουσίᾳ καὶ τοῦ Αἰδεσ. κ. Μιχαὴλ Χάλιγουελ, Β. Γραμματέως ἐπὶ τῶν Διεκκλησιαστικῶν Ὑποθέσεων τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας, εἰς ἰδιαιτέραν ἀκρόασιν, ἐν τῷ ἐπισήμῳ ἐν τῷ Μεγάρῳ τοῦ Λάμπεθ γραφείῳ Αὐτοῦ.

Προσαγορεύοντες τὴν Α. Χάριν, εἴπομεν τὰ ἑξῆς :

«Ταπεινὸς Μητροπολίτης τοῦ Ἁγιωτάτου, Ἀποστολικοῦ καὶ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, ἐνετάλην, ὅπως παραγενόμε-

νος ἐνταῦθα κομίσω τὸν ἐγκάρδιον ἀδελφικὸν χαιρετισμὸν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Ἀθηναγόρου καὶ τὰς θερμοτέρας συγχαρητηρίους προσρήσεις καὶ εὐχὰς Αὐτοῦ τε καὶ τῆς ἧς προΐσταται Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, ἐπὶ τῇ ἀναρρήσει τῆς Ὑμετέρας Χάριτος εἰς τὸν ἱστορικὸν Θρόνον τῆς Καντουαρίας.

Ἡ μέχρι τοῦδε γόνιμος Ἐκκλησιαστικὴ Ὑμῶν δρᾶσις, ἡ ἀκριβὴς γνῶσις τῶν φλεγόντων Ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων καὶ Διαχριστιανικῶν προβλημάτων, ἡ σύνεσις, τὸ εὐρὺ πνεῦμα, ἀλλὰ καὶ ἐν ταὐτῷ ἡ συντηρητικότης, ἡ βαθεῖα θεολογικὴ κατάρτισις, ἡ ἰσχυρὰ θέλησις καὶ ὁ δυναμισμὸς αὐτῆς, πάντα ταῦτα ἐγγυῶνται, ὅτι ἡ Ὑμετέρα Χάρις καὶ νῦν ὡς Πριμᾶτος τῆς σεβασμίας Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας θὰ ἐπιτύχῃ τὴν προώθησιν τῶν φλεγόντων Ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων πρὸς τὴν εὐκτέαν αὐτῶν κατεύθυνσιν καὶ τὴν προαγωγὴν καὶ ἀνάπτυξιν τῶν ὑφισταμένων μεταξὺ τῶν δύο ἡμῶν Ἐκκλησιῶν σχέσεων. Ἐφ' ᾧ καὶ ἡ χαρὰ καὶ ἡ ἱκανοποίησις πάντων, ἐπὶ τῇ ἀναρρήσει Ὑμῶν εἰς τὸν Θρόνον τῆς Καντουαρίας, ὑπῆρξεν ἀνάλογος πρὸς τὴν φήμην καὶ τὸ Διαχριστιανικὸν κῦρος τῆς ἰσχυρᾶς προσωπικότητος τῆς Ὑμετέρας Γερασμίας Χάριτος.

Τὴν ἰδιαιτέραν χαράν, ἣν ἐδοκίμασεν ὁ Πάνσεπτος Ἀποστολικὸς καὶ Οἰκουμενικὸς Θρόνος, διερμηνεύων τὴν στιγμὴν ταύτην, συγχαίρω θερμῶς τῇ Ὑμετέρᾳ Χάριτι καὶ εὔχομαι διαπύρως, ὅπως τὸ Πρωθιεραρχικὸν Αὐτῆς ἔργον διατελῇ πάντοτε ἠλεημένον καὶ ηὐλογημένον παρὰ Κυρίου ἡμῶν, τοῦ Ἀρχιποίμενος Χριστοῦ, πρὸς τὸ συμφέρον συμπάσης τῆς Χριστιανωσύνης καὶ δόξαν τοῦ Ἁγίου Αὐτοῦ ὀνόματος».

Εἰς ταῦτα ἀπαντῶσα ἡ Α. Χάρις, εἶπε τὰ ἑξῆς :

«Εὐχαριστῶ ἰδιαιτέρως διά τε τὴν ἐπίσκεψιν καὶ τὴν ἀδελφικὴν ὑμῶν προσαγόρευσιν, καὶ παρακαλῶ, ὅπως κατὰ τὴν ἐπάνοδον ὑμῶν εἰς Φανάριον διαβιβάσητε τὰς εὐχαριστίας καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην μου πρὸς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα, τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, διὰ τὴν τόσον λεπτὴν ἐκδήλωσιν τῆς ἀποστολῆς ἰδιαιτέρας, ἐκ τοῦ Σεπτοῦ Κέντρου, Ἀντιπροσωπείας, ἧς τὴν σημασίαν ἐκτιμῶμεν βα-

θύτατα. Συνεκινήθημεν ἰδιαιτέρως ἐκ τῆς εὐρείας ἐκπροσωπήσεως τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας κατὰ τὴν τελετὴν τῆς ἐνθρονίσεως ἡμῶν. Συμμερίζομαι ὁλοψύχως τὴν ἐπιθυμίαν καὶ τὰς σκέψεις τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, περὶ συσφίγξεως ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον τῶν ὑφισταμένων μεταξὺ τῶν δύο ἡμῶν Ἐκκλησιῶν σχέσεων. Ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ ἐπιθυμῶ νὰ διαβεβαιώσω ὑμᾶς, ὅτι θὰ ἀκολουθήσω τὴν γραμμὴν τοῦ προκατόχου μου.

Ἐπιθυμοῦμεν διακαῶς καὶ παρακαλοῦμεν, ὅπως διερμηνεύσητε πρὸς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα τὸν πόθον ἡμῶν τοῦτον, ὅπως ἴδωμεν Αὐτήν, ἐπισκεπτομένην συντόμως τὴν Χώραν καὶ τὴν Ἐκκλησίαν ἡμῶν, ἔνθα καὶ θὰ τύχῃ τῶν προσηκουσῶν τῷ ὑπάτῳ Αὐτῆς ἀξιώματι τιμῶν».

Κατὰ τὴν ἐπακολουθήσασαν συνομιλίαν, παρεσχέθησαν ἀπὸ μέρους ἡμῶν τῇ Α. Χάριτι πληροφορίαι ἐπὶ τοῦ σκοποῦ καὶ τῶν ἐργασιῶν τῆς μελλούσης, ἵνα συνέλθῃ ἐν Ρόδῳ Πανορθοδόξου Διασκέψεως, καὶ ἀντηλλάγησαν σκέψεις ἐπὶ τῆς ἐπιβαλλομένης ἀνάγκης τῆς στενοτέρας συνεργασίας μεταξὺ τῶν δύο ἡμῶν Ἐκκλησιῶν, ἐν τέλει δὲ εὐχαριστήσαντες τῇ Α. Χάριτι, διὰ τὴν παρασχεθεῖσαν ἡμῖν πρόφρονα φιλοξενίαν καὶ τὰς παντοίας ἀδελφικὰς ἐκδηλώσεις, ἀπεχαιρετίσαμεν Αὐτήν, προπεμφθέντες τιμητικῶς.

Τὴν μεσημβρίαν παρεκαθήσαμεν εἰς γεῦμα, παρατεθὲν ὑπὸ τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Θυατείρων, ἐν τῷ Μεγάρῳ τῆς Ἰ. Ἀρχιεπισκοπῆς.

Τὴν Κυριακήν, 2αν Ἰουλίου, ἐτελέσαμεν ἐν τῷ Ἰ. Ναῷ τῆς Ἁγίας Σοφίας τὴν Θ. Λειτουργίαν, ὁμιλήσαντες καταλλήλως πρὸς τὸ πυκνὸν Ἐκκλησίασμα.

Τὴν μεσημβρίαν παρετέθη γεῦμα ὑπὸ τοῦ ἐκ τῶν ἐφοπλιστῶν τοῦ Λονδίνου, ἐνθουσιώδους καὶ λαμπροῦ Ὁμογενοῦς κ. Ἀνδρέου Λύρα εἰς τὸν ἀρχοντικὸν οἶκον αὐτοῦ, εἰς ὃ παρεκάθησαν καὶ οἱ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Θυατείρων κ. Ἀθηναγόρας καὶ Μητροπολίτης Καρθαγένης κ. Παρθένιος, ὡς καὶ ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Ἀπαμείας κ. Ἰάκωβος.

Τὴν ἑσπέραν τῆς αὐτῆς ἡμέρας παρεθέσαμεν, ἐν τῷ Ξενοδοχείῳ Κάμπουγκ, δεῖπνον πρὸς τιμὴν τοῦ Αἰδεσ. κ. Τζὼν Σάτερθγουέϊτ, εἰς ὃ κληθέντες παρεκάθησαν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Καρθαγένης καὶ ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Ἀπαμείας.

Τὴν Δευτέραν, 3ην Ἰουλίου, ἀνταποκρινόμενοι εἰς πρόσκλησιν τῆς ἐχούσης τὴν ἐπιστασίαν τοῦ Ἱδρύματος «Ἁγίων Γρηγορίου καὶ Μακρίνης» κ. Μιλίτσας Ζέρνωφ, μετέβημεν ὁμοῦ μετὰ τοῦ Σεβ. Μητροπολί-

του Καρθαγένης, τοῦ Θεοφ. Ἐπισκόπου Ἀπαμείας καὶ τοῦ Πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Ἀριστάρχου Μαυράκη εἰς Ὀξφόρδην καὶ ἐπεσκέφθημεν τὸ Ἵδρυμα τοῦτο. Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἐπισκέψεως ἡμῶν, ἡ κ. Μ. Ζέρνωφ παρέθεσε τέϊον, εἰς ὃ κληθέντες παρέστησαν ὁ Ἐπίσκοπος Ὀξφόρδης Θεοφ. κ. Χάρρυ Κάρπεντερ, ὁ Ἀρχιδ. Ὀξφόρδης κ. Κὰρλ Ντέϊβις, οἱ Αἰδεσ. Δρες Ε. Μάσκαλ καὶ Χένρυ Χέϊρ, ὁ Καθηγητὴς κ. Δημήτριος Ὀμπολένσκυ, ὁ κ. Εὐγένιος Λάμπερτ μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ, ὁ κ. Ντέϊβιτ Μπρέϋρυ, ἡ κ. Ἔντα Γκάλλικ, καί τινες ἄλλοι ἐκ τῶν φίλων τοῦ Ἱδρύματος.

Καίτοι ἡ ἐπίσκεψις ἡμῶν αὕτη ὑπῆρξε βραχεῖα, οὐχ ἧττον ἔσχομεν τὴν εὐκαιρίαν, ὅπως ἀντλήσωμεν πληροφορίας καὶ προβῶμεν εἰς διαπιστώσεις ἐπὶ τῆς ἐνεστώσης καταστάσεως καὶ τῆς λειτουργίας τοῦ Ἱδρύματος, ἃς πρόκειται, ἵνα ἀναλύσωμεν ἐν καιρῷ εἰς ἰδιαιτέραν ἡμῶν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἔκθεσιν.

Τὴν Πέμπτην, 6ην Ἰουλίου καὶ περὶ ὥραν 4ην μ.μ., ἐπεσκέφθη καὶ ἀπεχαιρέτησεν ἡμᾶς ἐν τῷ Ξενοδοχείῳ ὁ Αἰδεσιμ. κ. Τζὼν Σάτερθγουέϊτ, ἅτε κωλυόμενος, λόγῳ ἐκτάκτου ὑπηρεσίας, ὅπως προπέμψῃ ἡμᾶς, ἀναχωροῦντας αὐθημερὸν καὶ περὶ ὥραν 10ην νυκτερινὴν ἐκ τοῦ σιδηροδρομικοῦ σταθμοῦ Βικτωρίας.

Κατὰ τὴν ἀποχαιρετιστήριον ταύτην συνάντησιν, ἡ Α. Αἰδεσιμολογιότης διεβίβασεν ἡμῖν τὸν χαιρετισμὸν καὶ τὰς εὐχὰς τῆς Α. Χάριτος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας, τὴν παράκλησιν αὐτοῦ, ὅπως ὑποβάλωμεν τῇ Υ. Θ. Παναγιότητι τὰς εὐχαριστίας καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτοῦ, ἐπὶ τῇ ἀποστολῇ ἰδιαιτέρας ἐκ Φαναρίου ἀντιπροσωπείας, τὴν διαβεβαίωσιν περὶ τῶν πρὸς τὸν Πάνσεπτον Οἰκουμενικὸν Θρόνον αἰσθημάτων αὐτοῦ τε καὶ τῆς ἧς προΐσταται Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας, πολλῆς τιμῆς, εὐλαβείας καὶ ἐμπιστοσύνης, ὡς καὶ τὸν διακαῆ αὐτοῦ πόθον περὶ στενωτέρας μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν συνεργασίας, εἰς πᾶν ὅ,τι ἀνάγεται εἰς τὴν εἰρήνην καὶ τὴν ἑνότητα τῶν Ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν.

Ἀπαντῶντες ἐξεφράσαμεν πρὸς τὴν Α. Αἰδεσιμολογιότητα τὰς εὐχαριστίας ἡμῶν διὰ τὴν λεπτὴν ἐκδήλωσιν τῆς ἐπισκέψεως αὐτῆς, παρεκαλέσαμεν, ὅπως ὑποβάλῃ τῇ Α. Χάριτι τὴν πολλὴν ἡμῶν εὐγνωμοσύνην, ἐπὶ τῇ θερμῇ φιλοξενίᾳ καὶ ταῖς γενομέναις ἡμῖν τιμητικαῖς ἐκδηλώσεσι, καὶ τὴν βαθεῖαν ἡμῶν ἱκανοποίησιν ἐκ τῶν γενομένων ἐπαφῶν, ἐν αἷς ἐμφαίνεται τὸ διέπον τὰς δύο Ἐκκλησίας ἡμῶν πνεῦμα ἀδελφικῆς κατανοήσεως καὶ ἐμπιστοσύνης, αἰσθημάτων ὑφ' ὧν ἐμφορεῖται πάντοτε τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, ἐν τῇ συνεργασίᾳ αὐτοῦ πρὸς τὴν σεβασμίαν Ἀγγλικανικὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἐδηλώσαμεν, ὅτι ἀπερχόμεθα ἐξ Ἀγγλίας μὲ τὰς καλυτέρας τῶν ἐντυπώσεων.

Τὴν ἑσπέραν τῆς Πέμπτης, 6ης Ἰουλίου ἐ. ἔ., 10ην μ.μ., ἀνεχωρήσαμεν διὰ Παρισίους ἐκ τοῦ σιδηρ. σταθμοῦ Βικτωρίας, ἔνθα προέπεμψεν ἡμᾶς ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Ἀπαμείας, οἱ Πανοσ. Ἀρχιμανδρῖται κ. Ἀμβρόσιος Πλατῆς καὶ κ. Ἀρίσταρχος Μαυράκης καὶ ὁ Αἰδεσ. κ. Μ. Χάλιγουελ, Βοηθ. Γραμματεὺς τοῦ Συμβουλίου ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Σχέσεων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας, ἀπὸ μέρους τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας.

Τὴν ἑπομένην περὶ ὥραν 9ην π.μ., ἀφικόμεθα εἰς Παρισίους, κατευθυνθέντες εἰς τὸ Ἐπισκοπεῖον, ἔνθα ὑπεδέχθη ἡμᾶς ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Ρηγίου, ὅστις αἰφνιδιασθεὶς ἐκ τῆς ἐπισκέψεως ἡμῶν, ἣν ἀνέμενε τὴν ἑσπέραν τῆς αὐτῆς ἡμέρας, λόγῳ παρερμηνείας τοῦ ἀποσταλέντος αὐτῷ ὑφ' ἡμῶν τηλεγραφήματος, ἐξέφρασε τὴν βαθεῖαν αὐτοῦ λύπην, διότι δὲν ἠδυνήθη, ἵνα παραστῇ, ὡς ἐπεθύμει, κατὰ τὴν ἄφιξιν ἡμῶν ἐν τῷ σιδηροδρομικῷ σταθμῷ.

Μετὰ ὀλιγόλεπτον ἐν τῷ Ἐπισκοπείῳ ἀνάπαυσιν, ὡδηγήθημεν εἰς τὸ ἐν ᾧ κατελύσαμεν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς παραμονῆς ἡμῶν ἐν Παρισίοις Ξενοδοχεῖον Μπελμόν.

Εὐθὺς ἀμέσως ἐπεκοινωνήσαμεν τηλεφωνικῶς μετὰ τῆς Πρεσβείας τῆς Χώρας ἡμῶν, ἐρωτήσαντες ποίαν ἡμέραν καὶ ὥραν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ἐπισκεφθῶμεν τὴν Α. Ἐξοχότητα, τὸν Ἐπιτετραμμένον κ. Νετζὰτ Ἐρτουζούν, πληροφορηθέντες δὲ ὅτι ἡ Α. Ἐξοχότης ἀπουσίαζεν ἐκ Παρισίων καὶ ὅτι θὰ ἐπέστρεφε τὴν Δευτέραν, 10ην Ἰουλίου, ἡμέραν τῆς ἀναχωρήσεως ἡμῶν ἐκ Παρισίων διὰ Γενεύην, διήλθομεν ἐκ τῆς Τουρκικῆς Πρεσβείας καὶ ἀφήκαμεν τὰ ἐπισκεπτήρια ἡμῶν.

Ἐν συνεχείᾳ καὶ περὶ ὥραν 11ην ἐπεσκέφθημεν μετὰ τοῦ Θεοφ. Ἐπισκόπου Ρηγίου κ. Μελετίου τὸ Γηροκομεῖον, προϋπαντηθέντες ὑπὸ τοῦ ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ Ἱδρύματος Πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Θεοκλήτου Μιχαλᾶ καὶ τοῦ λοιποῦ αὐτοῦ προσωπικοῦ, μεθ' ὧν ἁπάντων καὶ περιήλθομεν τὰ διάφορα τμήματα. Ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος παρουσίασεν ἡμᾶς εἰς τοὺς ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ Ἱδρύματος συγκεντρωθέντας περὶ τοὺς τριάκοντα γηροκομουμένους, ἄνδρας καὶ γυναῖκας, πρὸς οὓς ὡμιλήσαμεν καταλλήλως καὶ διεβιβάσαμεν τὰς εὐχὰς καὶ τὴν εὐλογίαν τῆς Υ. Θ. Παναγιότητος. Αἱ ἐντυπώσεις ἡμῶν ἐκ τῆς ἐπισκέψεως ταύτης ὑπῆρξαν ἐξαιρετικῶς ἱκανοποιητικαί. Πρόκειται περὶ Ἱδρύματος, εὑρισκομένου εἰς κατάλληλον ἀπὸ ἀπόψεως κλίματος περιοχήν, διαρκῶς ἐξελισσομένου, ἀρτίως συγκεκροτημένου ἐξ ἀπόψεως προσωπικοῦ, διαίτης καὶ ὀργανώσεως, διαθέντοντος ἐγκαταστάσεις καὶ ἀνέσεις ἑνὸς συγχρόνου πεπολιτισμένου ἀσύλου, δι' ὅπερ

δικαίως δύναται νὰ καυχᾶται ἡ Ἱ. Ἀρχιεπισκοπὴ Θυατείρων μετὰ τοῦ φιλογενοῦς αὐτῆς ἐν Παρισίοις Πληρώματος.

Τὴν 5ην μ.μ. τῆς αὐτῆς ἡμέρας παρέστημεν, ὁμοῦ μετὰ τοῦ Θεοφ. Ἐπισκόπου Ρηγίου εἰς δεξίωσιν, δοθεῖσαν πρὸς τιμὴν ἡμῶν ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Ἀγγλικανοῦ Ἱερέως, καὶ ἐπισήμου συνοδοῦ ἡμῶν κατὰ τὴν ἐν Λονδίνῳ φιλοξενίαν ἡμῶν ὑπὸ τῆς Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας Αἰδ. κ. Τζῶρτζ Μπράντρεθ, ἐν τῷ Πρεσβυτερίῳ αὐτοῦ, εἰς ἣν ἐκλήθησαν ὁ ἐκ τῶν καθηγητῶν τοῦ ἐν Παρισίοις Ρωσσικοῦ Ἰνστιτούτου τοῦ Ἁγίου Σεργίου Αἰδεσ. κ. Νικόλαος Ἀθανάσιεφ, ὁ κ. Κύριλλος Κνιάζεφ, Γραμματεὺς τῆς Ἐξαρχίας, ὁ κ. Πὼλ Ἄντερσον καί τινα ἐκ τῶν ἐπιλέκτων μελῶν τῆς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ Ἀγγλικανικῆς Παροικίας.

Τὴν ἐπομένην Σάββατον, καὶ περὶ ὥραν 11ην, συνοδευόμενοι καὶ ὑπὸ τοῦ Θεοφ. Ἐπισκόπου Ρηγίου, ἐπεσκέφθημεν τὸν Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπον Γεώργιον, Ἔξαρχον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἐπὶ τῶν ἐν τῇ Δ. Εὐρώπῃ Ὀρθοδόξων Ρωσσικῶν Παροικιῶν, πρὸς ὅν, ἐν προσφωνήσει, ὁ γράφων διεβίβασε τὰς εὐχὰς καὶ τὴν σεπτὴν εὐλογίαν τῆς Υ. Θ. Παναγιότητος, ἐξῇρε τὴν σημασίαν τοῦ ἐπιτελουμένου ὑπὸ τῆς Α. Σεβασμιότητος καὶ τῶν συνεργατῶν αὐτῆς, ὑπὲρ τῆς κατὰ Χριστὸν προκοπῆς τῆς Ἐξαρχίας, ἔργου, ὅπερ ἡ Ἁγία τοῦ Χριστοῦ Μ. Ἐκκλησία, ἐν τῇ ὀφειλετικῇ αὐτῆς μερίμνῃ ὑπὲρ τῶν ἑκασταχοῦ τέκνων αὐτῆς, παρακολουθεῖ μετ' ἀδιαπτώτου στοργικοῦ ἐνδιαφέροντος καὶ πολλῆς ἱκανοποιήσεως καὶ διεβεβαίωσεν, ὅτι ἡ Υ. Θ. Παναγιότης εὑρίσκεται παρὰ τὸ πλευρὸν τῆς Α. Σ., εὐχηθεὶς ἐν τέλει δαψιλῆ τὴν ἀπὸ τοῦ Κυρίου ἐνίσχυσιν καὶ εὐλογίαν ἐν ταῖς καταβαλλομέναις ὑπ' αὐτῆς τιμίαις προσπαθείαις.

Ἡ Α. Σ., ἀπαντῶσα ἐν καταφανεῖ συγκινήσει, ἐξέφρασε τὰς εὐχαριστίας καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτῆς ἐπὶ τῇ ἐπισκέψει καὶ ταῖς διαβιβασθείσαις σεπταῖς Πατριαρχικαῖς εὐχαῖς, ἐδήλωσεν, ὅτι τὸ ἐνδιαφέρον τῆς Υ. Θ. Παναγιότητος καὶ τοῦ σεπτοῦ Κέντρου ἀποτελεῖ πηγὴν ἐμπνεύσεως καὶ μοναδικὸν κεφάλαιον στηρίξεως καὶ ἐνισχύσεως διὰ τὴν ζωὴν τῆς Ἐξαρχίας, διετράνωσε τὰ αἰσθήματα ἀφοσιώσεως αὐτοῦ τε καὶ συμπάσης τῆς Ἐξαρχίας πρὸς τὸν Πάνσεπτον Οἰκουμενικὸν Θρόνον, προσεπιδηλώσασα, ὅτι ἀποτελεῖ δι' αὐτὴν οὐ μόνον ἱερὰν ὑποχρέωσιν, ἀλλὰ καὶ διακαῆ πόθον, τὸ ἱερὸν εἰς τὸ σεπτὸν Κέντρον τῆς Ὀρθοδοξίας προσκύνημα αὐτῆς, ὅπερ μὴ πραγματοποιηθὲν εἰσέτι, διὰ λόγους ἀνεξαρτήτους τῆς θελήσεως αὐτῆς, ἐλπίζει καὶ εὔχεται ὅπως γένηται ἐν τῷ λίαν προσεχεῖ μέλλοντι.

Ἐν συνεχείᾳ ἐπηκολούθησεν ἀνταλλαγὴ σκέψεων ἐπὶ γενικῶν Ἐκ-

κλησιαστικῶν ζητημάτων καὶ δὴ ἐπὶ τοῦ ρόλου τὸν ὁποῖον καλεῖται νὰ διαδραματίσῃ ἡ Ὀρθοδοξία, ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν πάντοτε τῆς Πρωτοθρόνου Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, ρόλον ὁ ὁποῖος καθίσταται ὁλονὲν σπουδαιότερος καὶ εὐεργετικώτερος ἀνὰ σύμπαντα τὸν Διαχριστιανικὸν κόσμον. Ἐπίσης κατὰ τὴν συνομιλίαν ἐθίγησαν διάφορα θέματα, ἀναφερόμενα εἰς τὴν ζωὴν τῆς Ἐξαρχίας καὶ δὴ τὸ ζήτημα τῶν σχέσεων αὐτῆς πρὸς τὸ ἐν Παρισίοις Ὀρθόδοξον Θεολογικὸν Ἰνστιτοῦτον.

Ἀκολούθως παρετέθη γεῦμα, εἰς ὃ παρεκάθησαν καὶ οἱ ἐκ τῶν Καθηγητῶν τοῦ Ἰνστιτούτου τοῦ Ἁγίου Σεργίου Αἰδεσ. κ. Νικόλαος Ἀθανάσιεφ, ὁ κ. Κύριλλος Κνιάζεφ, Γραμματεὺς τῆς Ἐξαρχίας καὶ ὁ κ. Πὼλ Ἄντερσον, ἐκ τῶν ἐνθέρμων συμπαραστατῶν τοῦ ὡς ἄνω Ἱδρύματος.

Κατὰ τὰ ἐπιδόρπια ἐξεφράσαμεν τὰς θερμὰς ἡμῶν εὐχαριστίας ἐπὶ ταῖς ἀδελφικαῖς ἐκδηλώσεσι, διατρανώσαντες καὶ αὖθις τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὴν μέριμναν τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας ὑπὲρ τῆς Ἐξαρχίας.

Ἡ Α. Σ., εἰς ἀπάντησιν, διεδήλωσε τὴν χαρὰν καὶ τὴν συγκίνησιν αὐτῆς ἐπὶ τῇ ἐπισκέψει ταύτῃ, ἀποτελούσῃ ἰδιαιτέραν τιμὴν καὶ τόνωσιν εἰς τὸ ἔργον τῆς Ἐξαρχίας καὶ παρεκάλεσεν, ὅπως διερμηνεύσωμεν παρὰ τῇ Υ. Θ. Παναγιότητι τὰ αἰσθήματα εὐγνωμοσύνης καὶ ἀφοσιώσεως σύμπαντος τοῦ ἱ. Κλήρου καὶ τοῦ πληρώματος τῆς Ἐξαρχίας πρὸς τὸν Πάνσεπτον Οἰκουμενικὸν Θρόνον.

Εὐθὺς μετὰ τὸ γεῦμα, προσκυνήσαντες εἰς τὸν Ἱ. Ναὸν τῆς Ἐξαρχίας, προεπέμφθημεν τιμητικῶς ὑπὸ τῆς Α. Σ. καὶ τῶν λοιπῶν παρισταμένων μέχρι τῆς ἐξωθύρας τοῦ περιβόλου τοῦ Ναοῦ, ἔνθα ἡ Α. Σ. πρὸς ἣν εἴχομεν ἀνακοινώσει ἤδη τὴν πρόθεσιν, ὅπως ἐπισκεφθῶμεν αὐθημερὸν τὸ Ἰνστιτοῦτον τοῦ Ἁγίου Σεργίου, ἐδήλωσεν ὅτι προτίθεται καὶ ἡ ἰδία, ὅπως ἐπισκεφθῇ μεθ' ἡμῶν τὸ Ἰνστιτοῦτον, διότι ἀποτελεῖ καὶ δι' ἑαυτὴν εὐκαιρίαν ἡ ἐπίσκεψις αὕτη.

Τὴν 4ην ἀπογευματινὴν τῆς αὐτῆς ἡμέρας, μετέβημεν εἰς τὸ Ἰνστιτοῦτον, πρὸ τῆς ἐξωθύρας τοῦ κήπου τοῦ ὁποίου συναντηθέντες μετὰ τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου κ. Γεωργίου καὶ τῶν κ. Καθηγητῶν, προϋπηντήθημεν μετὰ πολλῆς τιμῆς καὶ ἐγκαρδιότητος ὑπὸ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Ἰνστιτούτου Θεοφ. Ἐπισκόπου Κατάνης κ. Κασσιανοῦ. Μετὰ ὀλιγόλεπτον ἀνάπαυσιν ἐν τῷ Διευθυντηρίῳ, καθ' ἣν προσεφέρθησαν ἡμῖν ἀναψυκτικά, προσεκυνήσαμεν εἰς τὸν Ἱ. Ναόν, περιήλθομεν δ' ἀκολούθως τὰ διάφορα τμήματα τοῦ Ἱδρύματος.

Τὴν Κυριακήν, 9ην Ἰουλίου, ἐτελέσαμεν ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ τοῦ Ἁγίου Στεφάνου τὴν Θ. Λειτουργίαν, ὁμιλήσαντες καταλλήλως πρὸς τὸ πυκνὸν Ἐκκλησίασμα.

Τὴν ἐπομένην, Δευτέραν, 10ην Ἰουλίου καὶ ὥραν 11.30΄ π. μ. ἀνεχωρήσαμεν ἀεροπορικῶς διὰ Γενεύην, προπεμφθέντες τιμητικῶς, ἐν τῷ ἀεροδρομίῳ, ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ρόδου καὶ τοῦ Θεοφ. Ἐπισκόπου Ρηγίου.

Τὰ ὡς ἄνω εὐλαβῶς ὑποβάλλοντες τῇ Ὑ. Θ. Παναγιότητι καὶ τῇ περὶ Αὐτὴν Ἁγίᾳ καὶ Ἱερᾷ Συνόδῳ, διατελοῦμεν μετὰ βαθυτάτου σεβασμοῦ.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 21ῃ Αὐγούστου 1961.

† Ὁ Σάρδεων ΜΑΞΙΜΟΣ.

ΛΟΓΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΟΡΤΗΝ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΑΝΔΡΕΟΥ (*)

Ὁ Θεόπτης Μωυσῆς, γονυκλινὴς ἐνώπιον τῆς ἀφλέκτου βάτου ἐπὶ τοῦ ὄρους Σινᾶ, ἐδέχθη ποτέ, ἐν μεταρσιώσει ψυχῆς, τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ Θεοῦ. Ἐκεῖ, μὲ διαφλεγομένην τὴν καρδίαν ὑπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ λαοῦ του, προσηύχετο περιδεὴς πρὸ τῆς ἀνατιθεμένης μεγάλης καὶ ἱερᾶς ἀποστολῆς καὶ διελογίζετο πῶς θὰ παρεσκεύαζεν ἑαυτὸν χρήσιμον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Ἰσραήλ. Καὶ εἰς τὴν ἐξαγόρευσιν τῆς μυσταγωγούσης ἐκείνης προσευχῆς, εἰς τὴν βαθμιαίαν ἀνάβασιν τῆς σκέψεως, διώπτευσε τὸ μέλλον τοῦ περιουσίου λαοῦ καὶ εἶδεν, ὡς ἐν εἰκόνι ἐξελισσομένη πρὸ τῶν ὀμμάτων αὐτοῦ, ὅλην τὴν πολυκύμαντον καὶ δραματικὴν ἱστορίαν αὐτοῦ. Ἠκροάσθη τοὺς βαρεῖς στεναγμοὺς καὶ τοὺς θρήνους τοῦ λαοῦ τούτου, ἀπαγομένου εἰς αἰχμαλωσίαν στυγνήν, καθ᾿ ἣν ἔτρωγεν ἐν δάκρυσι τὸν πικρὸν ἄρτον τῆς δουλείας. Καὶ ἀντιβάλλων τὴν ἱερότητα τῆς ἀποστολῆς πρὸς τοὺς παρομαρτοῦντας κινδύνους, ἀπεδύθη εἰς ἀγῶνα ὑψηλὸν μέν, ἀλλὰ καὶ τραχὺν καὶ κινδυνώδη.

Ἡ ἀλήθεια ὅμως αὕτη τῶν πραγμάτων ἀνακαλεῖ εἰς τὴν μνήμην τῶν Πανορθοδόξων καὶ ἰδιαιτέρως πάντων ἡμῶν, τῶν ἀπαρτιζόντων τὸ ποίμνιον καὶ τοὺς ποιμένας τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, δρᾶμα ὁλόκληρον εὐγενῶν πράξεων καὶ ἀγώνων μαρτυρικῶν, ἅτινα ἐμφαίνουν τὴν ὑπέροχον κλῆσιν καὶ συνιστοῦν τὴν θείαν ἀποστολὴν τοῦ ἐν Ἀποστόλοις Ἁγίου Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου, ὅστις, εἰς τὴν παρορμητικὴν τοῦ Κυρίου ἐπαγγελίαν καὶ προτροπὴν πρὸς τοὺς μαθητὰς καὶ Ἀποστόλους Αὐτοῦ «πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη», ἐμβλέπει ὅλον τὸ διάγραμμα τῆς ἐργώδους ἀποστολῆς καὶ διακονίας του. Ἐν αὐτῇ διακρίνει τοὺς προφαινομένους ἤδη κινδύνους, τοὺς ἀπὸ τῶν ποταμῶν καὶ ληστῶν καὶ γένους καὶ ἐθνῶν καὶ πόλεων καὶ ἐρημιῶν καὶ θαλάσσης καὶ ψευδαδέλφων καὶ λιμοῦ καὶ δί-

(*) Ἐξεφωνήθη ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ, λειτουργούσης τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. κ. Ἀθηναγόρου, μετὰ τῶν Σεβ. Ἁγίων Συνοδικῶν Ἀρχιερέων, τῇ 30ῇ Νοεμβρίου ἐ. ἔ., ἐπετείῳ τῆς Θρονικῆς ἑορτῆς τῆς Ἐκκλησίας.

ψης καὶ ψύχους καὶ γυμνότητος. Καὶ ἐν τῇ ἱερᾷ ἐκείνῃ ἐκστάσει καὶ τῇ θεωρίᾳ τῆς ἐπικειμένης ὑψηλῆς ἀποστολῆς, ἐσφυρηλάτησε καὶ ἐκαλλίστευσε τὸν χαρακτῆρά του καὶ παρεσκεύασεν ἑαυτὸν ἄξιον τοῦ μεγάλου προορισμοῦ αὐτοῦ, ὡς συγκοινωνοῦ τῶν παθημάτων καὶ τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ. Καὶ ἤδη ὑπόπτερος σπεύδει νὰ μετάσχῃ τῆς ἀπαραβλήτου ἐποποιΐας τῆς Χριστιανικῆς ἐξορμήσεως καὶ ἐν μέσῳ μυρίων κινδύνων καὶ ἀντιξοοτήτων περιστατικῶν ἔφθασεν εἰς τὰς ψυχοτερπεῖς καὶ χαριέσσας ὄχθας τοῦ Βοσπόρου, ἔνθα ἔπηξε τὸ πρῶτον Χριστιανικὸν ἐνταῦθα Θυσιαστήριον καὶ ἐγένετο ὁ ἱδρυτὴς καὶ θεμελιωτὴς τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Βυζαντίου. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ παροῦσα ἡμέρα εὐλόγως ἀνήχθη εἰς ἑορτὴν Θρονικήν, καθ' ἣν ἡ Ἀποστολικὴ καὶ Πατριαρχικὴ αὕτη Καθέδρα πανηγυρίζει, κατὰ τὴν εὐστόχως ληφθεῖσαν ἀπόφασιν ἐπὶ τοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου Σεραφεὶμ τοῦ Β' (1759) «μετὰ κρότων ἐμμελῶν καὶ ᾀσμάτων γεγονωτέρων καὶ μέλψεων εὐσεβῶν» τὴν ἐπέτειον τῶν Γενεθλίων αὐτῆς.

Στῶμεν καὶ ἡμεῖς εὐλαβῶς ἐν τῇ ἀναμνήσει τῆς μεγάλης ταύτης ἡμέρας, ἥτις, ὡς ἀκτινοβόλον σύμβολον, ἐμπνέει καὶ περιαυγάζει τὴν ὅλην θέσιν καὶ ἀποστολὴν τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας ἐν τοῖς παροῦσι καιροῖς. Ἡ πρότασις αὕτη, μὲ τὴν ἐνδυναμοῦσαν χάριν τοῦ Κυρίου, θὰ ἐμπνεύσῃ σήμερον τὴν φωνὴν τοῦ Ἱεροῦ Ἄμβωνος.

***

Παναγιώτατε καὶ Θειότατε Δέσποτα,
Σεβασμιώτατοι Ἱεράρχαι,
Λαὲ τοῦ Κυρίου ἠγαπημένε!

Ἐὰν τὰ εὐγενῆ ἰδανικὰ καὶ αἱ ὑψηλαὶ ἐπιδιώξεις ἀπαιτοῦν αὐταπαρνήσεις καὶ ἡρωϊσμοὺς καὶ θυσίας, ποῖον ἰδανικὸν καὶ ποία ἐπιδίωξις εἶναι δυνατὸν νὰ παραβληθῇ κατὰ λόγον ἀνθρωπιστικῆς ἐνεργείας καὶ ἐκπολιτιστικῆς δράσεως καὶ μαρτυρίου πρὸς τὸ ἔργον καὶ τὴν ἀποστολὴν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Πρωτοκλήτου ἐν τῇ ἱστορικῇ ἐξελίξει τῶν αἰώνων; Ἀνασκοποῦντες τὴν ἱστορίαν τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας ἀπὸ τῆς ἱστορικῆς ἀφετηρίας αὐτῆς μέχρι τῆς συγχρόνου ἐποχῆς, ἀτενίζομεν, ἐν εὐφροσύνῳ θαυμασμῷ, τὴν μεγαλειώδη, ἐν τῇ ροῇ τῶν αἰώνων, ἐξέλιξιν καὶ τὴν δρᾶσιν αὐτῆς, τὴν πλήρη εὐγενῶν ἀγώνων καὶ παλαισμάτων μαρτυρικῶν, ἀλλὰ καὶ νικῶν καὶ τροπαίων ὑπὲρ τῆς πατρῴας πίστεως καὶ εὐσεβείας. Καὶ ἡ ἄσημος ἐκείνη καὶ ταπεινὴ καὶ ὀλιγότεκνος Ἐκκλησία τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου, δαψιλῶς εὐλογηθεῖσα παρὰ τοῦ Θεοῦ, ἀθρόως πληθύνεται καὶ ὑψοῦται εἰς Καθέδραν Οἰκουμενικὴν καὶ Κέντρον Πανορθόδοξον «θείᾳ νεύσει ζωογονοῦν καὶ συνέχον, κατὰ τὸν Θεολόγον Γρηγόριον, τὴν ὑπ' οὐρανὸν Ὀρθόδοξαν», διότι ἔχει σύμφυτον ἐν τῇ οὐσίᾳ καὶ τῇ συστάσει αὐτῆς τὴν ἀποστολικότητα τοῦ Ἁγίου Ἱδρυτοῦ Αὐτῆς. Ἡ Ἱστορία προσάγει χρυσῆν ἅλυσιν ἀδιαψεύστων περὶ τούτου μαρτυριῶν. Ἰδού· ὁ Ρώμης Ἱππόλυτος

(236), ὁ Τερτυλιανὸς (240), ὁ Τύρου Δωρόθεος (361), ὁ Μέγας Πατὴρ καὶ Διδάσκαλος τῆς Ἐκκλησίας, Γρηγόριος ὁ Θεολόγος (390) καὶ ἄλλοι. Ἀλλὰ καὶ ἡ πολιὰ Παράδοσις, ἀποκρυσταλλωθεῖσα εἰς πράξεις βασιλικάς, ἐμφαίνει καὶ ἐπιμαρτυρεῖ τὸν βαθὺν σεβασμὸν καὶ τὴν εὐλάβειαν πρὸς τὸν θεμελιωτὴν τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως.

Οὕτως ὁ Αὐτοκράτωρ τοῦ Βυζαντίου Κωνστάντιος, ἐκ τῶν υἱῶν Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου, μετὰ πάσης ἐκκλησιαστικῆς μεγαλοπρεπείας, μεταφέρει τῇ 3ῃ Μαρτίου τοῦ ἔτους 357 ἐκ Πατρῶν εἰς τὴν πολύφημον ταύτην Πόλιν τὸ ἱερὸν Λείψανον τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου καὶ καταθέτει αὐτὸ πανηγυρικῶς εἰς τὸν Ναὸν τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων.

Τί σημαίνει ἂν ἄλλοτε ἐπεζητήθη ἡ ἀμφισβήτησις τῆς ἀδιαψεύστου ταύτης ἱστορικῆς ἀληθείας; Τί ἂν περὶ τὴν ἱστορικὴν αὐθεντίαν ταύτην, ἀπετολμήθη ποτὲ ἀπόπειρα διασείσεως τοῦ ἀποστολικοῦ βάθρου τῆς Ἁγιωτάτης Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως; Ἡ ἀλήθεια, ἐπιμαρτυρουμένη ὑπὸ τῆς καθολικῆς τῆς Ἐκκλησίας φωνῆς καὶ τῆς ἀδιαφθόρου τοῦ Γένους συνειδήσεως, πάντοτε θριαμβεύει.

Καὶ ἐν τῇ ἀνελίξει τῶν αἰώνων καὶ τῶν γενεῶν ἡ ἀποστολὴ τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῷ κόσμῳ διατηρεῖ καὶ θὰ διατηρῇ πάντοτε τὴν ἀξίαν καὶ τὴν χρησιμότητά της. Διότι δρῶσα ἐν τῷ πλαισίῳ τῶν ἱστορικῶν ἐξελίξεων, ἀναθυντάσσει, προϊόντος τοῦ χρόνου, καὶ ἐνισχύει τὰς πνευματικὰς δυνάμεις της, διὰ τὴν πληρεστέραν ἄσκησιν τῆς θείας ἐν τῷ κόσμῳ ἀποστολῆς της. Καὶ ἐάν, κατὰ τὸ εὐστόχως λεγόμενον, αἱ νέαι ἐποχαὶ ἐπιβάλλωσι καὶ νέα καθήκοντα καὶ ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία, καταλλήλως ἑκάστοτε προσαρμόζουσα τὸν ὀργανισμὸν Αὐτῆς πρὸς τὸ περιβάλλον, ρυθμίζει, ἐν Πνεύματι ἁγίῳ, τὰς σχέσεις Αὐτῆς πρὸς τὰς νέας μορφὰς τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν Ἁγίων Πατέρων.

Ἡ προοδευτικὴ αὕτη ἀρχή, σύμφωνος πρὸς τὴν ἀρχὴν τῆς καθολικότητος καὶ οἰκουμενικότητος, ἐξ ἧς διαπνέεται ὁ Ἁγιώτατος Οἰκουμενικὸς Θρόνος, διήκουσα ὡς γραμμὴ εὐθεῖα δι᾿ ὅλης τῆς ἱστορικῆς πορείας αὐτοῦ, ἐξέλαμψεν καὶ κατὰ τοὺς τελευταίους τούτους χρόνους, εἰς ἔργα μεγάλης πνοῆς, ὑπαγορευόμενα ὑπὸ τῶν ἐκτάκτων περιπεριστάσεων ὑπὸ τὰς ὁποίας διαβιοῖ σήμερον ὁ κόσμος, περιστάσεων, αἵτινες εἶναι ἀπότοκοι τοῦ τελευταίου παγκοσμίου πολέμου, τῆς τραγικωτέρας δηλ. διὰ τὴν ἀνθρωπότητα παραπλανήσεως, καθ᾿ ἣν παρὰ τὴν ἀστάθειαν τῆς καταστάσεως καὶ τὴν φαινομένην ἀμφίρροπον ταλάντευσιν τῶν τάσεων, τῶν κατευθύνσεων, τῶν ἐνεργειῶν, φανερὰ εἶναι παρὰ τοῖς λαοῖς ἡ ἐπίγνωσις τοῦ Θεοῦ καὶ ὁ πόθος τῆς ἐπιστροφῆς. Τὸ ὄνειρον τῆς συναδελφώσεως τῶν λαῶν λικνίζει ἐντονώτερον σήμερον τὴν καταπεπονημένην ἀνθρωπότητα. Οἱ ἄνθρωποι εἶναι δυνατόν, ἀλλὰ καὶ ἀπαραίτητον, νὰ παύσωσιν ὑποβλέποντες ἀλλήλους ὡς ἐχθροὺς καὶ ἀντὶ τῶν φανερῶν καὶ ὑπούλων ἀνταγωνισμῶν, νὰ ἐπιδοθῶσιν οἱ πάντες, ἐν ἀμοιβαίᾳ κατανοήσει καὶ ἀλληλεγγύῃ, εἰς τὴν κοινὴν καὶ κατ᾿ ἰδίαν

πρόοδον καὶ εὐημερίαν, συμφώνως πρὸς τὴν ἀπ' ἀρχῆς βούλην τοῦ Θεοῦ.

Πόσον πράγματι πολύτιμος, κατὰ ταῦτα παρίσταται σήμερον, ἀδελφοί μου ἠγαπημένοι, ἡ συμβολὴ τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν ὡραίαν καὶ θεάρεστον ταύτην προσπάθειαν τῆς ἐγκαθιδρύσεως τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς, ὑπὲρ τῆς ὁποίας Αὕτη ἀδιαλείπτως προσεύχεται! Ἀλλὰ καὶ πόσον μεγάλη εἶναι, καὶ ἐν τούτῳ, ἡ εὐθύνη καὶ σπουδαία ἡ ἀποστολὴ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας τῶν Πανορθοδόξων! Διὰ τοῦτο διὰ καταλλήλου καὶ προσφυοῦς ὀργανώσεως καὶ ἀναπροσαρμογῆς τῶν μέσων πρὸς τοὺς ἐπιδιωκομένους ἁγίους σκοπούς, κατέστησεν Αὕτη ἐπαρκῶς ἐνεργὰ τὰ ζωτικὰ στοιχεῖα τῆς Ὀρθοδοξίας εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὴν τελείωσιν τοῦ θρησκευτικοῦ καὶ ἠθικοῦ βίου τῶν πιστῶν, «εἰς τὸν καταρτισμὸν τῶν ἁγίων, εἰς τὸ ἔργον τῆς διακονίας, εἰς οἰκοδομὴν τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ». Ἀλλ' ὅλως ἰδιαιτέρως ὁ ἱερὸς Πατριαρχικὸς Ἄμβων θέλει νὰ τονίσῃ, κατὰ τὴν ἐπίσημον ταύτην καὶ ἱερὰν στιγμήν, τὰς ἀπὸ ἱκανοῦ ἤδη χρόνου καὶ δὴ ἀπὸ δεκαετίας καὶ πλέον καταβαλλομένας ἀνενδότους καὶ ἐνζήλους προσπαθείας τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, φιλούσης εἴπερ πᾶν ἄλλο τὴν πρόοδον καὶ τὴν εἰρήνην τῆς καθόλου Ὀρθοδοξίας, πρὸς στενοτέραν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἐπαφὴν καὶ συνεργασίαν μετὰ πασῶν τῶν ἐπὶ μέρους Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, πρὸς τὸν σκοπὸν ὅπως ἐμφανίζηται ἡ ὅλη Ἐκκλησία συνηρμοσμένη εἰς ἑνότητα σκέψεως καὶ ἐνεργείας ἐν τῇ ἐπιτελέσει τοῦ Θείου αὐτῆς ἐν τοῖς ἀνθρώποις προορισμοῦ καὶ ὠργανωμένη κατὰ τὰς ἀνάγκας καὶ τὰς ἀπαιτήσεις τῶν καιρῶν.

Ἐντεῦθεν καὶ αἱ γενόμεναι ἐπ' ἐσχάτων τῶν χρόνων ἐπισκέψεις τῶν Προκαθημένων τῶν Ὀρθοδόξων Πατριαρχείων καὶ τῶν Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν εἰς τὸ Ἱερὸν τοῦτο Κέντρον, ἐν τῷ ὁποίῳ φυλάσσεται, φιλοτίμως οὐ μόνον δι' ἅπαντα τὰ τέκνα τῆς ὑπ' οὐρανὸν Ὀρθοδοξίας ἀλλὰ καὶ δι' ἁπασάσας τὰς Χριστιανικὰς Ὁμολογίας θησαυρὸς ὁλόκληρος ἀγάπης, ἥτις, ἀποτελοῦσα «τὸν σύνδεσμον τῆς τελειότητος», εἶναι ἡ μόνη ἱκανὴ νὰ μεταποιήσῃ τὴν πικρίαν εἰς γλυκύτητα, νὰ μετουσιώσῃ τὴν θλῖψιν εἰς χαράν, νὰ μεταβάλῃ τὴν διχογνωμίαν εἰς συμφωνίαν καὶ ὁμοφροσύνην. Ἀλλ' ὡς στεφάνωμα τῶν ἐπισκέψεων τούτων ὑπῆρξεν ἡ πρὸ διετίας ἀναληφθεῖσα ἱερὰ πορεία ἀνὰ τὰ παλαίφατα Ἀποστολικὰ Πατριαρχεῖα τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολῆς ὑπὸ τοῦ Παναγιωτάτου Προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας, ἐξαγγείλαντος εὐπαρρησιάστως τὴν τήρησιν ἐν τῇ Ὀρθοδοξίᾳ τῆς ἑνότητος τοῦ πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εἰρήνης. Ὅλαι δ' αὗται αἱ θεοφιλεῖς προσπάθειαι καὶ εὐγενεῖς ἐνέργειαι συνοψίζονται καὶ ἀντικατοπτρίζονται εἰς τὴν πρό τινος πραγματοποιηθεῖσαν, ἀποφάσει καὶ πρωτοβούλῳ ἐνεργείᾳ τοῦ Κέντρου τῆς Ὀρθοδοξίας, σύγκλησιν ἐν Ρόδῳ Διασκέψεως πασῶν τῶν ἀνὰ τὸν κόσμον Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἥτις ἐχαιρετίσθη πανταχόθεν δι' εὐφροσύνων ἐκδηλώσεων καὶ εὗρεν ἀπήχησιν εὐμενεστάτην οὐ μόνον παρὰ τῷ Ὀρθοδόξῳ καὶ Παγχριστιανικῷ, ἀλλὰ καὶ λοιπῷ πεπολιτισμένῳ κόσμῳ. Ἐν Ρόδῳ ἐμελετήθησαν, ἐν θερ-

μῇ ἀτμοσφαίρᾳ ἀδελφοσύνης καὶ ἐγκαρδιότητος, αἱ προϊόντος τοῦ χρόνου ἀνακύψασαι διάφοροι ἀνάγκαι τῆς Ὀρθοδόξου καθόλου Ἐκκλησίας, πρὸς τὸν σκοπὸν ὅπως κατανοήσωσιν αἱ Ἐκκλησίαι ἀλλήλας εἰς σφυρηλάτησιν τοῦ πνεύματος τῆς ἑνότητος αὐτῶν, εἰς βαθυτέραν ἐπίγνωσιν τῆς καταστάσεως αὐτῶν καὶ συντονισμὸν τῶν ἐπὶ μέρους καταβαλλομένων προσπαθειῶν πρὸς βίωσιν τοῦ πνεύματος τῆς Ὀρθοδοξίας. Ἡ σημασία καὶ ἡ σπουδαιότης τῆς Διασκέψεως ταύτης, ἥτις προώθησε τὴν Πανορθόδοξον Κίνησιν εἰς τὸ δεύτερον αὐτῆς στάδιον, δηλ. τὴν Προσύνοδον, ἐξαίρεται μεγάλως, διότι ἤνοιξε νέους ὁρίζοντας προοπτικῆς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ ἔδωκεν εἰς τὸν Χριστιανικὸν κόσμον ἔτι ἅπαξ τὴν συνείδησιν τῆς ἱστορικῆς αἴγλης τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου. Ἐν Ῥόδῳ συνῆλθεν ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ὡς ἐπιστήμη, ὡς ἀγάπη, ὡς φῶς, ὡς εὐλογία Θεοῦ.

Ἀλλὰ δὲν ἐξαντλεῖται, ἀδελφοί μου, ἕως ἐδῶ τὸ σύγχρονον ἔργον καὶ ἡ δραστηριότης τῆς Πρωτοθρόνου Ἐκκλησίας. Καὶ καθὼς ἡ φύσις, ἐν τῇ παραγωγῇ τοῦ ῥόδου, πολλαπλασιάζει τοὺς συνδυασμοὺς καὶ ποικίλλει τὴν διακόσμησιν καὶ ἐξαλλάσσει τὸν χρωματισμὸν καὶ ἐπαναλαμβάνει τὴν γενετικὴν ἐνέργειαν εἰς πλήθη ἀτόμων, διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τὸν ἀντιπροσωπευτικὸν τύπον, οὕτω καὶ ἑκάστη πτυχὴ τῆς δράσεως τῆς Ἐκκλησίας ἀναπαράγει τὸ πνεῦμα τῆς Οἰκουμενικῆς Ὀρθοδοξίας καὶ ῥυθμίζει τὴν ζωὴν Αὐτῆς εἰς ἀναγέννησιν καὶ νέαν ἐπάνθισιν.

Ἔχουσα πρὸ πάντων βαθεῖαν συναίσθησιν τῶν ἱστορικῶν εὐθυνῶν καὶ τῶν ἱερῶν ὑποχρεώσεων αὐτῆς ὡς Πρωτοθρόνου καὶ Ἡγέτιδος Ἐκκλησίας, ἐξέδωκεν ἐν ἔτει 1920 ἐγκύκλιον πρὸς τὰς ἀνὰ τὸν κόσμον Ἐκκκησίας τοῦ Χριστοῦ, καταστᾶσαν πλέον ἱστορικήν, διότι ἀπετέλεσε τὴν κατευθυντήριον γραμμὴν τῶν διαχριστιανικῶν σχέσεων τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ κρηπῖδα τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν. Τούτου δὲ μετέχει λυσιτελῶς ἀπὸ τῆς συστάσεως ἤδη αὐτοῦ, τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, συνεργαζόμενον ἐν πνεύματι Χριστοῦ μετὰ τῶν λοιπῶν Ἐκκλησιῶν—μελῶν ἐπὶ ἠθικοῦ, κοινωνικοῦ καὶ πρακτικοῦ ἐδάφους.

Ἡ Ἁγία τοῦ Χριστοῦ Μεγάλη Ἐκκλησία ὡς φορεὺς τῆς μιᾶς ἀληθείας, τοῦ θησαυροῦ τῆς Πίστεως, καὶ ὡς γνώμων καὶ κανὼν τῆς ἀληθοῦς Παραδόσεως, κατὰ τὴν θεμελιώδη ἀρχὴν «ὅ,τι πάντοτε πανταχοῦ καὶ παρὰ πάντων ἐπιστεύθη», ἀποτελεῖ διὰ τὴν Οἰκουμενικὴν Κίνησιν τὸν πολικὸν ἀστέρα, πρὸς ὃν προσανατολίζει ἑκάστοτε ἑαυτὴν πρὸς διεξαγωγὴν τοῦ ἔργου αὐτῆς. Δικαίως λοιπὸν ἐλέχθη ὅτι ἄνευ τῆς συμμετοχῆς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν θὰ ἐστερεῖτο τοῦ οὐσιώδους αὐτοῦ ἐρείσματος καὶ κινήτρου. Τίς δύναται νὰ ὑπολογίσῃ τὴν μεγάλην σημασίαν τοῦ γεγονότος; Τίς δύναται νὰ διΐδῃ καὶ ἐν τούτῳ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ὑφαίνει ἡ Θεία Πρόνοια; Καὶ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ ἐξακολουθεῖ νὰ ἀγλαΐζῃ καὶ νὰ καθοδηγῇ πανταχοῦ καὶ πάντοτε τὴν Ἐκκλησίαν Αὐτοῦ. Ὡς ὁ κατ' ἐξοχὴν μυσταγωγὸς τῆς Ἀρχιερατικῆς προσευχῆς τοῦ Θείου Δομή-

τορος, ἧς κεντρικὴ γραμμὴ εἶναι «ἵνα πάντες ἓν ὦσιν», ὁ Θρόνος οὗτος τοῦ Πρωτοκλήτου, τὸ κλέος καὶ τὸ ἐγκαλλώπισμα τῶν ἁπανταχοῦ Ὀρθοδόξων, μετὰ φιλαδέλφου διαθέσεως, μετουσίωσε τοὺς βαθεῖς στοχασμοὺς Αὐτοῦ περὶ προσεγγίσεως καὶ συνεργασίας μετὰ τῶν ἐκτὸς τοῦ περιβόλου τῆς Ὀρθοδοξίας εὑρισκομένων Ἐκκλησιῶν εἰς διάλογον χριστιανικῆς ἀγάπης, τοῦ ὁποίου αἰσία ἀπαρχὴ ἐγένετο πρό τινος καὶ μετὰ τῆς Πρεσβυτέρας Ρώμης, εἰς τρόπον ὥστε ἀμφότεραι αἱ Ἐκκλησίαι νὰ μεταλάβωσι τῆς χαρᾶς τῶν ἐπισκέψεων ἐπισήμων Ἀπεσταλμένων αὐτῶν, αἵτινες προσεκόμισαν εἰς ἑκατέραν, τὴν αἴσθησιν τῶν ἀνωτέρων ἀπολαύσεων. Ἡ φερέσβιος αὕτη πνοὴ τῆς ἐν Χριστῷ ἀγάπης εἶναι ἡ μόνη ἱκανὴ νὰ δημιουργήσῃ ἀτμόσφαιραν ἀμοιβαίας ἐμπιστοσύνης καὶ κλῖμα εὔκρατον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου αἱ χωρίζουσαι τὰς Ἐκκλησίας διαφοραὶ ἁπαλύνονται καὶ βαθμηδὸν σμικρύνονται, εἰς τρόπον ὥστε νὰ γενικεύηται ἡ πεποίθησις καὶ ν' ἀναπτερώνηται ἡ ἐλπὶς ὅτι ὁ Κύριος συνέταμε τὰς ἡμέρας τοῦ χωρισμοῦ. Αἱ ὁδοὶ τοῦ Κυρίου εἶναι καὶ ἐν τούτῳ ἀνεξιχνίαστοι, ἡ ἀγάπη Αὐτοῦ ἄφατος, ἡ σοφία ὑπέρμετρος, ἡ δύναμις ἀκατάλυτος. Τίς δύναται νὰ ἐγείρῃ εἰς αὐτὴν φραγμοὺς ἢ νὰ προδικάσῃ μὲ ἀπαισιοδόξους σκέψεις τὰ πράγματα, ἢ ν' ἀνακόψῃ τὸ ἔργον τῆς Θείας Προνοίας μὲ τὴν στενοκαρδίαν αὐτοῦ;

Ὁ σπόρος τῆς ἀγάπης σπείρεται, τὸ πνεῦμα διαχέεται, Χριστὸς καταγγέλλεται.

***

Ἀδελφοί μου,

Ἐὰν πρὸς δημιουργίαν τοῦ περιβάλλοντος ἡμᾶς παναρμονίου Συνόλου, τὸ ὁποῖον προσφυῶς καλεῖται Κόσμος, ὁ Θεὸς μετεχειρίσθη μόνον τὸν γενεσιουργὸν Αὐτοῦ λόγον, τὸ «Γενηθήτω», διὰ τὴν ἵδρυσιν ὅμως τῆς Ἐκκλησίας Αὐτοῦ ἐθυσιάρθη, ἀπέθανε. Καὶ τῆς Ἁγιωτάτης ταύτης Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ἡ Ἀκρώρεια, τὸ ὕψος τοῦτο τὸ περίοπτον καὶ τηλεφανὲς ἀνὰ σύμπασαν τὴν ὑπ' οὐρανὸν Ὀρθοδοξίαν, εἶναι τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἡ «Πρωτόκλητος αὕτη Ἐκκλησία ἐν ταῖς ἀδελφαῖς εἰς τιμὴν καὶ εἰς ἀποστολὴν (πρβ. Ἐγκύκλιον Πατριάρχου Σεραφεεὶμ Β΄), τῆς ὁποίας ὁ κλῆρος ἐν τῇ πνευματικῇ πορείᾳ τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὑπῆρξεν ἀείποτε προνομιακός, ἀλλὰ καὶ βαρὺς καὶ ἐπίμοχθος. Τὴν πνευματικὴν αὐτῆς μορφὴν ἐξακολουθεῖ νὰ ἐπιλάμπῃ φῶς ἱλαρὸν ἁγίας δόξης, τὸ φῶς τοῦ Χριστιανικοῦ Ἰδεώδους, εἰς τρόπον ὥστε νὰ ὑψῶται Αὕτη καὶ κατὰ τὴν χαλεπότητα ταύτην τῶν καιρῶν «ὡς ἀστὴρ ἑωθινὸς — κατὰ τὸν Ἱ. Χρυσόστομον — ἐν μέσῳ νεφέλης». Εἰς Αὐτὴν ἀντικατοπτρίζεται ὅλον τὸ μυσταγωγικὸν βάθος τῆς Ὀρθοδοξίας, ἀντιφεγγίζεται ὅλη ἡ ἱστορικὴ αἴγλη τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἀκτινοβολεῖ ὅλη ἡ γοητεία τῆς Εὐαγγελικῆς Ἀληθείας.

Τῆς τιμαλφοῦς ταύτης παρακαταθήκης θεματοφύλαξ ἐτάχθης Σύ, Παναγιώτατε καὶ Θεόλεκτε Πατριάρχα, καὶ τῆς Σκηνῆς τῆς Ἀληθινῆς κατεστάθης Ἡγούμενος καὶ Φρουρός. Ἡ σεμνὴ τῆς Ὀρθοδο-

ξίας Παράδοσις μετουσιοῦται ἐν τῷ προσώπῳ Σου εἰς συνείδησιν, καὶ ἡ συνείδησις εἰς πίστιν, καὶ ἡ πίστις εἰς πρᾶξιν. Καὶ ἐν τῇ ὑπάτῃ διακονίᾳ τῆς Ἀποστολικῆς καὶ Οἰκουμενικῆς ταύτης Καθέδρας μὴ παύσῃς πρὸς τὸν Δομήτορα τῆς Ἐκκλησίας εὐχόμενος, μετὰ τῆς συμπαρέδρου Σεβασμίας Ἱεραρχίας, ὑπὲρ τῆς εὐκταίας ἑνότητος τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τοῦ εὐσεβοῦς τούτου λαοῦ, ὅστις προσῆλθε, κατὰ τὴν Ἁγίαν ταύτην ἡμέραν, εἰς προσκύνημα ἱερὸν εἰς τὸ πάνσεπτον τοῦτο Παλλάδιον τῆς Ὀρθοδοξίας καὶ συνωθεῖται πρὸ τοῦ αἰωνοβίου Πατριαρχικοῦ Σου Θρόνου, διὰ ν' ἀντλήσῃ δύναμιν καὶ φῶς καὶ οἰκοδομὴν καὶ φανῇ ἄξιος τῆς κλήσεως «ἧς ἐκλήθη».

Γένοιτο.

Η ΕΝΤΑΞΙΣ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΕΙΣ ΤΟ ΕΟΡΤΟΛΟΓΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ(*)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

ΝΕΩΤΕΡΟΙ ΑΓΙΟΙ ΚΑΙ ΟΣΙΟΙ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ.

Ἡ Ὀρθόδοξος ἡμῶν Ἐκκλησία ὡς ἀδιάσπαστος συνέχεια τῆς Μιᾶς, Ἁγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, καὶ κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους δὲν ἔπαυσεν ἔχουσα καὶ ἀναδεικνύουσα νεωτέρους Ἁγίους καὶ Ὁσίους.

Ὑπό τινων ὅμως Ρωμαιοκαθολικῶν θεολόγων, ἡ Ἁγιότης τῶν νεωτέρων τούτων Ἁγίων ἀμφισβητεῖται, διὰ τὸν λόγον ὅτι ἡ ἡμετέρα Ἐκκλησία θεωρεῖται ὑπ' αὐτῶν ἀπεσχισμένη καὶ κατὰ συνέπειαν μὴ δυναμένη νὰ ἔχῃ νεωτέρους Ἁγίους, ἀπὸ τοῦ σχίσματος καὶ ἐξῆς. Τὸν ἰσχυρισμόν, ὅμως, αὐτὸν ἀποκρούει οὐ μόνον σύμπας ὁ Ὀρθόδοξος κόσμος (1) ἀλλὰ καὶ οἱ μετριοπαθέστεροι Ρωμαιοκαθολικοὶ καὶ δὴ ὁ μὲ Ἁγιολογικὰ θέματα εἰδικῶς ἐνδιατρίψας H. Delehaye, ὅστις ὁμολογεῖ ὅτι αἰσθάνεται θλῖψιν διὰ τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ Δυτικοὶ δὲν ἀναγνωρίζουσιν ὡς Ἁγίους τοὺς μετὰ τὸ Σχίσμα ἐμφανισθέντας Μάρτυρας καὶ Ἁγίους τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, οὐ μόνον διότι ἀπὸ αὐτοὺς οὐδὲν στοιχεῖον ἁγιότητος ἐλλείπει, ἀλλὰ καὶ διότι αἱ λεπτολογίαι τῆς δογματικῆς διδασκαλίας, οὐδόλως ἀποτελοῦσι κώλυμα ὅπως μὴ εἶναι οὗτοι πραγματικοὶ Ἅγιοι καὶ Μάρτυρες (2).

---

*) Συνέχεια ἐκ τοῦ τεύχους Γ΄., σελ. 281.

(1) ΒΟΥΛΓΑΡΕΩΣ Εὐγενίου, Πρὸς Πέτρον Κλαίρκιον ἐπιστολὴ περὶ τῶν μετὰ τὸ σχίσμα Ἁγίων τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τῶν γενομένων ἐν αὐτῇ θαυμάτων, (ἐν Ἀθήναις 1844).

(2) DELEHAYE H., Greek Neomartyrs, ἐν The Constructive Quarterly, 9 (1921), σελ. 712.

Κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους (3) ἡ ἡμετέρα Ἐκκλησία ἐκανόνισεν ἱκανοὺς Ἁγίους. Οὕτως εὐθὺς ἀμέσως μετὰ τὴν Ἅλωσιν, ὁ Πατριάρχης Γεννάδιος ὁ Σχολάριος ἀνεκήρυξε τὴν μνήμην τοῦ Ἁγίου Μάρκου τοῦ Εὐγενικοῦ, μετὰ πάροδον δὲ μερικῶν ἐτῶν, ἡ κατὰ τὰ ἔτη 1482—1484 ἐν Κωνσταντινουπόλει συνελθοῦσα Σύνοδος, ἀνεκήρυξε καὶ τὴν τοῦ Γενναδίου ἱερὰν μνήμην. Ἐκτὸς ὅμως τούτων ἐκανονίσθησαν καὶ οἱ Πατριάρχαι Κωνσταντινουπόλεως Διονύσιος ὁ Α΄ καὶ Νήφων ὁ Β΄, ἡ Ὁσία Ματρώνα ἡ Χιοπολίτισσα, ὁ Ἅγιος Διονύσιος, ἱδρυτὴς τῆς ἐπὶ τοῦ Ὀλύμπου φερωνύμου Μονῆς, Βησσαρίων ὁ Λαρίσσης, ὁ Ἅγιος Ἰγνάτιος ὁ Ἀγαλλιανὸς (4), ἐπὶ Πατριάρχου δὲ Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως ἀνεγνωρίσθησαν ὁ Ὅσιος Γεράσιμος ὁ Νέος, ὁ ἐν Κεφαλληνίᾳ ὡς καὶ ὁ ἐν Κρήτῃ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Ἐρημίτης, μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν 99 Πατέρων, ἀκμασάντων κατὰ τὸν ΙΑ΄. αἰῶνα (5).

Ὡσαύτως ἀρχομένου τοῦ ΙΗ΄. αἰῶνος ἐπὶ Πατριάρχου Γαβριὴλ τοῦ Γ΄. ἀνεγνωρίσθη ὡς Ἅγιος καὶ ὁ κατὰ τὸν ΙΣΤ΄ αἰῶνα ἀκμάσας Ἀρχιεπίσκοπος Αἰγίνης Διονύσιος (6) καθὼς ἐπίσης, πολὺ ἀργότερον, ὁ σύγχρονος τοῦ Εὐγενίου Βουλγάρεως, Μητροπολίτης Κορίνθου Μακάριος ὁ Νοταρᾶς (+ 16ῃ Ἀπριλίου 1805) τελευτήσας ἐν Χίῳ (7).

Πρόσφατοι ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἀναγνωρίσεις τυγχάνουσιν αἱ τοῦ Ὁσίου Νικοδήμου τοῦ Ἁγιορείτου λαβοῦσα χώραν τὸ 1955, περὶ ἧς γίνεται λεπτομερέστερον λόγος ἀλλαχοῦ, τοῦ Ἁγίου Κοσμᾶ τοῦ Αἰτωλοῦ, ὡς καὶ τοῦ Ἁγίου Νεκταρίου Μητροπολίτου Πενταπόλεως, οὗτινος συνετάχθη καὶ ἡ ᾀσματικὴ αὐτοῦ ἀκολουθία, τύποις ἐκδοθεῖσα (8).

---

(3) Λέγοντες δὲ νεωτέρους χρόνους ἐννοοῦμεν τοὺς μετὰ τὴν Ἅλωσιν.

(4) ΒΑΛΕΤΤΑ Γ. Μ., Ὁ Ἅγιος Ἰγνάτιος ὁ Ἀγαλλιανός, ἐν Θεολογίᾳ 10 (1932), σελ. 289.

(5) PETIT L., Bibliographie des Acolouthies Grecques, (Bruxelles 1926), σελ 231.

(6) PETIT L., Bibliographie des Acolouthies Grecques, (Bruxelles 1926, σελ. 63—69.

(7) ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ Χ., Περὶ τῆς ἀνακηρύξεως Ἁγίων ἐν τῇ Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ (Ἀθῆναι 1934), σελ. 7. Περὶ πάντων τούτων τῶν νεωτέρων Ἁγίων τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας γίνεται μνεία καὶ ἐν τῷ περὶ τῶν συμβαλλόντων μερῶν εἰς τὴν ἀναγνώρισιν Ἁγίου τινος; κεφαλαίῳ.

(8) ΜΑΤΘΑΙΑΚΗ Τ., Ὁ Ὅσιος Νεκτάριος Κεφαλᾶς, Μητροπολίτης Πενταπόλεως, (Ἀθῆναι 1955).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄.

ΜΗ ΥΠΑΡΞΑΝΤΕΣ ΑΓΙΟΙ.

Λίαν χαρακτηριστικὸν τυγχάνει τὸ γεγονὸς ὅτι σὺν ταῖς διαφόροις κατηγορίαις Ἁγίων, τὰς ὁποίας ἐξεθέσαμεν εἰς τὰ προηγούμενα δύο κεφάλαια, ὑπάρχει καὶ ἑτέρα τις κατηγορία, λίαν ἐνδιαφέρουσα, ἥτις καταλαμβάνει μέρος τι τοῦ Ἑορτολογίου. Πρόκειται περὶ τῶν Μαρτύρων καὶ Ἁγίων ἐκείνων, οἵτινες οὐδέποτε ἔζησαν, ἀλλὰ τυγχάνουσι γεννήματα καὶ ποιήματα διαφόρων γραμματικῶν καὶ φιλολογικῶν σφαλμάτων, παραποιήσεων ὀνομάτων διαφόρων αὐθεντικῶν Ἁγίων, ἀλλὰ καὶ συχνάκις δημιουργήματα τῆς φαντασίας τῶν Συναξαριστῶν.

Οἱ Ἅγιοι οὗτοι, τῶν ὁποίων ἡ μνήμη τελεῖται εἰσέτι ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας, παρεισέδυσαν εὐκόλως εἰς τὸ Ἑορτολόγιον διὰ τὸν ἑξῆς ἁπλούστατον λόγον : Ὡς γνωστόν, διὰ τὸν καταρτισμὸν τοῦ Ἑορτολογίου ἡ Ἐκκλησία ἐχρησιμοποίησεν ὡς βάσιν δύο, κυρίως, πηγάς. Κατὰ πρῶτον μὲν λόγον τοὺς Ἁγιογραφικοὺς Καταλόγους (Μαρτυρολόγια, Καλενδάρια), κατὰ δεύτερον δέ, τοὺς κατὰ καιροὺς γραφέντας «Βίους Ἁγίων» (1). Οὐχ ἧττον ὅμως, αἱ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας χρησιμοποιηθεῖσαι δύο αὗται πηγαὶ εἶχον τὰ τρωτὰ αὐτῶν σημεῖα ὡς καὶ τὰς ἐλλείψεις αὐτῶν.

Ἐν πρώτοις, οἱ Ἁγιογραφικοὶ Κατάλογοι, καταρτισθέντες εἰς ἐποχὴν καθ᾽ ἣν ἡ ἐπίβλεψις τῆς Ἐκκλησίας ἦτο, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον, ἀνεπαρκής, περιελάμβανον πλεῖστα ὅσα ὀνόματα, τῶν ὁποίων οὐ μόνον ἡ Ἁγιότης, ἀλλὰ καὶ ἡ ὕπαρξις δύναται ν᾽ ἀμφισβητηθῇ. Ἀλλὰ καὶ τὰ Συναξάρια ἅτινα ἐξιστοροῦσι βίους αὐθεντικωτάτων Ἁγίων, γέμουσι μὲ τοιαύτας παραδοξότητας καὶ τερατολογίας, θὰ ἔλεγε κανείς, ὥστε, πολὺ δικαίως, εἶναι δυνατὸν νὰ διατυπωθῶσιν ἀμφιβολίαι περὶ τῆς γνησιότητος καὶ ἀληθείας τῶν γραφομένων. Εὔδηλον λοιπὸν τυγχάνει ὅτι ἡ χρησιμοποίησις τῶν πηγῶν αὐτῶν τοῦ Ἑορτολογίου, συνετέλεσε τὰ μέγιστα, ὅπως προϊόντος τοῦ χρόνου, ἐμφανισθῶσι διάφοροι φανταστικοὶ Ἅγιοι, ἀναγνωρισθέντες ὑπὸ τοῦ πληρώματος καὶ ἐπιβληθέντες ἀκολούθως εἰς τὴν συνείδησιν αὐτοῦ.

Ἐκτὸς ὅμως τοῦ ἀνωτέρω λόγου, ὑπάρχει καὶ ἡ ἑξῆς αἰτία, εἰς τὴν ὁποίαν ὀφείλεται ἡ δημιουργία νεοφανῶν Ἁγίων, ἀγνώστων εἰς τὴν

(1) DELEHAYE H., Sanctus, (Bruxelles 1927), σελ. 209.

ἀρχαιότητα. Ὡς γνωστόν, ἡ μὲ τοὺς Ἁγίους σχετιζομένη παράδοσις διαιρεῖται, κυρίως, εἰς δύο τμήματα, εἰς τὸ λειτουργικὸν καὶ τὸ φιλολογικόν, τὰ ὁποῖα συνετέλεσαν κατὰ πολὺ εἰς τὸν καταρτισμὸν τῶν Ἑορτολογίων. Τὸ γεγονὸς ὅμως ὅτι τὰ δύο αὐτὰ τμήματα δὲν ἔχουσι τὴν αὐτὴν κοινὴν πηγὴν ἐν τῇ ἱστορήσει προσώπων καὶ πραγμάτων, δημιουργεῖ δυσκολίας τινὰς ὡς πρὸς τὴν ἐξακρίβωσιν τῆς μνήμης ἑνὸς αὐθεντικοῦ Ἁγίου (2).

Οὐδεμία ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι τὰ λειτουργικὰ δεδομένα εἶναι αὐθεντικώτατα, καὶ βασιζόμενοι ἐπ' αὐτῶν δυνάμεθα ν' ἀποφανθῶμεν μετὰ βεβαιότητος περὶ τῆς ὑπάρξεως οἱουδήντινος Ἁγίου. Ἡ αὐθεντικότης τῶν λειτουργικῶν δεδομένων δύναται νὰ ἐξηγηθῇ ὡς ἑξῆς : Κατὰ τοὺς πρωτοχριστιανικοὺς χρόνους, ὡς γνωστόν, εὐθὺς ἀμέσως μετὰ τὸν θάνατον Μάρτυρός τινος, ἡ Χριστιανικὴ κοινότης ἀπέδιδε τιμὰς εἰς αὐτόν. Κατὰ δὲ τὴν ἐπέτειον τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἔχοντες ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Ἐπίσκοπον αὐτῶν οἱ Χριστιανοὶ ἤρχοντο πρὸ τοῦ τάφου τοῦ Μάρτυρος, ἔνθα ἐτελεῖτο ἡ Θεία Λειτουργία. Οὕτω σὺν τῷ χρόνῳ αἱ λατρευτικαὶ αὐταὶ συγκεντρώσεις, ἀπέβαινον ἐπίσημοι ἑορταί, ἐπαναλαμβανόμεναι κατ' ἔτος (3). Αἱ ἑορταὶ αὐταὶ ἀφῆκαν ἄπτὰ τὰ ἴχνη αὐτῶν εἰς διάφορα μνημεῖα, ὡς π. χ. εἰς τὰ Μαρτύρια, ἅτινα ἦσαν οἰκοδομαὶ ἐγειρόμεναι ἐπὶ τῶν τάφων τῶν Μαρτύρων, φέροντα τὸ ὄνομα τοῦ οἰκείου Μάρτυρος, εἰς διαφόρους Ναούς, οἵτινες προέκυψαν ἐκ τῶν Μαρτυρίων (4), εἰς διάφορα λειτουργικὰ κείμενα, εἰς τοιχογραφίας τῆς πρωτοχριστιανικῆς ἐποχῆς, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐρειδόμενοι, δυνάμεθα νὰ ἀποφανθῶμεν μετὰ βεβαιότητος περὶ τῆς ἱστορικότητος Ἁγίου τινός.

Τοὐναντίον τὰ φιλολογικὰ δεδομένα ἔχουσιν αὐθεντίαν ἥττονος σημασίας καὶ τὴν γνησιότητα αὐτῶν πάντοτε δυνάμεθα νὰ ἀμφισβητήσωμεν. Τὰ διάφορα περιστατικά, ἅτινα μᾶς ἐξιστοροῦσι, πολλάκις τόσον πολὺ ἀπέχουσιν ἀπὸ τῆς πραγματικότητος, ὥστε δυνάμεθα, εἰς παρομοίας περιπτώσεις, ἀφόβως νὰ ἰσχυρισθῶμεν ὅτι οἱ ἐν λόγῳ Ἅγιοι, ἐγεννήθησαν τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ὁ Συναξαριστὴς ἔλαβεν ἀνὰ χεῖρας τὸν κάλαμον διὰ νὰ συντάξῃ τὴν βιογραφίαν αὐτῶν.

(2) DELEHAYE H., Sanctus, (Bruxelles 1927), σελ. 217.

(3) ΣΤΕΦΑΝΙΔΟΥ Β., Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία (Ἀθῆναι 1948), σ. 108.

(4) KAUFMANN C. M., Handbuch der Chrisliche Archäologie (1905), 147, ὡς καὶ ΣΤΕΦΑΝΙΔΟΥ Β., Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία (Ἀθῆναι 1948), σ. 109.

Τοιοῦτοι φανταστικοὶ Ἅγιοι οἵτινες οὐδέποτε ἔζησαν καὶ ἠγνοοῦντο ἐντελῶς ὑπὸ τῶν Χριστιανῶν κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, εἶναι π. χ. ὁ Ἅγιος Νικηφόρος ὁ Μάρτυς, ὁ Ἅγιος Θεόδουλος ὁ Στυλίτης, οἱ Ἅγιοι Βαρλαὰμ καὶ Ἰωάσαφ κ. ἄ. Οἱ Ἅγιοι οὗτοι τῶν ὁποίων οἱ βίοι εἶναι διδακτικώτατοι καὶ ψυχοφελέστατοι ἔχουσιν ὑπόστασιν καθαρῶς φιλολογικήν, δημιουργηθέντες ἁπλούστατα δι' ἠθικο - ἐποικοδομητικοὺς λόγους.

Τοιοῦτος, ἐξ ἄλλου, Ἅγιος τυγχάνει καὶ ὁ Ἅγιος Εὐστάθιος. Ὁ βίος τοῦ Ἁγίου τούτου ἔθεσε καὶ θέτει εἰς ἀμφιβολίας τοὺς ἁγιολόγους, οἵτινες διστάζουσιν ἵνα ἀποφανθῶσι περὶ τῆς ἱστορικότητος αὐτοῦ, διὰ τὸν λόγον ὅτι τὸ κυριώτερον μέρος βιογραφίας αὐτοῦ, ὡς βάσιν ἔχει ἕνα παλαιὸν Ἰνδικὸν μῦθον. Ἐκτὸς ὅμως τούτου, εἰς οὐδὲν ἀπαντῶμεν μνημεῖον ἀφιερωμένον εἰς τὸν Ἅγιο Εὐστάθιον, οὗτινος καὶ ἡ μνήμη ἠγνοεῖτο ἐντελῶς κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους (5).

Ὡσαύτως καὶ ἡ ἱστορία τῆς Ἁγίας Θεοκτίστης (6) συνταχθεῖσα ὑπό τινος Βυζαντινοῦ Μαγίστρου, Νικήτα ὀνόματι, θέτει εἰς ἀμφιβολίας τοὺς Ἁγιολόγους, οὐ μόνον διὰ τὴν αὐθεντικότητα τῶν γραφομένων, ἀλλὰ καὶ δι' αὐτὴν τὴν ἱστορικότητα τῆς Ἁγίας Θεοκτίστης (7).

Χαρακτηριστικὴ ὅμως τυγχάνει καὶ ἡ περίπτωσις ἐμφανίσεως τοῦ Ἁγίου Θεοδώρου τοῦ Στρατηλάτου. Ἀρχικῶς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἦτο γνωστὸς μόνον ὁ Ἅγιος Θεόδωρος ὁ Τήρων, ὅστις ἐτύγχανεν ἁπλοῦς στρατιώτης. Σὺν τῷ χρόνῳ βλέπομεν ὅτι κάμει τὴν ἐμφάνισιν αὐτοῦ ἕτερός τις Θεόδωρος, ἔχων τὸν βαθμὸν τοῦ Στρατηλάτου, τοῦ ὁποίου ὅμως αἱ συνθῆκαι τοῦ μαρτυρίου, διέφερον κατὰ πολὺ ἀπὸ τὰς τοῦ Θεοδώρου τοῦ Τήρωνος. Βεβαίως ὁ δεύτερος οὗτος Θεόδωρος ὁ Στρατηλάτης οὐδεὶς ἄλλος ἦτο ἀπὸ τὸν Τήρωνα. Προϊόντως, ὅμως, τοῦ χρόνου ἐλησμονήθη ὅτι ἐπρόκειτο περὶ δύο διαφόρων ἐκδοχῶν ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ μαρτυρίου, καὶ οὕτω παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ Ἁγ.Θεοδώρου τοῦ Τήρωνος,κατέλαβε τὴν θέσιν αὐτοῦ ἐν τῷ Ἑορτολογίῳ, καὶ ὁ νεοφανὴς οὗτος Θεόδωρος ὁ Στρατηλάτης (8).

Κλασσικὸν ὡσαύτως παράδειγμα ἀπονομῆς τιμῶν εἰς μὴ ὑπάρ-

---

(5) DELEHAYE H., La légende de St. Eustache, ἐν Bulletin de la classe des lettres de l'Académie Royale de Belgique (1919), σελ. 175—210 ὡς καὶ DELEHAYE H., Sanctus, (Bruxelles (1927 σελ. 220.

(6) Βλ. ΙΩΑΝΝΟΥ Θ., Μνημεῖα Ἁγιολογικά, (ἐν Βενετίᾳ 1884), σ. 1—17.

(7) DELEHAYE H., Sanctus, (Bruxelles 1927), σελ. 221.

(8) DELEHAYE H., Sanctus, (Bruxelles 1927), σελ. 228.

ξαντα Ἅγιον εἶναι καὶ ἡ γνωστὴ περίπτωσις τῆς Ἁγίας Ξυνωρίδος. Ὁ τρόπος ἐμφανίσεως τῆς Ἁγίας αὐτῆς εἶναι ἀρκετὰ περίεργος καὶ χαρακτηριστικός. Ἐν Ἀντιοχείᾳ ἐτελεῖτο πανηγυρικῶς ἡ μνήμη δύο μεγάλων Ἁγίων τῆς Ἐκκλησίας, τῶν ὁποίων ὅμως τὰ ὀνόματα ἠγνοοῦντο ὑπὸ τῶν Χριστιανῶν. Ἴσως ἐπρόκειτο περὶ τῶν Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου. Πάντως, ὁ Ἱερὸς Χρυσόστομος κατὰ τὴν διάρκειαν πανηγυρικοῦ αὐτοῦ λόγου, οὐδόλως ποιεῖται μνείαν τῶν ὀνομάτων αὐτῶν, ἀλλ' ἀναφέρει αὐτοὺς ὡς ξυνωρίδα Ἁγίων. Τοῦτο ἔφθασεν ὅπως κατὰ τὸν καταρτισμὸν τοῦ Ἑορτολογίου δημιουργηθῇ, ἐξ ἀγνοίας καὶ πλάνης· καὶ ἓν ἕτερον πρόσωπον, ἡ Ἁγία Ξυνωρίς, ἥτις, ὡς εἰκός, οὐδέποτε ἔζησεν.

Ἐκτός, ὅμως, τῶν Ἁγίων τούτων, τῶν ὁποίων ἡ δημιουργία ὀφείλεται εἰς τὸν κάλαμον τῶν διαφόρων Συναξαριστῶν, ἐν τῷ Ἑορτολογίῳ τῆς Ἐκκλησίας παρεισέδυσαν καὶ ἕτεροι Ἅγιοι, οὐδεμίαν ἔχοντες ἱστορικὴν ὑπόστασιν, ἀλλὰ τυγχάνοντες δημιουργήματα παραποιήσεων ὀνομάτων διαφόρων αὐθεντικῶν Ἁγίων.

Ἐν Βενετίᾳ π.χ. ὑπάρχει ἡ Ἐκκλησία καὶ ἡ Κοινότης τοῦ Ἁγίου Τροβάσου. Τοιοῦτος, ὅμως, Ἅγιος οὐδέποτε ὑπῆρξεν, οὔτε κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, ἀλλ' οὔτε καὶ κατὰ τοὺς μεταγενεστέρους χρόνους. Τὸ ζήτημα εἶναι ἁπλούστατον, διότι ἡ ὀνομασία τοῦ προαναφερθέντος Ἁγίου Τροβάσου, οὐδὲν ἄλλο εἶναι εἰμὴ μόνον ἡ διὰ τῆς τοπικῆς διαλέκτου παραποιημένη κρᾶσις τῶν ὀνομάτων τῶν Ἁγίων Γερβασίου καὶ Πρωτασίου. Ἐκφραστικὸν ὡσαύτως παράδειγμα, διὰ παραποιήσεως ὀνόματός τινος, δημιουργία ἑνὸς νέου Ἁγίου ἀποτελεῖ καὶ ἡ περίπτωσις τοῦ Ἁγίου Ὀρέστου. Ὁ Ἅγιος οὗτος οὐδέποτε ἔζησε, πρόκειται δέ, εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην, περὶ τοῦ Ἁγίου Ἡδίστου. Προϊόντος, ὅμως, τοῦ χρόνου, τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἤρχισε νὰ προφέρηται ὡς Ἔριστος, ἀργότερον δὲ ὡς Ἄριστος. Ἐκ τοῦ ἄριστος ἡ ὀνομασία εὐκόλωςπαρεποιήθη εἰς Ὀρέστης καὶ οὕτως ἐν τῷ Ἑορτολογίῳ προσετέθη καὶ ὁ νεοφανὴς οὗτος Ἅγιος, ὅστις ἐν τῇ πραγματικότητι ἦτο αὐτὸς οὗτος ὁ Ἅγιος Ἥδιστος (9).

Καὶ πάντα μὲν τὰ ἀνωτέρω παραδείγματα ἀποτελοῦσι τὰς χαρακτηριστικωτέρας περιπτώσεις φανταστικῶν Ἁγίων (10), οἵτινες ὡς

(9) DELEHAYE H., Sanctus, (Bruxelles 1927), σελ. 210.

(10) Τοιοῦτος Ἅγιος τοῦ ὁποίου ἡ ἱστορικότης ἀμφισβητεῖται ὑπὸ πολλῶν, τυγχάνει καὶ ὁ Ἅγιος Φανούριος. Ὁ Ἅγιος οὗτος, ὁ ὁποῖος τιμᾶται μεγαλοπρεπῶς ἐν Κρήτῃ καὶ Ρόδῳ, ἥτις φέρεται καὶ ὡς τόπος τοῦ μαρτυρίου αὐτοῦ, τίθεται εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν μὴ ὑπαρξάντων Ἁγίων. Ἐπὶ Ἀρχιεπισκό-

ἐλέχθη, καταλαμβάνουσιν ἱκανὸν μέρος τοῦ Ἑορτολογίου. Οὕτως, ὅμως, ἐχόντων τῶν πραγμάτων, δύναται νὰ τεθῇ ἡ εὔλογος ἀπορία, ἐὰν καὶ κατὰ πόσον ἡ Ἐκκλησία θὰ ἔπρεπε νὰ ἐπιτρέπῃ ἀπόδοσιν τιμῶν εἰς μὴ ὑπάρξαντας Ἁγίους.

Φρονοῦμεν ὅτι εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο ἡ Ἐκκλησία ἐφάνη ἀρκούντως ἀνεκτική, βαδίσασα, κυρίως, ἐπὶ τὰ ἴχνη τῆς παραδόσεως. Γνωστὸν τυγχάνει ὅτι διὰ τὴν ἀναγνώρισιν τινὸς ὡς Ἁγίου, ἀπὸ τῶν πρώτων ἤδη χρόνων τοῦ Χριστιανισμοῦ, τὸν κύριον λόγον εἶχεν ἡ συνείδησις τοῦ πληρώματος, τῆς Ἐκκλησίας τιθεμένης πάντοτε ἐν δευτέρᾳ μοίρᾳ. Βεβαίως εἰς τὴν περίπτωσιν ἣν ἐξετάζομεν δὲν πρόκειται περὶ ἀναγνωρίσεως ὡς Ἁγίου ἱστορικοῦ τινος προσώπου, ἀλλὰ περὶ ἀποδόσεως τιμῶν εἰς Ἅγιον δημιουργηθέντα ἐκ τοῦ μηδενός. Ἡ τιμὴ λοιπὸν ἑνὸς τοιούτου Ἁγίου κατὰ πόσον συμφωνεῖ πρὸς τὴν διδασκαλίαν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας; Διὰ νὰ ἀπαντήσωμεν εἰς τὴν ἀπορίαν ταύτην, πρέπει ἀσφαλῶς νὰ ἐνθυμηθῶμεν τὴν περὶ τιμῆς τῶν Ἁγίων διδασκαλίαν τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ τιμὴ τῶν Μαρτύρων καὶ Ἁγίων, κατὰ τοὺς Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας, δὲν ἀποβλέπει εἰς τὴν εἰδωλολατρικὴν προσκύνησιν αὐτῶν, πολὺ δὲ περισσότερον δὲν εἶναι μία «λατρεία», ἥτις ἀποδίδεται μόνον εἰς τὸν Θεόν, ἀλλὰ μία πρᾶξις διὰ τῆς ὁποίας, εἰς τὰς ψυχὰς τῶν Χριστιανῶν, γεννῶνται εὐσεβεῖς πόθοι. Οἱ Χριστιανοὶ ἀποδίδοντες εἰς τοὺς Ἁγίους τιμὰς προσπαθοῦν νὰ μι-

που, μάλιστα, Ἀθηνῶν Μελετίου, ἐξεδόθη καὶ σχετικὴ ἐγκύκλιος, ὑποστηρίζουσα τὴν ἄποψιν ταύτην. Οὐχ' ἧττον ὅμως ἀνακαλύψεις τινὲς γενόμεναι προσφάτως, συνετέλεσαν ὥστε νὰ ἐνισχυθῶσιν αἱ τὴν ἱστορικὴν ὕπαρξιν τοῦ Ἁγίου Φανουρίου πιστοποιοῦσαι μαρτυρίαι. Ἐν πρώτοις ἀνεκαλύφθησαν τρεῖς εἰκόνες τοῦ προαναφερθέντος Ἁγίου. Ἡ πρώτη ἐν Κρήτῃ, ἀναγομένη εἰς τὸν ιε´ αἰῶνα, ἡ δευτέρα ἀνακαλυφθεῖσα ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Τρίκκης καὶ Σταγῶν Πολυκάρπου ἐν Μετεώροις, ἀναγομένη εἰς τὸν ιστ´ αἰῶνα ἡ δὲ τρίτη, ἔργον τοῦ ἀξιολόγου ἁγιογράφου Ἀγγέλου τοῦ Κρητὸς ἀναγομένη εἰς τὸ 1604. Ὡσαύτως, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Οἰκονόμου Κωνσταντίνου Χαραλαμπάκου, εἰκὼν τοῦ Ἁγίου Φανουρίου,μὲ βυζαντινὰ γράμματα ὑπῆρχε καὶ πλησίον τῆς Ἱερᾶς Προθέσεως, Ναοῦ τινος τῆς Ἐπισκοπῆς Λάμπης καὶ Σφακίων, φέροντος χρονολογίαν 1519. Ἐκτός, ὅμως, τῶν ἱερῶν τούτων εἰκόνων τοῦ Ἁγίου Φανουρίου, ἐκ τῶν ὁποίων αἱ δύο πρῶται εἶναι τοιχογραφίαι, ἐν Κρήτῃ παρὰ τὴν τοποθεσίαν Βαλσαμόνερον, ὑπῆρχε, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Σ. Ξανθουλίδου, καὶ μία Μονὴ ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Φανουρίου ἀναγομένη εἰς τὸ 1407. Βλέπε σχετικὰ ἐν Ἐκκλησίᾳ 25 (1948), σελ. 90.

μιμηθῶσι τὸν βίον καὶ τὴν πολιτείαν αὐτῶν, ἵνα φθάσωσι καὶ οὗτοι εἰς τὴν τελειότητα εἰς ἣν ἔφθασαν καὶ ἐκεῖνοι.

Ἐὰν λοιπὸν εἰς τὴν περίπτωσιν ἣν ἐξετάζομεν οἱ τιμώμενοι Ἅγιοι οὐδεμίαν ἔχουν ἱστορικὴν ὑπόστασιν, νομίζομεν ὅτι δὲν ἐνέχει μεγάλην σημασίαν, διότι οὗτοι ἐδημιουργήθησαν δι' ἐποικοδομητικοὺς λόγους. Οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων καὶ οἱ φανταστικοὶ οὗτοι Ἅγιοι ἀποτελοῦν πρότυπα ἀρετῆς ὡς καὶ οἱ λοιποί, ἡ δὲ πρὸς αὐτοὺς τιμὴ δύναται, ἔν τινι μέτρῳ, νὰ κριθῇ ἐπιεικῶς, τοῦθ' ὅπερ πράττει ἡ Ἐκκλησία.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΑΙ ΕΟΡΤΑΙ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΚΑΙ ΤΟ ΕΝ ΤΗι ΕΚΚΛΗΣΙΑι ΕΟΡΤΟΛΟΓΙΟΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

ΠΕΡΙ ΕΟΡΤΟΛΟΓΙΟΥ ΓΕΝΙΚΩΣ.

ΟΡΙΣΜΟΣ, ΕΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡ ΤΟΥ ΕΟΡΤΟΛΟΓΙΟΥ.

Ἡ σπουδαιότης ἣν ἐκέκτητο, καὶ κέκτηται εἰσέτι τὸ Ἑορτολόγιον διὰ πᾶσαν Ἐκκλησίαν, ἀλλὰ καὶ ἡ στενὴ σχέσις ἥτις ὑφίσταται μεταξὺ τοῦ Ἑορτολογίου καὶ τοῦ ὑπὸ ἐξέτασιν θέματος, ἀπαιτεῖ ἀναμφιβόλως ὅπως γίνῃ περὶ αὐτοῦ σχετική τις μνεία.

Τὸ Ἑορτολόγιον οὐδὲν ἄλλο εἶναι, εἰμὴ ὁ κατάλογος ἐκεῖνος, ἐν τῷ ὁποίῳ ἀνεγράφοντο ἀρχαιόθεν, αἱ διάφοροι ἀθλήσεις Μαρτύρων, μνῆμαι Ἁγίων, αἱ συνάξεις καθὼς καὶ ἕτερα γεγονότα, στενῶς σχετιζόμενα μὲ τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας, ὡς ἐγκαίνια Ναῶν, σεισμοί, καταποντισμοὶ κ.τ.λ., μεταγενεστέρως δὲ διάφοροι Δεσποτικαὶ καὶ Θεομητορικαὶ ἑορταί. Κυρίως εἰπεῖν τὸ Ἑορτολόγιον δύναται νὰ ταυτισθῇ πρὸς τὰ Μαρτυρολόγια τῆς Ἀρχαίας Ἐκκλησίας, ἅτινα ἦσαν κατάλογοι, ἔνθα ἀνεγράφοντο τὰ ὀνόματα τῶν Μαρτύρων, ἀργότερον δὲ καὶ αὐτῶν τῶν Ἐπισκόπων καὶ Ὁμολογητῶν.

Παρὰ τὰ Μαρτυρολόγια, ὅμως, τῆς Πρωτοχριστιανικῆς ἐποχῆς καὶ τὰ Ἑορτολόγια τῶν μεταγενεστέρων χρόνων, ὑπῆρχον ἐν χρήσει καὶ ἕτερα εἴδη καταλόγων Ἁγίων, οἵτινες παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι δὲν συνεταυτίζοντο ὡς πρὸς τὸν χαρακτῆρα αὐτῶν, πρὸς τὰ Ἑορτολόγια καὶ Μαρτυρολόγια, εἶχον, ἐν τούτοις ποιάν τινα σχέσιν πρὸς αὐτά. Οἱ κατάλογοι οὗτοι, οἵτινες ἐχρησιμοποιοῦντο συχνότατα, ἦσαν τὰ Καλενδάρια. Δέον, ὅμως, ὅπως σημειωθῇ ὅτι προϊόντος τοῦ χρόνου, ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐνεφανίσθησαν καί τινα βιβλία ἁγιολογικοῦ καὶ λειτουργικοῦ περιεχομένου, ἅτινα τεθέντα ἐν χρήσει λειτουργικῇ, ἀντικατέστησαν τὰ Ἑορτολόγια ἢ ἐξελήφθησαν ὡς τοιαῦτα ὑπὸ τοῦ πληρώματος. Τὰ βιβλία αὐτὰ ἦσαν τὰ Συναξάρια καὶ τὰ Μηναῖα ἢ Μηνολόγια.

Ἀρχικῶς, ἐν τῇ Πρωτοχριστιανικῇ ἐποχῇ ὑπῆρχον ἐν χρήσει τὰ Μαρτύρια, ἅτινα ἦσαν περιγραφαὶ τῆς πρὸ τῶν πολιτικῶν ἀρχῶν διαδικασίας καὶ τοῦ μαρτυρικοῦ θανάτου τῶν Χριστιανῶν Μαρτύρων. Τὰ Μαρτύρια διακρίνονται εἰς γνήσια, δηλ. προκύψαντα κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Μαρτυρίου ἢ καὶ ὀλίγον μετ' αὐτό, καὶ εἰς νόθα, ἅτινα καίτοι περιέχουσιν ἱστορικόν τινα πυρῆνα, τυγχάνουσιν ἐπιτεύγματα μεταγενεστέρας ἐποχῆς, περιέχοντα φανταστικὰς διηγήσεις ἢ καὶ στοιχεῖα εἰλημμένα ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς καὶ Ρωμαϊκῆς μυθολογίας ὡς καὶ ἐκ τῶν ἐθνικῶν θρησκειῶν τῆς Ἀνατολῆς (1).

Ἐνωρίτατα ὅμως τὴν θέσιν τῶν Μαρτυρίων τούτων κατέλαβον ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τὰ Μαρτυρολόγια ἅτινα, ὡς ἐλέχθη προηγουμένως, ἦσαν κατάλογοι τῶν Μαρτύρων, διακρινόμενα εἰς γενικὰ καὶ εἰς τοπικά, καὶ προερχόμενα ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν Καλενδαρίων τῶν Μαρτύρων καὶ τῶν Ἐπισκοπικῶν Διπτύχων (2).

Ἀρχικῶς ὑπὸ τὸν ὅρον «Μαρτυρολόγιον», ἐδηλοῦτο οἱαδήτις διήγησις, σχετιζομένη μὲ τὴν ζωὴν καὶ τὸ μαρτύριόν τινος. Ἕλληνες δὲ καὶ

---

(1) Τὰ γνήσια Μαρτύρια εἶναι δύο εἰδῶν : 1) ἐπίσημα πρωτόκολλα ἐκθέτοντα τὴν διαδικασίαν πρὸ τοῦ ἀνθυπάτου ἢ τῶν δικαστικῶν ἀρχῶν (acta proconsularia), εἴτε ἐν τῷ ἀρχικῷ τύπῳ, εἴτε, συνηθέστερον, ἐν ἐπεξεργασίᾳ ὑπὸ χριστιανικῆς χειρός, διατηρουμένου τοῦ ἀρχικοῦ πυρῆνος, 2) περιγραφαὶ τῆς διαδικασίας καὶ τοῦ μαρτυρικοῦ θανάτου ὑπὸ αὐτοπτῶν καὶ αὐτηκόων μαρτύρων ἐν μορφῇ ἐπιστολῆς ὡς συμβαίνει μὲ τὸ Μαρτύριον τοῦ Πολυκάρπου. Βλ. ΜΠΑΛΑΝΟΥ Δ. Σ., Πατρολογία, (Ἀθῆναι 1930), σελ. 215 ἑξ.

(2) ΣΩΤΗΡΙΟΥ Γ. Α., Χριστιανικὴ καὶ Βυζαντινὴ Ἀρχαιολογία, τόμ. Α΄. (Ἐν Ἀθήναις 1942), σελ. 8.

Λατῖνοι, ὁμιλοῦντες περὶ Μαρτυρολογίου, ἐσήμαινον μίαν τοιαύτην διήγησιν, ἥτις, ὅμως, ἠδύνατο νὰ εἶναι καὶ πανηγυρικός τις λόγος, ἔπαινός τις διὰ τὸν Μάρτυρα, ἀλλὰ καὶ ἐγκώμιόν τι ὀλίγον μακρολόγον. Προϊόντος τοῦ χρόνου αἱ μακροσκελεῖς αὐταὶ διηγήσεις ἀντικατεστάθησαν ὑπὸ συντόμων διηγήσεων καὶ οὕτω διεμορφώθησαν τὰ Μαρτυρολόγια — κατάλογοι, εἰς τὰ ὁποῖα τὰ ὀνόματα τῶν Μαρτύρων εἶναι κατατεταγμένα χρονολογικῶς (3).

Μεταξὺ τῶν λοιπῶν Μαρτυρολογίων, ἰδιαιτέραν ἀσφαλῶς σπουδαιότητα ἐκέκτητο τὸ Ἀνατολικὸν Μαρτυρολόγιον, τὸ ὁποῖον διεκρίνετο διὰ τὴν εὐταξίαν καὶ ἀκριβολογίαν αὐτοῦ, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν κατάταξιν τῶν ἑορτῶν τῶν Μαρτύρων τῆς Ἀνατολικῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας. Εἰς τὸ Μαρτυρολόγιον τοῦτο εὑρίσκομεν πάντοτε ἀναγεγραμμένον τὸ ὄνομα τῆς πόλεως ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐμαρτύρησεν ὁ Μάρτυς, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς ἀκόμη τῆς Ἐπαρχίας, ἀκολούθως δὲ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Μάρτυρος. Εἰς τοῦτο δὲ ἀκριβῶς τὸ σημεῖον ἔγκειται ἡ διαφορὰ τοῦ Ἀνατολικοῦ Μαρτυρολογίου ἀπὸ τῶν λοιπῶν, ὅτι ἐνῷ τὸ Μαρτυρολόγιον τοῦτο ἀναφέρει τὴν ὀνομασίαν τῆς Ἐπαρχίας, τὰ λοιπὰ οὐδόλως ποιοῦνται μνείαν αὐτῆς (4).

Τὸ Ἀνατολικὸν Μαρτυρολόγιον τοῦ ὁποίου τὸ ἀρχικὸν κείμενον συνετάχθη ἑλληνιστί, πιθανώτατα περὶ τὰ τέλη τοῦ δ΄ ἢ τὰς ἀρχὰς τοῦ ε΄ αἰῶνος (πάντως πρὸ τοῦ 411 καὶ μετὰ τὸ 362), μετεφράσθη ἀκολούθως καὶ εἰς τὴν Συριακήν, οὐχὶ ὅμως καὶ μετὰ τῆς δεούσης προσοχῆς. Τοῦτο δὲ καταφαίνεται ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι ἐκ τῆς ἀρχικῆς μεταφράσεως ἔλλειπεν ὁλόκληρος ὁ Ἰούλιος μήν, καὶ ἐν μέρει τὸ τέλος τοῦ μηνὸς Ἰουνίου, εἴτε διότι ἔλλειπε μία σελὶς τοῦ χειρογράφου, εἴτε διότι ὁ Σῦρος ἀντιγραφεὺς προσεπέρασε δύο σελίδας ὁμοῦ, ἐξ ἀπροσεξίας (5).

Πλεῖστα ὅμως ἄλλα Μαρτυρολόγια, μέρος τῶν ὁποίων ἀνεκαλύφθη ὑπὸ τοῦ Ἰωσὴφ Συμεὼν Ἀσσαμάνη ἦσαν ἐν χρήσει ἐν Ἀνατολῇ. Οὗτος ἐπισκεφθείς, ὡς ἐπίσημος ἀπεσταλμένος τοῦ Βατικανοῦ, τὰς Μονὰς

(3) Σημειωτέον ὅτι τὸ Mart. Hieronymianum, ἀκολουθεῖ μίαν ὀλιγώτερον φορτικὴν μέθοδον ἐν τῇ συντάξει τῶν καταλόγων καὶ ὅτι ἅπαντα τὰ ἱστορικὰ καλούμενα Μαρτυρολόγια ἀκολουθοῦσι τὴν αὐτὴν μέθοδον, ὡς καὶ τὸ Ἱερωνυμιανόν. Βλ. ἐν D.A.C.L., X—2, σελ. 2524.

(4) D. A. C. L., Tom. X)2, σελ. 2563.

(5) Εἷς Σῦρος συγγραφεὺς παρατηρήσας ὅτι ἡ μετάφρασις αὕτη δὲν περικλείει τὸν μῆνα Ἰούλιον, προσέθεσεν αὐτόν, μὴ παραλείψας ὅμως νὰ κάμῃ καὶ ἰδικάς του προσθήκας. Βλ. D. A. C. L., X—2, σελ. 2563.

τῆς Νιτρίας, τῆς ἄνω Αἰγύπτου καὶ τῆς Συρίας, εὗρε πληθὺν ὅλην χειρογράφων (6), μεταξὺ τῶν ὁποίων ὑπῆρχον δύο σπουδαιοτάτης ἱστορικῆς ἀξίας καὶ αὐθεντικότητος, ἀναγόμενα, τὸ μὲν πρῶτον εἰς τὸν ε΄, τὸ δὲ δεύτερον εἰς τὸν η΄ αἰῶνα. Τὰ ὑπὸ τοῦ Ἀσσαμάνη, λοιπόν, εὑρεθέντα πολύτιμα χειρόγραφα, περιελάμβανον πλεῖστα ὅσα Μαρτυρολόγια, ἄγνωστα μέχρις ἐσχάτων καὶ συγκεκριμένως :

1— Βίον τοῦ Ἁγίου Συμεὼν τοῦ Στυλίτου, γραφέντα ὑπὸ τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ Κοσμᾶ.

2— Μαρτυρολόγιον τῶν μαρτυρησάντων Ἁγίων κατὰ τοὺς διωγμοὺς ἐπὶ Σαπώρ, βασιλέως τῆς Περσίας ἀπὸ τοῦ 301 ἔτους τῆς βασιλείας αὐτοῦ μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ.

3— Μαρτυρολόγιον μαρτυρησάντων Ἁγίων κατὰ τοὺς δύο προγενεστέρους διωγμοὺς τοῦ ἰδίου βασιλέως (18 ἕως 30 ἔτος τῆς βασιλείας αὐτοῦ).

4— Μαρτυρολόγιον τῶν μαρτυρησάντων ἐπὶ Ἰζδεγάρδου (421) καὶ συνεχισθέντων ἐπὶ τῆς βασιλείας Βαραράνη τοῦ Ε΄ καὶ

5— Μαρτυρολόγιον Ἁγίων μαρτυρησάντων κατὰ τοὺς Ρωμαϊκοὺς διωγμούς (7).

Καὶ τὰ μὲν Μαρτυρολόγια ἦσαν οἱ ἀντιπροσωπευτικώτεροι τύποι Ἑορτολογίων τῆς Ἀρχαίας Ἐκκλησίας. Οὐχ ἧττον ὅμως κατὰ τοὺς πρώτους τοῦ Χριστιανισμοῦ χρόνους, ὑπῆρχον ἐν χρήσει καὶ ἕτερα εἴδη καταλόγων, παρεμφερῆ πρὸς τὰ Μαρτυρολόγια, ἅτινα ἐκαλοῦντο Καλενδάρια.

Ἡ λέξις Καλενδάριον, ὡς πρὸς τὴν ἐτυμολογίαν αὐτῆς προερχομένη ἐκ τῶν καλενδῶν, αἵτινες ἦσαν αἱ τακταὶ ἡμέραι ἑκάστου μηνός, πρὸς πληρωμὴν φόρων ἢ πρὸς διακανονισμὸν τῶν χρηματικῶν ὑποθέσεων, ἐν τῇ ἐξωεκκλησιαστικῇ γλώσσῃ ἐσήμαινε κατάστιχόν τι, ἐν τῷ ὁποίῳ ἀνεγράφοντο, τὰ διάφορα, δι᾽ ὑποθήκης δανειζόμενα ποσά (8). Ἐνωρίτατα ὅμως οἱ πρῶτοι Χριστιανοὶ ἐχρησιμοποίουν τὰ Καλενδάρια αὐτῶν, οὐ μόνον ἵνα ἀναγράφωσι χρηματικόν τι ποσόν, ἢ οἱονδήποτε ἀξιοσημείωτον

(6) Τὰ χειρόγραφα αὐτὰ ἐδημοσιεύθησαν ὑπὸ τὸν τίτλον : Ἀνατολικὴ Βιβλιοθήκη (Bibliothèque Orientale).

(7) ΗΛΙΑΔΟΥ Χ., Ἁγιογραφικὰ σημειώματα. Τὰ ἄγνωστα Μαρτυρολόγια τῶν πρώτων χριστιανικῶν αἰώνων τῆς Ἀνατολῆς, ἐν Ἐκκλησιαστικὸς Φάρος, 31 (1932), σελ. 368 ἑξ.

(8) D. A. C. L., Tom. VIII, σελ. 631.

γεγονός, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν ἐπέτειον τοῦ θανάτου Μάρτυρός τινος. Κατ' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν τρόπον περὶ τὸ 448, ὁ Πολέμιος Σύλβιος συνέταξεν ἐν ἰδιωτικῆς φύσεως Καλενδάριον, ἐν τῷ ὁποίῳ, πλησίον ἄλλων σημειώσεων, ἀφορωσῶν ἀθλοπεδιάς, ἑορτὰς Αὐτοκρατόρων κ. ἄ., κατεχώρησε καὶ τὰς ἀκολούθους ἑορτάς : Ἐπιφάνεια, τὸ γενέσιον τοῦ Μάρτυρος Βικεντίου, depositio sancti Petri et Pauli, καθὼς καὶ ἄλλας τινὰς μνήμας (9).

Αἱ ἐν τοῖς Καλενδαρίοις σημειούμεναι ἡμερομηνίαι, ἐλαμβάνοντο συνήθως ἐκ τῶν τάφων τῶν Μαρτύρων, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἦτο κεχαραγμένη ἡ ἡμερομηνία τοῦ θανάτου.

Τὰ Καλενδάρια εὐρέως χρησιμοποιούμενα ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἐκκλησίᾳ ἀπὸ τοῦ δ΄ αἰῶνος, ἐχρησιμοποιοῦντο σχεδὸν γενικῶς, ἑκάστη δὲ πόλις εἶχε τὸ ἴδιον αὐτῆς Καλενδάριον, τὸ ὁποῖον πολλάκις διέφερε κατὰ πολύ, ἀπὸ τὸ τῆς γειτονικῆς πόλεως (10). Νομίζομεν ὅμως ὅτι τὰ Καλενδάρια δὲν διέφερον οὐσιωδῶς τῶν Μαρτυρολογίων, διότι ἀμφότερα ἐξυπηρέτουν τὸν αὐτὸν σκοπόν, ἤτοι τὴν καταγραφὴν τῆς ἡμερομηνίας τοῦ θανάτου Μάρτυρός τινος. Ἡ χρησιμοποίησις δύο διαφόρων ὅρων πρὸς ἐπισήμανσιν ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ πράγματος, προέρχεται ἀσφαλῶς ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι, ἐνῷ ἀρχικῶς τὰ Καλενδάρια, πλὴν ἄλλων μνημῶν, περιελάμβανον καὶ διαφόρους ἡμερομηνίας, σχετιζομένας πρὸς διάφορα κοσμικὰ γεγονότα, τὰ Μαρτυρολόγια ἀπετέλουν καταλόγους, ἐμπεριέχοντας ἀποκλειστικῶς τὰς μνήμας τῶν κατὰ τόπους Μαρτύρων.

Προϊόντος τοῦ χρόνου, ἐν τῇ Ὀρθοδόξῳ Ἀνατολῇ ἐμφανίζεται ἐκκλησιαστικόν τι βιβλίον, τὸ Συναξάριον, τὸ ὁποῖον ὡς πρὸς τὸν τύπον αὐτοῦ ὑπενθυμίζει τὰ ἱστορικὰ καλούμενα Μαρτυρολόγια, διότι καὶ τοῦτο περιλαμβάνει ἐν συντομίᾳ βίους Ἁγίων καὶ Μαρτύρων (11). Ἀρχαιότερον ὅμως ὑπὸ τὸν ὅρον Συναξάριον, ἐξελαμβάνετο εἷς πίναξ, παρεμφερὴς ἴσως, πρὸς τὸ σήμερον ἐν χρήσει εὑρισκόμενον «Κανόνιον» τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, ἐν τῷ ὁποίῳ ἀνεγράφοντο τὰ ἐν τῇ Θείᾳ Λειτουργίᾳ ἀναγινωσκόμενα βιβλικὰ καὶ μή, ἀποσπάσματα (12).

Οὐδεμία ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἡ λέξις Συναξάριον προέρχεται ἀπὸ τὰς «συνάξεις», αἵτινες ἦσαν ἐνιαύσιοι ἐκκλησιαστικαὶ ἀκολουθίαι.

---

(9) D. A. C. L., Tom. VIII, σελ. 631.
(10) D. A. C. L., Tom. VIII, σελ. 1834.
(11) D. A C. L. Tom. VX. σελ. 1834.
(12) D. A C. L. Tom. VX. σελ. 1834.

Πάντως ὅμως, μέχρι τοῦδε δὲν ἐγένετο ἡ ἐτυμολογία τῆς λέξεως σύναξις, καίτοι ὡς πρὸς τὴν προέλευσιν αὐτῆς ἐξεφέρθησαν διάφοροι γνῶμαι, τὰς ὁποίας ἀναφέρει ὁ Μ. Γεδεὼν ἐν τῷ «Βυζαντινῷ Ἑορτολογίῳ» αὐτοῦ. Οὕτω λοιπὸν λαμβάνομεν γνῶσιν, ὅτι ὁ Du Gange, ἐν τῷ Γλωσσαρίῳ αὐτοῦ, φέρει χωρία τινα, ἐκ βιογραφικῶν, εἰς Ἁγίους, ὑπομνημάτων, ἐκ τῶν ὁποίων δύναταί τις νὰ πεισθῇ ὅτι ἡ λέξις σύναξις σημαίνει ἑορτὴν (13). Ἡ λέξις ὅμως ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ πρὸς δήλωσιν «τῶν μεγάλων καὶ πολυσέπτων ἑορτῶν» ὡς ἀπαντᾷ παρὰ Συμεὼν τῷ Μεταφραστῇ. «Ἤδη γὰρ ὁ καιρὸς ἐκάλει τῶν νυκτερινῶν ὕμνων τὴν σύναξιν καὶ τὴν σεβάσμιον τοῦ Χριστοῦ ἑορτήν. Κυριακὴ γὰρ ἦν ἡ πρώτη πασῶν καὶ μεγίστη. Οὕτω τοιγαροῦν εἰς τὴν σύναξιν ἀπαντήσας» κ.τ.λ. (14). Ὁ χρονογράφος ὅμως Θεοφάνης χρησιμοποιεῖ τὴν λέξιν σύναξις πρὸς δήλωσιν τῆς ἱερουργίας : «καὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ Πάσχα, εἰσῆλθον ἐν τῇ ἁγίᾳ συνάξει ἐν τῇ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ τοῦ Μητροπολίτου παρισταμένου καὶ ἐκφωνήσαντος τό· ὁ γὰρ λαός Σου δυσωπεῖ σε καὶ ἱκετεύει σε· ἐξήνεγκαν αὐτὸν καὶ ἀπέκλεισαν ἐν φυλακῇ, καὶ ἄλλος ἐπλήρωσε τὴν ἁγίαν σύναξιν» (15).

Πάντως, παρὰ τὰς κατὰ καιροὺς διατυπωθείσας ἐκδοχάς, αἱ διάφοροι ἑορταὶ ἐκαλοῦντο συνάξεις, διότι κατ' αὐτὰς συνήγοντο οἱ πιστοὶ πρὸς δοξολογίαν τοῦ Θεοῦ καὶ πρὸς ἀπονομὴν τιμῶν εἰς οἱανδήτινα Μάρτυρα ἢ Ἅγιον. Μανουήλ, ὅμως, ὁ Γεδεὼν καταλήγει εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ λέξις σύναξις, ὡς ἀπαντᾷ ἐν τοῖς συναξαρίοις, ἔχει σημασίαν παννυχίδος «ἀπὸ τῆς τοῦ ἡλίου δύσεως, ἄχρι τῆς ἑπομένης πρωΐας» (16).

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν συνάξεων καὶ τοῦ Συναξαρίου εἰδικώτερον. Οὐχ ἧττον ὅμως ἐν τῇ Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ ἐκτὸς τῶν προμνημονευθέντων τύπων Ἑορτολογίων, (Μαρτυρολογίων, Καλενδαρίων, Συναξαρίων), καὶ τὰ Μηναῖα ἢ Μηνολόγια, παρὰ τὸν αὐστηρῶς λειτουργικὸν αὐτῶν χαρακτῆρα, δύνανται νὰ χαρακτηρισθῶσιν ὡς ἓν εἶδος Ἑορτολογίων, ἐὰν ληφθῇ μάλιστα ὑπ' ὄψιν ὅτι καθ' ἑκάστην, ἐκτὸς τῶν κανόνων, ᾠδῶν, ὕμνων καὶ λοιπῶν τροπαρίων, καὶ ἐκτὸς τῶν μνειῶν διαφόρων ἑορτῶν καὶ συνάξεων, ἐμπεριέχουσι καὶ σύντομον βιογραφίαν τῶν Ἁγίων τῆς ἡμέρας.

---

(13) ΓΕΔΕΩΝ Μ., Βυζαντινὸν Ἑορτολόγιον, (ἐν ΚΠόλει 1899), σελ. 3.

(14) ΣΥΜΕΩΝ Μεταφραστοῦ, Ἀναστασίου τοῦ Πέρσου ἄθλησις, P. G. 114, 781, ὡς καὶ ΓΕΔΕΩΝ Μ., Βυζαντινὸν Ἑορτολόγιον (ἐν ΚΠόλει 1899, σ. 34.

(15) ΓΕΔΕΩΝ Μ., Βυζαντινὸν Ἑορτολόγιον, (ἐν ΚΠόλει 1899) σ. 34.

(16) ΓΕΔΕΩΝ Μ., Βυζαντινὸν Ἑορτολόγιον (ἐν ΚΠόλει 1899) σ. 34.

Ἄλλαις λέξεσι δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι τὰ Μηναῖα ἀποτελοῦσι τὰ προχειρότερα, διὰ τὴν καθημερινήν, ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις χρῆσιν, Ἑορτολόγια, χωρὶς βεβαίως νὰ ἀποκλείσωμεν καὶ τὰ Ὡρολόγια, ἅτινα καὶ αὐτὰ ἀναγράφουσι πολλάκις συντόμους βιογραφίας τῶν γνωστοτέρων, συνήθως, Ἁγίων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Η ΔΙΕΥΡΥΝΣΙΣ ΤΟΥ ΕΟΡΤΟΛΟΓΙΟΥ.

Ἐν τῷ προηγουμένῳ κεφαλαίῳ ἐλέχθη ὅτι τὰ Μαρτυρολόγια διακρίνονται εἰς τοπικὰ καὶ εἰς γενικά. Οἴκοθεν ὅμως νοεῖται ὅτι τὸ Γενικὰ Ἑορτολόγια ἦσαν αἱ ἐπηυξημέναι μορφαὶ τῶν διαφόρων Τοπικῶν Ἑορτολογίων ἑκάστης Ἐκκλησίας.

Ὡς ἤδη τυγχάνει γνωστόν, ὁ ἑορτασμὸς τῆς μνήμης ἑκάστου Μάρτυρος ἦτο οἱονεὶ μία οἰκογενειακὴ ἑορτή. Ἀπὸ τοῦ πρώτου ὅμως ἡμίσεως τοῦ δ' αἰῶνος, διαπιστώνει τις τὸ γεγονὸς δανεισμοῦ, οὕτως εἰπεῖν, μνήμης καὶ ἑορτασμοῦ, καὶ Μαρτύρων τῶν πέριξ Ἐκκλησιῶν. Οὕτω λοιπὸν εἰς τὰ Ρωμαϊκὰ Μαρτυρολόγια βλέπει τις ἀναγραφομένους καὶ ἐνίους Μάρτυρας τῆς Ἀφρικανικῆς Ἐκκλησίας (Περπέτουαν, Φιλικιτάτατην, Κυπριανόν), ἐνῷ ἀπὸ τὴν ἄλλην πλευρὰν βλέπομεν ὅτι καὶ ἡ Ἐκκλησία Καρθαγένης ἀπευθύνεται πρὸς τὴν Ρώμην, πρὸς τὰς γειτονικάς, ἀλλὰ καὶ πρὸς αὐτὰς ἀκόμη τὰς ἀπομεμακρυσμένας Ἐκκλησίας, ἵνα συμπληρώσῃ τὸ Μαρτυρολόγιον αὐτῆς. Τοιοῦτον «δανεισμὸν» Μαρτύρων βλέπομεν ἐπίσης εἰς τὸ προγενέστερον τοῦ 411, Ἑλληνικὸν Μαρτυρολόγιον (1).

Τὰ τοπικά, ὅμως, Μαρτυρολόγια ἐκτὸς τοῦ πλουτισμοῦ αὐτῶν διὰ τῆς παραδοχῆς Μαρτύρων διαφόρων ἄλλων Ἐκκλησιῶν, διηυρύνοντο καὶ δι' ἑτέρου τρόπου. Παραλλήλως πρὸς τὴν μνήμην τῶν Μαρτύρων, αἱ κατὰ τόπους Ἐκκλησίαι ἤρχισαν νὰ ἑορτάζωσι καὶ τὴν μνήμην τοῦ θανάτου τῶν Ἐπισκόπων, ἀποδίδοντες φόρον τιμῆς πρὸς αὐτούς. Οὕτω λοιπὸν βλέπομεν ὅτι παρὰ τοὺς καταλόγους τῶν Μαρτύρων (depositio Martyrum), ὑφίσταντο καὶ κατάλογοι εἰς τοὺς ὁποίους ἀνεγράφετο ἡ ἡμερομηνία τοῦ θανάτου τῶν Ἐπισκόπων (depositio Episcoporum) (2), καὶ

(1) DELEHAYE H., Les Origines du culte des Martyrs, 2ème éd. (Bruxelles 1933, σελ. 91.

(2) DELEHAYE H., Sanctus, (Bruxelles 1927), σελ. 132.

ὅτι οἱ πιστοὶ εἰς τὰς ἀναπεμπομένας αὐτῶν προσευχάς, ἐτοποθέτουν τοὺς Ἐπισκόπους αὐτῶν μετὰ τοὺς Μάρτυρας, ἐπικαλούμενοι τὴν μεσιτείαν αὐτῶν. Λίαν χαρακτηριστικὰ εἶναι ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα λέγει ἐπὶ τοῦ προκειμένου Κύριλλος ὁ Ἱεροσολύμων : «Εἶτε μνημονεύομεν καὶ τῶν προκεκοιμημένων, πρῶτον Πατριαρχῶν, Προφητῶν, Ἀποστόλων, Μαρτύρων· ὅπως ὁ Θεὸς ταῖς εὐχαῖς αὐτῶν καὶ πρεσβείαις προσδέξηται ἡμῶν τὴν δέησιν. Εἶτα καὶ ὑπὲρ τῶν προκεκοιμημένων ἁγίων Πατέρων καὶ Ἐπισκόπων καὶ πάντων ἁπλῶς τῶν ἐν ἡμῖν προκεκοιμημένων· μεγίστην ὄνησιν πιστεύοντες ἔσεσθαι ταῖς ψυχαῖς, ὑπὲρ ὧν ἡ δέησις ἀναφέρεται τῆς ἁγίας καὶ φρικωδεστάτης προκειμένης θυσίας» (3). Πάντως, ἡ τιμὴ τῶν Ἐπισκόπων, ἀρχικῶς δὲν εἶχε τὸν αὐτὸν ἐπίσημον χαρακτῆρα, οἷον εἶχεν ἡ τιμὴ τῶν Μαρτύρων. Σὺν τῷ χρόνῳ ὅμως ἡ διάκρισις μεταξὺ Μαρτύρων καὶ Ἐπισκόπων ἤρχισε νὰ ἐξαφανίζηται. ἐν Ἀντιοχείᾳ καὶ ἀλλαχοῦ, περὶ τὰ τέλη δὲ τοῦ στ΄ αἰῶνος ἐγένετο ἡ συγχώνευσις τοῦ **depositio Martyrum** μετὰ τοῦ **depositio Episcoporum** αὕτως ὥστε νὰ ἀποτελεσθῇ ἑνιαῖον Ἑορτολόγιον (4).

Εὔδηλον ὅμως τυγχάνει ὅτι δὲν εἶναι μόνον ἡ προσθήκη τῶν ὀνομάτων τῶν Ἐπισκόπων, ἥτις συνετέλεσεν ὥστε νὰ διευρυνθῶσι τὰ Ἑορτολόγια. Προϊόντος τοῦ χρόνου, ἐν τοῖς Ἑορτολογίοις προσετέθησαν καὶ τὰ ὀνόματα μεγάλων Ἁγίων τῆς Καινῆς Διαθήκης, ὡς τῶν Ἀποστόλων Ἰακώβου, Ἰωάννου, Πέτρου καὶ Παύλου, κατὰ τὸν δ΄ αἰῶνα, καθὼς καὶ αὐτῶν τῶν Μακκαβαίων, οἵτινες τρόπον τινά, θεωροῦνται ὡς οἱ πρόδρομοι τῶν Χριστιανῶν Μαρτύρων. Κατὰ φυσικὴν συνέπειαν προσετέθησαν εἰς τὸ Ἑορτολόγιον καὶ τὰ ὀνόματα ὅλων ἐκείνων οἵτινες συνείργησαν εἰς τὸ ἔργον τῆς Ἀπολυτρώσεως, σχηματισθείσης οὕτω κλίμακός τινος ἐν τῇ ἀπαριθμήσει τῶν ὀνομάτων Πατριαρχῶν, Προφητῶν, Ἀποστόλων, Μαρτύρων (5).

Πάντως ὅμως εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ διεύρυνσιν τοῦ Ἑορτολογίου τῆς Ἐκκλησίας, σπουδαῖον ῥόλον διεδραμάτισε καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι κατὰ τὴν Βυζαντινὴν περίοδον πλεῖστοι ὅσοι Ἅγιοι ἐν ταῖς ἰδίαις αὐτῶν Μοναῖς ἑορταζόμενοι καὶ ἀρχικῶς ἐν τῷ Ἑορτολογίῳ τῶν Μονῶν αὐτῶν ἀναγραφόμενοι, παρεισέδυσαν μεταγενεστέρως καὶ εἰς τὸ γενικὸν Ἑορτο-

(3) ΚΥΡΙΛΛΟΥ Ἱεροσολύμων, Κατηχήσεις 23, 9, P. 34, 1116.

(4) DELEHAYE H., Les Origines du Culte des Martyrs, (Bruxelles 1933), 94 ἑξ.

(5) DELEHAYE H., Les Origines du Culte des Martyrs (Bruxelles 1933), σελ. 95.

λόγιον τῆς Ἐκκλησίας.6) Πρὸς τοῦτο δὲ ἀσφαλῶς συνετέλεσε τὰ μέγιστα τὸ Ἑορτολόγιον τῆς Μονῆς τοῦ Στουδίου, τὸ ὁποῖον περιελάμβανε ἐπιφανῆ ὀνόματα ἡρώων τῶν εἰκονομαχικῶν ἐρίδων, καὶ τὸ ὁποῖον, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Μανουὴλ Γεδεών, ἐπεβλήθη εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ὅσον οὐδὲν ἄλλον τοπικὸν Ἑορτολόγιον (7).

Ἀλλὰ καὶ ὁ κοσμικὸς πανηγυρισμὸς τῆς μνήμης τῶν Βυζαντινῶν Αὐτοκρατόρων, ἰδίως ὅταν οὗτοι ἐτύγχανον κτίτορες Ναῶν ἢ Μονῶν, ἢ καὶ ἂν ἀκόμη ἦσαν τεθαμμένοι ἐν τῷ Ναῷ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, ἐγένετο ἀφορμὴ ὅπως τὸ Ἑορτολόγιον πλουτισθῇ μὲ νέα ὀνόματα. Ἡ ἐπέτειος τοῦ θανάτου τῶν ἱδρυτῶν καὶ τῶν Ἡγουμένων τῶν Μονῶν, ἡ ἵδρυσις Ναοῦ ἢ Μονῆς τινος, ὑπό τινος εὐσεβοῦς, ἐγίνετο ἀφορμὴ πρὸς εἰσαγωγὴν νέων ὀνομάτων ἐν τῷ Ἑορτολογίῳ. Πλουτιζομένων λοιπὸν οὕτω τῶν τοπικῶν καὶ ἰδιωτικῶν Ἑορτολογίων, ἐπλουτίζετο ταὐτοχρόνως καὶ τὸ Ἑορτολόγιον τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας (8).

Ἀσφαλῶς ὅμως, δὲν θὰ διαφεύγει τὴν προσοχήν, ὅτι παρὰ τὰς μνήμας τῶν διαφόρων Ἁγίων καὶ Μαρτύρων, καὶ ἕτερα γεγονότα λαμβάνουσιν εὐρύτατα μέρος ἐν τῷ Ἑορτολογίῳ τῆς Ἐκκλησίας. Γεγονότα στενώτατα συνδεδεμένα πρὸς τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας, κατὰ καιροὺς ἐγένοντο ἀφορμὴ ὅπως ἀναγραφῶσιν ἐν τῷ Ἑορταλογίῳ, συντελέσαντα οὕτως εἰς τὴν διεύρυνσιν αὐτοῦ. Μία ἁπλῆ ἀναδίφησις εἰς τὰ σήμερον ἐν χρήσει ὑπάρχοντα Μηνολόγια τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας, ἀρκεῖ ὅπως μᾶς καταδείξῃ τὸν πλουτισμὸν ὃν ὑπέστη τὸ Ἑορτολόγιον διὰ τῆς ἀναγραφῆς διαφόρων γεγονότων.

Οὕτω βλέπομεν ὅτι τὴν 6ην Σεπτεμβρίου, ἡ Ἐκκλησία ἑορτάζει τὴν ἀνάμνησιν τοῦ γεγονότος θαύματος ἐν Κολοσσαῖς, ἤτοι ἐν Χώναις, παρὰ τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ. Τὴν 26ην Ὀκτωβρίου βλέπομεν σημειουμένην τὴν ἀνάμνησιν τοῦ μεγάλου σεισμοῦ. Τὴν 7ην Μαΐου «τὴν ἀνάμνησιν τοῦ ἐν τῷ Οὐρανῷ φανέντος σημείου τοῦ Σταυροῦ ἐν τῇ πόλει Ἱερουσαλήμ». Τὴν 11ην Μαΐου τὰ Γενέθλια, ἤτοι τὰ ἐγκαίνια τῆς ΚΠόλεως κ. ο. κ. Ἐὰν βεβαίως σὺν τούτοις προσθέσωμεν καὶ τὰς διαφόρους μετακομιδὰς καὶ ἀνακομιδὰς λειψάνων, εὑρέσεις καρῶν, καταθέσεις τῆς τιμίας Ἐσθῆτος καὶ τῆς τιμίας Ζώνης τῆς Θεοτόκου, καθὼς καὶ πλείστας ὅσας συνάξεις, βλέπομεν πῶς ἐξελίχθησαν εἰς τὴν σημερινὴν μορφήν, τὰ διάφορα Μαρτυρολόγια καὶ Ἑορτολόγια τῶν πρώτων χριστιανικῶν αἰώνων.

---

(6) ΣΤΕΦΑΝΙΔΟΥ Β., Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία (Ἀθῆναι 1948).
(7) ΓΕΔΕΩΝ Μ., Βυζαντ. Ἑορτολόγιον (ἐν ΚΠόλει 1899), σελ. 25.
(8) ΓΕΔΕΩΝ Μ., Βυζαντ. Ἑορτολόγιον (ἐν ΚΠόλει 1899), σελ. 25.

Ἐν τοῖς Κάτω Χρόνοις τὸ Ἑορτολόγιον τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας ἐπλουτίσθη καὶ μὲ νέα ὀνόματα, ἅτινα ἀποτελοῦσι τὴν χορείαν τῶν Νεομαρτύρων, τῶν Νεο - ὁμολογητῶν, καθὼς καὶ τῶν λοιπῶν Ἁγίων καὶ Ὁσίων τῶν νεωτέρων χρόνων. Πάντως τὰ σήμερον ἐν χρήσει εὑρισκόμενα λειτουργικὰ βιβλία τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας, συγκεκριμένως δὲ τὰ Μηναῖα, ἥκιστα δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἄρτια Ἑορτολόγια τῆς Ἐκκλησίας, διότι παρουσιάζουσι πολλὰς ἐλλείψεις, ὡς πρὸς τὴν ἀναγραφὴν τῶν Μαρτύρων καὶ Ἁγίων. Ἀρτιωτέραν μορφὴν Ἑορτολογίου δύναται ν' ἀποτελέση ὁ ὑπὸ τοῦ Κ. Δουκάκη ἐκδοθεὶς «Μέγας Συναξαριστὴς» (9), ὡς καὶ τὸ ἀπὸ τριετίας κατ' ἔτος ἐκδιδόμενον «Ἐκκλησιαστικὸν Ἡμερολόγιον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», τὸ ὁποῖον συμπεριέλαβε καὶ ἁπάσας τὰς μνήμας τῶν Νεομαρτύρων καὶ ἐν γένει τῶν νεωτέρων Ἁγίων καὶ Ὁσίων τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας.

(Συνεχίζεται)

(9) ΔΟΥΚΑΚΗ Κ. Μέγας Συναξαριστὴς Πάντων τῶν Ἁγίων, τόμ. Α—ΙΒ, (Ἐν Ἀθήναις 1889—1890).

Η ΣΥΝΕΧΗΣ ΘΕΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΓΙΑΝ ΓΡΑΦΗΝ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΙΕΡΟΥΣ ΚΑΝΟΝΑΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΗΜΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

— Α —

Η ΘΕΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΓΙΑΝ ΓΡΑΦΗΝ

Ἀρχικὴ πηγὴ τῆς Θ. Κοινωνίας εἶναι ὁ Μυστικὸς Δεῖπνος, περὶ τοῦ ὁποίου ἔγραψαν οἱ τρεῖς συνοπτικοὶ Εὐαγγελισταί, ὁ Ματθαῖος, ὁ Μάρκος καὶ ὁ Λουκᾶς. Ὁ Ματθαῖος ἐν κεφ. 26, 26—28 γράφει «Ἐσθιόντων δὲ αὐτῶν, λαβὼν ὁ Ἰησοῦς τὸν ἄρτον καὶ εὐχαριστήσας ἔκλασε καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς καὶ εἶπε λάβετε φάγετε τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου καὶ λαβὼν τὸ ποτήριον καὶ εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς λέγων, πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες, τοῦτό γάρ ἐστι τὸ αἷμά μου τὸ τῆς καινῆς διαθήκης τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν».

Τὰ αὐτὰ καὶ ὁ Μάρκος ἐν κεφ. 14, 22—24 ἐπαναλαμβάνει σχεδὸν αὐταῖς λέξεσι: «Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν, λαβὼν ὁ Ἰησοῦς ἄρτον εὐλογήσας ἔκλασε καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς καὶ εἶπε, λάβετε φάγετε, τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου καὶ λαβὼν τὸ ποτήριον εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς, τοῦτο ἐστι τὸ αἷμά μου τὸ τῆς καινῆς διαθήκης τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον».

Εἶτα ἐρχόμεθα εἰς τὸν ἱερὸν Λουκᾶν γράφοντα: «Καὶ λαβὼν ἄρτον εὐχαριστήσας ἔκλασε καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς λέγων, τοῦτό ἐστι τὸ σῶμα μου τὸ ὑπὲρ ὑμῶν διδόμενον, τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. Ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον μετὰ τοῦ δειπνῆσαι λέγων, τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καινὴ διαθήκη ἐν τῷ αἵματί μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν ἐκχυνόμενον».

Καὶ ἐν τέλει, παραθέτομεν τὰ τοῦ Παύλου λέγοντος: «Ἐγὼ γὰρ παρέλαβον ἀπὸ τοῦ Κυρίου ὃ καὶ παρέδωκε ὑμῖν, ὅτι ὁ Κύριος Ἰησοῦς ἐν τῇ νυκτὶ ᾗ παρεδίδοτο ἔλαβεν ἄρτον καὶ εὐχαριστήσας ἔκλασε καὶ εἶπε, λάβετε φάγετε, τοῦτό μου ἐστι τὸ σῶμα τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κλώμενον... ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον μετὰ τὸ δειπνῆσαι λέγων, τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καινὴ διαθήκη ἐστὶν ἐν τῷ ἐμῷ αἵματι, τοῦτο ποιεῖτε, ὁσάκις ἂν πίνητε, εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν».

Εἰς δὲ τὰς ἐν χρήσει Λειτουργίας Ἱεροῦ Χρυσοστόμου καὶ Μ. Βασιλείου ἔχει ὡς ἑξῆς: «Λάβετε, φάγετε, τοῦτό μου ἐστι τὸ σῶμα τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κλώμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν». «Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες, τοῦτό ἐστι τὸ αἷμά μου τὸ τῆς καινῆς διαθήκης τὸ ὑπὲρ ἡμῶν καὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν».

Ἡμεῖς δὲ εὐκολίας καὶ εὐκρινείας ἕνεκεν λαμβάνομεν πρὸς ἀνάπτυξιν τὸ χωρίον ὡς εὑρίσκεται ἐν ταῖς λειτουργίαις διατετυπωμένον ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας, μὴ διαφέρον παντάπασιν κατ᾽ ἔννοιαν τῶν προειρημένων. Πρὸς κατανόησιν δὲ τούτου νομίζομεν καλὸν νὰ ἐξετάσωμεν τὴν ἔννοιαν τῶν ρημάτων ἐν σχέσει πρὸς τοὺς χρόνους εἰς τοὺς ὁποίους συνετάχθησαν. Εἶναι γνωστὸν ὅτι ἀναλόγως τῶν χρόνων, εἰς τοὺς ὁποίους συντάσσονται ταῦτα τίθεται καὶ ἡ ἔννοια.

Τὸ ῥῆμα γράφω π. χ. εἰς τὸν ἐνεστῶτα δηλοῖ πρᾶξιν συνεχῆ χωρὶς νὰ φανερώνῃ καὶ χρόνον διακοπῆς τῆς συνεχείας. Εἰς τὸν ἀόριστον ἔγραψα μαρτυρεῖ πρᾶξιν λαβοῦσαν χώραν ἐν τῷ παρελθόντι, χωρὶς νὰ ἐνδιαφέρηται διὰ τὴν ἐπανάληψιν τῆς πράξεως.

Ὁ Κύριος ἡμῶν εἰς τὸν μυστικὸν Δεῖπνον λαβὼν ἀνὰ χεῖρας τὸν ἄρτον καὶ δοὺς τοῦτον εἰς τοὺς Μαθητάς Του εἶπε «λάβετε, φάγετε...» ἀορίστως. Ὡσαύτως καὶ ἐν τῷ ποτηρίῳ «πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες...» πάλιν ἀορίστως. Ἐνῶ, κατωτέρῳ, τὰς μετοχὰς «κλώμενον καὶ ἐκχυνόμενον» ἔθεσε κατ᾽ ἐνεστῶτα οὐχὶ βεβαίως κατὰ τύχην, ἢ κατ᾽ ἄγνοιαν. Ἔπραξε τοῦτο, ἀφ᾽ ἑνὸς μὲν διότι δὲν εἶχεν εἰσέτι θυσιασθῆ ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ, ὥστε νὰ εἴπῃ, κλασθὲν καὶ ἐκχυθὲν ἀφ᾽ ἑτέρου δὲ διότι ἤθελε νὰ καθορίσῃ συνεχῆ καὶ ἀδιάκοπον τὸν χρόνον τῆς Θ. Εὐχαριστίας, ἥτις καὶ τελεῖται καθ᾽ ἑκάστην ἀνὰ τῷ σύμπαντι χριστιανικῷ κόσμῳ πλὴν τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς.

Αἱ μὲν προστακτικαὶ λοιπόν: «λάβετε, φάγετε καὶ πίετε» ἀναφέρονται εἰς τὴν Θ. Κοινωνίαν τῶν πιστῶν καὶ διὰ τοῦτο ἐτέθησαν κατὰ χρόνον ἀόριστον ἀφήνουσαι τὸν χρόνον τῆς Κοινωνίας εἰς τὴν διάκρισιν καὶ συνείδησιν ἑνὸς ἑκάστου χριστιανοῦ, σὺν τοῖς ἄλλοις ὡς φυσικὰ κωλύματα εἰς τοὺς ἀνθρώπους μὴ ἐπιτρέποντα τὴν μετάληψιν τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ εἰς πάντας. Αἱ δὲ μετοχαὶ «κλώμενων καὶ ἐκχυνόμενον» ἐτέθησαν κατὰ χρόνον ἐνεστῶτα, ὡς ἀναφερόμεναι εἰς τὴν τέλεσιν τοῦ μυστηρίου τῆς Θ. Εὐχαριστίας, ἥτις ἐτελεῖτο, τελεῖται καὶ θὰ τελεῖται καθ᾽ ἑκάστην εἰς τὸν ἅπαντα χρόνον ἄνευ διακοπῆς πρὸς ἐξιλέωσιν τοῦ Εὐσπλάγχνου Θεοῦ καὶ ἁγιασμὸν τῶν πιστῶν.

῾Ο Κύριος ὥρισε νὰ τεθῶσιν οὕτω οἱ ὁρισμοὶ τῇ δυνάμει καὶ ἐνεργείᾳ τοῦ ῾Αγίου Πνεύματος, καθ᾽ ὅσον ὁ Θεός, ὁ πλάσας κατὰ μόνας τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων, ἐγνώριζεν, ὅτι αἱ φυσικαὶ ἀνάγκαι τούτων δὲν ἐπιτρέπουν νὰ προσέρχωνται ἐν πάσῃ ὥρᾳ καὶ στιγμῇ τοῖς ᾽Αχράντοις Μυστηρίοις.

Διὰ νὰ κοινωνῇ τις καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν, δύο τινὰ πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν, ἢ ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἔφθασεν εἰς τὸ ἄκρον τῆς ἀρετῆς καὶ ὑπερίσταται τῶν ἐγκοσμίων πραγμάτων καὶ κατ᾽ οὐδὲν ἐπηρεάζεται ὑπ᾽ αὐτῶν, ἀλλ᾽ ὡς ἄλλος Παῦλος ψαύει τοὺς οὐρανίους αἰθέρας, ἢ ὅτι ἡ ἁμαρτία δὲν κωλύει τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὴν κοινωνίαν τῶν ᾽Αχράντων Μυστηρίων.

᾽Αλλὰ τὸ μὲν πρῶτον ἀνήκει εἰς τοὺς ὀλίγους, τοὺς πάντα ἀφέντας καὶ ἀκολουθήσαντας τῷ Χριστῷ, τοὺς ἀγγελικὸν βίον διάγοντας, οἷοι ἦσαν οἱ ᾽Απόστολοι, οἱ ῞Αγιοι, οἱ ἐκλεκτοὶ ῾Ιεράρχαι κ.λ.π.

Οὐδέποτε ὅμως εἰς τὸ κοινόν, ὅπερ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ρέπει πρὸς τὰ καθαρῶς γήϊνα καὶ φθαρτὰ καὶ εἰς αὐτὰ εἶναι ὁ νοῦς αὐτοῦ προσκεκολλημένος νυκτός τε καὶ ἡμέρας. Καὶ τούτου ἕνεκα δεῖται προπαρασκευῆς καὶ τοιαύτης οὐχὶ τῆς τυχούσης καὶ μάλιστα εἶναι ἀνάγκη διδασκαλίας μακρᾶς καὶ συνεχοῦς συστηματικῆς ἀρχομένης ἀπὸ τῆς οἰκογενείας καὶ ἐπεκτεινομένης ἐν τοῖς σχολείοις τῇ ᾽Εκκλησίᾳ καὶ κατ᾽ ἰδίαν ἐν τῇ ᾽Εξομολογήσει ὑπὸ πεπαιδευμένων καὶ ἐναρέτων πνευματικῶν, ὥστε νὰ λάβωσι γνῶσιν τοῦ βάρους καὶ τοῦ ὕψους τοῦ Θ. Μυστηρίου καὶ νὰ προσέρχωνται μετὰ συνειδήσεως τῇ Θ. Κοινωνίᾳ. Ταῦτα δὲ μαρτυροῦνται καὶ βεβαιοῦνται καὶ ὑπὸ τοῦ μυστηρίου τῆς ᾽Εξομολογήσεως καὶ ὑπὸ τῶν ἐπιτιμίων εἰς τὰ ὁποῖα ὑπεβάλλοντο ἐξ ἀρχαιοτάτων χρόνων οἱ ἁμαρτάνοντες ἤτοι τὴν προσήλαυσιν, τὴν ἀκρόασιν, τὴν ὑπόπτωσιν καὶ τὴν σύστασιν.

Οὗτοι δὲ πάντες ἐκτὸς τῶν τελευταίων ἀπεκλείοντο καὶ αὐτοῦ τοῦ ναοῦ καὶ μόνον μέχρι πέρατος τῆς τῶν κατηχουμένων λειτουργίας διέμενον ἐντὸς τοῦ ναοῦ καὶ ἀπήρχοντο μετὰ τῶν κατηχουμένων καὶ μόνον οἱ συνιστάμενοι ἔμενον μέχρι τέλους χωρὶς νὰ ἔχωσι τὸ δικαίωμα νὰ κοινωνήσωσι τῶν ᾽Αχράντων Μυστηρίων.

᾽Αλλὰ τότε πῶς πρέπει νὰ ἑρμηνευθῇ τὸ «τοῦτο ποιεῖται εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν...», ὅπερ τίθεται κατ᾽ ἐνεστῶτα καὶ δηλοῖ τὸ κατ᾽ ἐπανάληψιν.

Τὸ μέρος τοῦτο δὲν ἀναφέρεται εἰς τὴν Θ. Κοινωνίαν, ἀλλὰ εἰς τὴν ἐν ἀνάγκῃ, καθ᾽ ἑκάστην τέλεσιν τοῦ Μυστηρίου τῆς Θ. Εὐχαριστίας, εἰς ἣν δύνανται νὰ λάβωσι μέρος καὶ νὰ μεταλαμβάνωσι τῶν ᾽Αχράντων Μυστηρίων οἱ ἑκάστοτε προπαρασκευασμένοι πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον, καὶ οὐχὶ οἱ ἐκ φυσικῶν κωλυμάτων ἐμποδιζόμενοι.

῾Η ἀλήθεια αὕτη ἀναμολογεῖται καὶ ὑπὸ τῶν εὐχῶν τῆς Θ. Λειτουργίας. ῾Ο Μ. Β α σ ί λ ε ι ο ς ἀφοῦ παραθέτει αὐταῖς λέξεσι τὰ

ἐν τῇ Α΄ πρὸς Κορινθίους 11, 25 καὶ 26 «τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν... καὶ ὁσάκις γὰρ ἂν ἐσθίητε τὸν ἄρτον τοῦτον, καὶ τὸ ποτήριον τοῦτο πίνητε, τὸν ἐμὸν θάνατον καταγγέλλετε...» προσθέτει: «μεμνημένοι οὖν Δέσποτα, καὶ ἡμεῖς τῶν σωτηρίων αὐτοῦ παθημάτων, τοῦ ζωποιοῦ σταυροῦ, τῆς τριημέρου ταφῆς, τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως... Τὰ σὰ ἐκ τῶν Σῶν Σοὶ προσφέρομεν κατὰ πάντα καὶ διὰ πάντα».

Θὰ ἦτο παράλογον καὶ ἐξωφρενικὸν αἱ ἑταιρίαι τῶν τε σιδηροδρόμων καὶ τῶν ἀτμοπλοίων νὰ ἀπαιτοῦν παρὰ τῶν κατοίκων τῶν διαφόρων πόλεων καὶ χωρίων νὰ ταξιδεύωσι ὑποχρεωτικῶς καθ' ἑκάστην πανοικεί, διότι αὗται θέτωσι τὰ τραῖνα καὶ τὰ ἀτμόπλοια αὐτῶν εἰς κίνησιν καθ' ἑκάστην ἡμέραν καὶ νὰ διϊσχυρίζωνται ὅτι πρὸς αὐτὸν τὸν σκοπὸν γίνονται τὰ ταξίδια.

Τοῦτό δὲ εἶναι παράλογον ἀπὸ πάσης ἀπόψεως, ἀλλὰ καὶ διότι αὐτοὶ ζητοῦσι πράγματα φύσει ἀδύνατα, ὡς εἶναι ἀδύνατον νὰ χωρέσῃ ὅλος ὁ πληθυσμὸς τῶν πόλεων καὶ χωρίων εἰς τὰ μέσα τῆς συγκοινωνίας, τὰ ὁποῖα καθ' ἑκάστην διαθέτει ἡ ἑταιρία. Καὶ ὁ χῶρος τῶν ὑπαρχόντων ναῶν εἰς τὰς μεγάλας πόλεις εἶναι ἀνεπαρκὴς νὰ ἐξυπηρετήσῃ ὅλον τὸν πληθυσμὸν αὐτῶν ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν πρεσβυτέρων, τοῦθ' ὅπερ παρατηρεῖται κατὰ τὰς παραμονὰς τῶν μεγάλων χριστιανικῶν ἑορτῶν, καίτοι δὲν προσέρχονται πάντες ἀθρόοι οἱ κατοικοῦντες ἐν αὐταῖς.

Ἄλλως δὲ ἡ ἀναίμακτος θυσία γίνεται οὐχὶ μόνον διὰ τοὺς ἐπιζῶντας, ἀλλὰ καὶ διὰ τοὺς κοιμηθέντας, οἷα εἶναι τὰ κατὰ διάφορα χρονικὰ διαστήματα τελούμενα ὑπὲρ αὐτῶν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας μνημόσυνα.

Καὶ ἡ σταυρικὴ θυσία τοῦ Κυρίου δὲν ἀπέβλεπεν εἰς μόνον τοὺς τότε ἐπιζῶντας, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ἀπ' αἰῶνος κεκοιμημένους. «Ἐν ᾧ καὶ τοῖς ἐν φυλακῇ πνεύμασι πορευθεὶς ἐκήρυξεν ἀπειθήσασι ποτε...» λέγει ὁ μέγας ἀπόστολος Πέτρος. (Α΄ Πέτρ. 3, 19—20). Τοῦθ' ὅπερ βεβαιοῦται καὶ ὑπὸ τῆς Θ. Λειτουργίας τοῦ Ἱεροῦ Χρυσοστόμου γράφοντος: «Ἔτι προσφέρομέν Σοι τὴν λογικὴν ταύτην λατρείαν ὑπὲρ τῶν ἐν πίστει ἀναπαυσαμένων προπατόρων, πατέρων, πατριαρχῶν, ἀποστόλων, κηρύκων, εὐαγγελιστῶν, μαρτύρων, ὁμολογητῶν, ἐγκρατευτῶν καὶ παντὸς πνεύματος ἐν πίστει τετελειωμένου».

Προσέτι δέ, ἡ ἀναίμακτος θυσία τελεῖται καὶ πρὸς ἐξιλέωσιν καὶ συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν τῶν ἐπιζώντων χριστιανῶν τῶν ὁπωσδήποτε ἁμαρτησάντων καὶ ἐν μετανοίᾳ διατελούντων καὶ δυνάμεθα νὰ διϊσχυρισθῶμεν ὅτι τὸ ἰσχυρότερον ὅπλον κατὰ τῆς ἁμαρτίας εἶναι, οὐχὶ μόνον αἱ παρακλήσεις, οἱ ἐξορκισμοί, τὰ εὐχέλαια καὶ αἱ ἐλεημοσύναι, τὰ ὁποῖα ἔκπαλαι δὲν ἀποκρούομεν, ἀλλὰ καὶ ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ διανοίας συνιστῶμεν, ἡ θυσία τοῦ Κυρίου ἡ ἐν Γολγοθᾷ καθαίρουσα τὴν ἁμαρτίαν τῶν πρωτοπλάστων.

Καὶ τοῦτο πρῶτον ἐπιβεβαιοῖ αὐτὴ ἡ πρᾶξις τῆς ἁγίας ἡμῶν Ἐκκησίας, ἐν τῇ ὁποίᾳ μνημονεύομεν καὶ τοὺς ζῶντας. Καὶ δεύτερον αἱ εὐχαὶ τῆς Θ. Λειτουργίας οἷαι εἶναι αἱ ἑξῆς: «Εὐχαριστοῦμέν Σοι, Κύριε, ὁ Θεὸς τῶν Δυνάμεων, τῷ καταξιώσαντι ἡμᾶς παραστῆναι καὶ καὶ τῶν τῷ ἁγίῳ θυσιαστηρίῳ καὶ προσπεσεῖν τοῖς οἰκτιρμοῖς Σου ὑπὲρ τῶν ἡμετέρων ἁμαρτημάτων καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημάτων. Πρόσδεξαι, ὁ Θεὸς τὴν δέησιν ἡμῶν, ποίησον ἡμᾶς ἀξίους γενέσθαι τοῦ προσφέρειν Σοι δεήσεις καὶ ἱκεσίας καὶ θυσίας ἀναιμάκτους ὑπὲρ παντὸς τοῦ λαοῦ Σου» (Λειτ. Χρυσοστ. Α΄ εὐχὴ τῶν πιστῶν).

Καὶ κατωτέρω: «Κύριε ὁ Θεὸς ὁ Παντοκράτωρ, ὁ μόνος ἅγιος ὁ δεχόμενος θυσίαν αἰνέσεως παρὰ τῶν ἐπικαλουμένων Σε ἐν ὅλῃ καρδίᾳ πρόσδεξαι καὶ ἡμῶν τῶν ἁμαρτωλῶν τὴν δέησιν καὶ προσάγαγε τῷ ἁγίῳ Σου θυσιαστηρίῳ καὶ ἱκάνωσον ἡμᾶς προσενεγκεῖν Σοι δῶρά τε καὶ θυσίας πνευματικὰς ὑπὲρ τῶν ἡμετέρων ἁμαρτημάτων καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημάτων. Καταξίωσον ἡμᾶς εὑρεῖν χάριν ἐνώπιόν Σου, τοῦ γενέσθαι Σοι εὐπρόσδεκτον τὴν θυσίαν ἡμῶν καὶ ἐπισκηνῶσαι τὸ Πνεῦμα τῆς Χάριτός Σου τὸ ἀγαθὸν ἐφ᾽ ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ προκείμενα δῶρα ταῦτα καὶ ἐπὶ πάντα τὸν λαόν Σου». (Εὐχὴ τῆς Προσκομιδῆς Λειτουργ. Ἰωάν. Χρυσοστόμου).

Ἐν τέλει δὲ σημειοῦμεν, ὅτι ἡ Θεία Λειτουργία τελεῖται καὶ ὑπὲρ τῶν σωματικῶς ἀσθενούντων, ὥστε συμπεραίνομεν ὅτι σκοπὸς ἀποκλειστικῶς τῆς Θ. Μυσταγωγίας δὲν εἶναι μόνον ἡ κοινωνία τῶν πιστῶν, ἀλλὰ σὺν ταύτῃ ἀποβλέπει καὶ εἰς ἄλλους πολλοὺς καὶ πολλαπλοὺς σκοποὺς καὶ εἰς πάσας τὰς χρείας καὶ εὐεργεσίας τῶν ἀνθρώπων. «Σὺ οὖν Δέσποτα, εὔχεται ἡ Ἐκκλησία, τὰ προκείμενα πᾶσιν ἡμῖν εἰς ἀγαθὸν ἐξομάλυσον κατὰ τὴν ἑκάστην ἰδίαν χρείαν τοῖς πλέουσι σύμπλευσον τοῖς ὁδοιποροῦσι συνόδευσον τοὺς νοσοῦντας ἴασαι ὁ ἰατρὸς τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων ἡμῶν». (Λειτ. Χρυσοστ. Εὐχὴ λεγομένη μετὰ τὴν Κυριακ. προσευχήν).

Καὶ ὁ Μέγας Βασίλειος ἐν τῇ μετὰ τὸ ἐξαιρέτως εὐχῇ μνημονεύει πάντων «τῶν ἐν ἐρμίαις καὶ ὄρεσι καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς τῆς γῆς... τὰ νήπια ἔκθρεψον τὴν νεότητα παιδαγώγησον, τὸ γῆρας περικράτησον, τοὺς ὀλιγοψύχους παραμύθησαι, τοὺς ἐσκορπισμένους ἐπισυνάγαγε καὶ σύνοψον τῇ ἁγίᾳ Σου Καθολικῇ καὶ Ἀποστολικῇ Ἐκκλησίᾳ, τοὺς ὀχλομένους ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων ἐλευθέρωσον, τοῖς πλέουσι σύμπλευσον, τοῖς ὁδοιποροῦσι συνόδευσον, χηρῶν πρόστιθι, ὀρφανῶν ὑπεράσπισον, αἰχμαλώτους ῥῦσαι νοσοῦντας ἴασαι...».

Ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ χωρία τῆς Ἁγίας Γραφῆς κατ᾽ ἐνεστῶτα ἐκφερόμενα εἰς τὰ ὁποῖα τις στηριζόμενος δύναται νὰ ὑποθέσῃ ὅτι ἀναφέρονται εἰς τὴν συνεχῆ κοινωνίαν, οἷον εἶναι τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου «ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἐν ἐμοὶ μένει κἀγὼ ἐν αὐτῷ» (Ἰωάν. 6, 54).

Ἐὰν δὲν προστρέξωμεν ἐν τοῖς προηγουμένοις τοῦ χωρίου τούτου, ἵνα κατανοήσωμεν τὴν ὅλην ἔννοιαν εὔκολον εἶναι νὰ ἐμπέσωμεν εἰς πλάνην καὶ νὰ ὑποθέσωμεν, ὅτι ὁ Κύριος ἐνταῦθα ὁμιλεῖ περὶ τῆς καθ᾽ ἡμέραν κοινωνίας τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων. Ἵνα ἀπαλλαγῶμεν τῆς πλάνης ταύτης καὶ εἰσδύσωμεν εἰς τὰ ρήματα τοῦ Κυρίου δέον νὰ ἀνεύρωμεν τὴν αἰτίαν, δι᾽ ἣν εἶπε τοὺς λόγους τούτους καὶ τότε εὐκόλως θὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὸ νόημα τῶν λόγων τούτων.

Οἱ λόγοι οὗτοι ἐρρήθησαν ὑπ᾽ αὐτοῦ ὅτε μαθὼν τὸν θάνατον τοῦ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου ἀνεχώρησε κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐκ τῆς Καπερναοὺμ καὶ μετέβη εἰς ἔρημον τόπον, ἔνθα ἠκολούθησαν αὐτῷ οἱ ὄχλοι, οὓς ἔθρεψε διὰ τῶν πέντε ἄρτων καὶ τῶν δύο ἰχθύων. Εἶτα οἱ μὲν μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπέστρεψαν διὰ πλοιαρίου εἰς τὴν Καπερναούμ, ἐκ τῆς ὁποίας καὶ εἶχον ἀναχωρήσει, ὁ δὲ Κύριος ἀπολύσας τοὺς ὄχλους ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος, ἵνα ἐν ἐρημίᾳ τόπου καὶ ἠρεμίᾳ πνεύματος προσευχηθῇ κατὰ τὴν ἑαυτοῦ συνήθειαν. Ἐκεῖθεν δὲ ἐν καιρῷ νυκτὸς εὑρέθη πλησίον τοῦ πλοιαρίου, εἰς τὸ ὁποῖον ἐπέβαινον οἱ Ἀπόστολοι καὶ τὸ ὁποῖον ἐκυμαίνετο μέχρι καταποντισμοῦ ὑπὸ τῶν κυμάτων τῆς λιμνοθαλάσσης ἐκείνης ἥτις τῇ διαταγῇ τοῦ Κυρίου ἐγένετο γαληνιαία καὶ τὸ πλοῖον εὑρέθη παρευθὺς εἰς τὸν λιμένα.

Τὴν ἐπομένην οἱ λαοὶ οἱ ὄντες μετ᾽ αὐτοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ διὰ τῶν πέντε ἄρτων χορτασθέντες, ἰδόντες τὸν Κύριον ἐν τῇ Καπερναούμ, ἐνῷ εἶχον Αὐτὸν ἀφήσει ἐν τῇ ἐρήμῳ μόνον καὶ ἐνῷ ἐγνώριζον, ὅτι ἕτερον πλοῖον ἐκεῖθεν δὲν ἦλθεν, ἠπόρουν καὶ ἐθαύμαζον πῶς εὑρέθη ἐκεῖ.

Σχηματίσαντες δὲ τὴν πεποίθησιν ἐκ τοῦ θαύματος τῶν πέντε ἄρτων, δι᾽ ὧν οὗτοι ἐχορτάσθησαν ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐκ τῆς ἀφίξεως αὐτοῦ εἰς τὴν πόλιν ἄνευ πλοίου καὶ ἐκ τῶν ἄλλων θαυμάτων, τὰ ὁποῖα ἔβλεπον ὑπ᾽ αὐτοῦ τελούμενα, ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ ἀναμενόμενος Προφήτης τουτέστιν ὁ Μεσσίας, ἀπεφάσισαν νὰ ἀνακηρύξωσιν αὐτὸν βασιλέα, ἵνα ὅπως οἱ πρόγονοι αὐτῶν ἐτρέφοντο ἐν τῇ ἐρήμῳ ὑπὸ τοῦ Μωϋσέως διὰ τοῦ μάννα καὶ αὐτοὶ τρέφωνται ὑπὸ τοῦ Κυρίου ἀκόπως, ὡς ἐτράφησαν τὴν προηγουμένην ἐν τῇ ἐρήμῳ διὰ τῶν πέντε ἄρτων καὶ τῶν δύο ἰχθύων.

Ὁ Κύριος ὅμως διὰ τῆς Θείας ἐνανθρωπήσεως δὲν ἀπέβλεπεν εἰς ἐγκόσμιον βασιλείαν καὶ εἰς γήϊνα ἀγαθὰ ὡς ἐφρόνουν οὗτοι ἀλλὰ εἰς ὑψηλότερα καὶ θεῖα, εἰς βασιλείαν οὐράνιον, διὸ καὶ λέγει «ζητεῖτε πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν» καὶ διὰ τοῦτο λέγει εἰς αὐτούς, ὅτι θαυμάζετε καὶ ἀκολουθεῖτε κατόπιν ἐμοῦ οὐχὶ διὰ τὰ θαύματα, ἀλλὰ διότι σᾶς ἔθρεψα ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἀλλ᾽ ἡ τροφὴ αὕτη ἡ ὑλικὴ εἶναι ἐφήμερος καὶ δὲν καθίστησι τὸν ἄνθρωπον εὐτυχῆ καὶ εὐδαίμονα, ὅσον θὰ καταστήσῃ τοῦτον ἡ πνευματικὴ τροφὴ καὶ ἡ πνευματικὴ τροφὴ εἶναι τὸ Σῶμά μου, «ἐγὼ εἰμὶ ὁ ἄρτος ὁ ζῶν καταβὰς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ» καὶ «ὁ ἄρτος δέ, ὃν ἐγὼ δώσω, ἡ σάρξ μου ἐστι» (Ἰω. 6, 51).

Οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ Κυρίου ὡς ἦτο ἑπόμενον κατετάραξαι τοὺς Ἰουδαίους, ὡς ὄντας σαρκικοὺς καὶ «ἐμάχοντο οὖν πρὸς ἀλλήλους οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες πῶς δύναται οὗτος ἡμῖν δοῦναι τὴν σάρκα φαγεῖν;» καὶ ἀνέμενον διὰ τῶν ἀντιρρήσεων καὶ ἀντεγκλήσεων νὰ ἀνακαλέσῃ τὴν φράσιν ταύτην ὁ Κύριος.

Ἀλλὰ ἀντὶ νὰ ἀναιρέσῃ ταῦτα ὁ Κύριος ἐντείνει αὐτὰ καὶ ἰσχυρότερον τονίζει διὰ τῶν ἑπομένων. «Ἐὰν μὴ φάγητε τὴν σάρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου καὶ πίητε αὐτοῦ τὸ αἷμα οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς».

Καὶ διὰ τῶν φράσεων τούτων δὲν ἐθεώρησεν ἱκανὸν καὶ ἀνάλογον τὸν τόνον πρὸς τὸ ὕψος καὶ μέγεθος τῆς ἐννοίας τοῦ μυστηρίου, ὅπερ ἔμελλε νὰ διδάξῃ αὐτοὺς καὶ διὰ τοῦτο ἐπαναλαμβάνει τὴν ἔννοιαν ἔτι ἐντονώτερον καὶ εἰς χρόνον διὰ τὴν ἔμφανσιν ἐνεστῶτα «ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἔχει ζωὴν αἰώνιον, καὶ ἐγὼ ἀναστήσω αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ «καὶ ἐμμένων τῷ ζητήματι καθίστησι τοῦτο ἔτι σαφέστερον καὶ εὐκρινέστερον διὰ τῶν ἑξῆς: «ἡ γὰρ σάρξ μου ἀληθῶς ἐστι βρῶσις, καὶ τὸ αἷμα μου ἀληθῶς ἐστι πόσις» καὶ ἔτι ἐπιβλητικώτερον, ἵνα φανερώσῃ ὅτι ἄνευ τῆς μετ᾽ αὐτοῦ ἑνώσεως ἀδύνατος ἡ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου λέγει «ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἐν ἐμοὶ μένει κἀγὼ ἐν αὐτῷ» (Ἰωάν. 6, 48—57).

Οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ Κυρίου δὲν διδάσκουσι τὴν καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν κοινωνίαν τοῦ Ἀχράντου Σώματος καὶ Αἵματος Αὐτοῦ, ἀλλὰ τὴν πρὸς Αὐτὸν πίστιν, ἄνευ τῆς ὁποίας οὐδεὶς δύναται νὰ σωθῇ καὶ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Ἐν ἄλλαις λέξεσιν ἀπαντῶν ὁ Κύριος εἰς τοὺς ἐξαφθέντας ἰουδαίους, τοὺς μὴ κατανοήσαντας τὴν βαθυτάτην ἔννοιαν τῶν λόγων Αὐτοῦ, λέγει: μάλιστα ἐμμένω τοῖς λόγοις μου καὶ Σᾶς τονίζω ὅτι ἐὰν δὲν πιστεύσητε εἰς ἐμὲ καὶ δὲν βαπτισθῆτε εἰς τὸ ὄνομα τῆς Παναγίας Τριάδος καὶ δὲν κοινωνήσητε τοῦ ἀχράντου Σώματός μου καὶ Αἵματος δὲν θὰ εὕρητε εἴσοδον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Ἕτερον μέσον δὲν ὑπάρχει νὰ εἰσαγάγῃ ὑμᾶς εἰς τοὺς κόλπους τοῦ πατρὸς ὑμῶν Ἀβραὰμ οὔτε τὸ ὄνομα αὐτοῦ, οὔτε ἡ μετ᾽ αὐτοῦ συγγένεια, οὔτε ὁ τοῦ Μωϋσέως νόμος, οὔτε τὰ νομικὰ ἔργα. Καὶ ἡ ἔννοια καταλήγει εἰς τοὺς λόγους, τοὺς ὁποίους ὁ Κύριος πρὸς τὸν νυκτὸς εἰς αὐτὸν εἰσελθόντα Νικόδημον εἶπεν «ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ» (Ἰωάν. 3, 5).

Τὴν ἔννοιαν ταύτην ἐπικυροῖ καὶ ὁ Ἱ ε ρ ὸ ς Χ ρ υ σ ό σ τ ο μ ο ς λέγων: «Ἐπειδὴ ἔμπροσθεν ἔλεγον ὅτι ἀδύνατον τοῦτο ἐστι, (τὸ τρώγειν τὴν σάρκα καὶ πίνειν τὸ αἷμα) δείκνυσιν αὐτὸς οὐ μόνον οὐκ ἀδύνατον, ἀλλὰ καὶ σ φ ό δ ρ α ἀ ν α γ κ α ῖ ο ν» (Χρυσοστ. Ὁμ. εἰς τὸ κατὰ Ἰωάν. Μ. Ζ.).

Περὶ τοῦ ζητήματος τούτου ποιεῖται λόγον ὁ Ἀπόστολος Παῦ-

λος ἐν τῇ Α΄ πρὸς Κορινθίους ἐπιστολῇ λέγων: «Δοκιμαζέτω δὲ ἄνθρωπος ἑαυτὸν καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω καὶ ἑαυτοῦ ποτηρίου πινέτω, ὁ γὰρ ἐσθίων καὶ πίνων ἀναξίως κρῖμα ἐκ τοῦ ἐσθίει καὶ πίνει, μὴ διακρίνων τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου. Διὰ τοῦτο ἐν ὑμῖν πολλοὶ ἄρρωστοι καὶ κοιμῶνται ἱκανοὶ εἰ γὰρ ἑαυτοὺς διεκρίνομεν, οὐκ ἂν ἐκρινόμεθα, κρινόμενοι δὲ ὑπὸ Κυρίου παιδευόμεθα, ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν» (Ε΄ Κορινθ. 11, 23—33).

Τὸ χωρίον τοῦτο διδάσκει τὸ μέγεθος τοῦ μυστηρίου τῆς θείας Εὐχαριστίας καὶ τὴν μεγάλην προσοχήν, μεθ᾽ ἧς ὁ χριστιανὸς δέον νὰ προσεγγίζῃ καὶ νὰ κοινωνῇ τῶν ἀχράντων Μυστηρίων. Ὁ δὲ ἄνευ προσοχῆς καὶ ἄνευ τῆς δεούσης προπαρασκευῆς καὶ μόνον ἐξ ἁπλῆς συνηθείας καὶ ἵνα ἀποκρύψῃ τὴν ἐνοχὴν αὐτοῦ ἐκ τῶν περὶ αὐτὸν κοινωνῶν, ὄχι μόνον δὲν κοινωνεῖ καὶ οὐδὲν ὀφελεῖται ἐκ τῆς Θ. Μεταλήψεως, ἀλλὰ καὶ κρίμα ἑαυτῷ ἐσθίει, ἤτοι τὴν καταδίκην αὐτοῦ τρώγει, ψυχικὸν ὄλεθρον, θάνατον σωματικὸν καὶ πνευματικόν, διότι κοινωνεῖ ἀναξίως, χωρὶς εὐλάβειαν καὶ οὐχὶ ὡς ἀπαιτεῖ ἡ ἁγία ἡμῶν Ἐκκλησία μετὰ φόβου Θεοῦ, πίστεως καὶ ἀγάπης. Τὸν 27ον στίχον τοῦ χωρίου τούτου ἑρμηνεύων ὁ Ζυγαβινὸς γράφει: «Ὑπεύθυνος ἔσται τῆς ὕβρεως αὐτῶν· ὁ γὰρ ἀναξίως μεταλαμβάνων αὐτῶν, καταφρονῶν τῆς μεγαλειότητος αὐτῶν καὶ τοῦ φρικτοῦ τούτων ἀξιώματος προσέρχεται τῇ φοβερᾷ τραπέζῃ, καὶ οὕτως ὑβρίζει. Καὶ ἑτέρως δὲ «ἔνοχος ἔσται» τῇ σφαγῇ τοῦ Κυρίου. Ὥσπερ γὰρ οἱ τοῦ σώματος τοῦ Κυρίου τὸ αἷμα ἐκχέαντες ἐξέχεον οὐχ ἵνα πίωσιν, ἀλλ᾽ ἵνα ἐκχέωσιν· οὕτω καὶ οὗτος μεταλαμβάνει οὐχ ἵνα ἁγιασθῇ (οἶδε γὰρ ὅτι ἀνάξιος ἐστιν), ἀλλ᾽ ἵνα μεταλάβῃ μόνον διὰ τὴν συνήθειαν».

Ἐκ τῆς συγκρίσεως τοῦ κοινοῦ δείπνου πρὸς τὸ θεῖον Δεῖπνον, τὸ Δεῖπνον τὸ Κυριακὸν δηλοῦται ἀριδήλως εἰς τὸν ἀμερολήπτως μελετῶντα τὸ χωρίον τοῦτο καὶ οὐχὶ ὑπὸ τὸ πρίσμα τοῦ πείσματος τῆς ἰσχυρογνωμοσύνης, ὅτι ὁ ἀπόστολος Παῦλος δὲν τίθεται πρὸς τὸ μέρος τῶν πρεσβευόντων ὅτι ὁ χριστιανὸς δέον νὰ κοινωνῇ πανταχοῦ καὶ πάντοτε, ὁπωσδήποτε καὶ ὁποτεδήποτε ἄνευ τῆς δεούσης μετανοίας, νηστείας, προσευχῆς καὶ πρὸ πάντων τῆς συνειδήσεως.

«Ἐξεταζέτω εἰ ἄξιος ἐστιν» λέγει ὁ ἑρμηνευτὴς τοῦ χωρίου τούτου Ζυγαβινός, «διὸ καὶ νῦν τῶν δεσποτικῶν μυστηρίων μνημονεύσας ἀσφαλίζεται καὶ περὶ τούτων, καὶ μετὰ καθαροῦ συνειδότος προσιέναι τούτοις παρακελεύεται».

Ὁ Παῦλος μαθών, ὅτι οἱ Κορίνθιοι τηροῦντες τοὺς τύπους τῶν κοινῶν δείπνων μόνον καὶ οὐχὶ τὴν οὐσίαν αὐτῶν, ἥτις εἶναι ἡ ἄδολος καὶ ἀδελφικὴ ἀγάπη, ἡ φιλαδελφεία, ἡ δονοῦσα τὰ σπλάγχνα τοῦ χριστιανοῦ μετὰ πόνου, ἡ θεωροῦσα τὴν δυστυχίαν καὶ δὴ τὴν πεῖναν τοῦ ἀδελφοῦ ὡς ἰδίαν δυστυχίαν καὶ πεῖναν, ἡ βλέπουσα καὶ αἰσθανομένη ὡς μάχαιραν ἀμφίστομον καταβιβρώσκουσαν τὰ σπλάγχνα τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ ἀνὰ πᾶσαν ὥραν καὶ στιγμήν, κατακρίνει τούτους ὡς μὴ ἐγκρατεῖς, ἀλλὰ κοιλιοδούλους τρώγοντας πρὸ τῆς ἀφίξεως τῶν ἀδελφῶν

αὐτῶν τῶν ἐν διαφόροις ἐργασίαις ἀσχολουμένων. Οὗτοι δὲ οἱ πτωχοὶ ἐρχόμενοι εἰς τὰ δεῖπνα κουρασμένοι ἐκ τῆς ἐργασίας καὶ πεινῶντες, εὕρισκον τὰς τραπέζας κενὰς ἢ λείψανα τῶν φαγητῶν ἐπ᾽ αὐταῖς καὶ ἀπήρχοντο ἐκεῖθεν καὶ πάλιν ὅπως καὶ ἦλθον πεινασμένοι ριγῶντες καὶ κατησχυμένοι καὶ μὲ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς βλέποντες ἀφ᾽ ἑνὸς τὰς ἐλπίδας αὐτῶν ματαιωμένας καὶ ὅτι ἡ χριστιανικὴ ἀγάπη ἀπέβαινε οὐδὲν ἧττον ἢ κενὸς λόγος, ἀφ᾽ ἑτέρου, ὅτι θὰ διήρχοντο τὴν νύκτα μὲ κενὸν τὸν πινῶντα στόμαχον, ὡς μὴ ἔχοντες φροντίσει διὰ τροφὴν ἐλπίσαντες εἰς τὰς κοινὰς τραπέζας.

Τοῦτο δὲν μαρτυρεῖ μόνον τὴν ἀστοργίαν τῶν Κορινθίων χριστιανῶν πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀνευλάβειαν αὐτῶν εἰς τὰς διαταγὰς τῶν Ἀποστόλων καὶ τὴν ἐπικρατοῦσαν εἰς τὰ δεῖπνα ἀταξίαν. Ἡ ἀταξία ὅμως αὕτη φαίνεται, ὅτι παρεισέδυσε καὶ εἰς τὸ ζήτημα τῆς Θ. Μεταλήψεως καὶ ὅπως κατὰ τύπους προσήρχοντο εἰς τὰ δεῖπνα τρώγοντες πρότερον ἐν ταῖς οἰκίαις αὐτῶν ἢ καὶ ἐν ταῖς κοιναῖς τραπέζαις μὴ ἀναμένοντες τοὺς βραδύναντας λόγῳ ἀσχολιῶν ἢ καὶ καλοῦντες τοὺς ἰδίους φίλους καὶ ὁμοδεάτας καὶ οὐχὶ πάντας ἀδιακρίτως· οὕτω καὶ ἐν τῇ Θ. Κοινωνίᾳ, προσήρχοντο ἄνευ τῆς ἀπαιτουμένης προπαρασκευῆς καὶ εὐλαβείας νὰ κοινωνῶσιν, ἐξ οὗ προέκυψαν ποικίλαι ἀσθένειαι καταμαστίζουσαι αὐτοὺς καὶ οὐκ ὀλίγους προκαλοῦσαι θανάτους «διὰ τοῦτο ἐν ὑμῖν πολλοὶ ἀσθενεῖς καὶ ἄρρωστοι καὶ κοιμῶνται ἱκανοί».

Ἐξ ὅλων λοιπῶν τούτων καὶ δὴ ἐκ τῶν χωρίων «Δοκιμαζέτω δὲ ἄνθρωπος ἑαυτὸν» καὶ «ὁ γὰρ ἐσθίων καὶ πίνων ἀναξίως κρίμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει», φαίνεται, ὅτι ὁ θεῖος Παῦλος συνιστᾷ τὴν θείαν Κοινωνίαν κατόπιν δοκιμῆς καὶ ἀκριβοῦς ἐρεύνης τῆς συνειδήσεως. Ἐν ἄλλαις λέξεσιν ὁ Ἀπόστολος λέγει ἐνταῦθα, ὅτι δὲν πρέπει νὰ προσέρχεται ὁ χριστιανὸς καὶ νὰ προσεγγίζῃ εἰς τὰ ἄχραντα Μυστήρια εἰς οἱανδήποτε κατάστασιν εὑρίσκεται. Καθ᾽ ὅσον μετὰ τὴν δοκιμὴν ἔρχεται ἡ γνῶσις τῆς καταστάσεως, μετὰ τὴν γνῶσιν ἡ ἐκλογὴ καὶ μετὰ τὴν ἐκλογὴν ἡ ἀπόφασις τῆς ἐκτελέσεως, ἕως ὅτου καθαρίσωμεν ἑαυτοὺς ἐκ τοῦ κωλύματος. Ὥστε ἐκ τῶν λόγων τοῦ ἀποστόλου Παύλου βεβαιοῦται ὁ ἀοριστολογικὸς χαρακτὴρ τῶν προστακτικῶν «λάβετε, φάγετε, καὶ πίετε» τὰς ὁποίας ἐξήγγειλεν ἐνώπιον τῶν Ἀποστόλων ὁ Κύριος, Διότι ὁ ἄνευ δοκιμῆς προσερχόμενος εἰς κοινωνίαν τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων, οὐ μόνον τὴν ἐπιζητουμένην ὠφέλειαν, τὸν θεῖον ἁγιασμὸν δὲν λαμβάνει ἀλλὰ καὶ τὴν μεγίστην ζημίαν εἰς ἑαυτὸν προσκομίζει, ἐσθίει καὶ πίνει τὸ κρίμα, τὴν ἑαυτοῦ καταδίκην, τὸν ψυχόλεθρον θάνατον, καθίσμαται ἔνοχος τοῦ σώματος καὶ αἵματος τοῦ Κυρίου.

Ἐὰν θελήσωμεν ἀπὸ πρακτικῆς νὰ ἐξετάσωμεν τὸ πρᾶγμα εἰς τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα θὰ καταλήξωμεν. Ἐὰν πάσχῃ τις ἔκ τινος σοβαροῦ νοσήματος καὶ πρόκειται διὰ χειρουργικῆς ἐπεμβάσεως νὰ θεραπευθῇ, οἱ θεράποντες ἰατροὶ θὰ ἐξετάσωσι πρῶτον τὸν ὀργανισμὸν καὶ τὴν ὅλην κατάστασιν τοῦ ἀσθενοῦς, θὰ δώσωσι καθαρτικὰ καὶ εἶτα

θὰ προβῶσιν εἰς τὴν ἐγχείρησιν, ἄλλως ἀναβάλλουσιν αὐτήν, εἴτε ἐπ' ἀόριστον, εἴτε καὶ μέχρι καιροῦ, ἵνα ἀρθῶσι τὰ ἐμπόδια τὰ ὁποῖα εἶναι ἑπόμενον ἀντὶ ἰάσεως νὰ προκαλέσωσι τὸ θάνατον.

Οὐκ ἐν τῷ πολλῷ τὸ εὖ. Ἡ κινίνη εἶναι πανθομολογούμενον ὅτι εἶναι ὠφελιμωτάτη, ἀλλ' ἐν μέτρῳ. Ἀλογίστως ὅμως λαμβανομένη ἀφεύκτως θὰ προκαλέσῃ τὸν θάνατον. Τοῦτ' αὐτὸ λέγει καὶ ἐνταῦθα ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ὅτι ἡ Μετάληψις τοῦ Σώματος καὶ τοῦ Αἵματος τοῦ Κυρίου εἶναι τροφὴ τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος παρέχουσα τὴν σωτηρίαν εἰς τὸν ἄνθρωπον: «ὁ τρώγον μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἔχει ζωὴν αἰώνιον», ἀλλὰ ὅταν λαμβάνηται ἀξίως, ἐν συνειδήσει, ἐν ἐπιγνώσει.

Ὅταν ὅμως μεταλαμβάνῃ διὰ μόνην τὴν συνήθειαν φυσικὸν εἶναι νὰ ἐμπέσῃ εἰς τὴν δυσμένειαν τοῦ Θεοῦ, Οὗ τὴν ἀνοχὴν παραγνωρίζει ἢ καὶ περιφρονεῖ. Τὴν ἔννοιαν ταύτην ἐπιμαρτυρεῖ καὶ ὁ τίτλος τοῦ κεφαλαίου, οὗ μέρος ἀποτελεῖ τὸ ῥηθὲν χωρίον: «Περὶ κοινωνίας θεοπρεποῦς οὐ πλησμονῆς» (Ζηγαβ. τ' α' σελ. 301).

Ἴσως ὅμως ἐνιστάμενοί τινες νὰ ἰσχυρισθῶσιν, ὅτι ἐὰν δὲν ὑπάρχει ἡ ἔννοια τῆς καθ' ἡμέραν μεταλήψεως ἐκ τῶν χωρίων τῆς καινῆς Διαθήκης, ἐπιβάλλεται ὅμως ὑπὸ τοῦ Θ' ἀποστολικοῦ κανόνος λέγοντος: «Πάντας τοὺς εἰσιόντας πιστοὺς καὶ τῶν γραφῶν ἀκροωμένους, μὴ παραμήνοντας δὲ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ ἁγίᾳ μεταλήψει, ὡς ἀταξίαν ἐμποιοῦντας τῇ ἐκκλησίᾳ ἀφορίζεσθαι δεῖ».

Ἴδωμεν πρῶτον τί λέγουν οἱ ἑρμηνευταὶ τῶν κανόνων περὶ τοῦ ζητήματος τούτου, εἶτα ἐξάγεται ἐκ τῆς ἐννοίας και τῶν λέξεων τοῦ κανόνος καὶ τέλος τί φρονοῦσιν οἱ Πατέρες τῆς ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας περὶ τῆς ἁγίας Κοινωνίας.

— Β —

Η ΘΕΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΙΕΡΟΥΣ ΚΑΝΟΝΑΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΗΜΩΝ

Οὕτω ἀρχόμεθα τοῦ Ζωναρᾶ: «Πάντας ὁ παρὼν κανὼν ἀπαιτεῖ τῆς ἁγίας ἐπιτελουμένης θυσίας, μέχρι τέλους προσκαρτερεῖν τῇ προσευχῇ καὶ τῇ ἁγίᾳ Μεταλήψει. (Καὶ οἱ λαϊκοὶ γὰρ συνεχῶς μεταλαμβάνειν τότε ἀπητοῦντο). Κανὼν γάρ ἐστι τῆς ἐν Σαρδικῇ συνόδου, καὶ τῆς ἐν Τρούλλῳ ἕτερος καὶ ἄλλος τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ, ὡς εἴ τις ἐπὶ τρεῖς κυριακὰς παρὼν μὴ μεταλάβοι, ἀφοριζέσθω. Διὸ καὶ ὁ παρὼν κανὼν τοὺς μὴ παραμένοντας, ὡς τὴν τάξιν συγχέοντας ἀφορίζει, καὶ ὁ δεύτερος κανὼν τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ συνόδου περὶ τούτου φησίν».

Ὁ ἐν λόγῳ ἑρμηνευτὴς φαίνεται νὰ ἀποκλείνῃ πρὸς τὴν συ-

νεχῆ μετάληψιν καὶ στηρίζει τοῦτο πρῶτον εἰς τὸν ΙΑ΄. κανόνα τῆς ἐν Σαρδικῇ συνόδου, ἐκ τοῦ ὁποίου ὅμως δὲν βεβαιοῦται τοιοῦτον τι, καθ' ὅσον οὗτος ἀφορίζει τοὺς χριστιανοὺς ἐκείνους, οἵτινες δὲν ἐκκλησιάζονται ἐπὶ τρεῖς συνεχεῖς κυριακάς, ὄντες ἐν πόλει ἐχούσῃ ναὸν λειτουργοῦντα. «Μέμνησθε δὲ ἐν τῷ προάγοντι χρόνῳ τοὺς Πατέρας ἡμῶν κεκρικέναι, ἵνα εἴ τις λαϊκὸς ἐν πόλει διάγων τρεῖς κυριακὰς ἡμέρας ἐν τρισὶν ἑβδομάσι, μὴ συνέρχοιτο, ἀποκινοῦτο τῆς κοινωνίας καὶ οὐχὶ μὴ κοινωνοῦντας».

Εἶτα παραπέμπει καὶ εἰς τὸν Π΄. τῆς ἐν Τρούλλῳ, ὃν καὶ καταχωροῦμεν τοῦτον ὡς ἔχει. «Εἴ τις ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος ἢ διάκονος ἢ τῶν ἐν τῷ κλήρῳ καταλεγομένων ἢ λαϊκὸς μηδεμίαν βαρυτέραν ἔχει ἢ πρᾶγμα δυσχερές, ὥστε ἐπὶ πλεῖστον ἀπολείπεσθαι τῆς αὐτοῦ ἐκκλησίας, ἀλλ' ἐν πόλει διάγων, τρεῖς Κυριακὰς ἡμέρας ἐν τρισὶν ἑβδομάσι μὴ συνέρχοιτο, εἰ μὲν κληρικὸς εἴη, καθαιρείσθω, εἰ δὲ λαϊκὸς ἀποκινείσθω τῆς κοινωνίας».

Καὶ ἐκ τοῦ κανόνος τούτου οὐδὲν ἐξάγεται, καθ' ὅσον δὲν ἀναφέρει σχετικόν τι πρὸς τὴν θείαν Κοινωνίαν, ἀλλὰ καταδικάζει τοὺς μὲν κληρικοὺς εἰς καθαίρεσιν, τοὺς λαϊκοὺς εἰς ἀφορισμόν, ὅταν εὑρίσκωνται εἴτε ἐν πόλει εἴτε ἐν χωρίῳ ἔχοντι ἐκκλησίαν καὶ αὐτοὶ δὲν προσέρχονται νὰ ἐκκλησιασθῶσιν ὡς κληρικοὶ καὶ χριστιανοὶ ἔχοντες ἐπιβεβλημένον πρὸς τοῦτο καθῆκον.

Πρὸς τούτοις, ὁ Ζωναρᾶς παραθέτει τὸν Β΄. τῆς Ἀντιοχείας ἔχοντα οὕτω: «Πάντας τοὺς εἰσιόντας εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τῶν ἱερῶν γραφῶν ἀκούοντας, μὴ κοινωνοῦντας δὲ εὐχῆς ἅμα τῷ λαῷ ἢ ἀποστρεφομένους τὴν ἁγίαν μετάληψιν τῆς Εὐχαριστίας κατά τινα ἀταξίαν τούτους ἀποβλήτους γίνεσθαι τῆς Ἐκκλησίας, ὡς ἕως ἂν ἐξομολογησάμενοι καὶ δείξαντες καρποὺς μετανοίας, καὶ παρακαλέσαντες, τυχεῖν δυνηθῶσι συγγνώμης».

Ὁ κανὼν οὗτος ἀναφέρει μὲν τὸ ζήτημα τῆς θείας Κοινωνίας, ἀλλὰ δὲν ἐπιβάλλει ταύτην, ὡς νομίζουσί τινες, καθ' ἑκάστην ἡμέραν εἰς τοὺς χριστιανούς, καὶ δὲν τιμωρεῖ τοὺς μὴ συνεχῶς κοινωνοῦντας, ἀλλὰ τοὺς «ἀποστρεφομένους εἰς τὴν ἁγίαν μετάληψιν τῆς εὐχαριστίας», ὅπερ ἀπέχει παρασάγγας ἀπὸ τὸ θέμα ἡμῶν.

Καθ' ὅσον ἄλλο εἶναι νὰ μὴ κοινωνῇ τις συνεχῶς καὶ ἄλλο νὰ ἀποστρέφητε τὴν θείαν Κοινωνίαν, τὸ δεύτερον τοῦτο ἀνάγεται εἰς ἀπιστίαν ἢ ἀσέβειαν, ὅπερ εἶναι κάκιστον καὶ ὀλέθριον εἰς τὸν ἀποφεύγοντα τὴν θείαν Μετάληψιν διὰ λόγους ἀποστροφῆς, καθ' ὅσον οὗτος καὶ ἐὰν δὲν ἀφορίζηται ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας, ἀφορίζεται ὑπὸ τῶν ἑαυτοῦ πράξεων, αἵτινες ἰσοδυναμοῦσι πρὸς τὴν ἄρνησιν τῆς χριστιανικῆς πίστεως. Τὸν χαρακτηρισμὸν τοῦτον τῆς ἀποστροφῆς τῆς θείας Μεταλήψεως μανθάνομεν παρ' αὐτῶν τῶν ἰδίων ἑρμηνευτῶν Ζωναρᾶ καὶ Βαλσαμῶνος, ἐξ ὧν ὁ πρῶτος γράφει «ἀποστροφὴν δ' ἐνταῦθα οἱ πατέρες, οὐ τὸ μισεῖν τὴν θείαν μετάληψιν ὠνόμασαν, καὶ

διὰ τοῦτο μὴ ἀνέχεσθαι τῆς κοινωνίας, ἀλλὰ τὸ ἀποφεύγειν ταύτην, δι' εὐλάβειαν καὶ οἷον διὰ ταπεινοφροσύνην. Εἰ γὰρ ὡς μισοῦντες καὶ μισαττόμενοι τὴν ἁγίαν Μετάληψιν ἀπεστρέφοντο ταύτην, οὐ ἂν ἀφορισμῷ, ἀλλ' ἀποκηρύξει τελείᾳ καὶ ἀναθέματι κατεδικάσθησαν ἄν».

Ὁ δὲ δεύτερος, ὁ Βαλσαμών: «Σὺ δὲ ἀνάγνωθι τὰ ἐν τοῖς ῥηθεῖσιν ἀποστολικοῖς κανόσι γραφέντα καὶ κατ' ἐκεῖνα νόει καὶ τὸν παρόντα κανόνα· καὶ εἰπέ, ὅτι οὐ λογισθήσονται ἀποστρεφόμενοι τὴν ἁγίαν μετάληψιν οἱ μυσαττόμενοι αὐτήν, ἤ, ὥς τινες εἶπον, οἱ δὲ εὐλάβειαν καὶ ταπεινοφροσύνην ἀποφεύγοντες ταύτην (οἱ μὲν γάρ, οὐ μόνον ἀφορισθήσονται, ἀλλὰ καὶ ἀποκηρυχθήσονται ὡς αἱρετικοί, οἱ δὲ συγγνώμης ἀξιωθήσονται διὰ τὴν εὐλάβειαν καὶ τὴν εἰς τὰ ἅγια ἀξίαν φειδώ). (Κανον. Δίκ. Ράλλη—Ποτλῆ τ. 3ος σελ. 126—27).

Καὶ ταῦτα λέγονται ἐν τῇ Β'. Ἀντιοχείας ὑπὸ τῶν εἰρημένων ἑρμηνευτῶν. Τὴν ἑρμηνείαν τοῦ Ζωναρᾶ ἐν τῷ Θ'. κανόνι ἐθέσαμεν ἀνωτέρω. Ἤδη δὲ ἃς μάθωμεν τί γράφει περὶ τοῦ ζητήματος τούτου καὶ ὁ Βαλσαμὼν μετὰ Ἀριστινοῦ. Ὁ Βαλσαμὼν ὀλίγα γράφει καὶ ἀόριστα ἐνταῦθα, καθ' ὅτι ἔχει εὐρυτέραν ἑρμηνείαν περὶ τούτου εἰς τὸν Β'. Ἀντιοχείας.

Ἐνταῦθα γράφει: «Ὁ τοῦ παρόντος κανόνος διορισμὸς δριμύτατος ἐστιν. Ἀφορίζει γὰρ τοὺς ἐκκλησιάζοντας καὶ μὴ παραμένοντας μέχρι τέλους, μηδὲ μεταλαμβάνοντας. Καὶ ἄλλοι δὲ κανόνες παρομοίως διορίζονται, πάντας ἑτοίμους εἶναι καὶ ἀξίους τῆς μεταλήψεως καὶ τοὺς ἐπὶ τρισὶ κυριακαῖς μὴ μεταλαμβάνοντας ἀφορίζουσιν». Ἀριστηνὸς «Ἀφορίσεις τὸν τῇ εὐχῇ καὶ τῇ μεταλήψει μὴ παραμένοντα». Ὁ αὐτός: «τὸν μὴ μέχρι τέλους προσκαρτεροῦντα τῇ ἐκκλησίᾳ, ἀλλ' ἔτι τῆς λειτουργίας τελουμένης τῆς ἐκκλησίας ἐξερχόμενον, ὡς ἀταξίαν ἐμπιοῦντα τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀφορίζεσθαι χρή». (Καν. Δίκ. Ρ. καὶ Ποτλῆ τ. Β' σελ. 13—14). Αἱ ὕστεραι γνώσεις σοφώτεραι. Ἀπ' ἐντεῦθεν ἀρχίζει νὰ ἀμφανίζηται ἡ ἀληθὴς ἔννοια τοῦ Θ'. ἀποστολικοῦ κανόνος ἀφορίζοντος οὐχὶ τοὺς εἰσερχομένους ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ μὴ κοινωνοῦντας, ἀλλὰ τοὺς μὴ μέχρι τέλους παραμένοντας καὶ προσκαρτεροῦντας τῇ ἐκκλησίᾳ, ἀλλ' ἔτι τῆς ἁγίας ἀναφορᾶς τελουμένης, ἐξερχομένους.

(Συνεχίζεται)

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΡΗΤΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

ΠΕΡΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ

Ἄρθρον 1ον.

Ἡ ἐν Κρήτῃ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, ἀπαρτιζομένη ἐκ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως καὶ τῶν Ἱ. Ἐπισκοπῶν Κρήτης, εἶναι ἡμιαυτόνομος Μητρόπολις, ἔχουσα τὴν κανονικὴν ἐξάρτησιν ἐκ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ Ι. ΕΠΑΡΧΙΑΚΗΣ ΣΥΝΟΔΟΥ ΚΡΗΤΗΣ.

Ἄρθρον 2ον.

Τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Κρήτης ἀνωτάτη διοικητικὴ ἀρχὴ εἶναι ἡ ἐν Ἡρακλείῳ Ἱ. Ἐπαρχιακὴ Σύνοδος Κρήτης, συγκειμένη ἐκ τοῦ Μητροπολίτου Κρήτης, ὡς Προέδρου καὶ τῶν Θεοφιλεστάτων Ἐπισκόπων τῆς Νήσου.

Ἄρθρον 3ον.

1. Ἡ Ἱ. Ἐπαρχιακὴ Σύνοδος Κρήτης, συνέρχεται εἰς τρεῖς κατ' ἔτος τακτικὰς Συνόδους, τῆς μιᾶς ἐκ τούτων συγκαλουμένης αὐτοδικαίως, κατ' Ὀκτώβριον μῆνα, τῶν δύο δὲ ἑτέρων συγκαλουμένων εἰς χρόνον οριζόμενον ὑπ' αὐτῆς κατὰ τὴν κατ' Ὀκτώβριον Σύνοδον αὐτῆς.

Αὕτη συνέρχεται καὶ ἐκτάκτως ὁσάκις συγκληθῇ πρὸς τοῦτο ὑπὸ τοῦ Προέδρου αὐτῆς, ἢ κατ' αἴτησιν τῆς πλειοψηφίας τῶν Ἐπισκόπων, ἢ κατ' αἴτησιν τῆς Κυβερνήσεως.

2. Κωλυομένου τοῦ Μητροπολίτου ἡ Ἱ. Ἐπαρχιακὴ Σύνοδος Κρήτης συγκαλεῖται ὑπὸ τοῦ ἐκ τῶν ἐν ἐνεργείᾳ Ἐπισκόπων ἔχοντος τὰ πρεσβεῖα τῆς χειροτονίας, ἐν γνώσει ὅμως τοῦ Μητροπολίτου.

Ἄρθρον 4ον.

Ἡ Ἱ. Ἐπαρχιακὴ Σύνοδος ἐξετάζει τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν ἐν Κρήτῃ Ἐκκλησίαν ζητήματα καὶ ἀποφαίνεται ἐπ' αὐτῶν, κατὰ τὸ πνεῦμα τῆς καθόλου Ἐκκλησίας, ἐκδίδουσα διατάξεις, ἰσχυούσας μόνον ἐν Κρήτῃ. Τὰ πρακτικὰ αὐτῆς κοινοποιοῦνται εἰς τὴν Ἱ. Σύνοδον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Ἄρθρον 5ον.

Οὐδεὶς τῶν Ἐπισκόπων δικαιοῦται νὰ ἀρνηθῇ, ὅπως προσέλθῃ καὶ μετάσχῃ τῶν ἐργασιῶν τῆς τακτικῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἐκτὸς διὰ λόγους ἀσθενείας. Οἱ ἀδικαιολογήτως ἀπουσιάζοντες ὑπόκεινται εἰς τὰς ὑπὸ τῶν Ἱερῶν κανόνων προβλεπομένας κυρώσεις.

Ἄρθρον 6ον.

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος συνεδριάζει, τῶν Συνέδρων φερόντων ἐγκόλπιον καὶ ἐπανωκαλύμαυχον, ἔχει δὲ ὡς Γραμματέα αὐτῆς, ἢ ἐκ τῶν Ἐπισκόπων Κρήτης τὸν κατὰ τὴν χειροτονίαν νεώτερον, ἢ ἕνα βαθμοφόρον Κληρικόν, ὁριζόμενον ὑπ' αὐτῆς.

Ἄρθρον 7.

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος εὑρίσκεται ἐν ἀπαρτίᾳ, ἐὰν οἱ παρόντες εἶναι πλείονες τοῦ ἡμίσεος. Ἐπὶ μὴ δικαστικῶν ὑποθέσεων ἐν ἰσοψηφίᾳ νικᾷ ἡ ψῆφος τοῦ Προέδρου.

Ἄρθρον 8ον.

Παρὰ τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ παρακάθηται ὁ ὑπὸ τῆς Πολιτείας διοριζόμενος διὰ Β. Διατάγματος Βασιλικὸς Ἐπίτροπος, ἄνευ ψήφου, καλούμενος πρὸς τοῦτο ἐγγράφως ὑπὸ τοῦ Προέδρου, ἢ ἔχοντος τὰ πρεσβεῖα χειροτονίας Ἐπισκόπου ὀκτὼ τοὐλάχιστον ἡμέρας πρὸ τῆς ἡμέρας, κατὰ

τὴν ὁποίαν θὰ συνέλθῃ ἡ Σύνοδος αὕτη, ἐφ' ὅσον μετέχει τῶν συνεδριῶν, ὑπογράφει ἐν τοῖς πρωτοτύποις πασῶν τῶν πράξεων τῆς Ἱ. Συνόδου, δικαιοῦται δὲ νὰ ἀρνηθῇ ὑπογραφὴν τότε μόνον ὅταν αὗται ἀντίκεινται εἰς τοὺς νόμους τῆς Πολιτείας. Αἱ ἀποφάσεις τῆς Ἱ. Συνόδου εἶναι ἔγκυροι καὶ μὴ παρόντος τοῦ Βασιλικοῦ Ἐπιτρόπου, ἐφ' ὅσον οὗτος ἐκλήθη νομίμως, σύμφώνως τῇ παρούσῃ διατάξει.

Ἄρθρον 9ον.

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἐργάζεται ἐπὶ τῇ βάσει ἡμερησίας διατάξεως, ἡ ὁποία, προκειμένου περὶ τῆς κατ' Ὀκτώβριον τακτικῆς αὐτῆς Συνόδου καταρτίζεται ὡς ἑξῆς : Οἱ Ἀρχιερεῖς μέχρι τέλους Αὐγούστου στέλλουσιν ὅσα θέματα ἔχουσιν εἰς τὸν Μητροπολίτην. Οὗτος, παραλαμβάνων ταῦτα καὶ προσθέτων ὅσα ἔχει ὁ ἴδιος, τὰ κατατάσσει προσηκόντως καὶ πρὸ τριάκοντα περίπου ἡμερῶν στέλλει τὴν ἡμερησίαν διάταξιν εἰς τοὺς Ἀρχιερεῖς. Ἡ Σύνοδος ὅμως δύναται νὰ ἐπιληφθῇ καὶ τῶν τυχὸν προκυψάντων μέχρι τῆς συγκλήσεως ταύτης ζητημάτων.

Ἄρθρον 10ον.

1. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος μεριμνᾷ περὶ τῆς τηρήσεως τῶν εἰς τὴν πίστιν καὶ τὴν Θείαν Λατρείαν ἀφορώντων, κατὰ τὰ ἀνέκαθεν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ κρατοῦντα καὶ κεκανονισμένα, ἐκδίδουσα σχετικὰς διατάξεις.

2. Ἀσκεῖ ἔλεγχον ἐπὶ τῶν πράξεων τοῦ Μητροπολίτου καὶ τῶν Ἐπισκόπων τῆς Νήσου καὶ ἐκδικάζει τὰ μὴ συνεπαγόμενα καθαίρεσιν παραπτώματα τῶν Ἐπισκόπων.

3. Ἐκλέγει, χειροτονεῖ καὶ καθιστᾷ τοὺς Ἐπισκόπους Κρήτης.

4. Γνωματεύει περὶ συγχωνεύσεως ἢ ἐπανασυστάσεως τῶν Ἐπισκοπῶν καὶ περὶ μεταθέσεως τῆς ἕδρας ἑκάστης Ἐπισκοπῆς καὶ ὑποβάλλει τὴν σχετικὴν αὐτῆς γνωμάτευσιν, πρὸς ἔγκρισιν, εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον.

5. Ἀποδέχεται ἢ ἀπορρίπτει τὰς περὶ παραιτήσεως αἰτήσεις τῶν Ἐπισκόπων Κρήτης ἢ τὴν παῦσιν αὐτῶν, καὶ ὑποβάλλει τὴν σχετικὴν αὐτῆς ἀπόφασιν, πρὸς ἔγκρισιν, εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον.

6. Ἀποφασίζει περὶ τῆς ἱδρύσεως, συγχωνεύσεως, ἢ διαλύσεως τῶν Ἱερῶν Μονῶν καὶ τῆς μετατροπῆς αὐτῶν ἀπὸ ἀνδρώας εἰς γυναικείας καὶ τἀνάπαλιν.

7. Ἐπαγρυπνεῖ ἐπὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως, τῆς μορφώσεως καὶ τῆς ἀκριβοῦς ἐκπληρώσεως τῶν καθηκόντων τῶν Κληρικῶν καὶ Μοναχῶν καὶ τῆς ἐν γένει πολιτείας αὐτῶν.

8. Μεριμνᾷ περὶ τῆς εὐπρεπείας τῶν Ἱερῶν Ναῶν καὶ τῆς τηρήσεως τοῦ ἀρχαίου, ἀλλὰ καλλιτεχνικοῦ τύπου Ἱερῶν Εἰκόνων.

9. Ἐπαγρυπνεῖ ἐπὶ τοῦ κατὰ τὴν Ὀρθόδοξον Χριστιανικὴν διδασκαλίαν βίου τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης διὰ τοῦ κηρύγματος τοῦ Θείου λόγου, δι' ἐκδόσεως ἠθικοθρησκευτικῶν βιβλίων, περιοδικῶν καὶ ἄλλων ἐντύπων, διὰ παραινετικῶν γραμμάτων καὶ διὰ παντὸς ἄλλου καταλλήλου τρόπου.

10. Ἀποφασίζει καὶ ἐνεργεῖ τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ τῶν Νόμων τοῦ Κράτους ὁριζόμενα κατὰ παντός, ὁ ὁποῖος μετὰ τὴν διεξαγωγὴν ἐνόρκων ἀνακρίσεων ἤθελε διαπιστωθῆ, ὅτι εἶναι αἱρετικός.

Προσωπικὸς ἀφορισμὸς ἐκδίδεται ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου μόνον κατὰ αἱρετικοῦ, μετὰ προηγουμένην ἔγκρισιν τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων.

Ἄρθρον 11ον.

Ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Σχολὴ Κρήτης διατελεῖ ὑπὸ τὴν πνευματικὴν ἐπιστασίαν τῆς Ἱερᾶς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου Κρήτης, πᾶσαν δὲ γνώμην αὐτῆς περὶ τῆς λειτουργίας της γνωρίζει τῷ ἁρμοδίῳ Ὑπουργείῳ, ἐξαιτουμένη τὴν λῆψιν τῶν ὧν αὕτη κρίνει ἀναγκαίων, διὰ τὴν εὔρυθμον λειτουργίαν της μέτρων. Ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐφορίας τῆς Σχολῆς ὑποχρεοῦται, ὅπως ὑποβάλλῃ τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ, καθ' ἑκάστην ἐτησίαν τακτικὴν συνεδρίαν αὐτῆς, ἔκθεσιν περὶ τῶν πεπραγμένων καὶ περὶ τῆς καθόλου καταστάσεως αὐτῆς, ὑποβαλλομένην ἐν ἀντιγράφῳ, διὰ τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων, καὶ τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριαρχείῳ.

Ἄρθρον 12ον.

1. Ἡ Ἱ. Ἐπαρχιακὴ Σύνοδος Κρήτης ἐκδίδει ἐπίσημον δελτίον, ἐν Ἡρακλείῳ, ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Ἀπόστολος Τίτος», ἐν ᾧ δημοσιεύονται πράξεις, ἀποφάσεις καὶ ἐγκύκλιοι αὐτῆς καὶ τῶν Ἀρχιερέων καὶ ἐποικοδομητικὰ ἄρθρα.

2. Ἡ ἐποπτεία τῆς ἐκδόσεως ἀνατίθεται εἰς τριμελῆ Ἐπιτροπήν, ὁριζομένην ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου Κρήτης.

3. Τὸ δελτίον λαμβάνουσιν αἱ Ἱ. Μοναὶ καὶ οἱ Ἐνοριακοὶ Ναοὶ Κρήτης, ἀναγραφομένης ἐν τοῖς προϋπολογισμοῖς αὐτῶν τῆς ἐτησίας ὑπὲρ τοῦ δελτίου συνδρομῆς.

Ἄρθρον 13ον.

Ἡ Ἱ. Ἐπαρχιακὴ Σύνοδος Κρήτης, διὰ τοῦ Προέδρου αὐτῆς, τηρεῖ ἐνήμερον τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἐπὶ τῶν σοβαρῶν καὶ ἐκτάκτων ζητημάτων καὶ διαβημάτων αὐτῆς.

Ἄρθρον 14ον.

Ἡ Ἱερὰ Ἐπαρχιακὴ Σύνοδος, ἡ Ἱερὰ Μητρόπολις καὶ αἱ Ἱεραὶ Ἐπισκοπαὶ Κρήτης, ἔχουσιν ἑκάστη τούτων ἰδίαν σφραγῖδα, τῆς ὁποίας ὁ τύπος καθορίζεται δι' ἀποφάσεως τῆς Ἱερᾶς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου Κρήτης.

Ἄρθρον 15ον.

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος Κρήτης, ἡ Ἱερὰ Μητρόπολις καὶ αἱ Ἱεραὶ Ἐπισκοπαὶ Κρήτης, ἀλληλογραφοῦσι μὲν πρὸς πάσας τὰς Ἀρχὰς τοῦ Κράτους ἀπ' εὐθείας καὶ ἀτελῶς, πρὸς πάσας δὲ τὰς ἐκτὸς τοῦ Κράτους Ἐκκλησίας διὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, καὶ πρὸς τὰς Ξένας Πολιτικὰς Ἀρχὰς διὰ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν, τῆς σχετικῆς ἀλληλογραφίας, διαβιβαζομένης διὰ τοῦ Ὑπουργείου Θρησκευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας.

Ἄρθρον 16ον.

Ὁ Μητροπολίτης Κρήτης, ὡς Πρόεδρος τῆς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου Κρήτης, δύναται, ἐπὶ ἀνεπιδέκτων ἀναβολῆς συνήθων ὑπηρεσιακῶν ζητημάτων, νὰ ἐνεργῇ τὰ δέοντα, ἐξ ὀνόματος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἀναφέρων αὐτῇ, κατὰ τὴν πρώτην αὐτῆς Σύνοδον, πᾶσαν τοιαύτην αὐτοῦ ἐνέργειαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄.

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ

Ἄρθρον 17ον.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν Κρήτῃ Ἐπισκοπικῶν Περιφερειῶν ὁρίζεται εἰς ὀκτώ, κατὰ περιφερείας, ὡς ἀκολούθως :

1. Ἡ Ἱερὰ Μητρόπολις Κρήτης, περιλαμβάνουσα τὴν πόλιν Ἡρακλείου καὶ τὰς Ἐπαρχίας Πεδιάδος, Τεμένους, Μαλεβυζίου, ὁλοκλήρου, καὶ ἐκ τῆς Ἐπαρχίας Μονοφατσίου τοὺς τέως Δήμους Μεγάλης Βρύσεως, Τεφελίου καὶ Ἀρκαλοχωρίου.

2. Ἡ Ἱερὰ Ἐπισκοπὴ Γορτύνης, περιλαμβάνουσα τὰς Ἐπαρχίας Πυργιωτίσσης καὶ Κανουργίου καὶ ἐκ τῆς Ἐπαρχίας Μονοφατσίου, τοὺς τέως Δήμους Σκοινιὰ καὶ Χάρακος καὶ τὰ χωρία Γκαγκάλες, Λεῦρες, Στόλοι καὶ Ἄνω καὶ Κάτω Μούλια.

3. Ἡ Ἱερὰ Ἐπισκοπὴ Ρεθύμνης καὶ Αὐλοποτάμου, περιλαμβάνουσα τὴν πόλιν Ρέθυμνον καὶ τὰς Ἐπαρχίας Μυλοποτάμου καὶ Ρεθύμνης.

4. Ἡ Ἱερὰ Ἐπισκοπὴ Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου, περιλαμβάνουσα τὴν πόλιν Χανιὰ καὶ τὰς Ἐπαρχίας Ἀποκορώνου καὶ Κυδωνίας.

5. Ἡ Ἱερὰ Ἐπισκοπὴ Λάμπης καὶ Σφακίων, περιλαμβάνουσα τὰς Ἐπαρχίας Ἀμαρίου, Ἁγίου Βασιλείου καὶ Σφακίων.

6. Ἡ Ἱερὰ Ἐπισκοπὴ Ἱεραπύτνης καὶ Σητείας, περιλαμβάνουσα τὰς Ἐπαρχίας Ἱεραπέτρας καὶ Σητείας καὶ ἐκ τῆς Ἐπαρχίας Βιάννου τὸ χωρίον Κάτω Σύμη τοῦ τέως Δήμου Ἁγίου Βασιλείου καὶ ἐκ τῆς Ἐπαρχίας Μεραμβέλλου τὸ χωρίον Καλὸ Χωρίον.

7. Ἡ Ἱερὰ Ἐπισκοπὴ Πέτρας, περιλαμβάνουσα τὰς Ἐπαρχίας Λασηθίου καὶ Μεραμβέλλου καὶ ἐκ τῆς Ἐπαρχίας Βιάννου τοὺς Δήμους Βιάννου καὶ Ἁγίου Βασιλείου.

8. Ἡ Ἱερὰ Ἐπισκοπὴ Κισσάμου καὶ Σελίνου, περιλαμβάνουσα τὰς Ἐπαρχίας Κισσάμου καὶ Σελίνου καὶ τὴν νῆσον Γαῦδον.

Ἄρθρον 18ον.

Ἕδραι τῶν Ἱερῶν Ἐπισκοπῶν εἶναι τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως

τὸ Ἡράκλειον, Γορτύνης αἱ Μοῖραι, Ρεθύμνης καὶ Αὐλοποτάμου τὸ Ρέθυμνον, Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου τὰ Χανιά, Λάμπης καὶ Σφακίων τὸ Σπῆλι, Ἱεραπύτνης καὶ Σητείας ἡ Ἱεράπετρα, Πέτρας ἡ Νεάπολις καὶ Κισσάμου καὶ Σελίνου τὸ Καστέλλι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

ΕΚΛΟΓΗ ΑΡΧΙΕΡΕΩΝ.

Ἄρθρον 19ον.

1. Ἅμα τῇ χηρείᾳ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Κρήτης καὶ μέχρις ἐκλογῆς καὶ ἐγκαταστάσεως Μητροπολίτου, ἀναλαμβάνει καθήκοντα Τοποτηρητοῦ αὐτῆς ὁ ἐκ τῶν ἐν ἐνεργείᾳ Ἐπισκόπων Κρήτης ἔχων τὰ πρεσβεῖα τῆς ἀρχιερωσύνης, ὅστις καὶ εἰδοποιεῖ περὶ τούτου τὴν Κυβέρνησιν διὰ τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων καὶ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον.

2. Ἡ Κυβέρνησις, διὰ τοῦ ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων Ὑπουργοῦ, ἐντὸς τεσσαράκοντα ἡμερῶν ἀπὸ τῆς χηρείας τοῦ Μητροπολιτικοῦ Θρόνου Κρήτης, προτείνει εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου τρεῖς ἐκ τῶν ἐν ἐνεργείᾳ Ἐπισκόπων Κρήτης, ἡ δὲ Ἱερὰ Σύνοδος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς λήψεως τῆς προτάσεως, ἐκλέγει ἕνα ἐκ τῶν προτεινομένων, ὡς Μητροπολίτην Κρήτης καὶ ἀναγγέλλει τοῦτο εἴς τε τὴν Ἱερὰν Ἐπαρχιακὴν Σύνοδον Κρήτης καὶ διὰ τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων εἰς τὴν Κυβέρνησιν.

3. Ὁ κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἐκλεγείς, τῇ προτάσει τοῦ ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων Ὑπουργοῦ, ἀναγνωρίζεται καὶ ἐγκαθιδρύεται διὰ Βασ. Διατάγματος, δημοσιευομένου εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.

Ἡ μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ σχετικοῦ Βασ. Διατάγματος ἀναγνώρισις καὶ ἐγκαθίδρυσις ἀνακοινοῦται τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριαρχείῳ καὶ τῇ Ἱερᾷ Ἐπαρχιακῇ Συνόδῳ Κρήτης.

Ὁ Μητροπολίτης Κρήτης, πρὸ τῆς ἀναλήψεως τῶν καθηκόντων του, δίδει ἐνώπιον τῆς Α. Μ., τοῦ Βασιλέως τὴν ἑξῆς διαβεβαίωσιν :

«Μεγαλειότατε. Διαβεβαιοῦμαι τὴν Ὑμετέραν Μεγαλειότητα, ἐπὶ τῇ Ἀρχιερωσύνῃ μου, ὅτι, ἀείποτε διατελῶν πιστὸς Αὐτῇ, ὡς τῷ Βασιλεῖ καὶ Κυριάρχῳ τῆς Πατρίδος μου καὶ εὐπειθὴς εἰς τὸ Σύνταγμα καὶ τοὺς Νόμους τοῦ Κράτους, καταβαλῶ πᾶσαν σπουδήν, σὺν πάσῃ δυνάμει, ἵνα ἐκπληρῶ τῇ Θείᾳ χάριτι πάντα τὰ Ἀρχιερατικὰ καθήκοντα τῆς πνευματικῆς ποιμαντορίας τοῦ κατὰ τὴν κληρωθεῖσάν μοι Ἐπισκοπὴν πιστοτάτου Σου λαοῦ, καὶ μάρτυρα ἐπικαλοῦμαι ἐπὶ τῆς διαβεβαιώσεως ταύτης Αὐτὸν τὸν Ὕψιστον Θεόν, Ὃς δώῃ τῇ Ὑμετέρᾳ Μεγαλειότητι ζωὴν πολύχρονον, ἐν ἄκρᾳ ὑγείᾳ, διατηρείῃ δὲ τὴν Ὑμετέραν Βασιλείαν ἀδιάσειστον, εὐδαιμονοῦσαν, αὐξάνουσαν καὶ κρατυνομένην».

Ἄρθρον 20όν.

1. Ἅμα τῇ χηρείᾳ Ἐπισκοπῆς τινος ὁ Πρωτοσύγκελλος, ἢ μὴ ὑπάρχοντος τοιούτου, ὁ Γενικὸς Ἀρχιερατικὸς Ἐπίτροπος αὐτῆς, προσλαμβάνων καὶ ἕνα ἀξιωματοῦχον Κληρικὸν τῆς Ἐπισκοπῆς, καλεῖ τὸν Εἰρηνοδίκην καὶ προβαίνει μετ' αὐτοῦ εἰς σφράγισιν καὶ ἐξασφάλισιν τῶν τε πραγμάτων καὶ ἀρχείων τῆς Ἐπισκοπῆς, μέχρις οὗ ἐκλεγῇ ὁ νέος Ἐπίσκοπος, εἰδοποιῶν ἅμα περὶ τούτου τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν.

2. Τὴν διοίκησιν τῆς χηρευούσης Ἱερᾶς Ἐπισκοπῆς ὁ Μητροπολίτης Κρήτης, ὡς Πρόεδρος τῆς Ἱερᾶς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου, ἀναθέτει ἑνὶ τῶν ὁμόρων Ἀρχιερέων τοῦ ἰδίου Νομοῦ, μὴ ὑπάρχοντος δ' Ἐπισκόπου ἐν τῷ αὐτῷ Νομῷ, ὁ Μητροπολίτης ὁρίζει ἕνα ἐκ τῶν γειτνιαζόντων Ἐπισκόπων. Κατὰ τὴν χηρείαν τῆς Ἐπισκοπῆς μνημονεύεται ἐν αὐτῇ ὁ Μητροπολίτης Κρήτης.

Ἄρθρον 21ον.

3. Ὁ Τοποτηρητὴς τῆς χηρευούσης Ἱερᾶς Ἐπισκοπῆς διεξάγει τὴν τρέχουσαν ὑπηρεσίαν μόνον, μὴ δικαιούμενος νὰ προβαίνῃ εἰς μεταβολὰς τῶν Ἐφημερίων τῶν Ἱ. Ναῶν καὶ τοῦ προσωπικοῦ τῶν Ἱερῶν Μονῶν ταύτης, εἰμὴ ἐν ἐκτάκτῳ ἀνάγκῃ καὶ κατόπιν συνεννοήσεως μετὰ τοῦ Μητροπολίτου Κρήτης.

1. Ἡ ἐκλογὴ πρὸς πλήρωσιν τῶν χηρευουσῶν Ἐπισκοπῶν Κρήτης ἐνεργεῖται ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου Κρήτης, τῶν μὴ μετεχόντων Ἀρχιερέων γενομένων συμψηφίων, ἀποστελλομένων εἰς τὸν Μητροπολίτην Κρήτης, ἐπὶ ἀποδείξει.

Τὰ ψηφοδέλτια τῶν ἀπόντων Ἀρχιερέων, περιλαμβάνοντα τρία

ὀνόματα ἐκ τῶν περιλαμβανομένων εἰς τὸν κατάλογον τῶν ἐκλογίμων, ἐγκλείονται ἐντὸς μικροῦ φακέλλου καλῶς ἐσφραγισμένου, ἄνευ οὐδενὸς διακριτικοῦ σημείου ἐπ' αὐτοῦ. Ὁ φάκελλος αὐτὸς τίθεται ἐντὸς μεγαλυτέρου φακέλλου καλῶς ἐσφραγισμένου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἀναγράφεται τὸ ὄνομα τοῦ ἀποστέλλοντος Ἀρχιερέως. Οἱ ἐξωτερικοὶ οὗτοι φάκελλοι, κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς πρὸς ἐκλογὴν συνεδριάσεως τῆς Συνόδου καὶ μετὰ τὴν διαπίστωσιν τῆς ἀπαρτίας αὐτῆς, ἀποσφραγίζονται καὶ καταστρέφονται ὑπὸ τοῦ Προέδρου αὐτῆς ἐνώπιον τῶν λοιπῶν Συνέδρων καὶ ὁ περιεχόμενος ἐν αὐτοῖς μικρὸς φάκελλος, ὁ περιέχων τὸ ψηφοδέλτιον, τίθεται ἐντὸς τῆς ψηφοδόχου. Μετὰ τὴν διαδικασίαν ταύτην καὶ ἐν συνεχείᾳ ψηφίζουσι καὶ οἱ παρόντες Ἀρχιερεῖς.

4. Ἕκαστος Ἀρχιρεεὺς ἀναγράφει ἐν τῷ ψηφοδελτίῳ τὰ ὀνόματα τῶν ὑπ' αὐτοῦ προτεινομένων, ὡς ὑποψηφίων, καὶ τὸν τίτλον αὐτῶν ἄνευ οὐδενὸς ἑτέρου διακριτικοῦ σημείου.

Οἱ φάκελλοι παραδίδονται εἰς τὸν Γραμματέα, ὁ ὁποῖος τίθησιν αὐτοὺς ἐντὸς ψηφοδόχου. Μετὰ τὴν παράδοσιν τῶν ψηφοδελτίων γίνεται ὑπὸ τοῦ Προέδρου ἡ ἀποσφράγισις τῶν φακέλλων καὶ ὁ ἔλεγχος τῶν ψηφοδελτίων. Ἐν συνεχείᾳ ὁ Πρόεδρος ἐκφωνεῖ τὰ ἐν ἑκάστῳ ψηφοδελτίῳ ὀνόματα καὶ ὁ Γραμματεὺς καταχωρεῖ ταῦτα εἰς τὸ Πρακτικόν.

5. Τὰ ψηφοδέλτια ὑπογράφονται ὑπὸ τοῦ Προέδρου καὶ τοῦ παρισταμένου Β. Ἐπιτρόπου. Τὰ ψηφοδέλτια, τὰ φέροντα, ἐκτὸς τοῦ ὀνόματος τῶν ὑποδεικνυομένων, ἐμφανῆ διακριτικὰ σημεῖα θεωροῦνται ἄκυρα, ψηφοδέλτια δέ, εἰς ἃ εἶναι ἀναγεγραμμένα περισσότερα, ἢ ὀλιγώτερα τῶν τριῶν ὀνόματα, ὡς καὶ ψηφοδέλτια ἀναγράφοντα ὄνομα μὴ ἀναγεγραμμένον ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν ἐκλογίμων, εἶναι ἐπίσης ἄκυρα.

Βάσει τῶν πρακτικῶν διαλογῆς τῶν ψηφοδελτίων ἀνακηρύσσονται ὡς ὑποψήφιοι οἱ τρεῖς πρῶτοι πλειοψηφίσαντες. Ἐν περιπτώσει ἰσοψηφίας περὶ τοῦ τρίτου κατὰ σειρὰν προκριτέου, οὗτος ἀναδεικνύεται διὰ κλήρου μεταξὺ τῶν ἰσοψηφίων.

6. Τὰ ὀνόματα τῶν οὑτωσὶ ἀνακηρυχθέντων ἀνακοινοῦνται ὑπὸ τοῦ Προέδρου τοῖς Συνέδροις καὶ καλοῦνται, ὅπως ἐκ τῶν τριῶν ὑποδείξωσι τὸν ἕνα διὰ μυστικῆς διὰ ψηφοδελτίων ψηφοφορίας.

7. Ἡ πρὸς ἀνάδειξιν τοῦ ἑνὸς ψηφοφορία διεξάγεται κατὰ τὴν αὐτὴν ὡς ἄνω διαδικασίαν, ἄρχεται δὲ μετὰ προηγουμένην κατὰ τὰς τυπικὰς διατάξεις τῆς Ἐκκλησίας διὰ τὴν ἐπίκλησιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος προσευχήν.

8. Ἐκλεγεὶς θεωρεῖται ὁ λαβὼν διὰ μιᾶς ψηφοφορίας τὴν πλειοψηφίαν. Ἐν περιπτώσει ἰσοψηφίας, ὁ ἐκλεγεὶς ἀναδεικνύεται διὰ κλήρου μεταξὺ ἰσοψήφων.

9. Τὴν κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἐκλογὴν ἀναγγέλλει ἐπισήμως ὁ Πρόεδρος εἰς τὸν ἐκλεγέντα, ὅστις ἐν συνεχείᾳ καλεῖται, ὅπως δώσῃ τὸ νενομισμένον μήνυμα ἐνώπιον τῆς Ἱ. Ἐπαρχιακῆς Συνόδου, μεθ' ὃ ἐπακολουθεῖ ἡ χειροτονία αὐτοῦ. Ταύτην ὁ Πρόεδρος τῆς Ἱ. Ἐπαρχιακῆς Συνόδου Κρήτης δι' ἐγγράφου του γνωρίζει εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ τὸ Ὑπουργεῖον Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων, ὅπερ ἐντὸς δέκα πέντε ἡμερῶν ἐκδίδει τὸ Β. Δ. τῆς καταστάσεως καὶ ἀναγνωρίσεως αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον μετὰ τὴν δημοσίευσίν του διὰ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως κοινοποιεῖται εἰς τὴν Ἱ. Ἐπαρχιακὴν Σύνοδον Κρήτης, ἥτις ἀνακοινοῖ τοῦτο διὰ τοῦ Προέδρου αὐτῆς τῷ χειροτονηθέντι.

10. Οἱ ἐκλεγόμενοι Ἐπίσκοποι Κρήτης, πρὸ τῆς ἀναλήψεως τῶν καθηκόντων αὐτῶν, δίδουσιν ἐνώπιον τοῦ Βασιλέως τὴν κατὰ τὸ ἄρθρον 19 τοῦ παρόντος διαβεβαίωσιν.

Ἄρθρον 22ον.

1.— Ἡ Ἱ. Ἐπαρχιακὴ Σύνοδος καταρτίζει τὸν κατάλογον τῶν πρὸς ἀρχιερατείαν ἐκλογίμων.

Ὁ κατάλογος οὗτος, διαρκοῦς ἰσχύος, ἀναθεωρεῖται καθ' ἑκάστην τακτικὴν Σύνοδον τῆς Ἱ. Ἐπαρχιακῆς Συνόδου Κρήτης, διὰ τῆς προσθήκης εἰς αὐτὸν νέων ἐκλογίμων καὶ τῆς διαγραφῆς ἐξ αὐτοῦ τῶν τυχὸν ἐν τῷ μεταξὺ ἀπολεσάντων ἓν ἢ πλείονα προσόντα.

2.— Ἵνα ἐγγραφῇ τις ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν πρὸς ἀρχιερατείαν ἐκλογίμων, δέον νὰ κέκτηται τὰ κάτωθι προσόντα :

α) Νὰ εἶναι Ἕλλην πολίτης.

β) Νὰ εἶναι Κληρικὸς ἄγαμος.

γ) Νὰ ἔχῃ ὀρθῶς καὶ ὑγιῶς περὶ τὴν πίστιν καὶ νὰ διακρίνηται ἐπὶ συνέσει καὶ ἀδιαβλήτῳ βίῳ.

δ) Νὰ ἔχῃ ἡλικίαν οὐχὶ ἐλάσσονα τῶν τεσσαράκοντα ἐτῶν.

ε) Νὰ ἔχῃ πτυχίον Θεολογικῆς Σχολῆς Ἑλληνικοῦ Πανεπιστημίου ἢ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης.

στ) Νὰ μὴ ἔχῃ καταδικασθῇ ὑπὸ Ἐκκλησιαστικῶν ἢ Ποινικῶν Δικαστηρίων.

Πλέον τούτων, νὰ εἶναι :

1. Ἀπὸ δεκαπενταετίας τοὐλάχιστον κεχειροτονημένος Κληρικὸς καὶ ἀπὸ δεκαετίας τοὐλάχιστον πτυχιοῦχος Θεολογικῆς Σχολῆς, ἔχων ἀπὸ τῆς λήψεως τοῦ πτυχίου του δεκαετῆ τοὐλάχιστον ἐν Ἑλλάδι, ἢ ἐν Ἀλλοδαπῇ, εὐδόκιμον ὑπηρεσίαν, δυναμένην νὰ ὑπολογισθῇ ἀθροιστικῶς, ὡς Πρωτοσυγκέλλου ἢ Ἱεροκήρυκος ἢ Ἱερέως τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων, ἢ Πρωτοσυγκελλεύοντος Γραμματέως Μητροπόλεως, ἢ Διευθυντοῦ ἢ Καθηγητοῦ Ἐκκλησιαστικῶν Σχολῶν, ἢ Φροντιστηρίων, ἢ Καθηγητοῦ Μέσης Ἐκπαιδεύσεως, ἢ Ἐφημερίου εἰς συνοικισμοὺς μέχρι 1.000 κατοίκων, ἢ

2. Τακτικός, ἢ ἔκτακτος Καθηγητής, ἢ Ὑφηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῶν ἡμεδαπῶν Πανεπιστημίων, ἢ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης.

Τὰ ἀποδεικτικὰ τῶν προσόντων βεβαιοῦνται διὰ πιστοποιητικῶν ἁρμοδίως ἐκδιδομένων, ἡ δὲ ἔλλειψις οἱουδήποτε ἐκ τῶν ἀπαιτουμένων κατὰ τὰ ἄνω προσόντων καθιστᾷ αὐτοδικαίως ἄκυρον τὴν τυχὸν ἐγγραφὴν ὑποψηφίου εἰς τὸν κατάλογον τῶν ἐκλογίμων.

3. Ἡ ἐγγραφὴ εἰς τὸν κατάλογον τῶν ἐκλογίμων στηρίζεται εἰς τὴν πρότασιν τοῦ Μητροπολίτου, ἢ τῶν Ἐπισκόπων Κρήτης, συνοδευομένην ὑφ' ὅλων τῶν ἐγγράφων πιστοποιητικῶν, περὶ τῶν προσόντων τῶν ὑποψηφίων, καὶ ὑποβαλλομένων ὑπὸ τοῦ προτείνοντος Ἀρχιερέως εἰς τὸν Πρόεδρον τῆς Ἐπαρχιακῆς Ἱ. Συνόδου τρεῖς μῆνας τοὐλάχιστον πρὸ τῆς συγκλήσεως τῆς τακτικῆς Συνόδου. Ἅμα τῇ συγκεντρώσει τῶν προτάσεων, ὁ Πρόεδρος τῆς Ἱερ. Ἐπαρχιακῆς Συνόδου ἀποστέλλει εἰς τοὺς Θεοφιλεστάτους Ἐπισκόπους ὀνομαστικὸν πίνακα τῶν προτεινομένων πρὸς ἐγγραφὴν εἰς τὸν κατάλογον τῶν ἐκλογίμων, ἵνα λάβωσι γνώμην.

Ἡ ἐγγραφὴ εἰς τὸν κατάλογον τῶν ἐκλογίμων γίνεται διὰ μυστικῆς διὰ ψηφοδελτίων ψηφοφορίας καὶ διὰ τὴν ἐγγραφὴν ἀπαιτεῖται, ὅπως συγκεντρώσῃ ὁ ὑποψήφιος τὰ 2)3 τῶν μελῶν τῆς Ἱ. Ἐπαρχιακῆς Συνόδου.

Ὁ κατὰ τὰ ἄνω καταρτισθησόμενος κατάλογος καὶ αἱ ἑκάστοτε μεταβολαὶ τούτου, διὰ τῆς προσθήκης ἢ διαγραφῆς ἐκλογίμων, ὑποβάλλονται εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων, πρὸς γνῶσιν.

4. Ἡ πλήρωσις τῶν ὑπαρχουσῶν κατὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ παρόντος κενῶν Ἐπισκοπικῶν Ἑδρῶν ἐνεργεῖται κατὰ τὰς προϊσχυούσας αὐτοῦ διατάξεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΑΡΧΙΕΡΕΩΝ

Ἄρθρον 23ον.

Ἕκαστος Ἀρχιερεύς, ὡς Ἐκκλησιαστικὴ Ἀρχὴ τῆς κληρωθείσης αὐτῷ Ἐπισκοπῆς, ἀσκεῖ τὰ ὑπὸ τῶν ἑπομένων ἄρθρων καὶ γενικῶς ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων, τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Διατάξεων καὶ τῶν Νόμων τοῦ Κράτους, διαγορευόμενα καθήκοντα.

Ἄρθρον 24ον.

Ὁ Μητροπολίτης Κρήτης τηρεῖ τὴν ἐν τῷ Συνταγματίῳ τῶν Μητροπολιτῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου θέσιν αὐτοῦ, ὡς καὶ πάσας τὰς ἐν τῇ θέσει αὐτοῦ συμπαρομαρτούσας προνομίας καὶ τὰ δικαιώματα, προσκαλούμενος δὲ τυχὸν παρακάθηται ὡς μέλος τῆς Πατριαρχικῆς Συνόδου.

Ἄρθρον 25ον.

Ὁ Μητροπολίτης καὶ οἱ Ἐπίσκοποι Κρήτης διατελοῦσιν ὑπὸ τὴν ἐφορείαν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Κρήτης, ἐκτελοῦσι δὲ τὰς ἀποφάσεις αὐτῆς.

Διὰ πᾶσαν παράβασιν, ἢ ἀμέλειαν, περὶ τὰ Ἐκκλησιαστικὰ αὐτῶν καθήκοντα, ὑπόκεινται εἰς κανονικὴν εὐθύνην καὶ δίδουσι λόγον ἐνώπιον τῆς Ἱερᾶς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου Κρήτης.

Κατὰ Ὀκτώβριον μῆνα ὑποχρεοῦνται νὰ ὑποβάλωσιν εἰς τὴν Ἱ. Ἐπαρχιακὴν Σύνοδον λεπτομερῆ ἔκθεσιν τῶν πεπραγμένων, τῶν ἀναγομένων εἰς τὰ ποιμαντορικὰ αὐτῶν καθήκοντα καὶ περὶ τῆς ἐν γένει καταστάσεως ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ αὐτῶν, ἥτις ἀναγινώσκεται εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον. Ἀντίγραφον ταύτης ἀποστέλλεται διὰ τοῦ Μητροπολίτου εἰς τὸ Οἰκουμε-

νικὸν Πατριαρχεῖον καὶ τὸ Ὑπουργεῖον Θρησκευμάτων. Ἡ παράλειψις τῆς ὑποβολῆς τῆς ἐκθέσεως εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον συνιστᾷ παράβασιν καθήκοντος.

Ἄρθρον 26.

Ὁ Ἀρχιερεύς, ἐν τῇ ποιμαντορικῇ αὐτοῦ ἐνεργείᾳ, ἐν σχέσει πρὸς τὸν ὑπ' αὐτὸν Ἱερὸν Κλῆρον καὶ Λαὸν καὶ τοὺς ἐν ταῖς Ἱεραῖς Μοναῖς ἀσκουμένους Μοναχούς, ἔχει καθήκοντα, ἀνάλογα πρὸς τὰ ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἔναντι τῶν Ἀρχιερέων ἀσκούμενα.

Πᾶσα ὀργάνωσις πρὸς ἄσκησιν μοναχικοῦ βίου ὑπ' ἀνδρῶν ἢ γυναικῶν ἐνισχυμένη καὶ διὰ προσφορῶν εὐσεβῶν Χριστιανῶν, ὑπάγεται ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ οἰκείου Ἀρχιερέως, ὀφείλουσα νὰ λογοδοτῇ εἰς αὐτόν, περὶ τῆς διαχειρίσεως τῆς περιουσίας αὐτῆς.

Ἄρθρον 27.

Ὁ Ἀρχιερεύς, ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ αὐτοῦ περιφερείᾳ, τελεῖ πάντα τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων ἐπιβαλλόμενα καθήκοντα αὐτῷ, ἰδίᾳ δὲ τὰ Ἱερὰ Μυστήρια καὶ κηρύττει τὸν Θεῖον λόγον, καθιεροῖ τοὺς Ἱ. Ναούς, ἐποπτεύει ἐπὶ τῆς ἀκριβοῦς ἐκτελέσεως πάσης ἱεροτελεστίας καὶ τῆς κατὰ τὰς τυπικὰς διατάξεις εὐκόσμου διεξαγωγῆς τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν, μεριμνᾷ περὶ τῆς εὐπρεποῦς διακοσμήσεως τῶν Ἱερῶν Ναῶν, ἡ εἰς τοὺς ὁποίους εἰσαγωγὴ καὶ τοποθέτησις ἱ. Εἰκόνων, ἀπαραιτήτως πρέπει νὰ τυγχάνῃ τῆς προτέρας ἐγκρίσεως αὐτοῦ, μεριμνᾷ ὡσαύτως περὶ τῶν Ἱ. Σκευῶν καὶ Ἀμφίων καὶ περὶ πάντων ἐν γένει τῶν εἰς τὴν Θείαν Λατρείαν ἀναγομένων καὶ προτείνει τῇ Ἱερᾷ Ἐπαρχιακῇ Συνόδῳ τὴν ἵδρυσιν, ἀνασύστασιν, ἢ συγχώνευσιν Ἱερῶν Μονῶν.

Ἄρθρον 28.

1. Ὁσάκις ἤθελε πληροφορηθῇ θετικῶς, ὅτι ἐπιχειρεῖ τις νὰ διαταράξῃ τὴν ἐν Κρήτῃ Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν, δι' ἑτεροδιδασκαλίας, ἢ διδαχῆς, προφορικῶς ἢ γραπτῶς, διὰ προσηλυτισμοῦ, ἢ ἄλλως πως, ζητεῖ τὴν παῦσιν τοῦ κακοῦ, διὰ τῆς Πολιτικῆς Ἀρχῆς καὶ ἐκδίδει παραινετικὰ γράμματα πρὸς τὸν Λαὸν πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ἐκ τοιούτων διδαχῶν προσγινομένης Θρησκευτικῆς βλάβης. Περὶ παντὸς ἐλεγχομένου ὡς αἱρετικοῦ διεξάγει ἐνόρκους ἀνακρίσεις καὶ ὑποβάλλει ταύτας εἰς τὴν Ἱερὰν Ἐπαρχιακὴν Σύνοδον, ἡ ὁποία ἐνεργεῖ τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ τῶν Νόμων τοῦ Κράτους ὁριζόμενα.

2. Ὁ Ἀρχιερεὺς ἐπαγρυπνεῖ ἐπὶ τοῦ περιεχομένου τῶν εἰς χρῆσιν τοῦ Κλήρου καὶ τῆς νεολαίας δημοσιευομένων βιβλίων, φυλλαδίων, πινάκων καὶ ἄλλων ἐντύπων, πραγματευομένων ἀντικείμενα θρησκευτικά. Ὁσάκις ἤθελε παρατηρήσει, ὅτι ταῦτα περιέχουσί τι ἀντικείμενον εἰς τὰ Θεῖα Δόγματα, τὰ Ἱερὰ Μυστήρια καὶ τοὺς Ἐκκλησιαστικοὺς Κανόνας, τὴν διδασκαλίαν, τὰς ἱερὰς παραδόσεις, τὰς ἱερὰς τελετὰς καὶ τὰ ἔθιμα τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ἢ ἀνευλαβεῖς ἐκφράσεις κατὰ τῆς Θρησκείας καὶ τῶν Λειτουργῶν αὐτῆς, ζητεῖ τὴν ἐπέμβασιν τῶν ἁρμοδίων Πολιτικῶν Ἀρχῶν, πρὸς ἐνέργειαν τῶν κατὰ τοὺς κειμένους Νόμους ὁριζομένων.

3. Ἀνάλογα ἰσχύουσι καὶ περὶ παντὸς θεατρικοῦ ἢ κινηματογραφικοῦ ἔργου, προσβάλλοντος, ἢ χλευάζοντος τὰ Δόγματα καὶ τὰς Διατάξεις τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ἢ τοὺς Λειτουργοὺς αὐτῆς, ἢ τὸ Ἱερατικὸν αὐτῶν σχῆμα, ἢ ἀπάδοντος εἰς τὰ χρηστὰ ἤθη.

4. Ὁ Ἀρχιερεὺς μεριμνᾷ περὶ τῆς ἠθικῆς καὶ κατὰ τοὺς Ἱεροὺς Κανόνας βιοτῆς τῶν ὑπ' αὐτῶν Χριστιανῶν καὶ φροντίζει διὰ τὴν εἰς τὴν εὐθεῖαν ὁδὸν ἐπάνοδον τῶν ἐξ αὐτῆς παρεκτρεπομένων.

Ἄρθρον 29.

Τὴν διαχείρισιν τῶν κατὰ νόμον εἰσφορῶν τῶν Ἱ. Ναῶν, πρὸς συντήρησιν τῶν Μητροπολιτικῶν Γραφείων ἢ ἄλλων προσόδων τῆς Ἐπισκοπῆς, διεξάγει ὑπευθύνως ὁ οἰκεῖος Ἱεράρχης.

Ἄρθρον 30.

Ὁ Ἀρχιερεὺς ὀφείλει νὰ περιοδεύῃ ἅπαξ τοὐλάχιστον τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ Ἐπισκοπῇ, πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ποιμαντορικῶν αὐτοῦ καθηκόντων.

Ἄρθρον 31.

Μὴ ὑπάρχοντος Πρωτοσυγκέλλου, ὁ Ἀρχιερεύς, ὅταν ἀπέρχεται ἀπὸ τῆς Ἐπισκοπικῆς αὐτοῦ ἕδρας, πρὸς διεκπεραίωσιν τῆς ὑπηρεσίας, διορίζει Ἐπίτροπον αὐτοῦ ἀξιωματοῦχον Κληρικόν.

Ἄρθρον 32.

Ἕκαστος Ἀρχιερεὺς εἰς διαφόρους περιφερείας τῆς Ἐπισκοπῆς αὐτοῦ, κατὰ τὰς ἀνάγκας αὐτῆς, δύναται νὰ διορίζῃ, ἐκ τῶν Κληρικῶν,

Ἀρχιερατικοὺς Ἐπιτρόπους δι' ἔκδοσιν ἀδειῶν γάμου καὶ ν' ἀναθέτῃ αὐτοῖς ἐγγράφως καὶ καθήκοντα ἐποπτείας ἐν τῇ οἰκείᾳ περιφερείᾳ.

Ἄρθρον 33.

Ἕκαστος Ἀρχιερεὺς πρὸς ἰδίαν αὐτοῦ ὑπηρεσίαν δικαιοῦται νὰ χειροτονῇ διά τινα τῶν Ναῶν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς αὐτοῦ περιφερείας Διάκονον, κεκτημένον τὰ κατὰ τὸν νόμον προσόντα. Οὗτος δύναται νὰ χειροτονῆται εἰς Ἐφημέριον ἐνορίας, πρὸς ἣν ἔχει τὰ ἀνάλογα προσόντα, συμφώνως τῷ περὶ Ἐνοριακῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων Νόμῳ.

Ἄρθρον 34.

Ἀπαγορεύεται ἡ ἀνέγερσις Ἱ. Ναῶν ἄνευ ἀδείας τοῦ οἰκείου Ἀρχιερέως.

Ἄρθρον 35.

1. Οὐδεὶς ἐκ τῶν Ἐπισκόπων Κρήτης δύναται νὰ διαμένῃ ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως, ἢ ἄλλης Ἐπισκοπῆς ἄνευ προτέρας ἀδείας τοῦ οἰκείου Ἀρχιερέως, προκειμένου δὲ νὰ μεταβῇ ἐκτὸς τῆς Κρήτης δεῖται τῆς ἀδείας τοῦ Μητροπολίτου, ὡς Προέδρου τῆς Ἱ. Ἐπαρχιακῆς Συνόδου Κρήτης, ἐὰν δὲ πρόκειται νὰ ἐξέλθῃ τῶν ὁρίων τοῦ Κράτους ὁ Μητροπολίτης ἀναφέρει τοῦτο εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων, ὅπερ τελικῶς ἀποφασίζει.

2. Ἕκαστος Ἀρχιερεὺς ὀφείλει νὰ ἐξακριβώνῃ τὰς συστατικὰς ἐπιστολὰς τῶν διὰ τῆς Ἐπισκοπῆς αὐτοῦ διερχομένων Κληρικῶν καὶ νὰ ἀποπέμπῃ διὰ τῆς ἁρμοδίας Ἀρχῆς τοὺς ἄνευ λόγου ἢ ἄνευ τῶν κεκανονισμένων ἐγγράφων προσερχομένους, ἢ τοὺς πέραν τῆς τεταγμένης ἀδείας παραμένοντας ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς Ἐπισκοπῆς αὐτοῦ Κληρικούς.

3. Ἡ ἐκτὸς τῶν ὁρίων Ἑλλάδος μετάβασις τοῦ Μητροπολίτου Κρήτης γίνεται τῇ ἀδείᾳ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου κοινοποιουμένης καὶ τῷ Ὑπουργείῳ Θρησκευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας.

Ἄρθρον 36.

1. Ὁ Μητροπολίτης Κρήτης ἐν τῇ Θ. Λειτουργίᾳ μνημονεύει τοῦ ἑκάστοτε Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, οἱ δὲ Ἐπίσκοποι τοῦ ἑκάστοτε Μητροπολίτου.

2. Ἅμα τῇ χηρείᾳ τῆς Ἰ. Μητροπόλεως Κρήτης καὶ μέχρι τῆς κανονικῆς ἐκλογῆς τοῦ νέου Μητροπολίτου, οἱ Ἐπίσκοποι Κρήτης καὶ ὁ Ἰ. Κλῆρος τῆς Ἰ. Μητροπόλεως μνημονεύουσι τοῦ ὀνόματος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου.

Ἄρθρον 37.

1. Αἱ ἀποδοχαὶ τοῦ Μητροπολίτου Κρήτης ἐξομοιοῦνται πρὸς τὰς ἀποδοχὰς τοῦ Προέδρου τοῦ Ἀρείου Πάγου, τῶν δὲ λοιπῶν Ἐπισκόπων πρὸς τὰς ἀποδοχὰς Ἀρεοπαγίτου μετὰ τῶν νομίμων προσαυξήσεων, δι' ἃς συνυπολογίζεται ὁ χρόνος τῆς ὑπηρεσίας τῆς προηγουμένης δημοσίας ὑπηρεσίας τοῦ Ἀρχιερέως, ὡς Καθηγητοῦ, ἢ Πρωτοσυγκέλλου, ἢ Γραμματέως τῆς Ἰ. Μητροπόλεως.

2. Πᾶσαι αἱ διὰ τοῦ παρόντος καθοριζόμεναι ἐν γένει ἀποδοχαὶ τοῦ Μητροπολίτου καὶ τῶν Ἐπισκόπων Κρήτης καταβάλλονται ὑπὸ τῶν οἰκείων Ὀργανισμῶν Διοικήσεως καὶ Διαχειρίσεως Μοναστηριακῆς Περιουσίας (Ο.Δ.Μ.Π.) Κρήτης, ὡς καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 4 τοῦ ἀπὸ 16.4.1936 Β. Δ. (Φ. Ε. Ξ. 229 — Α΄) καθοριζόμενα.

3. Οἱ Ἀρχιερεῖς Κρήτης, καλούμενοι εἰς τὴν Ἰ. Ἐπαρχιακὴν Σύνοδον, ἢ ἀποστελλόμενοί που ὑπὸ τῆς Ἰ. Συνόδου, ἐπὶ ὑπηρεσιακῇ ἀποστολῇ, δικαιοῦνται τῆς ὑπὸ τῶν σχετικῶν Νόμων ἑκάστοτε ὁριζομένης ἡμερησίας ἀποζημιώσεως, καταβαλλομένης ἐν μὲν τῇ πρώτῃ περιπτώσει ὑπὸ τῶν οἰκείων Ο.Δ.Μ.Π. Κρήτης, ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ ἐξ ἴσου ὑπὸ τῶν τεσσάρων Ο.Δ.Μ.Π. Κρήτης.

Ἄρθρον 38.

1. Ἀρχιερεύς, κανονικῶς χειροτονηθεὶς ἢ κατασταθείς, δὲν ἀποβάλλεται τῆς Ἐπισκοπῆς αὐτοῦ εἰμὴ μετὰ τὴν κατὰ τοὺς Ἰ. Κανόνας καὶ τοὺς Νόμους τοῦ Κράτους τελεσίδικον καταστᾶσαν καθαίρεσιν ἀπὸ τοῦ ἀξιώματος τῆς Ἀρχιερωσύνης, ἢ καταδίκην αὐτοῦ εἰς ἰσόβιον ἀργίαν, ἢ ἔκπτωσιν ἀπὸ τοῦ θρόνου.

2. Εἰς τοὺς κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἀποβαλλομένους τῆς Ἐπισκοπῆς αὐτῶν, ἐφ' ὅσον συμμορφοῦνται πρὸς τὴν ἀπόφασιν τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαστηρίου, δύναται ἡ Ἰ. Σύνοδος νὰ καθορίζῃ μηνιαῖον ἐπίδομα.

Ἄρθρον 39.

1. Ἀρχιερεύς, διὰ χρονίαν νόσον ἢ γῆρας, μὴ δυνάμενος νὰ ἐ-

πιτελῇ τὰ ποιμαντορικὰ αὐτοῦ καθήκοντα, ὡς ταῦτα ὁρίζουσιν· οἱ Ἱ. Κανόνες καὶ οἱ Νόμοι τοῦ Κράτους, ὑποβάλλει τῇ Ἱ. Συνόδῳ ἔγγραφον κανονικὴν παραίτησιν, ἐφ' ἧς ἀποφαίνεται αὕτη.

2. Ἡ Ἱ. Σύνοδος Κρήτης δύναται αὐτεπαγγέλτως νὰ ἀποφανθῇ περὶ τῆς διὰ νόσον ἢ γῆρας διαρκοῦς ἀνικανότητος καὶ ἀπαλλαγῆς ἐκ τῶν καθηκόντων του Ἀρχιερέως τινός, μετὰ προτέραν ἔνορκον πιστοποίησιν τριῶν ἰατρῶν ἐνώπιον τοῦ ἁρμοδίου Προέδρου τῶν Πρωτοδικῶν.

Ἄρθρον 40.

Ἀρχιερεύς, παραιτούμενος ἢ ἀπαλλασσόμενος τῶν καθηκόντων αὐτοῦ, κατὰ τὴν παράγρ. 2 τοῦ προηγουμένου ἄρθρου λαμβάνει ἰσοβίως περίθαλψιν ἴσην πρὸς τὸ σύνολον τῶν ἀποδοχῶν τῶν ἐν ἐνεργείᾳ Ἀρχιερέων, καταβαλλομένην ὑπὸ τοῦ Ταμείου τοῦ οἰκείου Ο.Δ.Μ.Π.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ΄.

ΠΕΡΙ ΒΟΗΘΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ

Ἄρθρον 41.

Ὁ Μητροπολίτης Κρήτης δύναται νὰ προσλαμβάνῃ Βοηθὸν Ἐπίσκοπον, ὅπως ἀναπληροῖ αὐτόν, κατὰ τὴν ἑκάστοτε παρεχομένην ὑπ' αὐτοῦ ἐντολήν, ἐν τῇ ἐνασκήσει τῶν καθηκόντων αὐτοῦ, ὡς πνευματικῆς Ἀρχῆς, ὅστις προσαγορεύεται Θεοφιλέστατος.

Ἄρθρον 42.

Ὁ Μητροπολίτης δύναται νὰ ἀναθέσῃ εἰς τὸν Βοηθὸν Ἐπίσκοπον τὰ καθήκοντα τοῦ Πρωτοσυγκέλλου τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Κρήτης, ἄνευ ἰδιαιτέρας ἀντιμισθίας.

Ἄρθρον 43.

Ὁ Βοηθὸς Ἐπίσκοπος ἐκλέγεται ὑπὸ τῆς Ἱ. Ἐπαρχιακῆς Συνόδου Κρήτης, ἐκ τῶν περιλαμβανομένων εἰς τὸν κατάλογον τῶν ἐκλογίμων.

Ἄρθρον 44.

Ὁ Βοηθὸς Ἐπίσκοπος δὲν δύναται νὰ ἐκλεγῇ εἰς χηρεύουσαν Ἰ. Ἐπισκοπὴν πρὸ τῆς παρελεύσεως ἐτησίας εὐδοκίμου ὑπηρεσίας ἀπὸ τῆς ἐκλογῆς, οὐδ' ἔχει δικαίωμα ἐκλογῆς διὰ τὴν Μητρόπολιν.

Ἄρθρον 45.

Ὁ Βοηθὸς Ἐπίσκοπος μισθοδοτεῖται ἐκ τοῦ Ταμείου τοῦ Μητροπολιτικοῦ Γραφείου, ὄντος τοῦ Μητροπολίτου ὑποχρεωμένου πρὸ πάσης ἄλλης δαπάνης νὰ καταβάλῃ τοὺς μισθοὺς τοῦ Βοηθοῦ Ἐπισκόπου καὶ τοῦ Γραμματέως τῆς Ἰ. Μητροπόλεως Κρήτης, ὁ μισθὸς δὲ αὐτοῦ εἶναι οἷος καὶ τῶν Βοηθῶν Ἐπισκόπων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

(Συνεχίζεται)

Η ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ ΤΟΥ ΣΕΒ. ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΦΙΛΛΑΝΔΙΑΣ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΚΑΡΕΛΙΑΣ ΕΙΣ ΤΑ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΑ

Τῇ 14η Νοεμβρίου, ἀφίκετο εἰς τὴν Πόλιν ἡμῶν ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Καρελίας καὶ πάσης Φιλλανδίας κ. Παῦλος μετὰ τῆς συνοδείας αὐτοῦ, ἵνα ὑποβάλῃ τὰ ἑαυτοῦ σέβη εἰς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα καὶ ἐπισκεφθῇ τὸ Σεπτὸν τῆς Ὀρθοδοξίας Κέντρον.

Ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος προϋπαντήθη ἐν τῷ ἀεροδρομίῳ ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ροδοπόλεως κ. Ἱερωνύμου, καὶ τῶν Πανοσ. Ἀρχιγραμματέως τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου καὶ Δευτερεύοντος, ὁδηγηθεὶς εἰς τὸ ξενοδοχεῖον Πέρα Παλάς, ὡς φιλοξενούμενος τοῦ Πατριαρχείου.

Τὴν Τετάρτην, 15ην ἰδίου, ἐπεσκέφθη τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον.

Εἰς τὴν ἐξωτερικὴν πύλην ὑπηντήθη ὑπὸ τῶν Πανοσ. Ἀρχιγραμματέως καὶ Μ. Ἀρχιδιακόνου καὶ τῆς πομπῆς σχηματισθείσης κατηυθύνθη πρὸς τὸν Πάνσ. Πατριαρχικὸν Ναόν, ἔνθα προέστη τῆς ψαλείσης Δοξολογίας, πρὸς τιμὴν αὐτοῦ.

Μετὰ τὴν Δοξολογίαν, τῆς πομπῆς ἀνασχηματισθείσης, ἡ Α. Σ. ἀνῆλθε πρὸς τό Πατριαρχικὸν Γραφεῖον πρὸς ὑποβολὴν τῶν σεβασμάτων αὐτῆς εἰς τὸν Πατριάρχην.

Κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐνταῦθα διαμονῆς αὐτοῦ ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Καρελίας καὶ Πάσης Φιλλανδίας κ. Παῦλος, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ροδοπόλεως κ. Ἱερωνύμου, τοῦ Πανοσ. Ἀρχιγραμματέως Ἀρχιμ. κ. Συμεὼν καὶ τοῦ Ἐλλογ. Καθηγητοῦ κ. Χαΐκι Κίρκινεν, ἐπεσκέφθη τὸν Ἐξοχ. Νομάρχην τῆς Πόλεως ἡμῶν Στρατηγὸν κ. Ρεφὶκ Τουλγκά, τῇ 16ῃ ἰδίου, ἀκολούθως δὲ τὴν Ἁγίαν Σοφίαν, τὸ Τέμενος Σουλτὰν Ἀχμέτ, τὴν Μονὴν τῆς Χώρας, καὶ προσεκύνησεν εἰς τὰ ἱστορικὰ Ἁγιάσματα Βαλουκλῆ καὶ Βλαχερνῶν.

Τὴν πρωΐαν τῆς Παρασκευῆς, συνοδείᾳ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ροδοπόλεως, τοῦ Πανοσιολ. Δευτερεύοντος, τοῦ Ἐξοχ. κ. Ὄλλι Μπέργκμαν, Ἐπιτετραμένου τῆς Φιλλανδίας ἐν Σόφιᾳ, τοῦ κ. Χαΐκι Κίρκινεν καὶ τοῦ Καθηγητοῦ κ. Βασιλείου Ἀναγνωστοπούλου, ἐξέδραμεν εἰς ἄνω Βόσπορον. Τὴν μεσημβρίαν παρεκάθησαν εἰς τὸ πρὸς τιμὴν αὐτοῦ δοθὲν ἐπίσημον γεῦμα ἐν τοῖς Πατριαρχείοις. Μετὰ τῆς

Α. Θ. Παναγιότητος, τῆς Α. Σεβασμιότητος, τοῦ Ἀρχιεπισκόπου καὶ τῶν ὡς ἄνω, συνεγευμάτισαν οἱ Σεβ. Μητροπολῖται Χαλκηδόνος, Δέρκων, Πριγκηποννήσων, Χαλδίας, Νεοκαισαρείας, Σάρδων, Λαοδικείας, Ἰκονίου, Ροδοπόλεως, Φιλαδελφείας, Ἐλαίας, Σελευκείας, Σταυρουπόλεως, ὁ Πανοσ. Ἀρχιγρ. κ. Συμεών, ὁ Γεν. Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος ἐνταῦθα κ. Θ. Χρυσανθόπουλος, ὁ ἐνταῦθα Πρόξενος τῆς Φιλλανδίας κ. Ὀλλάβι Ταμμιβουόρι, οἱ Ἐντιμολ. Ἄρχοντες Μ. Ρήτωρ κ. Βλ. Μιρμίρογλου, Μ. Χαρτοφύλαξ κ. Ἀ. Μόσχος, Μ. Ρεφερενδάριος κ. Γ. Χόλλεμπαχ, Μ. Πρωτονοτάριος κ. Ἐμ. Φωτιάδης, Ὀρφανοτρόφος κ. Κ. Παμούκογλου, ὁ ἐξ Ἀμερικῆς Μεθοδιστὴς Ἐπίσκοπος κ. Οὐΐλλιαμ Μάρτιν μετὰ τῶν Παστόρων κ. Ἄλμπερτ Ἄουτλερ καὶ Οὐΐλλιαμ Νόργκρεν, οἱ Νομικοὶ Σύμβουλοι κ. Δημ. Γιαγτζόγλου, κ. Εὐστάθιος Σινταλτζόγλου κ. Κ. Λάσκαρης, οἱ Πρόεδροι τῶν Κεντρικῶν Κοινοτήτων τῆς Ἁγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ τῶν παρακειμένων Ἱ. Μητροπόλεων κ. Μ. Κωνσταντινίδης, Ἀ. Ἠλιάδης καὶ Θεοφ. Θεοφανίδης καὶ κ. κ. Χρ. Ἀγγελίδης, Ἀ. Ἀκεστορίδης, Νικ. Χρηστίδης καὶ Τ. Μαρῖνος, τῶν Μειζόνων.

Διαρκοῦντος τοῦ γεύματος ἀντηλλάγησαν προσφωνήσεις, μεθ' ἃς ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Φιλλανδίας προσέφερε τῇ Α. Θ. Παναγιότητι τὸ ἀνώτατον παράσημον τοῦ «Ἁγίου Ἀρνίου» τῆς Ὀρθοδόξου Φιλλανδικῆς Ἐκκλησίας, καὶ καλλιτεχνικὸν λεύκωμα τῶν Ἱ. Ναῶν αὐτῆς, ὁ δὲ Πατριάρχης ἐνεχείρισε τῇ Α. Σεβασμιότητι φωτογραφίαν Αὐτοῦ, πολύτιμον Σταυρὸν εὐλογίας, δύο ἐπανωκαλύμμαυχα, ποιμαντικὴν ράβδον ὡς καὶ κυτίον μετὰ τριῶν χρυσῶν στυλογράφων, καὶ εἰς τὸν κ. Χ. Κίρκινεν διπλοῦν χρυσοῦν στυλογράφον.

Τὴν ἑσπέρας τῆς Παρασκευῆς, 17ης Νοεμβρίου, τὴν Α. Σ., τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Φιλλανδίας ἐδεξιώθη ἐν τῇ ἐν Ὀρτάκιοϊ ἐπαύλει αὐτοῦ, ὁ ἐνταῦθα Πρόξενος αὐτῆς κ. Ὄλλι Ταμμιβουόρι μετὰ τῆς εὐγενεστάτης συζύγου αὐτοῦ. Παρέστησαν ἡ Α. Θ. Παναγιότης, προσελθοῦσα ἐν συνοδείᾳ τῶν Πανοσ. Ἀρχιγραμματέως τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου Ἀρχιμ. κ. Συμεὼν καὶ Μ. Ἀρχιδ. κ. Ἀγαπίου, οἱ δύο Βοηθοὶ Νομάρχαι κ. κ. Φικρὲτ Ἀσλὰν καὶ Χαντῆ Σαμὲτ πολλοὶ ἐκ τῶν Ἀρχιερέων, ἡ Πατριαρχικὴ Αὐλή, Ὀφφικιάλοι καὶ Μέλη τοῦ ἐνταῦθα Προξενικοῦ Σώματος, Ἀντιπρόσωποι τοῦ Τύπου καὶ ἄλλοι.

Τὸ Σάββατον, 18ην Νοεμβρίου, ἐπεσκέφθη τὴν Ἱ. Θεολογικὴν Σχολὴν Χάλκης.

Τὸ ἑσπέρας τῆς αὐτῆς ἡμέρας, ὁ Πατριάρχης ἐν συνοδείᾳ ἀνωτέρων Ἐσωκατακοίλων ἐπεσκέφθη τὴν Α. Σεβασμιότητα ἐν τῷ Ξενοδοχείῳ, ὁπόθεν παρέλαβεν αὐτῷ καὶ τὸν Ἐπιτετραμμένον εἰς δεῖπνον ἐν τῷ Πατριαρχείῳ.

Τὴν Κυριακήν, 19ην Νοεμβρίου, ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Φιλλανδίας κ. Παῦλος, ἐτέλεσε τὴν Θ. Λειτουργίαν ἐν τῷ Π. Πατριαρχικῷ Ναῷ, συλλειτουργοὺς ἔχων τοὺς Σεβ. Μητροπολίτας Λαοδικείας κ. Μά-

ξιμον καὶ Ροδοπόλεως κ. Ἱερώνυμον καὶ τὸν Πανοσ. Μ. Ἀρχιμ. κ. Φιλάρετον καὶ τρεῖς Διακόνους. Ἔψαλον οἱ Πατριαρχικοὶ Χοροί. Παρέστησαν ἐν μὲν τῷ Ἱ. Βήματι ἡ Α. Θ. Παναγιότης, οἱ Σεβ. Μητροπολῖται Νεοκαισαρείας, Ἰκονίου καὶ Σελευκείας καὶ οἱ Πανοσ. Ἀρχιγραμματεὺς καὶ Μ. Ἀρχιδιάκονος, ἐν δὲ τῷ Σωλέᾳ οἱ Ἐντιμ. κ. Θ. Χρυσανθόπουλος μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ, ὁ Ἐντιμ. κ. Ὁ. Ταμμιβουόρι μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ, οἱ Ἄρχοντες Μ. Ρήτωρ, Μ. Χαρτοφύλαξ, Μ. Ρεφερενδάριος, ὁ κ. Ἀ. Φροντιστής, Γεν. Ἐπιτελάρχης τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ, μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ καὶ ἄλλων Ἀξιωματικῶν, οἱ Νομικοὶ Σύμβουλοι καὶ πυκνότατον Ἐκκλησίασμα.

Χρέη Τελετάρχου ἐξετέλει ὁ Πανοσιολ. Ὑπογραμματεὺς τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου.

Ἐν τέλει τῆς Λειτουργίας, ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Παῦλος, ἀπηύθυνεν ἀπὸ τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου χαιρετιστήριον λόγον πρὸς τὸ ἐκκλησίασμα, ἀναλύσας ἰδιαιτέρως τὴν βαθυτάτην συγκίνησιν, τὴν ὁποίαν ᾐσθάνθη ἐλθὼν προσκυνητὴς τοῦ Κέντρου τῆς Ὀρθοδοξίας πρὸς ὑποβολὴν ἐν ταὐτῷ καὶ τῶν σεβασμάτων αὐτοῦ τῷ Σεπτῷ Προκαθημένῳ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας καὶ τονίσας τὴν ἣν ἀντλοῦσιν ἡ Ἱεραρχία καὶ τὸ Πλήρωμα τῆς Φιλλανδίας δύναμιν καὶ παραμυθίαν ἐν τῇ πίστει ἐκ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας καὶ διένειμε τὸ ἀντίδωρον πρὸς τὸ Πλήρωμα, ὅπερ ἀνέμενε τὴν ἔξοδον αὐτοῦ ἐκ τοῦ Ἱ. Ναοῦ μετὰ βαθυτάτης εὐλαβείας.

Ἐπηκολούθησε γεῦμα ἐν τοῖς Πατριαρχείοις καὶ περὶ ὥραν 2αν μ. μ., ἡ Α. Σ., ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Φιλλανδίας κ. Παῦλος ἀνεχώρησεν ἐπ᾽ αὐτοκινήτου, τῇ συνοδείᾳ τοῦ Ἐξοχ. κ. Μπέργκμαν, ἐπιστρέφων μέσῳ Βουλγρίας εἰς τὴν Χώραν αὐτοῦ.

Ἀπὸ μέρους τοῦ Πατριάρχου, προέπεμψαν τὴν Α. Σεβασμιότητα μέχρι Σηλυβρίας, οἱ Ἅγιοι Ροδοπόλεως καὶ Σελευκείας, ὁ Πανοσ. Ἀρχιγραμματεὺς καὶ ὁ κ. Β. Ἀναγνωστόπουλος.

ΙΕΡΑ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΧΑΛΚΗΣ

Ἐπευλογούσης τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, ἐγένετο τῇ 2ᾳ Ὀκτωβρίου, Δευτέρᾳ, ἐν τῇ Σχολῇ ἡ εἰδικὴ ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τοῦ νέου Ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους τελετή.

Ὁ Πατριάρχης, μετὰ τῆς ἀκολουθίας Αὐτοῦ προϋπαντήθη ἐν μὲν τῇ ἀποβάθρᾳ ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Πριγκηποννήσων κ. Δωροθέου, καὶ τοῦ Πανοσιολ. Ἀρχιμ. κ. Ἀνδρέου, Διευθυντοῦ τοῦ Γυμνασιακοῦ Τμήματος τῆς Σχολῆς, ἐν τοῖς προπυλαίοις ὑπὸ τοῦ Σεβ. Σχολάρχου καὶ τοῦ Καθηγητικοῦ Σώματος, πρὸ δὲ τῆς κυρίως εἰσόδου ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἰκονίου κ. Ἰακώβου, ἐκπροσωποῦντος τὴν Σεβ. Ἐφορίαν. Εὐλογήσας τοὺς ἔνθεν καὶ ἔνθεν παρατεταγμένους Ἱεροσπουδαστάς, προσεκύνησεν ἐν τῷ ναϊδίῳ τῆς Σχολῆς, μετὰ μικρὰν δὲ ἀνάπαυλαν ἐν τῷ Γραφείῳ τῆς Σχολαρχίας, ἐγένετο ἐν τῷ Μ. Συνοδικῷ ἡ εἰδικὴ ἐναρκτήριος τελετή, εἰς ἣν παρέστησαν πλὴν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, οἱ Σεβ. Μητροπολῖται Πριγκηποννήσων κ. Δωρόθεος καὶ Φιλαδελφείας κ. Ἰάκωβος, Ἐφοροταμίας, ὁ Σεβ. Σχολάρχης μετὰ τῶν Καθηγητῶν τῆς Σχολῆς, ὁ Ἔξαρχος τοῦ Παναγίου Τάφου Ἀρχιμ. κ. Ἰωάννης, ὁ Συνταγματάρχης κ. Κεμαλεττὶν Καράκαγια, τ. Καθηγητὴς τοῦ Στρατιωτικοῦ μαθήματος ἐν τῇ Σχολῇ μετὰ τοῦ νεοδιορισθέντος τοιούτου Ἀντισυνταγματάρχου Χουσεῒν Μπουλαγίρ, ὁ Ἰατρὸς κ. Φίλ. Εὐρενιάδης, ἐκ Παρισίων, καὶ ὁ κ. Ματθαῖος Γ. Σπύρου, ἀνεψιὸς τῆς Α. Θ. Π. Τῆς τελετῆς προέστη ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἰκονίου κ. Ἰάκωβος, συμπαραστατούμενος ὑπὸ Κληρικῶν σπουδαστῶν. Εἶτα ὁ Σεβ. Σχολάρχης ἐξεφώνησε τὸν ἐναρκτήριόν του λόγον, δημοσιευόμενον, ὁ Γραμματεὺς τῆς Σχολῆς ἀνέγνωσε τὴν κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ἐπίδοσιν ἑκάστου μαθητοῦ καὶ ἐν κατακλεῖδι ὁ Πατριάρχης ἐτόνισε τὴν σημασίαν τῆς Πανορθοδόξου ἐν Ρόδῳ Διασκέψεως, ἧς ἡ Ἀντιπροσωπεία τῆς Μ. Ἐκκλησίας ἀπετελέσθη ἀπὸ ἀποφοίτους τῆς Σχολῆς, ηὐχαρίστησε τὴν Σεβ. Κυβέρνησιν διὰ τὸ συνεχὲς ὑπὲρ τῆς Σχολῆς ἐνδιαφέρον, συνεχάρη τὸν Σεβ. Σχολάρχην καὶ τοὺς Καθητὰς διὰ τὸ ὑπ' αὐτῶν ἐπιτελούμενον ἔργον. ἀναφερθεῖσα δὲ εἰς τὸ ἐν-

διαφέρον τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας ὑπὲρ τῆς Σχολῆς, διεβεβαίωσεν ὅτι τοῦτο οὐ παύσηται ἐκδηλούμενον ὡς καὶ ἐν τῷ παρελθόντι καὶ ηὐχήθη τὸν νέον σχολικὸν ἐνιαυτὸν μεστὸν πνευματικῆς καρποφορίας διά τε τοὺς διδάσκοντας καὶ τοὺς διδασκομένους.

Ἐψάλη ὁ Πολυχρονισμὸς τῆς Α. Θ. Παναγιότητος καὶ ἀκολούθως πάντες κατὰ σειρὰν προσελθόντες ἠσπάσθησαν τὴν δεξιὰν Αὐτῆς. Τὴν μεσημβρίαν ηὐλόγησε τὴν μοναστηριακὴν κοινὴν τράπεζαν, περὶ δὲ τὴν 4.30′ ἀπογευματινὴν προσεκύνησεν ἐν τῇ Ἱ. Σκήτῃ τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος, ἧς τὸν Ἡγούμενον Πανοσιολ. κ. Κυπριανὸν συνεχάρη ἐπὶ τῇ ἑορτῇ αὐτοῦ, καὶ τὸ ἑσπέρας ἐπέστρεψεν εἰς Φανάριον.

Ὁ λόγος τοῦ Σεβ. Σχολάρχου:

Παναγιώτατε Δέσποτα,
Σεβασμιώτατοι Ἱεράρχαι,
Ἐλλογιμώτατοι Συνάδελφοι,
Φίλοι Μαθηταί,

Συνηγμένοι ἐπὶ τὸ αὐτό, ἰδοὺ ἡμεῖς, διδάσκοντες καὶ διδασκόμενοι, ἐπὶ τὸ ἐπίμοχθον ἔργον τῆς νομίμου ἀθλήσεως. Ἐνισχυμένοι διὰ τῶν εὐλογιῶν τῆς Σεπτῆς τῆς Ὀρθοδοξίας Κορυφῆς, τοῦ Παναγιωτάτου ἡμῶν Προκαθημένου, καὶ τῶν Σεβασμιωτάτων Ἁγίων Ἐφόρων, χωροῦμεν ἐπὶ τὸ ἔργον τῆς διαμορφώσεως καὶ διαπλάσεως τῶν νέων τῆς Ἐκκλησίας ἐργατῶν, οἱ ὁποῖοι μέλλουσιν, ὅπως ἐργασθῶσιν ἐν καιρῷ εἰς τὸν τίμιον τοῦ Κυρίου ἀμπελῶνα, ὡς ἐργάται πρόθυμοι καὶ ἀφωσιωμένοι.

Ἐν ἐπιγνώσει τῶν δυσχερειῶν, τὰς ὁποίας ἐμφανίζει τὸ ἔργον τοῦ Διδασκάλου, βέβαιοι ὅτι ἡ μετάγγισις τῆς γνώσεως, διά τε τὸν δίδοντα καὶ μεταλαμβάνοντα, εἶναι ἔργον εὐγενές, ἀλλὰ καὶ ἐξόχως λεπτόν, βέβαιοι ἀκόμη, ὅτι αἱ ἡμέραι, τὰς ὁποίας διανύομεν, ἀποτελοῦν δυνατὴν καμπὴν ἐν τῇ ἱστορίᾳ, συνήλθομεν εἰς τὸν ἱερὸν χῶρον τῆς κοινῆς Τροφοῦ, διὰ νὰ ἀγωνισθῶμεν τὸν τίμιον τοῦ ἱεροῦ καθήκοντος ἀγῶνα.

Γνωρίζομεν, ὅτι εἶναι ὑπεύθυνοι οἱ καιροί, τοὺς ὁποίους ζῶμεν. Γνωρίζομεν δηλαδή, ὅτι ἔχομεν οὐσιαστικὴν εὐθύνην ἀπέναντι τῶν συγχρόνων καιρῶν καὶ περιστάσεων. Ἔχομεν ἐπί-

γνωσιν καὶ συνείδησιν τῆς συγκεκριμένης εὐθύνης, τὴν ὁποίαν δημιουργεῖ ἡ νέα τῆς Ἐκκλησίας κοσμογονία, ἡ ὁποία ὡς πολικὸς ἀστὴρ διαλάμπει εἰς τὸ στερέωμα, τὴν ἐλπίδα καὶ τὸ φρόνημα ἀναπτεροῦσα.

Ἡ διαγραφομένη ἐν τῷ κόσμῳ προσπάθεια, πρὸς ἀπὸ κοινοῦ συνεργασίαν τῶν διαφόρων Ὁμολογιῶν τῆς πίστεως, συνιστῶσα νέαν κοσμογονίαν, τὴν ἑνωτικὴν κοσμογονίαν, ἀπαιτεῖ μόχθους καὶ θυσίας, πρὸς ἀδελφικὴν συνεργασίαν, καὶ βαθεῖαν κατανόησιν, ὄχι ἁπλῶς τῆς θέσεως τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ μελέτην καὶ ἔρευναν καὶ τῶν ἐν ταῖς ἄλλαις Ἐκκλησίαις παραδεδομένων ἀληθειῶν.

Ἡ ἐποχή, τὴν ὁποίαν διανύομεν, εἶναι ἐποχὴ ποικίλων ἀξιῶν. Κόσμοι πνευματικοί, σφαῖραι ἀληθείας πανταχόθεν προβάλλονται, ἀξιοῦσαι, ὅτι κατέχουν, ὄχι ἁπλῶς μίαν ἀλήθειαν, ἀλλ' αὐτὴν ταύτην τὴν ἀλήθειαν. Περιβαλλόμεθα ἀπὸ ἀξίας, ἀπὸ ἰδέας, ἀπὸ κόσμους πνευματικούς. Πᾶσα ἀξία δὲν προβάλλει ἁπλῶς ὡς ἀξία σχετική, μερικῶς ἱκανοποιοῦσα τὸ πνεῦμα καὶ τὴν βούλησιν, ἀλλ' ὡς ἀξία προβαλλομένη ἀξιοῖ, ὅπως ἱκανοποιήσῃ κατ' ἀπόλυτον τρόπον τὸ πνεῦμα καὶ τὴν καρδίαν.

Οὐδεὶς κόσμος πνευματικὸς τοῦ κόσμου τούτου, οὐδεμία ἀξία, ὅσον καὶ ἂν ἀποτελῇ ἀξίαν ἀπὸ ἀπόψεως οὐμανιστικῆς, δύναται νὰ εἶναι πλήρης καθ' ἑαυτήν, ἑρμηνεύουσα πᾶσαν ἀξίαν, ἱκανοποιοῦσα πάντας ἀνθρώπους. Ἀπαντοῦν εἰς ὡρισμένα ἐρωτήματα, ἱκανοποιοῦν ὡρισμένα πνεύματα. Δὲν προβάλλουν ὅμως ὡς ἀξίαι ἀπόλυτοι, πάντα τὰ ἐν τῷ κόσμῳ καὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἑρμηνεύουσαι.

Πᾶσα ἀξία ὡς ἀξία, διὰ νὰ ἔχῃ χαρακτῆρα ἀπόλυτον, πρέπει νὰ προβάλληται ὡς ἀξία ἀπόλυτος καὶ πᾶσα ἀξία προβάλλουσα τὸν ἀξιολογικὸν αὐτῆς κόσμον, διὰ νὰ ἱκανοποιήσῃ κατὰ πάντα τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν, πρέπει νὰ εἶναι ἀξία ὑπαγομένη εἰς κόσμον ἀπολύτων ἀξιῶν. Τὸ πλήρωμα τῶν ἀξιῶν καὶ ἑπομένως ἡ ἀξιολογικὴ πληρότης εὑρίσκεται ἐν τῷ Χριστιανισμῷ, καὶ κάλλιον εἰπεῖν, ὁ Χριστιανισμὸς συνιστᾷ τὸ πλήρωμα τῶν ἀξιῶν. Διότι ἀκριβῶς, ὡς πνευματικὸς κόσμος ὁ Χριστιανισμός, δίδει ὅ,τι δὲν δίδουν, διότι ἁπλῶς δὲν ἔχουν, οἱ ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ἀμφιβόλων ἰδεολογιῶν προβαλλόμενοι πνευματικοὶ κόσμοι.

Πᾶσα ἰδεολογία, ὁπουδήποτε καὶ ὁπωσδήποτε καὶ ἂν προβάλληται, ζητεῖ μίαν ριζικὴν μεταστροφήν, ζητεῖ ὅπως οἱ ἀνήκοντες εἰς τὴν ἰδεολογίαν αὐτὴν ἢ ἐκείνην, γίνουν νέοι κόσμοι, διὰ μιᾶς ἀποτόμου ἀποστροφῆς τῶν παλαιῶν καὶ μεταστροφῆς εἰς τὴν νέαν ἰδεολογίαν, ἡ ὁποία προβάλλεται ὡς «καινὴ κτίσις».

Ἡ Χριστιανικὴ ὅμως ἰδεολογία καὶ ὁ ἰδεολογικὸς κόσμος, τὸν ὁποῖον αὕτη προβάλλει, κατατεμαχίζει τὴν ἀξιολογικὴν αὐτῆς πληρότητα, προβαλλομένη διῃρημένη, κατατεμαχισμένη. Αἱ προβαλλόμεναι διαφοραί, οὐχὶ πάντοτε εἰς τὰ θεμελιώδη καὶ καίρια τῆς πίστεως, οὐχὶ πάντοτε εἰς τὴν οὐσίαν, ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰς τὸν τύπον ἀναφερόμεναι, διχάζουν τὴν Χριστιανικὴν ἰδεολογίαν καὶ ἐμφανίζουν ἀνίσχυρον τὸν Χριστιανισμόν, τὸν ὁποῖον ἐπαπειλοῦν κατώτεραι ἰδεολογίαι, δυνάμεις τοῦ σκότους, συνολικῶς ὅμως ἐμφανιζόμεναι καὶ ἐναντίον αὐτοῦ ἀπὸ κοινοῦ δρῶσαι.

Οἱ σύγχρονοι χαλεποὶ καιροί, τοὺς ὁποίους διέρχεται ὁ κόσμος, ἐπιβάλλουν Χριστιανικὴν ἑνότητα, Διεκκλησιαστικὴν κοινωνίαν, δρᾶσιν καὶ ἐνέργειαν ἀπὸ κοινοῦ, πρὸς καταστολὴν τοῦ ἐν τῷ κόσμῳ κακοῦ καὶ ἐπιφάνειαν τοῦ Χριστιανικοῦ φωτός, τοῦ μόνου δυναμένου νὰ φωτίσῃ τὸ πνεῦμα, νὰ θερμάνῃ τὴν καρδίαν καὶ νὰ κινήσῃ πνεῦμα καὶ βούλησιν πρὸς κατάκτησιν τῆς ἀληθείας καὶ διάχυσιν αὐτῆς ἐν τῷ κόσμῳ, ἵνα πάντες, βαδίζοντες ἐν τῷ φωτί, ἀποφύγουν τὴν τὰ πάντα ἀμαυροῦσαν σκοτίαν.

Ἡ Διαχριστιανικὴ κοινωνία, ἡ ὁποία θὰ ὁδηγήσῃ κάποτε εἰς τὸν Ἕνα Ποιμένα, τὰ ποικίλα ποίμνια, θὰ φέρῃ τὴν ποθητὴν ἕνωσιν τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ διὰ τῆς ἑνώσεως ταύτης τὴν ἀπόλυτον ἑνότητα, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τὸν ἀπώτερον σκοπὸν πρὸς ὃν τείνουσιν αἱ ἀπὸ μέρους τῶν Ἐκκλησιῶν ἐνέργειαι καὶ προσπάθειαι.

Τὰς προσπαθείας τῶν Ἐκκλησιῶν ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τῶν πεφωτισμένων αὐτῶν πρωτοπόρων ἐπευλογεῖ ὁ Κύριος, ὁ Ὁποῖος ἐν τῇ Ἀρχιερατικῇ Αὐτοῦ προσευχῇ ἀπηύθυνε πρὸς τὸν Πατέρα Αὐτοῦ, εὐχηθεὶς τὴν ἐν τῷ ὀνόματι Αὐτοῦ ἀπόλυτον ἕνωσιν, «ἵνα πάντες ἓν ὦσιν».

Αἱ προσπάθειαι καὶ ἐνέργειαι, αἱ συνιστῶσαι τὴν ἑνωτικὴν λεγομένην κοσμογονίαν, θὰ ἐπιτύχουν ἀπολύτως, ὅταν δὲν ἀποβαίνουν προσπάθειαι προσελκύσεως καὶ προσχωρήσεως τῆς μιᾶς Ὁμολογίας εἰς τὴν ἄλλην, ὅταν δὲν εἶναι βηματισμοὶ πρὸς αὐτὴν ἢ ἐκείνην τὴν Ἐκκλησίαν, ἀλλ' εἶναι πορεία τῶν Ἐκκλησιῶν πρὸς τὸν Κύριον.

Θὰ εὑρεθῶμεν ἀπολύτως ἡνωμένοι πρὸς ἀλλήλους, ὅταν ὅλοι θὰ ἔλθωμεν πρὸς τὸν Χριστόν, ὅταν εὑρεθῶμεν ὅλοι ὑπὸ τὴν σκιὰν τοῦ Σταυροῦ Του. Βαδίζοντες πρὸς Ἐκεῖνον, θὰ συναντηθῶμεν ἐκεῖ καὶ ἐκεῖ ὑπὸ τὸ γλυκύ Του βλέμμα θὰ ἴδωμεν ποῖος εὑρίσκεται πλησιέστερος πρὸς Αὐτὸν καὶ ποῖος εὑρίσκεται μακρὰν Αὐτοῦ. Καὶ ὅταν ὑπὸ τὴν σκιὰν τοῦ Σταυροῦ τοῦ

Κυρίου, εἰς τὸν γήλοφον τοῦ Κρανίου, ἀντικρύσωμεν τὸ καθυστερημένον βῆμα ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν, θὰ βοηθήσουν οἱ ἐγγὺς εὑρισκόμενοι τοὺς μακρὰν εὑρισκομένους καὶ θὰ σπεύσουν, μὲ τὴν εὐλογίαν τοῦ Κυρίου, διὰ νὰ ὁδηγήσουν τὰ βήματα τῶν ἄλλων πρὸς τὸν Κύριον. Καὶ ἐὰν κάποτε εἰς τὸν ἴδιον γήλοφον Σίμων ὁ Κυρηναῖος ἐβοήθησε τὸν Κύριον, διὰ νὰ φέρῃ τὸν Σταυρὸν Αὐτοῦ, θὰ βοηθήσουν οἱ δυνατοὶ τοὺς ἀδυνάτους, βαστάζοντες τὰ βάρη αὐτῶν καὶ τοὺς σταυροὺς αὐτῶν διὰ νὰ φέρουν τὴν πνευματικὴν αὐτῶν παρακαταθήκην καὶ ὁλοκληροῦντες ἐναποθέσουν αὐτὴν παρὰ τοὺς τιμίους πόδας τοῦ Ἐσταυρωμένου.

Αἱ Ἐκκλησίαι πρέπει νὰ συναντηθοῦν ὑπὸ τὴν σκιὰν τοῦ σταυροῦ, διὰ νὰ ἀρχίσῃ ἐκεῖ ὁ πνευματικὸς διάλογος, ἡ διαλεκτική. Ἐκεῖ θὰ ἐρωτήσωμεν, ὄχι ἁπλῶς ποία εἶναι ἡ θέσις ἡ ἰδική μας εἰς τὸ σχέδιον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ ποία ἡ θέσις τῶν ἄλλων εἰς τὸ κοσμοσωτήριον σχέδιον τοῦ Θεανθρώπου. Ἐκεῖ θὰ ἴδωμεν, ὄχι μόνον τί εἶναι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον μᾶς χωρίζει, ἀλλ' ὅλως ἰδιαιτέρως, τί εἶναι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον οὐσιωδῶς μᾶς ἑνώνει. Ἐκεῖ, ἐν πνεύματι εἰλικρινείας καὶ ἀδελφικῆς ἀγάπης, θὰ ἴδωμεν, οὐχὶ ἁπλῶς τὰ σχίσματα καὶ τὰς αἱρέσεις, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἱστορικοὺς λόγους καὶ τὰς ψυχολογικὰς συνθήκας, ὑπὸ τὰς ὁποίας ἐγένοντο αἱ αἱρέσεις καὶ τὰ σχίσματα.

Ἡ ἀλήθεια βεβαίως ὑπάρχει καθ' ἑαυτήν, ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ παρίδωμεν καὶ τὴν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἐνσαρκωμένην ἀλήθειαν. Ἔχουν μήπως πάντες οἱ ἄνθρωποι παντὸς τόπου καὶ χρόνου τὴν δύναμιν, ἀλλὰ καὶ τὰ μέσα διὰ νὰ γνωρίσουν τὴν ἀλήθειαν ; Δὲν εἶναι μήπως δίδαγμα καὶ αὐτῆς τῆς ἱστορίας, ὅτι ὑπάρχουν καὶ οἱ καλῇ τῇ πίστει πλανηθέντες ; Ἡ ἀλήθεια εἶναι ἀντικειμενική, ἡ ἀπόλυτος ὅμως γνῶσις αὐτῆς δὲν εἶναι ἀνεξάρτητος τῶν ὑποκειμενικῶν λόγων πρὸς γνῶσιν καὶ κατάκτησιν αὐτῆς. Ἡ ἀλήθεια δὲν ἀντιτάσσεται εἰς ἑαυτήν. Προορισμὸς αὐτῆς εἶναι, ὅπως πάντοτε καὶ πανταχοῦ διαλάμπῃ. Καθῆκον τῶν ἀτόμων καὶ τῶν Χριστιανικῶν Ὁμολογιῶν, εἶναι, μὲ πνεῦμα ἀπολύτου ταπεινώσεως, νὰ παραδέχωνται τὴν ἀλήθειαν ἐκεῖ ὅπου τὴν εὑρίσκουν. Ποῦ εὑρίσκεται, θὰ τὸ ἀποδείξῃ ὁ διάλογος, ὑπὸ τὴν σκιὰν τοῦ Σταυροῦ, διότι ὅταν ἡ Ἐκκλησία δὲν δίδεται εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν διάλογον, δὲν δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ἄλλως, εἰμὴ ὡς φοβουμένη τὴν ἀλήθειαν καὶ ἑπομένως ὡς ζῶσα εἰς αὐταπάτην. Ἡ σύγχρονος φιλοσοφία τοῦ Μπλοντέλ, ἡ φαινομενολογία καὶ ὁ ὑπαρξισμός, στηρίζονται ἐπὶ τοῦ διαλόγου. Διὰ νὰ εὕρῃ τις, λέγουσι, τὴν ἀλήθειαν, τὴν ὁλότητα καὶ τὸ πλήρωμα τῆς ἀληθείας, πρέπει νὰ δοθῇ εἰς τὸν διάλογον. Ὁ ἰδανικὸς ὅμως διάλογος προϋποθέ-

τει τὸν μονόλογον. Προϋποθέτει τὸν ἐσωτερικὸν μονόλογον, τὸ λαλεῖν πρὸς ἑαυτούς. Πρέπει νὰ γνωρίζωμεν ποῖοι εἴμεθα καὶ τί ἀντιπροσωπεύομεν, διὰ νὰ ὁμιλήσωμεν πρὸς τοὺς ἄλλους· καὶ ὄχι ἁπλῶς ποῖοι εἴμεθα, ἀλλὰ καὶ ποῖοι εἶναι καὶ τί ἀντιπροσωπεύουν οἱ ἄλλοι, πρὸς τοὺς ὁποίους ὁμιλοῦμεν. Ὀφείλομεν, ὅπως τείνωμεν εὐήκοον τὸ οὖς πρὸς ἀκρόασιν τοῦ πλησίον.

Ἑκάστη Ἐκκλησία καὶ Ὁμολογία πρέπει νὰ ὁμιλήσῃ πρῶτον πρὸς ἑαυτήν, διὰ νὰ ὁμιλήσῃ ἔπειτα πρὸς τὴν ἄλλην. Ὁ πρὸς ἑαυτοὺς καὶ τοὺς ἄλλους διάλογος θὰ ὁδηγήσῃ εἰς τὴν εὐρεῖαν διαλεκτικήν, ἐκεῖ ὅπου οἱ πάντες πρὸς πάντας ἐλευθέρως θὰ διαλέγωνται.

Ζῶμεν οὐχὶ ἁπλῶς ἐλπίζοντες εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν διάλογον, ἀλλὰ προγευόμενοι τῶν καρπῶν τῶν μονολόγων καὶ τοῦ διαλόγου. Αἱ Ἐκκλησίαι τοῦ Χριστοῦ, ἐν καιρῷ μερισθεῖσαι, λαλοῦν πρὸς ἑαυτάς, δι' εὐρύνουν κατόπιν εἰς ἰδανικὸν διάλογον τὸν ἐσωτερικόν των μονόλογον. Οἱ Διεκκλησιαστικοὶ μονόλογοι κατευθύνονται πρὸς τὴν Οἰκουμενικὴν διαλεκτικήν, ὅπου αἱ Ἐκκλησίαι θὰ ὁμιλήσουν, ἀλλὰ καὶ αἱ ἴδιαι αἱ Ἐκκλησίαι θὰ ἀκούσουν.

Μεγάλη καὶ ἱστορικὴ ἡ πορεία τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν συγχρόνων καιρῶν καὶ περιστάσεων. Μεγάλη καὶ οὐσιαστικὴ ἡ εὐθύνη, ἡ ὁποία βαρύνει τὰς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ. Ἀλλὰ καὶ βαρεῖα ἡ εὐθύνη, ἡ ὁποία βαρύνει τὰ πνευματικὰ κέντρα, ὅπου ἡ Θεία γνῶσις καλλιεργεῖται καὶ ἡ ἱερὰ ἐπιστήμη θεραπεύεται.

Καλούμεθα πάντες, καλεῖσθε καὶ ὑμεῖς, οἱ τὴν ἐλπίδα τῆς Ἐκκλησίας ἀποτελοῦντες, φερέλπιδες βλαστοί. Οἱ μονόλογοι τῶν Ἐκκλησιῶν ὁδηγοῦντες ἤδη πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν διάλογον. Καλλιεργήσατε τὴν ἑνωτικὴν διαλεκτκήν, διότι θὰ κληθῆτε, ὄχι ἁπλῶς διὰ νὰ μονολογήσητε, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ διαλεχθῆτε τὴν Οἰκουμενικὴν τῆς Ἐκκλησίας διαλεκτικήν. Βοηθήσατε τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον, ὁ ὁποῖος προπορεύεται καὶ πρωτοστατεῖ εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν διάλογον.

Ἔφθασεν ἡ μεγάλη στιγμή, ἡ ἁγία ὥρα. Αἱ Ἐκκλησίαι μονολογοῦν, διαλέγονται. Αἱ Ἐκκλησίαι διαλλάσσονται.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ — ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ — ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1961.

Ἡ ἑορτὴ τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου ἐν τοῖς Πατριαρχείοις.

Ἡ θρονικὴ ἑορτὴ τοῦ Ἁγ. Ἀνδρέου ἑωρτάσθη ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, καὶ ἐφέτος, κατὰ τὴν ἀπ' αἰώνων καθιερωθεῖσαν ἐπιβλητικὴν τάξιν.

Τὴν παραμονήν, 29 Νοεμ., πρὸ τοῦ Ἑσπερινοῦ ἡ Ἱ. Εἰκὼν τοῦ Ἀποστόλου, φερομένη ὑπὸ δύο Ἀρχιμανδριτῶν, προπορευομένων τοῦ διβαμβούλου, τῶν Χορῶν καὶ θυμιόντων τῶν Πανοσ. Δευτερεύοντος καὶ Τριτεύοντος, ἑπομένου δὲ τοῦ Πατριάρχου μετὰ τῆς συνοδείας Αὐτοῦ, ἐλιτανεύθη ἐκ τοῦ Ἱ. Βήματος εἰς τὸν σωλέα καὶ ἐτοποθετήθη ἐπὶ τρισκελίου.

Ταύτην ὁ Πατριάρχης προσκυνήσας καὶ εὐλογήσας τὸν Ναόν, ἀνῆλθεν εἰς τὸν Θρόνον.

Ἡσπέρισαν ὁ Πανοσ. Μ. Ἀρχιμανδρίτης μετὰ τῶν Πανοσ. Δευτερεύοντος καὶ Τριτεύοντος, εἰς δὲ τὴν Εἴσοδον ἔλαβον μέρος οἱ Πανοσ. Ἀρχιμανδρῖται κύριοι Δαμιανός, Ἡγούμενος τοῦ Μετοχίου Σινᾶ, Ἀγαθάγγελος Παπαδόπουλος, Τιμόθεος Παζαρίδης, Δημήτριος Παπαδόπουλος καὶ Ἀλέξανδρος Καρακάσης.

Κατὰ τὴν κυριώνυμον ἡμέραν μετὰ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος συνελειτούργησαν οἱ Σεβ. Μητροπολῖται Χαλκηδόνος κ. Θωμᾶς, Δέρκων κ. Ἰάκωβος, Πριγκηποννήσων κ. Δωρόθεος, Προικοννήσου κ. Φιλόθεος, Χαλδίας κ. Κύριλλος, Νεοκαισαρείας κ. Χρυσόστομος, Λαοδικείας κ. Μάξιμος καὶ Ροδοπόλεως κ. Ἱερώνυμος, ὁ Πανοσ. Μ. Ἀρχιμανδρίτης, ὁ Ἡγούμενος τοῦ Μετοχίου τοῦ Σινᾶ καὶ οἱ τέσσαρες πρῶτοι Ἐσωκατάκοιλοι Διάκονοι.

Τὸν Θ. λόγον ἐκήρυξεν ὁ Παν. Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου κ. Συμεών. Ἔψαλον οἱ Πατριαρχικοὶ Χοροί, βοηθούμενοι ὑπὸ τῶν κ. Βασιλείου Νικολαΐδου καὶ κ. Ἀνδρέου Πετροχείλου.

Παρέστησαν ἐν τῷ Ἱ. Βήματι οἱ Πανιερ. Μητροπολῖται Σελευκείας κ. Αἰμιλιανὸς καὶ Σταυρουπόλεως κ. Μάξιμος καὶ ὁ Θεοφιλ. Ἐπίσκοπος Μιλήτου κ. Αἰμιλιανός, ἐν δὲ τῷ σωλέᾳ καὶ τῷ κυρίως Ἱ. Ναῷ οἱ Ἐντιμ. κ. Θεμιστοκλῆς Χρυσανθόπουλος,

Γ. Πρόξενος καὶ κ. Νικόλαος Καραγιῶργος, Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος, οἱ Ἐντιμολ. Ἄρχοντες Ὀφφικιάλοι τῆς Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας κ. Βλ. Μιρμίρογλου, Μ. Ρήτωρ καὶ κ. Γεώργιος Χόλλεμπαχ, Ἄρχων Ρεφερενδάριος, κ. Δημ. Γιαγτζόγλου, Ν. Σύμβουλος αὐτῆς, κ. Γεώργ. Ρωσσόπουλος, Πρόεδρος Παναγίας καὶ κ. Μιλτιάδης Τζαμπάζογλου, Πρόεδρος Ἁγ. Τριάδος Πέραν, ὁ κ. Ρόβερτσον μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ, ὁ κ. Πφέφφερ, Καθηγητὴς ἐκ Γερμανίας, μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ, Ἀντιπροσωπεῖαι Κοινοτήτων, Φιλ. Ἀδελφοτήτων καὶ πυκνὸν Ἐκκλησίασμα.

Εἰς τὸ τέλος τῆς Θ. Λειτουργίας ὁ Πατριάρχης ἀνέγνω τὴν εὐχὴν τῶν εἰς μνήμην τοῦ Ἁγ. Ἀνδρέου παρατεθέντων κολλύβων, ἔκαμεν ἀπόλυσιν καὶ διένειμε τὸ ἀντίδωρον. Ἐπηκολούθησε δεξίωσις ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Γραφείῳ, καθ' ἣν ὁ Πατριάρχης ἐδέχθη τοὺς Σεβ. Ἁγίους Ἀρχιερεῖς, τοὺς Ἐπισήμους καὶ τοὺς Ὀφφικιάλους.

Τὰ Χριστούγεννα ἐν τοῖς Πατριαρχείοις.

Ἡ ἑορτὴ τῶν Χριστουγέννων ἑωρτάσθη καὶ ἐφέτος ἐντὸς βαθείας θρησκευτικῆς ἀτμοσφαίρας καὶ συμφώνως πρὸς τὴν ἔκπαλαι καθιερωμένην τάξιν καὶ τὸ τυπικὸν τῆς Μ. Ἐκκλησίας.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης, ὁ Πατριάρχης ἐχοροστάτησε κατὰ τὸν Ἑσπερινὸν τῆς ἑορτῆς, 24ην Δεκεμβρίου.

Τὴν κυριώνυμον ἡμέραν, 25ην καὶ ὥραν 3ην μετὰ μεσονύκτιον, οἱ κώδωνες τοῦ Π. Πατριαρχικοῦ Ναοῦ ἐξήγγειλον τὸ χαρμόσυνον ἄγγελμα τῆς Μεγάλης Ἑορτῆς.

Ὁ Πατριάρχης, κατελθὼν ἀμέσως παρηκολούθησε τὸ Ὄρθρον μέχρι τῶν Καταβασιῶν, ἐκ τοῦ Ἱερ. Βήματος ἐχοροστάτησε τὴν 4ην ὥραν καὶ ἐν συνεχείᾳ ἐτέλεσε τὴν Θ. Λειτουργίαν μετὰ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Προικοννήσου κ. Φιλοθέου, Χαλδίας κ. Κυρίλλου, Νεοκαισαρείας κ. Χρυσοστόμου, Λαοδικείας κ. Μαξίμου, Σάρδεων κ. Μαξίμου, Ἰκονίου κ. Ἰακώβου καὶ Ἴμβρου καὶ Τενέδου κ. Μελίτωνος.

Τὴν ἐπὶ τῇ ἑορτῇ Πατριαρχικὴν Ἀπόδειξιν ἀνέγνω ἀπ' Ἄμβωνος ὁ Πανοσιολ. Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἁγίας καὶ Ἱ. Συνόδου κ. Συμεών.

Ἐκκλησιάσθησαν οἱ Ἐντιμολ. Γ. Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος κ. Θεμιστοκλῆς Χρυσανθόπουλος καὶ Πρόξενος αὐτῆς κ. Νικόλαος Καραγιῶργος μετὰ τῶν Εὐγεν. συζύγων αὐτῶν, ὁ Ἐντιμολ. Ἄρχων Μ. Ρεφερενδάριος κ. Γεώργιος Χόλλεμπαχ καὶ πυκνὸν ἐκκλησίασμα.

Εἰς τὸ τέλος τῆς Θ. Λειτουργίας, ὁ Πατριάρχης ἀνέγνωσε τὴν συγχωρητικὴν εὐχὴν εἰς τοὺς πρὸς μετάληψιν προσελθόντας,

ηὐχήθη πᾶσι τὴν χαρὰν καὶ τὴν εἰρήνην παρὰ τοῦ ἐν Βηθλεὲμ γεννηθέντος Σωτῆρος Χριστοῦ καὶ διένειμε τὸ ἀντίδωρον, περαιτέρω δ' ἐδεξιώθη ἐν τῷ Γραφείῳ Αὐτοῦ τοὺς Σεβ. Ἁγίους Ἀρχιερεῖς, μεθ' ὧν ἐκάθησεν εἰς τὸ κοινὸν πρόγευμα.

Ἡ ἐνθρόνισις τοῦ νέου Ἀρχιραβίνου τῆς Τουρκίας.

Ἐν ἐπισήμῳ τελετῇ ἐγένετο τὴν πρωΐαν τῆς 7ης Δεκεμβ. ἐν τῇ Συναγωγῇ «Νέβε Σαλὸμ» ἡ ἐνθρόνισις τοῦ νέου Ἀρχιρραβίνου τῆς Τουρκίας Σοφολογιωτάτου κ. Δαβὶδ Ἀσσέο.

Παρέστησαν κατ' αὐτὴν αἱ Πολιτικαὶ καὶ Στρατιωτικαὶ Ἀρχαὶ τῆς Πόλεως, τὸ Προξενικὸν Σῶμα, οἱ Ἀντιπρόσωποι τῶν διαφόρων Θρησκευμάτων οἱ τὰ πρῶτα φέροντες τῆς ἐνταῦθα Ἑβραϊκῆς Παροικίας καὶ πυκνότατον πλῆθος ἐξ αὐτῆς.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης, προσκληθεῖσα ἐπισήμως, ἀντεπροσωπεύθη κατ' αὐτὴν ὑπὸ τοῦ Πρωτοσυγκελλεύοντος Σεβ. Μητροπολίτου Σελευκείας, μεταβάντος ἐν συνοδείᾳ τοῦ Πανοσ. Τριτεύοντος τῶν Διακόνων κ. Καλλινίκου καὶ μετὰ τὸ πέρας τῆς τελετῆς διαβιβάσαντος τῷ Σοφολογιωτάτῳ Ἀρχιρραβίνῳ τὰς Πατριαρχικὰς προσρήσεις καὶ τὰ συγχαρητήρια εὐχηθεὶς αὐτῷ εὐδόκιμον σταδιοδρομίαν.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης, εἰς τὴν Ἀρχιρραβινείαν.

Τὴν 8ην Δεκεμ. ὁ Πατριάρχης, ἐν συνοδείᾳ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Σελευκείας, τοῦ Πανοσιολ. Μεγ. Ἀρχιδιακόνου, τοῦ Ἄρχοντος Μ. Ῥήτορος κ. Βλαδιμήρου Μιρμίρογλου καὶ ἰδιαιτέρας Ἀντιπροσωπείας ἐκ τοῦ Σοφολογιωτάτου Ῥαββίνου κ. Χαγὶμ Σαπαγί, καὶ τῶν κ.κ. Ἀλμπὲρτ Λεβῆ καὶ Χαγὶμ Κοχέν, προσελθούσης εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, μετέβη εἰς τὴν Ἀρχιρραβινείαν γενόμενος δεκτὸς μετὰ τῶν προσηκουσῶν τιμῶν. Ὁ Πατριάρχης, ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν δεξιώσεων, παριστaμένων τῶν Ῥαβίνων τῆς Πόλεως καὶ πλείστων μελῶν τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἀρχιρραβινείας, συνεχάρη τὴν Α. Σοφολογιότητα καταλλήλως καὶ ηὐχήθη αὐτῇ πλουσίαν τὴν ἄνωθεν εὐλογίαν ἐν τῷ πολυευθύνῳ ἔργῳ αὐτῆς.

Ὁ Σοφολογιώτατος ηὐχαρίστησε τὴν Α. Θ. Παναγιότητα θερμῶς διὰ τὴν τοιαύτην ἐκδήλωσιν αἰσθημάτων ἀγάπης καὶ ἐκτιμήσεως πρὸς αὐτὸν καὶ τὴν παροικίαν αὐτοῦ, καὶ παρεκάλεσεν ὅπως δεχθῇ καὶ τὰ σεβάσματα τοῦ λαοῦ του.

Κατὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Πατριάρχου ἐκ τῆς Ἀχιρραβινείας ἀπεδόθησαν αἱ προσήκουσαι Αὐτῷ τιμαὶ καὶ ἡ ἰδιαιτέρα Ἀντιπροσωπεία συνώδευσεν Αὐτὸν ἐκ νέου μέχρι τῶν Πατριαρχείων.

Ὁ Πατριάρχης τῶν Ἀρμενίων εἰς τὰ Πατριαρχεῖα.

Ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῶν Χριστουγέννων, τὴν Α. Θ. Παναγιότητα, ἐπεσκέφθη αὐθημερὸν ἡ Α. Μα-

καριότης, ὁ νέος Πατριάρχης τῶν Ἀρμενίων κ. Σινὸρκ Καλουστιάν, ἐν συνοδείᾳ τοῦ Πανοσιολογ. Ἀρχιμανδρ. κ. Σαχὰκ Παπαζιάν, τοῦ Αἰδεσ. Πρεσβυτέρου κ. Νταβὶτ Γερεμσιὰν καὶ τῶν κ.κ. Ἐδουὰρδ Μπεγλιὰν καὶ Καραμπὲτ Ἀβραμιάν, προκρίτων τῆς ἀδελφῆς Ἀρμενικῆς Κοινότητος.

Τὴν Α. Μακαριότητα ὑπεδέχθησαν ἐν τῇ ἐξωτερικῇ πύλῃ τῶν Πατριαρχείων οἱ Ἐσωκατάκοιλοι Κληρικοὶ τῆς Πατριαρχικῆς Αὐλῆς, ἐνῷ οἱ κώδωνες τοῦ Π. Πατριαρχικοῦ Ναοῦ ἔκρουον χαρμοσύνως, καὶ ὡδήγησαν Αὐτὴν εἰς τὸ Πατριαρχικὸν Γραφεῖον.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐδέχθη μετὰ πολλῆς τῆς ἐγκαρδιότητος τὴν Α. Μακαριότητα καὶ ἀντήλλαξε μετ' Αὐτῆς τὸν ἐν Χριστῷ ἀδελφικὸν ἀσπασμόν.

Κατὰ τὴν ἡμίωρον παραμονήν, καθ' ἣν ἀντηλλάγησαν εὐχαὶ ἐπὶ τοῖς Χριστουγέννοις καὶ τῷ ἐπερχομένῳ νέῳ ἔτει, ἡ Α. Μακαριότης μετὰ πολλῆς τῆς χαρᾶς ἀνεκοινώσατο εἰς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα, ὅτι πρὸ ὀλίγου ἀκριβῶς ἔλαβεν ἐπίσημον ἔγγραφον τῆς Κυβερνήσεως ἡμῶν, δι' οὗ ἐγνωστοποιήθη, ὅτι ἐχορηγήθη Αὐτῇ ἡ Τουρκικὴ ἰθαγένεια καὶ κατόπιν τούτου ὡρίσθη, ὅπως ἡ ἐνθρόνισις Αὐτῆς λάβῃ χώραν τὴν 3ην Ἰανουαρίου, δι' ἣν καὶ προσεκάλεσε τὴν Α. Θ. Παναγιότητα αὐτοπροσώπως. Ὁ Πατριάρχης συνεχάρη τὴν Α. Μακαριότητα θερμῶς καὶ ηὐχήθη τὴν ἄνωθεν ἐνίσχυσιν ἐν τῇ πολυευθύνῳ Αὐτῆς ἀποστολῇ, συγχαρεὶς ἅμα καὶ τὴν Ἔντιμον συνοδείαν Αὐτῆς.

Ἀναχωροῦσα ἡ Μακαριότης προσεκύνησεν ἐν τῷ Π. Πατριαρχικῷ Ναῷ καὶ προεπέμφθη μέχρι τῆς ἐξωτερικῆς πύλης μετὰ τῶν αὐτῶν τιμῶν ὡς καὶ κατὰ τὴν ἄφιξιν Αὐτῆς.

Πατριαρχικαὶ ἀντιπροσωπεῖαι

Σεπτῇ ἐντολῇ, ὁ Πρωτοσυγκελλεύων Σεβ. Μητροπολίτης Σελευκείας διεβίβασε τῷ νέῳ Γεν. Διευθυντῇ τῆς Ἀστυνομίας Σταμποὺλ Ἐντιμ. κ. Νετζντὲτ Οὐγούρ, τὰ συγχαρητήρια τοῦ Πατριάρχου καὶ τὰς εὐχὰς Αὐτοῦ, ὅπως ἐν πολλῇ ἐπιτυχίᾳ διεξαγάγῃ τὰ ὑψηλὰ αὐτοῦ καθήκοντα πρὸς εὐτυχίαν πάντων τῶν συμπολιτῶν καὶ τιμὴν τῆς Χώρας ἡμῶν.

Ὁ κ. Γ. Διευθυντής, ἀπαντῶν εἰς τὴν συγχαρητήριον ἐπιστολὴν τοῦ Πρωτοσυγκελλεύοντος, ηὐχαρίστησε διὰ τὰς διαβιβασθείσας αὐτῷ Πατριαρχικὰς εὐχὰς καὶ παρεκάλεσεν ὅπως ὑποβληθῶσι τῷ Πατριάρχῃ τὰ ἑαυτοῦ σέβη.

Ἐπὶ τῇ δολοφονικῇ ἀποπείρᾳ ἐναντίον τῆς Α. Ἐξοχότητος, τοῦ Προέδρου τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας Στρατ. Ντὲ Γκώλ, ὁ Πανοσιολ. Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου κ. Συμεών, μεταβάς, σεπτῇ ἐντολῇ, παρὰ τῷ κ. Γκὺ Μονώ, Γεν. Προξένῳ τῆς Γαλλίας, διεβίβασεν αὐτῷ τὴν συμπάθειαν ὡς καὶ

τὰς συγχαρητηρίους προσρήσεις τοῦ Πατριάρχου.

Ὁ κ. Γκὺ Μονὼ εὐχαριστήσας θερμῶς, προσεδήλωσεν, ὅτι καθηκόντως θὰ διαβιβάσῃ ταύτας τῇ Α. Ἐξοχότητι, ἀπὸ μέρους τῆς ὁποίας μετά τινας ἡμέρας, ὑπέβαλε τῇ Α. Θ. Παναγιότητι γραπτὰς τὰς Προεδρικὰς εὐχαριστίας.

***

Ὁ Ἐντιμ. κ. Λαζὰρ Τόσχκοβ, Γ. Πρόξενος τῆς Βουλγαρίας, ἐνταῦθα, προαχθεὶς εἰς Πρεσβευτὴν τῆς Χώρας αὐτοῦ παρὰ τῇ Ἀφγανικῇ Κυβερνήσει, ἐπισκεφθεὶς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα, ἐξῃτήσατο τὴν εὐλογίαν Αὐτῆς, ἐπὶ δὲ τῇ ἐντεῦθεν ἀναχωρήσει,διωργάνωσε τῇ 15ῃ Νοεμβρίου ἐν τῇ ἐν Ἁγιὰς Πασᾶ τοῦ Πέραν κατοικίᾳ αὐτοῦ ἀποχαιρετιστήριον δεξίωσιν, καθ' ἣν ὁ Πατριάρχης, ἀποδεξάμενος εὐλαβῆ πρόσκλησιν τοῦ κ. Λ. Τόσχκοβ, ἀντεπροσωπεύθη ὑπὸ τοῦ Πανοσιολ. Μ. Ἀρχιδιακόνου κ. Ἀγαπίου καὶ τοῦ Ἐντιμολ. Ἄρχοντος Μ. Ρεφερενδαρίου κ. Γεωργίου Χόλλεμπαχ, διαβιβασάντων τῇ Α. Ἐξοχότητι τὰς Πατριαρχικὰς εὐχὰς ὑπὲρ ἐπιτυχοῦς διεξαγωγῆς τῶν νέων αὐτῆς καθηκόντων.

***

Ἐπὶ τῇ Ἐθνικῇ ἑορτῇ τοῦ Λιβάνου, τῇ 22ᾳ Νοεμβρίου, ἐγένετο ἐν τῷ οἰκείῳ Γενικῷ Προξενείῳ τῆς Πόλεως ἡμῶν δεξίωσις, εἰς ἣν παρευρέθησαν αἱ Κυβερνητικαὶ καὶ Στρατιωτικαὶ Ἀρχαὶ τῆς Πόλεως, τὸ Προξενικὸν Σῶμα καὶ πλεῖστοι τῆς ἐνταῦθα Παροικίας.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης, προσκληθεῖσα ἐπισήμως ὑπὸ τοῦ κ. Σαμὶχ Ἐλμπαμπᾶ, Γ. Προξένου, ἀντεπροσωπεύθη ὑπὸ τοῦ Πρωτοσυγκελλεύοντος Παν. Μητροπολίτου Σελευκείας κ. Αἰμιλιανοῦ, ὃς διεβίβασε τῷ κ. Προξένῳ τὰς Πατριαρχικὰς συγχαρητηρίους προσρήσεις καὶ εὐχάς.

Ὁ κ. Πρόξενος ηὐχαρίστησε θερμῶς διὰ τὴν Πατριαρχικὴν ταύτην ἐκδήλωσιν καὶ παρεκάλεσεν ὅπως ὑποβληθῶσι τῷ Πατριάρχῃ τὰ ἑαυτοῦ σεβάσματα καὶ αἱ προσρήσεις.

***

Ἐπὶ τῇ Ἐθνικῇ ἑορτῇ τῆς Γιουγκοσλαβίας, τῇ 29ῃ Νοεμβρίου, ἐγένετο ἐν τῷ οἰκείῳ Γ. Προξενείῳ τῆς Πόλεως δεξίωσις, εἰς τὴν ὁποίαν παρευρέθησαν αἱ Κυβερνητικαὶ καὶ Στρατιωτικαὶ Ἀρχαὶ τῆς Πόλεως, τὸ Προξενικὸν Σῶμα, καὶ πλεῖστοι τῆς ἐνταῦθα Παροικίας.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης, προσκληθεῖσα ἐπισήμως ὑπὸ τοῦ κ. Μιχαὴλο Πόποβιτς, Γ. Προξένου, ἀντεπροσωπεύθη ὑπὸ τοῦ Πρωτοσυγκελλεύοντος Παν. Μητροπολίτου Σελευκείας κ. Αἰμιλιανοῦ, ὃς διεβίβασε τῷ κ. Προξένῳ τὰς Πατριαρχικὰς συγχαρητηρίους προσρήσεις καὶ εὐχάς.

Ὁ κ. Πρόξενος ηὐχαρίστησε θερμῶς, καὶ παρεκάλεσεν ὅπως ὑποβληθῶσι τῷ Πατριάρχῃ τὰ ἑαυτοῦ σεβάσματα καὶ αἱ εὐγνώμονες προσρήσεις.

***

Τῇ 21ῃ Δεκεμβρ. ἦγε τὴν ὀνο-

ματικὴν ἑαυτοῦ ἑορτὴν ὁ Ἐντ. κ. Θεμιστοκλῆς Χρυσανθόπουλος, Γ. Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος ἐνταῦθα.

Σεπτῇ ἐντολῇ, ὁ Πρωτοσυγκελλεύων Πανιερ. Μητροπολίτης Σελευκείας κ. Αἰμιλιανός, μεταβὰς εἰς τὸ Προξενεῖον, διεβίβασε τῇ Α. Ἐντιμότητι τὰς συγχαρητηρίους Πατριαρχικὰς εὐχὰς καὶ προσρήσεις.

Ὁ κ. Χρυσανθόπουλος ηὐχαρίστησε θερμῶς διὰ τὴν ἐκδήλωσιν ταύτην καὶ παρεκάλεσεν, ὅπως ὑποβληθῶσι τῷ Πατριάρχῃ αἱ εὐχαριστίαι καὶ τὰ σέβη του.

Τῇ 22ᾳ ἰδίου προσελθὼν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, ηὐχαρίστησε καὶ προσωπικῶς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα, Ἥτις καὶ αὐτοπροσώπως συνεχάρη αὐτὸν καὶ ηὐχήθη πᾶσαν ἄνωθεν ἐνίσχυσιν ἐν τῷ ὑψηλῷ αὐτοῦ ἔργῳ.

*
* *

Ἐπὶ τῇ Ἑορτῇ τῶν Χριστουγέννων, σεπτῇ ἐντολῇ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, ὁ Πανοσιολ. Ἀρχιγραμματεὺς κ. Συμεών, μεταβὰς ἐν συνοδείᾳ τοῦ Πανοσιολ. Ὑπογραμματέως κ. Γαβριήλ, παρέστη κατὰ τὴν ἀκολουθίαν ἐν τῷ Ἀγγλικανικῷ Παρεκκλησίῳ τῆς Ἁγίας Ἑλένης τοῦ ἐνταῦθα Γεν. Προξενείου τῆς Μεγάλης Βρεττανίας, περὶ τὸ τέλος τῆς ὁποίας, ἐν προσφωνήσει, ἐξῆρε τοὺς μεταξὺ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας ὑφισταμένους ἀπ' αἰώνων δεσμοὺς ἀγάπης ἐν Χριστῷ, συνεχάρη τῷ οἰκείῳ Αἰδ. Πρωθιερεῖ κ. Κ. Πάϊπερ, καὶ διεβίβασε τοῖς ἐκκλησιαζομένοις τὴν σεπτὴν Ἀποστολικὴν εὐλογίαν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, δι' ἰδιαιτέρας ὅλης πατρικῆς ἀγάπης περιβαλλούσης τὴν Παροικίαν ταύτην.

Ὁ ὡς ἄνω Πρωθιερεὺς ηὐχαρίστησε καταλλήλως ἐπὶ τῇ Πατριαρχικῇ ταύτῃ ἐκδηλώσει καὶ ἐλθὼν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα προσεκόμισε τῇ Α. Θ. Παναγιότητι τὸ ἐπὶ τῇ ἑορτῇ συγχαρητήριον γράμμα τῆς Α. Χάριτος, τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας κ. Ἄρθουρ Ράμσεϋ, ὑποβαλὼν καὶ τὰ ἑαυτοῦ σεβάσματα καὶ τὰς εὐχαριστίας ἐπὶ τῇ ὡς ἄνω ἀντιπροσωπεύσει.

Ἐπίσημα τηλεγραφήματα.

Ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ τοῦ Ἐξοχ. Στρατηγοῦ κ. Τζεμὰλ Γκιουρσέλ, ὡς Προέδρου τῆς Δημοκρατίας, ἡ Α. Θ. Παναγιότης, ἀπέστειλεν αὐτῷ τὸ ἀκόλουθον τηλεγράφημα :

«Ἐξοχώτατον Στρατηγὸν
κ. Τζεμὰλ Γκιουρσέλ,
Πρόεδρον τῆς Δημοκρατίας.
Εἰς Ἄγκυραν.

Ἐπὶ τῇ πανηγυρικῇ ἀναγνωρίσει ὑπὸ τοῦ ἔθνους τῶν πολυτίμων ὑπηρεσιῶν τῆς Ὑμετέρας ἡμῖν ἀγαπητῆς καὶ ἐνδόξου Ἐξοχότητος καὶ τῇ ἐπισήμῳ ἀνακηρύξει Αὐτῆς ὡς Πρώτου Προέδρου τῆς, Θείᾳ συνάρσει, ἀρξαμένης Β΄ Δημοκρατίας, συγχαίρομεν ἐγκαρδίως Ὑμετέραν Ἐξοχότητα, εὐχόμενοι ὑγείαν ἀπὸ Θεοῦ ἀδιάπτωτον, μακροημέρευσιν, ἐνίσχυσιν ἐν τῇ ὑψη-

λῇ Αὐτῆς ἀποστολῇ καθοδηγήσεως μεγάλου Τουρκικοῦ λαοῦ, ἐπ' ἀγαθῷ προσφιλοῦς ἡμῶν Πατρίδος.

Φανάριον, 27)10)1961.
† Ρωμαῖος Πατριάρχης
ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ».

*
* *

Ὡσαύτως, ἡ Α. Θ. Παναγιότης, ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τῆς Δημοκρατίας, ἀπέστειλε τῷ Προέδρῳ Γκιουρσέλ, τὸ κάτωθι τηλεγράφημα :

«Τῷ Ἐξοχωτάτῳ Στρατηγῷ
κ. Τζεμὰλ Γκιουρσὲλ
Προέδρῳ τῆς Δημοκρατίας.
Εἰς Ἄγκυραν.

Σύσσωμον τὸ ἔνδοξον Τουρκικὸν Ἔθνος καὶ ἔμπλεον χαρᾶς ἑορτάζει σήμερον τὴν ἐπέτειον τῆς μεγάλης καὶ ἱστορικῆς Ἑορτῆς τῆς Δημοκρατίας.

Ὑπὸ τῶν αἰσθημάτων τούτων κατεχόμενοι καὶ ἡμεῖς μετὰ τῶν Μελῶν τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τῶν Χριστιανῶν ἡμῶν, συγχαίρομεν ἐγκαρδίως τῇ Ὑμετέρᾳ λίαν ἀγαπητῇ καὶ τετιμημένῃ Ἐξοχότητι, ἐπὶ τῇ μεγάλῃ ταύτῃ Ἐπετείῳ, εὐχόμενοι Αὐτῇ ἀπὸ Θεοῦ ἱκάνωσιν ἐν τῇ τιμίᾳ ἀποστολῇ Αὐτῆς, τῇ δὲ Χώρᾳ ἡμῶν εἰρήνην καὶ εὐτυχίαν.

Φανάριον, 29-10-1961.
† Ὁ Ρωμαῖος Πατριάρχης
ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ».

*
* *

Ἐπὶ τῷ σχηματισμῷ τῆς νέας Κυβερνήσεως τῆς Β΄. Τουρκικῆς Δημοκρατίας ἀπεστάλησαν τὰ κάτωθι σεπτὰ Πατριαρχικὰ συγχαρητήρια τηλεγραφήματα :

«Ἐξοχώτατον Πρωθυπουργὸν
κ. Ἰσμὲτ Ἴνονου.
Εἰς Ἄγκυραν.

Χαρᾷ μεγάλῃ πληροφορηθέντες τὴν ἀνάληψιν ὑπὸ τῆς Ὑμετέρας λίαν ἡμῖν ἀγαπητῆς καὶ περισπουδάστου Ἐξοχότητος τῶν ὑψηλῶν εὐθυνῶν τῆς Προεδρείας τῆς Κυβερνήσεως, ἀσμένως προαγόμεθα ἐκφράσαι Αὐτῇ θερμά, ἐγκάρδια, συγχαρητήρια, αἰτούμενοι Αὐτῇ παρὰ Θεοῦ ὑγείαν ἀκλόνητον καὶ ἐνίσχυσιν εἰς τὰς καταβαλλομένας ὑπ' Αὐτῆς ἐνζήλους προσπαθείας, πρὸς προαγωγὴν καὶ εὐημερίαν τῆς προσφιλοῦς ἡμῶν Χώρας καὶ συμβολὴν αὐτῆς πολύτιμον τῆς παγκοσμίου εἰρήνης.

Φανάριον, 22-11-1961.
† Ὁ Ρωμαῖος Πατριάρχης
ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ».

*
* *

«Ἐξοχώτατον Ὑπουργὸν
ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν
κ. Ἀχμὲτ Τοπάλογλου.
Εἰς Ἄγκυραν.

Συγχαίροντες ἐγκαρδίως ὑμετέρᾳ ἀγαπητῇ Ἐξοχότητι, ἐπὶ τῇ ἀναδείξει Αὐτῆς, ὡς Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν, εὐχόμεθα, ὅπως ὁ Ὕψιστος διακρατῇ Αὐτὴν ἐν ὑγείᾳ καὶ ἰσχύϊ, ἵνα, κατὰ τὴν ἐπ' αἰσίοις ἀρξαμένην νέαν περίοδον τῆς μεγάλης Δημοκρατίας ἡμῶν, παράσχῃ, ἐν τῇ βαθείᾳ Αὐτῆς συνέσει, τῇ προσφιλεῖ ἡμῶν Χώρᾳ τὰς πολυτίμους Αὐτῆς ὑπηρεσίας.

Φανάριον, 22-11-1961.
† Ὁ Ρωμαῖος Πατριάρχης
ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ».

Παρόμοια τηλεγραφήματα ἀπεστάλησαν καὶ τοῖς 'Εξοχωτ. 'Υπουργοῖς 'Εξωτερικῶν κ. Σελὶμ Σαρπὲρ καὶ 'Εθνικῆς Παιδείας κ. Χιλμὶ 'Ιντζεσουλοῦ.

* * *

'Επὶ τῇ κοσμοσωτηρίῳ ἑορτῇ τῶν Χριστουγέννων, ἡ Α. Θ. Παναγιότης, ἀπηύθυνε τῷ 'Εξοχωτ. Προέδρῳ τῶν 'Ηνωμένων Πολιτειῶν, τὸ κάτωθι τηλεγράφημα :

«'Εξοχώτατον Πρόεδρον
κ. Τζῶν Κέννεντυ
Λευκὸν Οἶκον, Γουάσιγκτον.

'Απευθύνοντες τῇ 'Υμετέρᾳ προσφιλεῖ ἡμῖν καὶ εὐσεβεῖ 'Εξοχότητι τὸν πανανθρώπινον χαιρετισμὸν «Πανευφρόσυνα Χριστούγεννα», εὐχόμεθα Αὐτῇ ἐνίσχυσιν παρὰ Χριστοῦ, ἐπὶ τὴν κοσμοϊστορικὴν ἀποστολὴν 'Υμῶν ὑπὲρ ἑνότητος τῶν Λαῶν καὶ εὐημερίας τοῦ σύμπαντος κόσμου, ὑγείας 'Υμῖν, τῇ Εὐγενεστάτῃ πρώτῃ Κυρίᾳ τῆς Χώρας καὶ τοῖς τέκνοις 'Υμῶν, πλήρη ἀποκατάστασιν τῆς πολυτίμου ὑγείας τοῦ πατρὸς 'Υμῶν 'Ιωσήφ, εὐτυχὲς δὲ τὸ νέον σωτήριον ἔτος 1962 'Υμῖν, ταῖς 'Ηνωμέναις Πολιτείαις καὶ τῇ Οἰκουμένῃ.

Εὐχαριστοῦμεν θερμῶς καὶ ἐπὶ τῇ ἀποστολῇ τῆς φωτογραφίας 'Υμῶν.

Φανάριον, τῇ 21ῃ Δεκεμ. 1961
† Πατριάρχης ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ»

Μητροπολ. Θεοδωρουπόλεως

'Ο Σεβ. Μητροπολίτης Θεοδωρουπόλεως κ. Λεόντιος, κατόπιν διμήνου παραμονῆς αὐτοῦ εἰς 'Αθήνας, ἔνθα εἶχε μεταβῆ πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν ἐκεῖ συγγενῶν του καὶ περίθαλψιν τῆς ὑγείας του, ἐπανέκαμψεν εἰς τὴν Πόλιν ἡμῶν τὴν ἑσπέραν τῆς Τετάρτης, 8ης Νοεμβρίου, ὑπαντηθεὶς ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἐν τῷ ἀεροδρομίῳ ὑπὸ τοῦ Πανοσ. Μ. 'Αρχιδιακόνου κ. 'Αγαπίου. Τὴν μεθεπομένην ἐλθὼν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ἐγένετο δεκτὸς παρὰ τοῦ Πατριάρχου μετὰ πολλῆς ἐγκαρδιότητος καὶ ἀγάπης.

'Ο Σεβ. Μητροπολίτης 'Ικονίου κ. 'Ιάκωβος.

'Ο Σεβ. Μητροπολίτης 'Ικονίου κ. 'Ιάκωβος, τυχὼν κανονικῆς ἀδείας, ἀνεχώρησε τὴν πρωΐαν τῆς Παρασκευῆς, 29ης Δεκεμβρίου, δι' 'Αθήνας.

'Η Α. Σ. προσελθοῦσα τὴν προτεραίαν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, ὑπέβαλε τὰ ἑαυτῆς σέβη τῇ Α. Θ. Παναγιότητι καὶ ἐξῃτήσατο τὰς ἁγίας Πατριαρχικὰς εὐχάς.

'Από μέρους τοῦ Πατριάρχου, τὴν Α. Σεβασμιότητα προέπεμψεν ἐν τῷ ἀεροδρομίῳ ὁ Πανοσιολ. Μ. 'Αρχιδιάκονος κ. 'Αγάπιος. Προσῆλθον δὲ εἰς τὸ ἀεροδρόμιον ἵνα προπέμψωσι τὸν Ἅγιον 'Ικονίου, οἱ Σεβ. Μητροπολῖται Δέρκων κ. 'Ιάκωβος, Πριγκηποννήσων κ. Δωρόθεος, Νεοκαισαρείας κ. Χρυσόστομος, Λαοδικείας κ. Μάξιμος, Σταυρουπόλεως κ. Μάξιμος, Μύρων κ. Χρυσόστομος, ὁ Πανοσιολ. 'Αρχιγραμματεὺς κ. Συμεών, οἱ ἐκ τῶν Καθηγητῶν τῆς Σχολῆς κ.κ. Β. 'Αναγνωστόπουλος καὶ Β. Σταυρίδης καὶ οἱ οἰκεῖοι.

Σεβ. Μητροπολίτης Ἴμβρου καὶ Τενέδου.

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἴμβρου καὶ Τενέδου κ. Μελίτων, τὴν πρωΐαν τῆς Τετάρτης, 27ης Δεκεμβ., ἀνεχώρησε διὰ τὴν Ἐπαρχίαν αὐτοῦ, ἵνα συνεορτάσῃ μετὰ τοῦ Ἱ. Κλήρου καὶ τοῦ εὐσεβοῦς αὐτοῦ ποιμνίου τὰς κοσμοσωτηρίους Ἑορτὰς τοῦ Ἁγίου Δεκαημέρου.

Ἡ Α. Σεβασμιότης, τὴν προτεραίαν προσελθοῦσα εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, ὑπέβαλε τὰ ἑαυτῆς σέβη τῇ Α. Θ. Παναγιότητι καὶ ἐξῃτήσατο τὰς ἁγίας Πατριαρχικὰς εὐχάς.

Ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, τὴν Α. Σεβασμιότητα προέπεμψεν ἐπὶ τοῦ πλοίου ὁ Πανοσιολ. Μ. Ἀρχιδιάκονος κ. Ἀγάπιος.

Ὁ Πανιερ. Μητροπολίτης Ἐλαίας κ. Ἀθηναγόρας εἰς τὰ Πατριαρχεῖα.

Προερχόμενος ἐκ Καναδᾶ, ὅπου καὶ ἡ ἕδρα αὐτοῦ, ἀφίκετο εἰς τὴν Πόλιν ἡμῶν, τὴν 15ην Νοεμβρίου, ὁ Πανιερ. Μητροπολίτης Ἐλαίας κ. Ἀθηναγόρας, ἵνα λάβῃ τὰς εὐχὰς τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, προκειμένου ὅπως μεταβῇ εἰς Ν. Δελχὶ καὶ συμμετάσχῃ τῶν ἐργασιῶν τῆς Γ΄. Γενικῆς Συνελεύσεως τοῦ Π. Σ. ὡς εἷς τῶν Ἀντιπροσώπων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Ὑπαντηθεὶς ἐν τῷ ἀεροδρομίῳ ὑπὸ τοῦ Πανοσιολ. Μ. Ἀρχιμ. κ. Φιλαρέτου, ὡδηγήθη εἰς τὸ Πατριαρχεῖον, ἔνθα ὑπέβαλε τὰ ἑαυτοῦ σέβη τῷ Πατριάρχῃ, γενόμενος δεκτὸς μετὰ πολλῆς τῆς χαρᾶς καὶ ἐγκαρδιότητος καὶ ἐκρατήθη φιλοξενούμενος ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ἐπὶ δύο ἡμέρας, καθ' ἃς ἐνημερώθη ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου ἐφ' ὅλης τῆς γενικῆς καὶ ἐπὶ μέρους Ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως καὶ τῶν ἀναμενομένων Παγχριστιανικῶν ἐξελίξεων. Τὴν ἑσπέραν τῆς Παρασκευῆς, 17ης ἰδίου λαβὼν τὴν Πατριαρχικὴν εὐλογίαν, προεπέμφθη ἐν τῷ ἀεροδρομίῳ ὑπὸ τοῦ Πανοσιολ. Ὑπογραμματέως τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου κ. Γαβριήλ.

Σεβ. Μητροπολίτης Μύρων

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μύρων κ. Χρυσόστομος, μετασχὼν τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐν Ν. Δελχὶ τῶν Ἰνδιῶν Γ΄. Γενικῆς Συνελεύσεως το Π. Σ. Ἐ., ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἐπανέκαμψεν εἰς τὴν Πόλιν ἡμῶν, τὴν ἑσπέραν τοῦ Σάββατον, 23ης Δεκεμβρίου.

Ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, τὴν Α. Πανιερότητα ὑπεδέχθη ἐν τῷ ἀεροδρομίῳ ὁ Πανοσιολ. Μ. Ἀρχιδιάκονος κ. Ἀγάπιος.

Ὁ Ἅγιος Μύρων, προσελθὼν τὴν ἑπομένην εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, ὑπέβαλε τὰ ἑαυτοῦ σέβη τῇ Α. Θ. Παναγιότητι, γενόμενος δεκτὸς μετὰ πατρικῆς χαρᾶς καὶ ἐγκαρδιότητος.

Τὸ τριετὲς μνημόσυνον τοῦ ἀειμν. Μητροπολίτου Περγάμου Ἀδαμαντίου.

Ἐτελέσθη ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τῶν Χίων, τῇ Κυριακῇ, 26ῃ Νοεμβρ. τὸ 3ετὲς μνημόσυνον τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Περγάμου κυροῦ Ἀδαμαντίου, προεξάρχοντος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Χαλδίας κ. Κυρίλλου.

Τὴν Πατριαρχικὴν συμπάθειαν ταῖς ἀδελφαῖς καὶ τοῖς λοιποῖς οἰκείοις τοῦ ἀειμνήστου, διεβίβασεν ὁ Πανοσ. Διάκονος τῆς Σειρᾶς κ. Παῦλος.

Ὁ Γερουσιαστὴς κ. Μπὲρτς Τουρὰν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα.

Τῇ 1ῃ Δεκεμβρίου ἐπεσκέφθη τὴν Α. Θ. Παναγιότητα, ὁ κ. Μπὲρτς Τουράν, γενόμενος δεκτὸς μετὰ πατρικῆς ἀγάπης.

Ὁ κ. Μπέρτς, Ἀρμένιος Γερουσιαστὴς ἐν Ἀγκύρᾳ, μετὰ τὴν ὑποβολὴν τῶν σεβασμάτων αὐτοῦ, ἐδήλωσεν εἰς τὸν Πατριάρχην, ὅτι πάνυ προθύμως θέλει ἑκάστοτε πληροφορῆται τὰς ἀνάγκας καὶ τὰ αἰτήματα καὶ τῆς Ρωμαΐϊκης Κοινότητος, παρακολουθεῖ τὰς διαφόρους αὐτῆς ὑποθέσεις καὶ μετὰ πολλοῦ ἐνδιαφέροντος θὰ προσφέρῃ τὰς ὑπηρεσίας του πρὸς ἐπίλυσιν αὐτῶν.

Περαιτέρω ὁ κ. Μπὲρτς ἀνέφερεν ὅτι ἡ νέα Τουρκικὴ Κυβέρνησις διαπνέεται ὑπὸ αἰσθημάτων ἀγάπης καὶ μεγάλου ἐνδιαφέροντος πρὸς τὰ αἰτήματα καὶ τὰς ἀνάγκας ἀνεξαιρέτως πάντων τῶν ὑπηκόων τοῦ Κράτους καὶ εἶναι πρόθυμος εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν παντὸς πολίτου καὶ πάσης Κοινότητος, παρεκάλεσε δὲ τὸν Πατριάρχην, ὅπως θεωρῇ αὐτὸν ὡς πνευματικόν Του υἱὸν καὶ ἔχῃ ἀπόλυτον ἐμπιστοσύνην εἰς τὴν προθυμίαν καὶ εἰλικρίνειάν του διὰ πᾶσαν τυχὸν ἐξυπηρέτησιν.

Ὁ Πατριάρχης ηὐχαρίστησε τὸν κ. Γερουσιαστὴν διὰ τὰ λεπτὰ καὶ εὐλαβῆ αἰσθήματα αὐτοῦ καὶ παρεκάλεσεν αὐτὸν ὅπως καὶ διὰ ζώσης διαβιβάσῃ τὰ συγχαρητήρια τοῦ Πατριάρχου πρὸς πάντας τοὺς συναδέλφους αὐτοῦ, ὡς καὶ τὰς εὐχὰς ὑπὲρ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ ἀναληφθέντος ὑπὸ τῶν δύο Σωμάτων καὶ τῆς Κυβερνήσεως σπουδαίου ἔργου πρὸς τὸ καλὸν τῆς Πατρίδος ἡμῶν.

Τόσον κατὰ τὴν προσέλευσιν, ὅσον καὶ τὴν ἀναχώρησιν, ἀπεδόθησαν τῷ κ. Γερουσιαστῇ αἱ καθωρισμέναι τιμαί.

Ὁ νέος Γεν. Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος εἰς τὰ Πατριαρχεῖα.

Ἀφικόμενος καὶ ἀναλαβὼν τὰ καθήκοντα αὐτοῦ ὁ νέος Ἐντ. Γ. Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος ἐνταῦθα κ. Θεμιστοκλῆς Χρυσανθόπουλος, προσῆλθεν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ἐν συνοδείᾳ τοῦ Ἐντιμ. Προξένου κ. Νικ. Καραγιώργου, τῇ 3ῃ Νοεμβ. καὶ ὑπέβαλε τῇ Α. Θ. Παναγιότητι τὸ ἑαυτοῦ σέβη, γενόμενος δεκτὸς μετὰ πολλῆς τῆς χαρᾶς καὶ ἐγ-

καρδιότητος.

Τόσον κατὰ τὴν ἄφιξιν, ὅσον καὶ κατὰ τὴν ἀναχώρησιν αὐτοῦ, ἀπεδόθησαν αὐτῷ αἱ ὑπὸ τοῦ πρωτοκόλλου προβλεπόμεναι τιμαί.

Ὁ νέος Γ. Πρόξενος τοῦ Λιβάνου εἰς τὰ Πατριαρχεῖα.

Ἀναλαβὼν τὰ καθήκοντα αὐτοῦ ὁ νέος Γεν. Πρόξενος τοῦ Λιβάνου ἐνταῦθα κ. Σαμὶχ Ἒλ Μπάμπα, προσῆλθεν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, τῇ 5ῃ Ὀκτωβ. καὶ ὑπέβαλε τῇ Α. Θ. Παναγιότητι τὰ ἑαυτοῦ σέβη, γενόμενος δεκτὸς μετὰ πολλῆς τῆς ἐγκαρδιότητος. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ὁ Πατριάρχης ἀφοῦ διηρώτησε τὰ τῆς ὑγείας τῆς Α. Ε., τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας τοῦ Λιβάνου καὶ τῶν λοιπῶν Κυβερνητικῶν προσωπικοτήτων, ἀνέθεσε τῷ κ. Προξένῳ ὅπως διαβιβάσῃ αὐτοῖς τὰς εὐχὰς Αὐτοῦ, καὶ ηὐχήθη αὐτῷ εὐδόκιμον σταδιοδρομίαν.

Σεπτῇ ἐντολῇ, τὴν ἐπίσκεψιν ἀνταπέδωκε τῷ κ. Σαμὶχ Ἒλ Μπάμπα, τῇ 11ῃ ἰδίου, ὁ Πρωτοσυγκελλεύων Σεβ. Μητροπολίτης Σελευκείας κ. Αἰμιλιανός, διαβιβάσας αὐτῷ τὰς Πατριαρχικὰς εὐχάς.

Ὁ κ. Θεόδ. Μπαΐζος, Διευθυντὴς Ἐκκλησ. Ὑποθέσεων, εἰς τὰ Πατριαρχεῖα.

Ἀφίκετο εἰς τὴν Πόλιν ἡμῶν, ἀεροπορικῶς, ὁ Ἐντιμ. κ. Θεόδωρος Μπαΐζος, Διευθυντὴς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ὑποθέσεων παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Ἑλλάδος, τῇ Τρίτῃ, 17ῃ Ὀκτωβρ., τῇ δὲ ἑπομένῃ, Τετάρτῃ, 18ῃ ἰδ. προσελθὼν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, ἐπεσκέφθη τὴν Α. Θ Παναγιότητα, ὑποβαλὼν τὰ σεβάσματα αὐτοῦ.

Ὁ Πατριάρχης ἐδέχθη τὴν Α. Ἐντιμότητα μετὰ πολλῆς χαρᾶς καὶ ἐγκαρδιότητος καὶ τὴν μεθεπομένην, Παρασκευήν, 20ὴν ἰδίου, προσεκάλεσεν εἰς τὴν Πατριαρχικὴν τράπεζαν. Τὸ ἀπόγευμα τῆς αὐτῆς ἡμέρας, ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, ἀντεπεσκέφθη τὸν Ἐντιμ. κ. Θ. Μπαΐζον, εἰς τὸ ξενοδοχεῖον Χίλτον, ὁ Πανιερώτατος Μητροπολίτης Σελευκείας κ. Αἰμιλιανὸς καὶ ηὐχήθη αὐτῷ τὰ δέοντα.

ΡΩΣΣΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΝ ΑΜΕΡΙΚΗι

Ὁ ἐν αὐτῇ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἁγίου Φραγκίσκου κ. Ἰωάννης, συμμετασχὼν εἰς τὰς ἐργασίας τῆς Γ΄. Γεν. Συνελεύσεως τοῦ Π. Σ. Ἐ., ἐν Ν. Δελχί, ἀφίκετο εἰς τὴν Πόλιν ἡμῶν τὴν Κυριακήν, 10ην Δεκεμβρίου.

Ὁ Σεβασμιώτατος αὐθημερὸν προσελθὼν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ἐπεσκέφθη τὴν Α. Θ. Παναγιότητα καὶ ὑπέβαλε τὰ ἑαυτοῦ σέβη, γενόμενος δεκτὸς ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου μετὰ χαρᾶς καὶ ἐγκαρδιότητος καὶ ἐκθέσας τὰ τοῦ Συνεδρίου.

Ἀνεχώρησεν ἀεροπορικῶς τὴν πρωΐαν τῆς Δευτέρας, 11ης ἰδίου, προπεμφθεὶς ἐν τῷ ἀεροδρομίῳ ὑπὸ τοῦ Πανοσ. Μ. Ἀρχιδιακόνου.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

Ἐπιστρέφων ἐκ Ν. Δελχί, ἔνθα μετέσχε τῶν ἐργασιῶν τῆς Γ΄. Γεν. Συνελεύσεως τοῦ Π.Σ.Ἐ., ὡς μέλος τῆς Ἀντιπροσωπείας τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας, ἀφίκετο εἰς τὴν Πόλιν ἡμῶν, τῇ 5ῃ Δεκεμβρίου ὁ Πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Ν. Γαλιατσάτος, Πρωτοσύγκελλος αὐτοῦ, ὑπαντηθεὶς ἐν τῷ ἀεροδρομίῳ ὑπὸ τοῦ Πανοσ. Ἀρχιδ. τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Δέρκων κ. Γερμανοῦ καὶ ὁδηγηθεὶς εἰς Φανάριον, ἔνθα ἐγένετο δεκτὸς παρὰ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος μετὰ πολλῆς ἀγάπης.

Παραμείνας ἐπί τι διάστημα ἐν τῇ Πόλει ἡμῶν ὡς φιλοξενούμενος τοῦ Πατριάρχου, ἀνεχώρησε τῇ Παρασκευῇ, 8ῃ Δεκεμβρίου, δι' Ἀθήνας, προπεμφθεὶς ὑπὸ τοῦ Πανοσ. Διακόνου τῆς Σειρᾶς κ. Παύλου.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

Περατώσας τὴν εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς περιοδείαν Αὐτοῦ, ὁ Μακ. Πατριάρχης Ἱεροσολύμων κ. Βενέδικτος, ἀφίκετο τῇ 18ῃ Ὀκτωβρίου μετὰ τῆς συνοδείας Αὐτοῦ εἰς Λονδῖνον, ἔνθα ὑπηντήθη ὑπὸ τοῦ Θεοφ. Ἐπισκόπου Ἀπαμείας κ. Ἰακώβου, κατ' ἀνάθεσιν τοῦ εἰς Γερμανίαν ἀπουσιάζοντος Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Θυατείρων κ. Ἀθηναγόρου.

Ἐν τῇ Ἀγγλικῇ Πρωτευούσῃ, ἡ Α. Μακαριότης ἐγένετο δεκτὴ ὑπὸ τῆς Α. Μ., τῆς Βασιλίσσης Ἐλισάβετ καὶ τῆς Α. Χάριτος, τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας κ. Μ. Ράμσεϋ, μεθ' οὗ ἔσχεν ἰδιαιτέρας συνομιλίας ἐγενικῶν Ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων.

ΑΡΜΕΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Εὐτυχὲς γεγονὸς ἀνεγράφη, τῇ χάριτι τοῦ Παναγίου Πνεύματος, εἰς τὴν μακραίωνα ἱστορίαν τῆς ἐνταῦθα ἀδελφῆς Ἀρμενικῆς Ἐκκλησίας, τῇ 11η τοῦ μ. Ὀκτωβρίου, ἡμέρᾳ Τετάρτῃ ἐν τῷ ἐν Κοντοσκαλίῳ Ἱ. Πατριαρχικῷ Ναῷ : ἡ ἐκλογὴ τοῦ νέου Πατριάρχου, εἰς διαδοχὴν τοῦ μακαριστοῦ Πατριάρχου κυροῦ Καρακίν.

Συνυποψηφίων τεθέντων τῶν Θεοφιλεστάτων Ἐπισκόπων κ.κ. Σινὸρκ Καλουστιάν, Μαμπρὲ Σιρονιὰν (Αἰγύπτου), Ἀσογὶκ Χαζαριὰν (Ἰνδιῶν), Ζκὸν Δεργακοπιὰν (Νοτίου Ἀμερικῆς) καὶ τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου κ. Διρὰν Νερσογιὰν (Νέας Ὑόρκης), ἐξελέγη, παμψηφεί, ὑπὸ τῆς Κληρικολαϊκῆς Συνελεύσεως, ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος κ. Σινὸρκ Καλουστιάν.

Οὗτος ἐγεννήθη ἐν Ὑόσγάτῃ τῆς Μ. Ἀσίας. Ἀκούσας τὰ πρῶτα γράμματα ἐν τῇ ἀστικῇ σχολῇ τοῦ Ταλάς, πλησίον τῆς Καισαρείας, συνέχισε τὴν πρώτην παίδευσιν εἰς τὸ ἐκεῖ Ἀμερικανικὸν Κολλέγιον, καὶ πρὸς συμπλήρωσιν τῶν σπουδῶν αὐτοῦ μετέβη εἰς Βηρυττόν, ἐκεῖθεν εἰς Παλαιστίνην καὶ κατὰ τὸ 1927 εἰσῆλθεν εἰς τὸ Θεολογικὸν Σεμινάριον τοῦ Ἀρμενικοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων. Τὸ 1933 ἐχειροτονήθη εἰς Διάκονον καὶ μετὰ δύο ἔτη εἰς Ἱερέα, τὸ δὲ 1937, λαβὼν τὸ διδακτορικὸν πτυχίον τῆς Θεολογίας, προεχειρίσθη εἰς Ἀρχιμανδρίτην καὶ διωρίσθη κατ' ἀρχὰς Καθηγητὴς τοῦ αὐτοῦ Ἀρμενικοῦ Θεολογικοῦ Σεμιναρίου καὶ κατὰ τὸ 1941 Διευθυντὴς τοῦ ἐν Βηρυττῷ Θεολογικοῦ Ἀρμενικοῦ Σεμιναρίου Ἀντίλιας. Τὸ 1945 διωρίσθη Ἱερατικῶς Προϊστάμενος τοῦ ἐν Λονδίνῳ Ἀρμενικοῦ Ἱ. Ναοῦ. Ἐνταῦθα εὑρισκόμενος συνῆψε φιλικὰς σχέσεις μετὰ τοῦ τότε Ἐξάρχου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἀειμν. Μητροπολίτου Θυατείρων κυροῦ Γερμανοῦ καὶ τοῦ Πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Ἰακώβου Βίρβου (νῦν Ἐπισκόπου Ἀπαμείας).

Τὸ 1948 εὑρίσκεται εἰς Ἀμερικὴν ὡς Τοποτηρητὴς τῆς Ἐπισκοπῆς Καλιφορνίας, ὡς ἐκπρόσωπος τῆς ὁποίας παρέστη, κατὰ τὴν ἐν Ἐτζμιατζὶν ἐκλογὴν τοῦ Καθολικοῦ Πατριάρχου τῶν Ἀρμενίων κ. Βασκὲν τοῦ Α΄. τῷ 1955, ὁπότε ἐξελέγη καὶ ὁ ἴδιος εἰς Ἐπίσκοπον χειροτονηθεὶς ὑπὸ τῆς Α. Μακαριότητος.

Τὸ 1956 μετετέθη εἰς Ἱεροσόλυμα ὡς Προϊστάμενος τοῦ Ἱ. Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Ἰακώβου καὶ διαχειριστὴς πάντων τῶν ἐκεῖ Ἀρμενικῶν Προσκυνημάτων τῶν Ἁγίων Τόπων, εἰς ἣν θέσιν παρέμεινε μέχρι τοῦ 1960, ὁπόθεν διωρίσθη εἰς νέαν Ἐκκλησιαστικὴν θέσιν εἰς Ἀμερικήν. Διερχόμενος δὲ ἐκ τῆς Πόλεως ἡμῶν, ἵνα μεταβῇ εἰς

τὴν θέσιν ταύτην, ἐκρατήθη παρὰ τοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου Καρακὶν ὅπως ἐπ' ὀλίγον παραμείνῃ παρ' Αὐτῷ, ὡς βοηθὸς Αὐτοῦ Ἐπίσκοπος.

Ἔχων ἤδη ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος κ. Σινὸρκ κεφάλαια καὶ τίτλους δράσεως σοβαρᾶς, προκρίνεται μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Πατριάρχου Καρακὶν εἰς Πατριάρχην τῶν Ἀρμενίων Ἰσταμποὺλ καὶ παρὰ τοῦ Πατριαρχείου Ἐτζμιατζὶν ἀνακηρύσσεται ἐπισήμως ὡς τοιοῦτος εἰς ἐπιβράβευσιν τῶν ζηλευτῶν ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ποιμνίου ἀγώνων Αὐτοῦ.

Εἶναι Ἱεράρχης πεπροικισμένος διὰ πολλῶν προσόντων διοικητικῆς δεξιότητος καὶ ἱκανότητος, μὲ μεγάλην καλωσύνην καὶ ἀγαθότητα ψυχῆς, ἀλλὰ καὶ βαθεῖαν καὶ εἰλικρινῆ πίστιν. Διὸ καὶ ἡ ἐκλογὴ Αὐτοῦ, ὡς Πατριάρχου τῶν ἐν Σταμπούλ Ἀρμενίων, ἱκανοποίησε τὴν ἐνταῦθα Ἀρμενικὴν παροικίαν καὶ ἐπλήρωσε χαρᾶς τὰς καρδίας οὐ μόνον ὅλων τῶν ἀδελφῶν Ἀρμενίων, ἀλλὰ καὶ εὐρύτερον ἐν τῇ Πόλει ἡμῶν.

Ἅμα τῇ ἐκλογῇ τῆς Α. Μακαριότητος, ὁ Θεοφιλ. Ἐπίσκοπος Μιλήτου κ. Αἰμιλιανός, σεπτῇ ἐντολῇ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Ἀθηναγόρου, τὴν Παρασκευήν, 13ην Ὀκτωβρίου ἐ. ἔ., καὶ ὥραν 10.30΄ ἐπεσκέφθη ἐν τῷ Ἀρμενικῷ Πατριαρχείῳ τὸν νεοεκλεγέντα Μακαριώτατον Πατριάρχην κ. Σινὸρκ Καλουστιὰν καὶ διεβίβασεν Αὐτῷ τὰ θερμὰ συγχαρητήρια καὶ τὰς ἀδελφικὰς εὐχὰς τῆς Α. Θ. Παναγιότητος.

Ἡ Α. Μακαριότης ἐξέφρασε θερμὰς εὐχαριστίας διὰ τὴν ἐκδήλωσιν ταύτην καὶ παρεκάλεσεν ὅπως ὑποβληθῶσι τῇ Α. Θ. Παναγιότητι τὰ βαθύτατα σεβάσματα καὶ ἡ εὐγνωμοσύνη Αὐτοῦ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΩΜΗΣ

Ἡ ἐπίσκεψις τοῦ Καρδιναλίου Κένιγκ.

Προερχόμενος ἐκ τῆς αἰωνίας Πόλεως, ἀφίκετο εἰς τὴν Β΄. Ρώμην ὁ Σεβ. Καρδινάλιος καὶ Ἀρχιεπίσκοπος Βιέννης κ. Φραγκῖσκος Κένιγκ, τὴν ἑσπέραν τῆς Κυριακῆς, 26ης Νοεμβρίου.

Τὴν ἐπομένην προσελθὼν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, τῇ συνοδείᾳ τοῦ Πανιερ. Μητροπολ. Σταυρουπόλεως κ. Μαξίμου, Σχολάρχου Χάλκης, τοῦ Αἰδεσ. κ. Ἰωάννου Νέδμπαλ, Γραμματέως Αὐτοῦ, τοῦ Ἄρχοντος Μεγ. Ρεφερενδαρίου κ. Γ. Χόλλεμπαχ, τοῦ κ. Ἐρνέστου Ράϊδεχ, Διευθυντοῦ τῆς ἐνταῦθα Αὐστριακῆς Σχολῆς καὶ τοῦ Ἐλλογ. κ. Κ. Καλλινίκου, Καθηγητοῦ Χάλκης, ὑπέβαλε τὰ ἑαυτοῦ σέβη τῇ Α. Θ. Παναγιότητι, γενόμενος δεκτὸς μετὰ πολλῆς ἀγάπης καὶ ἐγκαρδιότητος. Ὁ Πα-

τριάρχης ἐξέφρασε τῷ Καρδιναλίῳ τὴν πολλὴν Αὐτοῦ χαράν, ἐπὶ τῇ ἐπικοινωνίᾳ ταύτῃ καὶ τὰς εὐχαριστίας, δι' ἣν οὗτος ἔχει ἀγάπην πρὸς τοὺς ἐν Βιέννῃ Ὁμογενεῖς, τὸν Θεοφ. Ἐπίσκοπον Θερμῶν κ. Χρυσόστομον καὶ τοὺς Φοιτητὰς ἐν Αὐστρίᾳ ἐν γένει, καὶ ἀντήλλαξε σκέψεις ἐπὶ τῶν διαφόρων Ἐκκλησιαστικῶν προβλημάτων.

Τὴν μεσημβρίαν πρὸς τιμὴν τῆς Α. Σεβασμιότητος ὁ Πατριάρχης παρέθηκε γεῦμα, εἰς ὃ παρεκάθησαν οἱ Σεβ. Μητροπολῖται Χαλκηδόνος, Πριγκηποννήσων, Σάρδεων, Ἰκονίου, Φιλαδελφείας καὶ Σελευκείας, ὁ Πανοσιολ. Ἀρχιγραμματεὺς καὶ οἱ ὡς ἄνω συνοδοὶ τοῦ Σεβ. Καρδιναλίου.

Πρὸς τὴν Α. Σεβασμιότητα κατά τε τὴν ἄφιξιν καὶ ἀναχώρησιν αὐτῆς ἀπεδόθησαν αἱ ὑπὸ τοῦ πρωτοκόλλου προβλεπόμεναι τιμαί.

Τὸ ἀπόγευμα ἡ Α. Σ., συνοδείᾳ τοῦ Πανιερ. Μητροπολίτου Σταυρουπόλεως ἐπεσκέφθη τὴν Ἁγίαν Σοφίαν καὶ ἄλλα ἀξιοθέατα τῆς Πόλεως, τὸ ἑσπέρας τῆς ἰδίας ἡμέρας παρέστη εἰς δεξίωσιν πρὸς τιμὴν Αὐτῆς δοθεῖσαν ὑπὸ τῆς ἐνταῦθα Αὐστριακῆς Παροικίας ἐν τῇ Σχολῇ Σαὶν - Ζὼρζ καὶ τὴν πρωΐαν τῆς Τρίτης 28ης ἰδ., ἀνεχώρησε προπεμφθεῖσα ἐν τῷ ἀεροδρομίῳ ὑπὸ τοῦ Πανιερ. Μητροπολίτου Σταυρουπόλεως καὶ τοῦ Πανοσιολ. Μ. Ἀρχιδιακόνου.

Ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Φραγκῖσκος Λαρδόνε εἰς τὰ Πατριαρχεῖα.

Ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Φραγκῖσκος Λαρδόνε, Παπικὸς Ἰντερνούντσιος ἐν Ἀγκύρᾳ, ἐπισκεφθεὶς ἅμα τῇ ἐπανόδῳ αὐτοῦ ἐκ τοῦ ταξειδίου του εἰς Ἰταλίαν τὴν Αὐτοῦ Θειοτάτην Παναγιότητα, ἐν συνοδείᾳ τοῦ Ὁσιολογ. κ. Αὐγουστίνου Φασάνο, ἐκ Τουρίνου, ἀνέφερεν ὅτι κατὰ τὴν μετάβασιν αὐτοῦ εἰς Ρώμην ἐγένετο δεκτὸς παρὰ τῆς Α. Α., τοῦ Πάπα, Ὅστις μετὰ πολλοῦ ἐνδιαφέροντος ἠθέλησε νὰ μάθῃ περὶ τῶν πραγμάτων τῆς κατ' Ἀνατολὰς Ἐκκλησίας καὶ ἀνέθηκεν αὐτῷ νὰ κομίσῃ εἰς τὸν Πατριάρχην τοὺς ἀδελφικοὺς Αὐτοῦ χαιρετισμούς. Ὁ Πατριάρχης ηὐχαρίστησε θερμῶς τὴν Α. Σεβασμιότητα καὶ παρεκάλεσεν, ὅπως διαβιβάσῃ εἰς τὴν Α. Α., τὸν Πάπαν, τοὺς ἀδελφικοὺς Αὐτῆς χαιρετισμούς.

Τόσον κατὰ τὴν ἄφιξιν, ὅσον καὶ ἀναχώρησιν, ἀπεδόθησαν τῷ Σεβ. Παπικῷ Ἰντερνουντσίῳ αἱ προσήκουσαι τιμαί.

ΠΑΛΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ὁ Διευθυντὴς τοῦ Ἐκκλησ. Κέντρου Σπουδῶν «Ἴστινα» Δομινικανὸς Ὁσ. π. Χριστόφορος Ντυμόν, εἰς τὰ Πατριαρχεῖα.

Προερχόμενος ἐκ Ρόδου, ἔνθα παρέστη ὑπὸ τὴν ἰδιότητα τοῦ παρατηρητοῦ εἰς τὴν Πανορθόδοξον Διάσκεψιν, ὁ Ὁσιολ. Πατὴρ Χριστοφόρος Ντυμόν, Δομινικανός, Διευθυντὴς τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Κέντρου Σπουδῶν ἐν Παρισίοις «Ἴστινά», ἀφίκετο πρό τινος εἰς τὴν Πόλιν ἡμῶν, τὴν δὲ Τρίτην, 10ην Ὀκτωβρίου, προσελθὼν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, ἐπεσκέφθη τὴν Α. Θ. Παναγιότητα, γενόμενος δεκτὸς μετὰ πολλῆς χαρᾶς καὶ ἐγκαρδιότητος.

Μεθ' ὑποβολὴν τῇ Α. Θ. Παναγιότητι τῶν σεβασμάτων αὐτοῦ, ὁ διαληφθεὶς Κληρικὸς ἐξέθηκε τὰς ἐκ τῆς Πανορθοδόξου Διασκέψεως ἐντυπώσεις αὐτοῦ καὶ ὑπετύπωσε σκέψεις τινὰς ἀναγομένας εἰς τὸν τομέα τοῦ ἔργου αὐτοῦ, ἀποσκοποῦντος, σὺν τοῖς ἄλλοις, καὶ εἰς τὴν προώθησιν τῶν σχέσεων Ὀρθοδόξου καὶ Καθολικοῦ κόσμου, σεπτῇ δὲ Πατριαρχικῇ προσκλήσει, παρεκάθησε τὴν μεσημβρίαν τῆς Πέμπτης, 12ης ἰδίου, εἰς τὴν Πατριαρχικὴν τράπεζαν.

Ἐκ προσώπου τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, ὁ Πανοσ. Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου Ἀρχιμ. κ. Συμεὼν ἀντεπεσκέφθη αὐτὸν ἐν τῷ ἐν Γαλατᾷ Μοναστηρίῳ τῶν Δομινικανῶν «Ἅγιος Πέτρος» καὶ ἐχαιρέτισεν αὐτὸν ἐπὶ τῇ ἀναχωρήσει αὐτοῦ.

ΑΓΓΛΙΚΑΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ὁ Αἰδ. κ. Τζὼν Σάττερθγουέϊτ, εἰς τὰ Πατριαρχεῖα.

Μεταβαίνων εἰς Ν. Δελχὴ ὁ Αἰδεσιμ. κ. Τζὼν Σάτερθγουέϊτ, Γραμματεὺς τοῦ ἐπὶ τῶν Διεκκλησιαστικῶν Σχέσεων Συμβουλίου τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας, πρὸς συμμετοχὴν εἰς τὰς ἐργασίας τῆς Γ΄ Γεν. Συνελεύσεως τοῦ Π. Σ., διῆλθε διὰ τῆς Πόλεως ἡμῶν, ἵνα ἐπὶ τούτῳ ἐπικοινωνήσῃ μετὰ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, καὶ τῇ 15ῃ Νοεμβ. προσελθὼν ἐν συνοδείᾳ τοῦ Αἰδεσ. κ. Τσάρλς Πάϊπερ εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, ὑπέβαλε τῷ Πατριάρχῃ τὰ ἑαυτοῦ σέβη, γενόμενος δεκτὸς μετὰ πολλῆς ἀγάπης καὶ τιμῆς. Τὴν μεσημβρίαν, οἱ ὡς ἄνω Κληρικοὶ παρεκάθησαν εἰς τὴν Πατριαρχικὴν τράπεζαν καὶ εἶτα ἔσχον μετὰ

τοῦ Πατριάρχου μακρὰν συνομιλίαν καί, κατ' ἐντολήν, ἰδιαιτέραν μετὰ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Σάρδεων κ. Μαξίμου, Προέδρου τῆς ἐπὶ τῶν Παγχριστιανικῶν Συνεδρίων καὶ Θεμάτων Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς.

Τὴν Α. Αἰδεσιμότητα, κατὰ τὴν ἀναχώρησιν διὰ τὰς Ἰνδίας προέπεμψεν ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἐν τῷ ἀεροδρομίῳ, ὁ Πανοσ. Ὑπογραμματεὺς κ. Γαβριήλ.

***

Τὸ ἀπό τινων ἐτῶν ἀνακῦψαν ζήτημα ἀλλαγῆς τοῦ παραδεδεγμένου τρόπου διορισμοῦ τῶν Ἐπισκόπων παρὰ τῇ Ἀγγλικανικῇ Ἐκκλησίᾳ, ὅπερ ἀνεκινήθη ὑπὸ τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας κ. Ἄρθουρ Μιχαὴλ Ράμσεϋ κατὰ τὴν ἐνθρόνισιν αὐτοῦ, ἤρχισε συζητούμενον ἐσχάτως ὑπὸ εἰδικῆς ἐπὶ τούτῳ Ἐπιτροπῆς.

Κατὰ τὰ ἄχρι τοῦ νῦν κρατοῦντα, ὁ διορισμὸς τῶν Ἐπισκόπων ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ταύτῃ γίγνεται ὑπὸ τοῦ Στέμματος, εἰσηγήσει τοῦ Πρωθυπουργοῦ.

Ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίας, κατὰ τὸ πρῶτον Ἐκκλησιαστικὸν Συνέδριον, τὸ συνελθὸν μικρὸν μετὰ τὴν ἐνθρόνισιν αὐτοῦ, τὸν παρελθόντα Ἰούλιον, ἐδήλωσεν, ὅτι θὰ προέβαινεν εἰς τὸν καταρτισμὸν Εἰδικῆς Εἰσηγητικῆς Ἐπιτροπῆς, ἀντικαθιστώσης ἐπὶ τοῦ θέματος τὸν Πρωθυπουργόν. Κατόπιν τούτου ὁ Πρωθυπουργὸς τῆς Ἀγγλίας κ. Μὰκ Μίλλαν, τρίωρον μόλις μετὰ τὴν λῆψιν τῆς ἀποφάσεως ταύτης, ὁμιλῶν ἐνώπιον τῆς Βουλῆς τῶν Κοινοτήτων ἐδήλωσεν, ὅτι οἱαδήτις μεταβολὴ εἰς τὰ ἄχρι τοῦδε ἰσχύοντα, θὰ ἐξαρτηθῇ ἀπὸ τὰ πορίσματα τῆς Ἐπιτροπῆς. Εἰς πρότασιν δὲ τοῦ κ. Τζέρεμϋ Θόρπ, Φιλελευθέρου Ἀντιπροσώπου τῆς περιοχῆς Νὸρθ Ντέβον, ὅπως γένηται εἰδικὴ νομοθεσία εἰς ἀντικατάστασιν τῆς ἀκολουθουμένης νῦν διαδικασίας, ἀνταπήντησεν ἀρνητικῶς, τονίσας τὴν ἀνάγκην τῆς ἀναμονῆς τῆς ἐτυμηγορίας τῆς Ἐκκλησίας.

Περαίνων ὁ κ. Πρωθυπουργὸς ἐδήλωσεν ὅτι τὸ θέμα τοῦτο ἐξετάζεται ὑφ' ὅλας αὐτοῦ τὰς πλευρὰς καὶ ἤδη ἐπεκοινώνησε σχετικῶς μετὰ τῆς Α. Χάριτος, τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας, εἰς τὴν σύνεσιν καὶ μόρφωσιν τοῦ ὁποίου τρέφει βαθεῖαν ἐκτίμησιν.

ΕΠΙΣΚΟΠΕΛΙΑΝΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Κατὰ τὰς παραμονὰς τῆς Γ' Γεν. Συνελεύσεως τοῦ Π. Σ. Ἐκκλησιῶν ἐν Ν. Δελχί, ἓν μεγάλης σημασίας Ἐκκλησιαστικὸν γεγονὸς ἐσημειώθη, ἡ ἐπίσκεψις τοῦ Σεβ. Ἀρθούρου Λίχτενμπεργκερ, Προεδρεύοντος Ἐπισκόπου τῆς Ἐπισκοπελιανῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀμερικῆς, πρὸς τὴν Α. Α., τὸν Πάπαν Ἰ-

ωάννην τὸν 23ον ἐν Ρώμῃ, τῇ 15ῃ Νοεμβρίου.

Καὶ οὕτως ἐχαρακτηρίσθη γενικῶς, διότι τὸ πρῶτον πραγματοποιεῖται τοιαύτη ἀπὸ μέρους Ἀρχηγοῦ τῆς Ἐπισκοπελιανῆς ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις Ἐκκλησίας ἐπίσκεψις εἰς τὸ Βατικανόν, καὶ μάλιστα πρὸ τῆς παρελεύσεως ἔτους ἀπὸ τῆς χαρακτηρισθείσης ὡς ἱστορικῆς ἐπισκέψεως τοῦ Σεβ. τ. Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας Δρος Τζώφφρεϋ Φίσερ.

Ἡ διεξαχθεῖσα μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιαστικῶν Ἀρχηγῶν ἰδιαιτέρα ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Πάπα συνομιλία, ὑπῆρξεν ἐγκαρδιωτάτη. Ἐθίγησαν τὰ θέματα τῆς ἑνότητος καὶ τῆς συμμετοχῆς τῶν Προτεσταντικῶν Ἐκκλησιῶν, δι' ἀποστολῆς παρατηρητῶν, εἰς τὴν μέλλουσαν ἵνα συνέλθῃ Β΄ Σύνοδον τοῦ Βατικανοῦ. Ὅλως δὲ ἰδιαιτέρως ἐξεδηλώθη τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ Ἁγίου Πατρὸς διὰ τὴν Γ΄. Γ. Συνέλευσιν τοῦ Π. Σ. Ἐ. ἐν Ν. Δελχί.

Ὁμιλῶν πρὸς τὸν Τύπον ὁ Σεβ. Λίχτενμπεργκερ ἐτόνισε τὴν ἀτμόσφαιραν ἐγκαρδιότητος ἐντὸς τῆς ὁποίας διεξήχθησαν αἱ συνομιλίαι, καθ' ἅς, ὡς ἀνέφερεν ἐπὶ λέξει, δὲν συνεζητήθησαν αἱ μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν ὑφιστάμεναι διαφοραί, διότι τοῦτο θὰ ἦτο ξένον πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῶν καιρῶν, καὶ ἐξῆρε τὴν προσωπικότητα τοῦ Πάπα, τὸν ὁποῖον ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς τῆς συναντήσεως αὐτῶν «εὗρε πλήρη ἐγκαρδιότητος».

Σχετικῶς μὲ τὴν πρόσκλησιν τῶν Προτεσταντικῶν Ἐκκλησιῶν εἰς τὴν Σύνοδον τοῦ Βατικανοῦ, ὁ Προεδρεύων Ἐπίσκοπος ἐδήλωσεν, ὅτι «ἡ παρουσία μας θὰ ἐξαρτηθῇ ἀπὸ τὰς προσκλήσεις, αἱ ὁποῖαι θ' ἀπευθυνθοῦν πρὸς τὰς ἄλλας Προτεσταντικὰς Ἐκκλησίας ἀφ' ἑνός, καὶ ἀφ' ἑτέρου ἐκ τῆς φύσεως τῶν προσκλήσεων καὶ τῶν θέσεων αἱ ὁποῖαι θὰ διατεθοῦν δι' αὐτούς».

Ἀπαντῶν καὶ εἰς τὸ ἐρώτημα περὶ τῶν ὑφισταμένων πιθανοτήτων διὰ τὴν ἕνωσιν τῆς Ἐπισκοπελιανῆς μετὰ τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας, εἶπεν, ὅτι ἡ ὑπόθεσις αὕτη θὰ ἀπαιτήσῃ μακρὸν χρόνον πρὶν ἢ καταστῇ πραγματικότης, οὐχ ἧττον ὅμως ἐπαφαὶ ὡς ἡ πραγματοποιηθεῖσα εἶναι λίαν ἐξυπηρετικαὶ καὶ διατηροῦσι τὴν θύραν ἀνοικτήν, προσθέσας, ἐν κατακλεῖδι, ὅτι τοιούτου εἴδους ἐπισκέψεις θὰ ἦτο ἀδύνατον νὰ πραγματοποιηθοῦν πρὸ πενταετίας».

Τὴν Α. Σεβασμ. εἰς Ν. Δελχὶ συνώδευσαν ὁ Σεβ. Ἐπίσκ. Δυτικῆς Πολιτείας Ν. Ὑόρκης κ. Λώριστον Σκέϊφ, Πρόεδρος τῆς Ὑποεπιτροπῆς Συνεργασίας τῆς Ἐπισκοπελιανῆς Ἐκκλησίας μετὰ τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ ὁ κ. Κλίφφορντ Μούρχαους, ἐκ τῶν ἀνωτέρων Λαϊκῶν Ἀξιωματούχων τῆς Ἐκκλησίας ταύτης.

***

Πρερχόμενος ἐκ Ν. Δελχί, ἔνθα μετέσχε τῆς Γ΄ Γενικῆς Συνελεύσεως τοῦ Π. Σ. τῶν Ἐκκλησιῶν, ἀφίκετο ἐνταῦθα, τῇ Τετάρτῃ, 6ῃ Δεκ., ὁ Σεβ. Στέ-

φανος Μπαΐϊν, 'Επίσκοπος τῆς ἐν 'Αμερικῇ 'Επισκοπελιανῆς 'Εκκλησίας, σύνδεσμος αὐτῆς παρὰ τῇ 'Αγγλικανικῇ 'Εκκλησίᾳ ἐν Λονδίνῳ καὶ ἔχων τὴν πνευματικὴν ἐπιστασίαν τῶν ἐν Εὐρώπῃ 'Αμερικανικῶν Παροικιῶν, προϋπανητηθεὶς ἐν τῷ ἀεροδρομίῳ ὑπὸ τοῦ Πανοσιολ. 'Υπογραμματέως τῆς 'Αγίας καὶ 'Ιερᾶς Συνόδου.

Προσελθὼν αὐθημερὸν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, ὑπέβαλε τῇ Α. Θ Παναγιότητι τὰ ἑαυτοῦ σέβη, γενόμενος δεκτὸς μετὰ πολλῆς ἐγκαρδιότητος.

Τὴν μεσημβρίαν παρετέθη γεῦμα πρὸς τιμὴν τῆς Α. Σεβασμιότητος, εἰς ὃ κληθεὶς παρεκαθησε καὶ ὁ Αἰδεσ. κ. Τσὰρλς Πάϊπερ, Πρωθιερεὺς τῆς ἐνταῦθα 'Αγγλικανικῆς Παροικίας.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς αὐτῆς ἡμέρας ὁ Σεβ. 'Επίσκοπος Μπαΐϊν, προσελθὼν καὶ αὖθις εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, ἐν συνοδείᾳ τῆς Εὐγενεστάτης συζύγου αὐτοῦ Λουκίας, ἀπεχαιρέτησε τὸν Πατριάρχην, ἀπὸ μέρους τοῦ 'Οποίου προέπεμψεν αὐτοὺς ἐν τῷ ἀεροδρομίῳ ὁ Πανοσ. 'Υπογραμματεὺς κ. Γαβριήλ.

ΛΟΥΘΗΡΑΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

'Ο Σεβ. δρ. 'Ιωάννης Λίλγε, 'Επίσκ. τῆς Λουθηρανικῆς 'Εκκλησίας εἰς τὰ Πατριαρχεῖα.

Προερχόμενος ἐκ Γερμανίας, ἀφίκετο εἰς τὴν Πόλιν ἡμῶν, τῇ Δευτέρᾳ, 6ῃ Νοεμβρ. ὁ Σεβ. Δρ 'Ιωάννης Λίλγε, 'Επίσκοπος τῆς Λουθηρανικῆς 'Εκκλησίας ἐν τῇ πόλει τοῦ 'Αννοβέρου, συνοδευόμενος ὑπὸ τῆς συζύγου αὐτοῦ Εὐγεν. κ. "Ερνας.

'Απὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, τοῦ Πατριάρχου, τὴν Α. Σεβασμιότητα ὑπεδέχθη ἐν τῷ ἀεροδρομίῳ ὁ Πανοσ. Δευτερεύων κ. Εὐάγγελος, ὡς καὶ οἱ 'Εντιμ. κ. Παῦλος "Εντερς, Πρόξενος τῆς Γερμανίας ἐνταῦθα καὶ Αἰδ. Φρ. Τσίγκελ, Πάστωρ τῆς Εὐαγγελικῆς 'Εκκλησίας μετὰ τῶν συζύγων αὐτῶν καὶ ὡδήγησεν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον Χίλτον, ὡς φιλοξενούμενον τοῦ Πατριαρχείου.

Τὴν ἑπομένην, Τρίτην, 7ην ἰδίου, ὁ Σεβ. 'Επίσκοπος 'Αννοβέρου, μετὰ τῆς ἑαυτοῦ συζύγου καὶ τῶν ὡς ἄνω Γερμανῶν, ἐπεσκέφθη τὴν Α. Θ. Παναγιότητα, γενόμενος δεκτὸς μετὰ πολλῆς ἐγκαρδιότητος καὶ ἀγάπης καὶ ἔσχε μακρὰν συνομιλίαν ἐπὶ τῶν θεμάτων τῆς Γ'. Γεν. Συνελεύσεως τοῦ Π. Σ. 'Ε. καὶ τῶν 'Εκκλησιῶν τοῦ Χριστοῦ ἐν γένει.

Τὴν μεσημβρίαν ὁ Πατριάρχης παρέθεσε γεῦμα πρὸς τιμὴν τοῦ Δρος Λίλγε, εἰς ὃ παρεκάθησαν οἱ Σεβ. Μητροπολῖται Χαλκηδόνος κ. Θωμᾶς, Δέρκων κ. 'Ιάκωβος, Πριγκηποννήσων κ. Δωρόθεος, 'Ικονίου κ. 'Ιάκωβος, "Ιμβρου καὶ Τενέδων κ. Μελί-

των, Ροδοπόλεως κ. Ἱερώνυμος, Φιλαδελφείας κ. Ἰάκωβος, Πανοσ. Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου κ. Συμεών, ὁ Αἰδεσ. κ. Πάϊπερ, τῆς ἐνταῦθα Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας, οἱ τρεῖς Γερμανοὶ ἀκόλουθοι τοῦ Ἐπισκόπου, ὁ Ἐντιμ. Δρ. Γκέρχαρδ Χάννιγκ, Ἀκόλουθος τοῦ Τύπου παρὰ τῇ ἐν Ἀγκύρᾳ Γερμανικῇ Πρεσβείᾳ καὶ ὁ Ἐντιμολ. Ἄρχων Μ. Ρεφερενδάριος κ. Γ. Χόλλεμπαχ.

Ὁ Σεβασμ. Ἐπίσκοπος τοῦ Ἀννοβέρου Δρ. Ἰωάννης Λίλγε ὡμίλησε τὴν ἑσπέραν τῆς Τρίτης, 7ης Νοεμβρίου, εἰς τὸν ἐνταῦθα Εὐαγγελικὸν Ἱ. Ναὸν μὲ θέμα : «ἡ Οἰκουμενικὴ Κίνησις ἐν ὄψει τῆς Γ´ Γενικῆς Συνελεύσεως τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν», μεθ᾽ ὃ διωργανώθη παρὰ τοῦ Αἰδεσ. Πάστορος κ. Φρ. Τσίγκελ δεξίωσις ἐν ταῖς αἰθούσαις τοῦ Ἱ. Ναοῦ.

Ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, ἔν τε τῇ διαλέξει καὶ τῇ δεξιώσει παρέστη ὁ Πανοσιολ. Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου Ἀρχιμ. κ. Συμεών. Ὡσαύτως παρέστησαν οἱ Πανοσιολ. Ὑπογραμματεὺς τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου Διάκονος κ. Γαβριὴλ καὶ Δευτερεύων κ. Εὐάγγελος, ὁ Ἐντιμ. Πρόξενος τῆς Γερμανίας κ. Ἔρντενς μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ, ὁ κ. Κ. Καλλίνικος, Καθηγητὴς τῆς Ἱ. Θεολογικῆς Σχολῆς, μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ κ. ἄ.

Τὴν ἐπομένην, Τετάρτην, 8ην ἰδίου, ὁ εἰρημένος Πρόξενος τῆς Γερμανίας, παρέθεσε πρὸς τιμὴν τοῦ Σεβ. Δρος Λίλγε γεῦμα ἐν τῷ Γερμανικῷ Προξενείῳ, ἐν ᾧ παρεκάθησαν ὁ Πανοσ. Ἀρχιγραμματεὺς κ. Συμεών, ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, ὡς καὶ οἱ πρὸς τοῦτο μεταξὺ ἄλλων προσκληθέντες Σεβ. Μητροπολίτης Πριγκηποννήσων κ. Δωρόθεος, Ὑπογραμματεὺς καὶ Δευτερεύων, ὁ Γερμανὸς Πάστωρ Αἰδ. Δρ. Τσίγκελ, μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ, ὁ Ἐντιμολ. Ἄρχων Μ. Ρεφερενδάριος κ. Γ. Χόλλεμπαχ μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ καὶ ἄλλοι κεκλημένοι.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς αὐτῆς ἡμέρας ὁ διαληφθεὶς Ἐπίσκοπος ἀνεχώρησεν ἀεροπορικῶς, μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ, κατευθυνόμενος εἰς Νέον Δελχί, ἔνθα μετέσχε τῶν ἐργασιῶν τῆς Γ´ Γενικῆς Συνελεύσεως τοῦ Π. Σ. τῶν Ἐκκλησιῶν.

Ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, τὴν Α. Σεβασμιότητα προέπεμψεν ἐν τῷ ἀεροδρομίῳ ὁ Πανοσιολ. Δευτερεύων.

(†) ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΑΒΥΔΟΥ ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ

Ἐν ἡλικίᾳ 69 ἐτῶν, ἐξεδήμησε πρὸς Κύριον τῇ 1ῃ Ὀκτωβρίου, ἐ. ἔ., ἐν Χαλανδρίῳ Ἀθηνῶν, ὅπου διέμενε παρὰ τῇ ἀδελφῇ αὐτοῦ κ. Ἄννῃ Μιχαλιτσιάνου ὁ ἀείμνηστος Ἐπίσκοπος Ἀβύδου κυρὸς Εἰρηναῖος, διατελέσας Β. Ἐπίσκοπος τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς ἐν Νοτίῳ Ἀμερικῇ.

Ὁ ἀείμνηστος Εἰρηναῖος, κατὰ κόσμον Ἕκτωρ Κασσιμάτης, ἐγεννήθη τῷ 1892 ἐν Ἀργοστολίῳ τῆς Κεφαλληνίας. Διδαχθεὶς τὰ πρῶτα γράμματα ἐν τῇ γενετείρᾳ αὐτοῦ, εἰσήχθη τῷ 1909 εἰς τὴν Ἱ. Θεολογικὴν Σχολὴν Χάλκης, ἐξ ἧς ἀποφοιτήσας τῷ 1916 ἐχειροτονήθη εἰς Διάκονον καὶ τῷ 1920 εἰς Πρεσβύτερον ἐν Ζακύνθῳ. Τῷ 1921, μεταβὰς εἰς Αὐστραλίαν, διετέλεσεν Ἱερατικῶς Προϊστάμενος τῆς ἐν Μελβούρνῃ Ὀρθοδόξου Ἑλλην. Κοινότητος μέχρι τοῦ 1926. Ἐλθὼν εἰς Ἀμερικήν, διετέλεσεν Ἱερατικῶς Προϊστάμενος τῆς Κοινότητος Ἁγίας Τριάδος, ἐν Ἁγίῳ Φραγκίσκῳ Καλ., καὶ ἀπὸ τοῦ 1932 τῆς ἐν Γκαίρυ Ἰνδ. Κοινότητος τῶν Ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης, ἔνθα παρέμεινεν ἐπὶ 20 περίπου ἔτη, μέχρι τῆς εἰς Ἐπίσκοπον Ἀβύδου χειροτονίας αὐτοῦ, τῇ 8ῃ Νοεμβρίου 1951. Μεταβὰς ὡς Βοηθὸς τοῦ Ἀρχιεπισκόπου τῆς Ζ΄ Ἀρχιεπισκοπικῆς Περιφερείας εἰς Νότιον Ἀμερικήν, μὲ ἕδραν τὸ Μπουένος Ἄϋρες, εἰργάσθη ὅσον ἠδύνατο διὰ τὴν ὀργάνωσιν τῶν ἐν Ν. Ἀμερικῇ Κοινοτήτων μας καὶ τὴν διαποίμανσιν τῶν ἐκεῖ ἀδελφῶν ἡμῶν. Μετὰ ἑξαετῆ εὐδόκιμον Ἀρχιερατείαν, ὑπέβαλε, λόγῳ κλονισμοῦ τῆς ὑγείας αὐτοῦ, ἐπανειλημμένως τὴν παραίτησιν αὐτοῦ, ἧς ἐν τέλει γενομένης δεκτῆς ὁ Ἐπίσκοπος Εἰρηναῖος μετέβη τῷ 1958 εἰς Ἑλλάδα.

Ἡ Ἐκκλησία Ἀμερικῆς, ἡ ὁποία ἐμερίμνησε περὶ τῆς ἀξιοπρεποῦς διαβιώσεως τοῦ ἀειμνήστου μέχρι τῆς εἰς Κύριον ἐκδημίας αὐτοῦ, ἀπώλεσεν ἕνα ἐκλεκτὸν Ἱεράρχην, καλῶς ἀγωνισάμενον, ὅσῃ αὐτῷ δύναμις, ἐν τῷ ἀμπελῶνι τοῦ Κυρίου. Δι' ὃ εὔχεται τὴν μνήμην αὐτοῦ αἰωνίαν καὶ ἄληστον.

Ὁ Πατριάρχης πληροφορηθεὶς τὸν θάνατον, ἀνήγγειλε τοῦτον τῇ Ἁγίᾳ καὶ Ἱερᾷ Συνόδῳ καὶ ἐξῆρε τὴν προσωπικότητα καὶ τὸ ἔργον τοῦ ἀποιχομένου Ἱεράρχου, διὰ σεπτῶν δὲ Πατριαρχικῶν Γραμμάτων ἐξέφρασε τῇ ἀδελφῇ κ. Ἄννῃ καὶ τοῖς λοιποῖς οἰκείοις αὐτοῦ τὴν βαθυτάτην συμπάθειαν Αὐτοῦ, εὐχηθεὶς τὴν ἐξ ὕψους παραμυθίαν.

ΒΙΒΛΙΟΛΟΓΙΑΙ

Edmund Schlink, Der Kommende Christus und die Kirlichen Traditionen (Ὁ ἐρχόμενος Χριστὸς καὶ αἱ ἐκκλησιαστικαὶ παραδόσεις), **Göttingen 1961**, σχῆμα 8ον, σσ. 276, ἐκδοτ. οἶκος **Vanderhoeck und Ruprecht.** Χαρτόδετον 14,80, παν. 16,50 **D. M.**

Ὁ διάσημος οἰκουμενιστὴς καὶ γνωστὸς εἰς τοὺς Ὀρθοδόξους θεολογικοὺς κύκλους διαπρεπὴς Καθηγητὴς εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Χαϊδελβέργης καὶ διευθυντὴς τοῦ Οἰκουμενικοῦ ἐν αὐτῇ Ἰνστιτούτου κ. Edmund Schlink μόλις ἐξέδωκεν εἰς ἕνα τόμον ὑπὸ τὸν τίτλον : «Ὁ ἐρχόμενος Χριστὸς καὶ αἱ ἐκκλησιαστικαὶ παραδόσεις» διαφόρους διαλέξεις καὶ πραγματείας αὐτοῦ.

Τὰ κυρίως θέματα τοῦ οἰκουμενικὸν χαρακτῆρα φέροντος τούτου ἔργου εἶναι Χριστολογία, Καθολικότης τῆς Ἐκκλησίας, Νόμος καὶ Εὐαγγέλιον, Ἀποστολικὴ Διαδοχή, Παράδοσις, Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία, Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι. Θέματα, ἅτινα ὁ συγγραφεὺς διεπραγματεύθη κατὰ διαφόρους καιροὺς ὑπὸ τύπον διαλέξεων εἰς οἰκουμενικοὺς κύκλους καὶ ἐξέδωκεν εἰς διάφορα περιοδικὰ καὶ τιμητικοὺς τόμους.

Τὸ ἔργον, ἐκτὸς τῆς εἰσαγωγῆς μὲ τίτλον : «τὸ θέμα», εἰς ἣν ἐκτίθεται ὁ σκοπός, διαιρεῖται εἰς τρία μέρη : 1) Μεθοδικὴ περίσκεψις μὲ τὰ θέματα : 1) Ἔργον καὶ κίνδυνος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν σσ. 13—23. Διάλεξις γενομένη τὴν 13ην Ὀκτωβρίου 1951 εἰς οἰκουμενικὸν συνέδριον ἐν Spandau τοῦ Βερολίνου. Ἐδημοσιεύθη ἐν Oekumenische Rundschau ἔτος 1ον, 1952 σ. 1 ἑξ. 2) Ἡ ὑφὴ τῆς δογματικῆς ρήτρας ὡς οἰκουμενικὸν πρόβλημα σσ. 24—79. Ἐδημοσιεύθη ἐν Kerygma und Dogma ἔτος 3ον, 1957, σ. 251 ἑξ.

ΙΙ. Δογματικὴ θεμελίωσις μὲ τὰ θέματα : 1) Ἡ Χριστολογία τῆς Χαλκηδόνος εἰς οἰκουμενικὸν διάλογον σσ. 80—87. Πραγματεία γραφεῖσα διὰ τὴν Ἐπιτροπὴν «ὁ Χριστὸς καὶ ἡ Ἐκκλησία» εἰς τὰ πλαίσια τοῦ τμήματος «Πίστις καὶ Ἐκκλ. Διοίκησις» τοῦ ΟΣΕ (Ὀξφόρ. 1956). Ἐδημοσιεύθη τὸ πρῶτον ὑπὸ τὸν τίτλον: «La Christologie de Chalcedoine dans le Dialogue Oecumeniqnue» ἐν Verbum Caro τόμ. 12ος, ἀρ. 45, 1958, σ. 23 ἑξ., καὶ ὑπὸ τὸν τίτλον Ὁμολογία πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν εἰς τὸν τιμητικὸν τόμον διὰ τὴν 70ετη-

ρίδα τοῦ **E. Sommerlath** 1959 σ. 213 ἑξ. 2) Ὁ Χριστὸς καὶ ἡ Ἐκκλησία σσ. 88—105. Αἱ θέσεις διετυπώθησαν ὑπὸ τύπον διαλέξεως καὶ ἀνεπτύχθησαν εἰς κοινὴν συνέλευσιν οἰκουμενικοῦ κύκλου ἐργασιῶν μεταξὺ Διαμαρτυρομένων καὶ Καθολικῶν εἰς τὰς 25 Μαρτίου 1953 εἰς τὴν Εὐαγγελικὴν Ἀκαδημίαν ἐν **Tutzing.** Ἐδημοσιεύθη ἐν Kerygma und Dogma ἔτος 1ον 1955, σ. 208 ἑξ. καὶ ἐν Scottish Journal of Theology τόμ. 10, 1957, σ. 1 ἑξ. 3) Τὸ πλάτος τῆς Ἐκκλησίας συμφώνως πρὸς τὴν λουθηρικὴν Ὁμολογίαν, σσ. 106—115. Πραγματεία συνταχθεῖσα εἰς τὰ πλαίσια τῶν προπαρασκευαστικῶν ἐργασιῶν διὰ τὴν τρίτην συνέλευσιν τοῦ ΟΣΕ, τοῦ τμήματος «Πίστις καὶ Ἐκκλησ. Διοίκησις». Εἰς τὴν πραγματείαν ταύτην ἐξήχθησαν τὰ συμπεράσματα διὰ τὸ οἰκουμενικὸν ἔργον ἐκ τῆς συγγραφῆς αὐτοῦ «Θεολογία τῶν λουθηρικῶν ὁμολογιακῶν βιβλίων» (Μόναχον 1948). Ἐδημοσιεύθη ἐν Lutherische Weltrundschau ἔτος 1ον, 1949, τεῦχος 3, σ. 1 ἑξ. καὶ ὑπὸ τὸν τίτλον The Nature of the Church, ἐκδ. R. Newton Flew ἐν Papers Presented to the Theol. Comm. appointed by Continuation Commitee of the World Conference on Faith ad Order, Λονδῖνον 1952 σ. 54 ἑξ.

4) Ἡ λατρεία ὡς ἐμφανίζεται ἐν τῇ εὐαγγελικῇ Θεολογίᾳ σσ. 116—125. Διάλεξις γενομένη τὴν 1ην Αὐγούστου 1960 εἰς τὸ Ρωμαιοκαθολικὸν διεθνὲς συνέδριον, τὸ ὁποῖον συνεκλήθη μὲ θέμα : «ἡ λατρεία καὶ ὁ σημερινὸς ἄνθρωπος» ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοῦ Εὐχαριστιακοῦ παγκοσμίου συνεδρίου ἐν Μονάχῳ. Ἡ διατύπωσις τοῦ θέματος προδιεγράφη ὑπὸ τοῦ συνεδρίου. Ἐξεδόθη ταυτοχρόνως μὲ τὸ παρὸν ἔργον ἐν τῷ τόμῳ τῶν διαλέξεων τοῦ συνεδρίου ἐν Μονάχῳ 1962, ἔκδοτ. οἶκος **Hueber.** 5) Νόμος καὶ Εὐαγγέλιον ὡς πρόβλημα κατὰ τὰς θεολογικὰς τῶν Ὁμολογιῶν συζητήσεις σσ. 126—159. Αἱ βασικαὶ ἰδέαι τῆς πραγματείας ταύτης διετυπώθησαν εἰς μίαν συνεδρίασιν ἑνὸς εὐαγγελικοῦ καὶ ρωμαιοκαθολικοῦ οἰκουμενικοῦ κύκλου ἐργασίας κατὰ τὴν 6ην Ἀπριλίου 1960 ἐν Χαϊδελβέργῃ. Πρβλ. ὡσαύτως τὴν εἰσήγησιν τὴν γενομένην κατὰ τὴν αὐτὴν συνεδρίαν ὑπὸ τοῦ G. Söhngen ὑπὸ τὸν τίτλον «Νόμος καὶ Εὐαγγέλιον» καὶ δημοσιευθεῖσαν εἰς τὸ περιοδικὸν Catholica, τὸ φέρον χαρακτῆρα θεολογικοδιαλογικὸν μεταξὺ τῶν Ὁμολογιῶν, ἔτος 14ον, 1960 σσ. 81—105. Ἐδημοσιεύθη ἐν Kerygma und Dogma ἔτος 7ον, 1961 σ. 1 ἑξ. 6) Ἡ ἀποστολικὴ διαδοχὴ σσ. 160—195. Εἰσήγησις γενομένη κατὰ τὴν ἐαρινὴν συνέλευσιν τοῦ 1957 τῆς οἰκουμενικῆς ἐπιτροπῆς τῆς ἡνωμένης Εὐαγγελικῆς — Λουθηρικῆς Ἐκκλησίας ἐν Γερμανίᾳ. (Αἱ ὑποσημειώσεις προσετέθησαν μετὰ ταῦτα). Ἐδημοσιεύθη ἐν Kerygma und Dogma ἔτος 7ον σ. 79 ἑξ. 7) Εἰς τὸ τῆς παραδόσεως πρόβλημα σσ. 196—201. Θέσεις πρὸς οἰκουμενικὸν διάλογον μεταξὺ Θεολόγων τῆς Εὐαγγελικῆς καὶ Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἐλέχθη καὶ ἀνεπτύχθη κατὰ τὴν 27ην Ὀκτωβρίου 1957 εἰς τὴν Εὐαγγελικὴν Ἀκαδημίαν Ἄρνολντ Χάϊν εἰς συνέλευσιν ἐκπρο-

σώπων τῆς Ρωσσικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας (Πατριαρχείου Μόσχας) καὶ τῆς Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας ἐν Γερμανίᾳ. Περὶ τοῦ ὅρου παράδοσις πρβλ. τὴν γενικὴν ἔκθεσιν ἐπὶ τῆς οἰκουμενικῆς συνελεύσεως ἐκπροσώπων τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐν Ρωσσίᾳ καὶ τῆς Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας ἐν Γερμανίᾳ ἐν Arnoldshain (1959 ἐν τῷ ὑπὸ τοῦ Aussenamt der Evangelischen Kirche in Deutschland ἐκδιδομένῳ Studienheft III «παράδοσις καὶ ἐκ πίστεως δικαίωσις» ἐκδ. οἶκος Luther, Witten 1961.

III. Συνοδικὴ συνάντησις μὲ τὰ θέματα : 1) Ὁ πορευόμενος λαὸς τοῦ Θεοῦ σσ. 202—210. Διάλεξις γενομένη κατὰ τὴν 17ην Αὐγούστου 1952 ἐν Λούντ εἰς τὴν τρίτην παγκόσμιον συνέλευσιν τοῦ τμήματος «Πίστις καὶ Ἐκκλησ. Διοίκησις». Ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ ἔργῳ «Ἐκκλησία, λατρεία, κοινωνία ἐν τῷ μυστηρίῳ τῆς Θ. Εὐχαριστίας», ἔκθεσις μιᾶς παγκοσμίου τῶν Ἐκκλησιῶν συνελεύσεως (Lund, Weltkonferenz für Glauben und Kirchenverfassung ἐκδ. W. Ståhling 1954, σ. 102 ἑξ. 2) Ὁ Χριστὸς — ἡ ἐλπὶς τοῦ κόσμου σσ. 211—220. Διάλεξις γενομένη εἰς τὰς 15 Αὐγούστου 1954 κατὰ τὴν ἐναρκτήριον συνεδρίασιν τῆς δευτέρας γενικῆς συνελεύσεως τοῦ ΟΣΕ ἐν Evanston. Ἐδημοσιεύθη ἐν Evanston—Documente, Ἐκθέσεις καὶ λόγοι εἰς τὴν παγκόσμιον τῶν Ἐκκλησιῶν συνέλευσιν ἐν Evanston ἐκδ. ὑπὸ F. Lüpsen, 1954 σ. 135 ἑξ., ὡσαύτως εἰς τὸ Ecumenical Review τόμ. 7ος, 1955 σ. 127 ἑξ. 3) Μεταλλαγαὶ εἰς τὴν προτεσταντικὴν κατανόησιν τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας σσ. 221—231. Αἱ βασικαὶ ἰδέαι τῆς πραγματείας ταύτης διετυπώθησαν ὑπὸ τύπον μαθήματος ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ εἰς τὴν ἐν Troize—Sergijewo μονὴν εἰς τὸ παρὰ τὴν Μόσχαν Sargorsk, ἔνθα ὁ συγγραφεὺς ἐκλήθη ὡς φιλοξενούμενος Καθηγητὴς κατὰ τὴν 31ην Μαρτίου 1958. Ἐδημοσιεύθη εἰς τὸν εὐχαριστήριον τιμητικὸν τόμον διὰ τὸν Καθηγητὴν κ. Ἁ. Ἀλιβιζᾶτον, Ἀθῆναι 1958 σ. 385 ἑξ. καὶ εἰς τὸ Ecumenical Review τόμος 10ος σ. 386 ἑξ. 4) Ἡ σημασία τῶν ἀνατολικῶν καὶ δυτικῶν παραδόσεων διὰ τὴν Χριστιανωσύνην σσ. 232—240. Διάλεξις γενομένη κατὰ τὴν 20ὴν Αὐγούστου 1959 πρὸ τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ΟΣΕ ἐν Ρόδῳ. Ἐδημοσιεύθη ἐν Oekumenische Rundschau ἔτος 8ον, 1959, σ. 165 ἑξ., ἐν Ecumenical Review τόμ. 12ος 1960 σ. 133 ἑξ., μετεφράσθη γαλλιστὶ Contacts Revue Française de l'Orthodoxie 1960 σ. 10 ἑξ. καὶ ἑλληνιστὶ ὑπ' ἐμοῦ ἐν τῇ Ὀρθοδοξίᾳ ἔτος 35ον, τεῦχος 1ον, 1960 σ. 79 ἑξ. 5) Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι ἄλλοτε καὶ σήμερον σσ. 241—271. Ἡ πραγματεία αὕτη τὸ πρῶτον ἐκδίδεται ἐνταῦθα, ταυτοχρόνως δὲ καὶ εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ H. J. Margull ἐκδιδόμενον ἐρανιστικὸν τόμον ὑπὸ

1) Περὶ τοῦ ὅρου «βιβλιολογία» πρβλ. Ὀρθοδοξία, ἔτος ΛΕ'., τεῦχος Δ'. 1960 σ. 514.

τὸν τίτλον Die Oekumenische Konzile der Christenheit (αἱ Οἰκουμενικαὶ σύνοδοι τῆς Χριστιανωσύνης) ἐκδ. οἶκος Ev. Verlagswerk, Stuttgart 1961. 6) Ἡ Ἀνάστασις τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ σσ. 272—275. Κήρυγμα ἐπὶ τοῦ χωρίου Ἰεζεκ. 37, 1—14 γενόμενον εἰς τὸ Ναΐδριον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Ἰνστιτούτου ἐν Château Bossey τὸν Αὔγουστον τοῦ 1951.

Ὅλαι αἱ συμβολαὶ τοῦ βιβλίου τούτου, μᾶς λέγει ὁ συγγραφεὺς σ. 12, προέρχονται ἀπὸ συνομιλίας μεταξὺ τῶν ἀπεσχισμένων Ἐκκλησιῶν, εἰς τὰς ὁποίας ἔλαβε μέρος κατὰ τὰ παρελθόντα ἔτη τόσον ἐντὸς τοῦ ΟΣΕ ὅσον καὶ εἰς τὴν συνάντησιν μὲ Θεολόγους τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Ρωσσικῆς Ὀρθοδόξου. Πρὸς τὴν δίψαν διὰ τὴν ἑνότητα ἀντιτίθενται αἱ ἀδιάσειστοι παραδόσεις τῶν κεχωρισμένων μελῶν τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου ἤτοι αἱ ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἀναπτυχθεῖσαι μορφαὶ τῆς λατρείας, αἱ διατυπώσεις τῶν δογμάτων καὶ ἡ ἑδραίωσις τῆς ἐκκλησιαστικῆς τάξεως καὶ μάλιστα τῶν βαθμῶν τῆς Ἱερωσύνης. Ἡ διαφορότης αὐτῶν εἰς βασικὰ σημεῖα παρίσταται οὐχὶ μόνον ὡς ποικιλία, ἀλλ' ὡς ἀντίθεσις. Ἐκτὸς τούτου ἡ διαφορότης αὕτη βαρύνεται καὶ ὑπὸ μὴ θεολογικῶν παραγόντων ἀνθρωπολογικῆς, πολιτιστικῆς καὶ πολιτικῆς μορφῆς. Διὰ τοῦτο πολὺ νομίζουσιν, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς καταστάσεως ταύτης, ὅτι μόνον μία προσέγγισις εἶναι δυνατὴ καὶ μία συνεργασία βοηθείας τῶν ἀπεσχισμένων Ἐκκλησιῶν πρὸς ἀλλήλας καὶ πρὸς τὸν κόσμον. Ὁ Χριστὸς ὅμως ζητεῖ τὴν ἑνότητα τῆς Χριστιανωσύνης ἐν τῇ πίστει καὶ τῇ ὁμολογίᾳ, ἐν τῇ λήψει τοῦ Δείπνου Αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ κοινωνίᾳ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑπουργημάτων. Ἡ Ἐκκλησία ὡς ἔργον Αὐτοῦ εἶναι ἡ μία εἰς ὅλους τοὺς τόπους καὶ εἰς ὅλας τὰς περιοχὰς καὶ ἐποχάς. Ἡ ἑνότης αὐτῆς εἶναι δυνατὸν νὰ καταστῇ προβληματικὴ ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων καὶ παραμορφωθῇ, δὲν εἶναι ὅμως δυνατὸν νὰ ἀρθῇ. Διὰ τοῦτο ἔργον τοῦ συγγραφέως δὲν εἶναι νὰ δημιουργήσῃ τὴν ἑνότητα, ἀλλὰ τὴν ἐν Χριστῷ δοθεῖσαν ἑνότητα νὰ παραστήσῃ καὶ νὰ παραμερίσῃ πᾶν ὅ,τι ἀμαυρώνει αὐτήν. Αἱ συμβολαὶ λοιπὸν τοῦ ἔργου τούτου ἀναφέρονται μόνον εἰς τὸ πρῶτον στάδιον τοῦ οἰκουμενικοῦ διαλόγου ἤτοι τὴν μελέτην καὶ κατανόησιν καὶ ἀλληλογνωριμίαν τῶν κεχωρισμένων ἐκκλησιαστικῶν παραδόσεων πέραν τῶν ὁρίων τῆς Ἐκκλησίας ἐκείνης, εἰς ἣν ἕκαστος ἐγεννήθη ἐν τῇ πίστει, ἐβαπτίσθη καὶ ἔλαβε τὸ Σῶμα καὶ Αἷμα τοῦ Χριστοῦ. Ὁ σκοπὸς καὶ ἡ προσπάθεια αὐτοῦ εἶναι ἱερὸς καὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ χαρακτηρίζει ἡ μεθοδικότης, ἀντικειμενικότης, εἰλικρίνεια καὶ ἡ ἀγνότης τῆς διαθέσεως. Τὸ νέον ἔργον τοῦ κ. Schlink θὰ πρέπῃ νὰ ἀναγνωσθῇ ὑφ' ὅλων τῶν Θεολόγων πασῶν τῶν Ὁμολογιῶν καὶ ὑφ' ὅλων τῶν Χριστιανῶν ἀνεξαρτήτως δόγματος καὶ ὁμολογίας.

Χάλκη, 30 Ὀκτωβρίου 1961.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Β. ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ
Καθηγητὴς τῆς ἐν Χάλκῃ Ἱ. Θεολ. Σχολῆς.

Richard Grützmacher — Gerhard Muras : Textbuch zur Deutschen Systematischen Theologie und Ihrer Geschichte vom. 16. Bis 20. Jahrhundert (Ἐγχειρίδιον κειμένων εἰς τὴν γερμανικὴν Συστηματικὴν Θεολογίαν καὶ τὴν ἱστορίαν αὐτῆς ἀπὸ τοῦ 16ου μέχρι τοῦ 20οῦ αἰῶνος). Τόμος 1ος : 1530—1934. Ἔκδοσις 4η, Βέρνη — Τυβίγγη, 1961, σσ. XX σὺν 371, σχ. 8ον, ἐκδ. οἶκος Paul Haupt ἐν Βέρνη καὶ Katzmann ἐν Τυβίγγῃ, πανόδ. 19, 80 D. M. Τόμος 11ος : 1935 — 1960 ὑπὸ Gerhard Muras τῇ συνεργασίᾳ τῶν Albert Brandenburg, Paul Jacobs καὶ Hans — Joachim Schoeps 1η ἔκδ. Βέρνη — Τυβίγγη, 1961, σσ. XXIII σὺν 597, σχ. 8ον, ἐκδ. οἶκος Paul Haupt ἐν Βέρνῃ καὶ Katzmann ἐν Τυβίγγῃ, παν. 42 D.M.

Τὸ παρὸν ἔργον ἐνεφανίσθη τὸ πρῶτον τὸ 1919 πρωτοβουλίᾳ τοῦ τότε Καθηγητοῦ τῆς Συστηματικῆς Θεολογίας καὶ Ἀπολογητικῆς ἐν τῇ Θεολογ. Σχολῇ τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Erlangen Richard Heinrich Grützmacher (1876—1959). Ἐντὸς μιᾶς τεσσαρακονταετίας ἔζησε τέσσαρας ἐκδόσεις. Τὴν πρώτην καὶ δευτέραν ὑπὸ τὸν δημιουργὸν αὐτοῦ, τὴν τρίτην ὑπὸ τὸν Kurt Frör καὶ τὴν παροῦσαν ὑπὸ τὸν Gerhard Muras. Ὁ δεύτερος τόμος ἐκδίδεται διὰ πρώτην φορὰν εἰς πρώτην ἔκδοσιν. Τὸ ἔργον ὑπὸ τὴν παροῦσαν φροντίδα, ἐπιμέλειαν καὶ διεύθυνσιν τοῦ ἐν Βέρνῃ Πάστορος τῆς Λουθηρικῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ μία σύντομος ἀνθολογία καὶ σύνοψις τῆς ὕλης ἐκ 200ων σελίδων κατέστη θαυμάσιον ἐγχειρίδιον ἐκ χιλίων σελίδων χρησιμώτατον πρὸς κατ' ἰδίαν μελέτην καὶ ἐργασίαν καὶ ὡς βάσις εἰς συζητήσεις. Εἰς τὴν πλουσίαν ἐκλογὴν καὶ ἐποπτικὴν κατάταξιν κατοπτρίζεται ἡ θεολογικοφιλοσοφικὴ ἐξέλιξις τοῦ Προτεσταντισμοῦ ἀπὸ τῆς Μεταρρυθμίσεως μέχρι τῶν ἡμερῶν μας.

Ὁ πρῶτος τόμος παρέχει κατ' ἀρχὰς ἀπὸ τῆς γραφῖδος τοῦ δημιουργοῦ αὐτοῦ ἔκτενῆ ἔκθεσιν τοῦ δογματικοῦ καὶ ἠθικοῦ περιεχομένου τῶν Λουθηρικῶν Ὁμολογιακῶν Βιβλίων σσ. 1—9 καὶ ἐν τέλει λατινικὴν ἀπὸ τῶν πηγῶν ἐκλογὴν τῆς παλαιολουθηρικῆς Θεολογίας (1531—1720) σσ. 10—31, ἐκπροσωπουμένην κυρίως ἐκ τῶν ἔργων τῶν Chemnitz (1531), Gerhard (1610—20), Calov (1655—77), König (1665), Quenstedt (1685), Hollaz (1707). Τὸ κενὸν μεταξὺ τῆς Παλαιολουθηρικῆς καὶ τῆς Θεωρητ. Θεολογίας τοῦ 19ου αἰῶνος (Schleiermacher, Hegel καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Rothe, Schelling συνεπληρώθη ὑπὸ τοῦ Καθηγητοῦ τῆς Πρακτικῆς Θεολογίας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Erlangen κ. Kurt Frör διὰ τῶν κεφαλαίων περὶ τοῦ Πιετισμοῦ σσ. 31—34, Βιβλικισμοῦ καὶ Θεοσοφίας κατὰ τὸν 17ον καὶ

18ον αἰῶνα σσ. 34—39, Ὀρθολογισμοῦ σσ. 39—51. Καὶ ἐνταῦθα ἡ ἐκλογὴ γίνεται ἀπὸ τῶν εἰς τὴν λατινικὴν γεγραμμένων πηγῶν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον. Ὡσαύτως καὶ τὰ κεφάλαια τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὸν Lessing καὶ Herder ἀνάγονται εἰς τὸν Frör σσ. 51—60. Ἡ νέα ὑπὸ τοῦ Muras ἔκδοσις ἐκράτησεν ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν ὑπὸ τοῦ Grützmacher κατάταξιν καὶ τὴν τοποθέτησιν τοῦ Καντίου οὐχὶ εἰς τὰ χρονολογικὰ πλαίσια αὐτοῦ, ἀλλὰ μετὰ ταῦτα, ἥτις δικαιολογεῖται ἐκ τοῦ γνωστοῦ γεγονότος, ὅτι ἡ θετικὴ αὐτοῦ θεολογικὴ ἐπίδρασις ἔλαβε χώραν εὐρέως περὶ τὰ μέσα τοῦ 19ου αἰῶνος, παρέλαβε τὰ ὑπὸ τοῦ Frör ἐπιμεληθέντα καθαρὰ πρωτότυπα κείμενα ἐκ τῶν ἔργων τῶν Hegel, Schelling καὶ Kant, ἀφ' ἑτέρου δὲ προσάγει εἰς τὰ κεφάλαια 12—20, — ἐν αὐτοῖς ἐγένοντο ἐν μέρει συμπληρώσεις ὑπὸ τοῦ Muras ἢ νέαι κατατάξεις — τὰς ἀκολούθους ἑνότητας : Ἐρλάγγειος (ἤτοι τοῦ ὁμίλου τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Erlangen) Λουθηρικὴ Θεολογία τοῦ 19ου καὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ 20οῦ αἰῶνος σσ. 118—146, Ὁμολογιακὴ — λουθηρικὴ (Konfessionell—Lutherische) Θεολογία κατὰ τὸν 19ον αἰῶνα σσ. 146—155, Θετικὴ συμβιβαστικὴ Θεολογία κατὰ τὸν 19ον αἰῶνα σσ. 155—162, Βιβλικὸς ρεαλισμὸς παλαιοῦ καὶ νέου τύπου σσ. 162—191, ἡ Ἀναγέννησις τοῦ Καντίου καὶ τοῦ Νεοκαντιανισμοῦ σσ. 191—210, ὁ Ritschl, ἡ Σχολὴ αὐτοῦ καὶ οἱ συνεχισταὶ αὐτῆς σσ. 210—246, ἡ Νεοπροτεσταντικὴ θρησκειοφιλοσοφικὴ καὶ θρησκειοϊστορικὴ Θεολογία σσ. 246—281, Θετικὴ καὶ συγχρονοθετικὴ (Modern—Positive Θεολογία παλαιᾶς πίστεως κατὰ τὸ πρῶτον τρίτον τοῦ 20οῦ αἰῶνος σσ. 281—302, καὶ Sqren Kierkegaard σσ. 303—314. Ὁ Frör εἰς τὴν ἔκδοσιν αὐτοῦ εἶχε διαγράψει τὸ 21ον κεφάλαιον, τὸ ὁποῖον ὁ Muras προσέθεσε πάλιν ὑπὸ τὸν τίτλον «Διάφοροι Συστηματικοὶ τοῦ παρόντος κατὰ τὴν τρίτην καὶ ἀρχομένην τετάρτην δεκαετίαν τοῦ 20οῦ αἰῶνος» σσ. 315—357, ἔνθα ἀναφέρει χωρία ἐκ τῶν προτέρων ἔργων τῶν Θεολόγων Althaus, Barth, E. Brunner, Bultmann, Elert, Gogarten, Hirsch, Köberle, Künneth, Tillich καὶ οὕτω τὸ κεφάλαιον τοῦτο καθίσταται ἡ γέφυρα πρὸς τὸν δεύτερον τόμον, ὅπου εἰς τὰ κεφάλαια 22—28 μεταξὺ ἄλλων εὑρίσκονται καὶ τὰ ὕστερα ἔργα τῶν προαναφερθέντων.

Ὁ τόμος κατακλείει μὲ πίνακα ὀνομάτων σσ. 359—360 καὶ πίνακα συστηματικὸν πραγμάτων σσ. 361—370 καὶ βιβλιογραφίαν τῶν ἔργων τοῦ Grützmacher σ. 371.

Οὕτω ὁ πρῶτος τόμος τοῦ ἔργου τούτου κειμένων χρονικοῦ διαστήματος πέραν τῶν 425 ἐτῶν καὶ ἀπάνθισμα 209 ἔργων καὶ 88 συγγραφέων τῆς Θεολογίας καὶ Φιλοσοφίας καὶ μὲ τὴν ἰδιαιτέραν ἔκθεσιν περὶ τῶν Λουθηρικῶν Ὁμολογιακῶν Βιβλίων καθίσταται ἀπαραίτητον βοήθημα διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς Θεολογίας καὶ βοηθεῖ τὰ μέγιστα τὸν ἐπιθυμοῦντα προχείρως καὶ ἄνευ κόπου νὰ

προσανατολισθῇ εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ σκέψιν τῆς Προτεσταντικῆς Θεολογίας καὶ τὰς διαφόρους κατευθύνσεις αὐτῆς.

Εἰς τὸν δεύτερον τόμον τοῦ ἐγχειριδίου τούτου κειμένων ἢ τῆς ἀνθολογίας ταύτης, ἐὰν ἐπιτραπῇ ὁ ὅρος δι' ἐπιστημονικὰ ἔργα, παρίστανται ἐκπροσωπευτικῶς καὶ ἀξιοποιοῦνται αἱ ἐπιτεύξεις τῆς Συστηματικῆς Θεολογίας τοῦ Προτεσταντισμοῦ τῶν τελευταίων 25 ἐτῶν ἐν τῇ ἐξελίξει αὐτῶν καὶ τῇ διδασκαλίᾳ. Οὕτω τὸ ἔργον δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς μία ἱστορία τῶν δογμάτων ἀρχομένη ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ Προτεσταντισμοῦ καὶ φθάνουσα μέχρι τῶν ἡμερῶν μας ἐπὶ τῇ βάσει μόνον τῶν κειμένων, ἄνευ σχολίων καὶ ἑρμηνειῶν. Ὁ μελετητὴς δύναται ἄρα μόνος νὰ ἐξάγῃ τὰ συμπεράσματα, ἐφ' ὅσον ὁμοῦ μετὰ τοῦ πρώτου τόμου παρέχονται ἄνευ διακοπῆς, σειρὰ ὅλη χωρίων ἐκ τῶν ἔργων σημαινόντων Προτεσταντῶν Θεολόγων ὄχι μόνον παρῳχημένων ἐποχῶν, ἀλλὰ καὶ συγχρόνων, καὶ κρίσεις ἐπὶ προβλημάτων τῆς θεολογικῆς ἐπιστήμης καὶ νὰ σχηματίσῃ οὕτω μίαν γενικὴν καὶ βασικὴν εἰκόνα περὶ τῆς προτεσταντικῆς Θεολογίας.

Κατὰ τρόπον ἀντικειμενικὸν καὶ ἀκομμάτιστον, καλῶς ἐζυγισμένον παρίστανται ὑπὸ τοῦ Muras, μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Paul Jacobs (1908) ἀναθεώρησιν τῆς πραγματείας περὶ τῶν Ὁμολογιακῶν Βιβλίων τῆς ἀναμεμορφωμένης (Reformierte) Ὁμολογίας ὑπὸ τὸν τίτλον «τὸ δογματικὸν καὶ ἠθικὸν περιεχόμενον τῶν ἀναμεμορφωμένων ὁμολογιακῶν Βιβλίων» κεφ. 22ον σσ. 1—15, οἱ δύο τὰ μέγιστα ἀντιμέτωποι, οὐχὶ δὲ πάντοτε εἰς πολλὰ διαφέροντες, σύγχρονοι θεολογικοὶ ὅμιλοι : «ὁ Karl Barth, ἡ ἀπ' αὐτοῦ προερχομένη καὶ ἀπ' αὐτοῦ προελθοῦσα Θεολογία» κεφ. 23 σσ. 16—143, ἡ οὕτω καλουμένη «Νεο - ορθόδοξος Θεολογία», καὶ «ἡ Σχολὴ τοῦ Albert Schweitzer τῆς «συνεποῦς ἐσχατολογίας» καὶ οἱ ὅμοροι αὐτῆς» κεφ. 24, σσ. 144—267, ἡ οὕτω καλουμένη «Νεο - φιλελευθέρα» Θεολογία. Ἀκολουθοῦσι τὰ κεφάλαια «ἡ Θεολογία τῆς Ἀπομυθοποιήσεως τοῦ Rudolf Bultmann καὶ ἡ ἐπίδρασις αὐτῆς ἐπὶ τῆς Συστηματικῆς», κεφ. 25, σσ. 268—291 καὶ «ἡ Ἐρλάγγειος Λουθηρικὴ Θεολογία εἰς τὰ μέσα τοῦ 20οῦ αἰῶνος», κεφ. 26, σσ. 292—357, «ἡ Θεολογία τοῦ θρησκευτικοῦ σοσιαλισμοῦ», κεφ. 27, σσ. 358—401 μὲ τοὺς Θεολόγους L. Ragaz, G. Wünsch καὶ P. Tillich καὶ τὸ 28ον κεφάλαιον μὲ θέμα : «Θεολογίαι διαφόρου τύπου» καὶ τίτλον «Διάφοροι Συστηματικοὶ τοῦ παρόντος ἀπὸ τῆς τετάρτης μέχρι τῆς ἑβδόμης δεκαετίας τοῦ 20οῦ αἰῶνος», σσ. 402—468 μὲ τοὺς Θεολόγους P. Brunner, F. Brunstâd, O. Dilschneider, L. Fremgen, E. Hirsch, E. Kinder, A. Köberle, F. Holström, M. Lackmann, G. Van Der Leeuw, O. Pfister, W. Philipp καὶ H. Thielicke. Ὁ δεύτερος τόμος κατακλείει μὲ ἓν ἱστορικὸν παράρτημα μὲ τὰ κεφάλαια 29ον «ἡ θρησκεία τῶν Ἰουδαίων» ὑπὸ H. J. Schoeps σσ. 487—514 καὶ μὲ κατάλο-

γον τῶν δημοσιεύσεων τοῦ Schoeps ἐπὶ τῆς Ἰουδαϊκῆς Ἱστορίας τῆς Θρησκείας καὶ Θεολογίας σ. 515, 30ὸν «Θεολογικαὶ ἐξελίξεις εἰς τὸν διάλογον τῶν Ὁμολογιῶν» ὑπὸ A. Brandenburg (Καθολικοῦ) σσ. 516—527, 31ον «Ὁ Rudolf Steiner καὶ ἡ ὑπ' αὐτοῦ θεμελιωθεῖσα Ἀνθρωποσοφία καὶ Θεολογία» ὑπὸ Muras σσ. 528—560 καὶ 32ον «ἡ βασικὴ στάσις τοῦ Carl Gustav Jung — ἓν διάγραμμα» ὑπὸ Muras ἤτοι ἡ ψυχολογία τοῦ βάθους καὶ ἡ Θεολογία σσ. 561—575. Ἀκολουθοῦσι πίναξ ὀνομάτων σσ. 576—579 καὶ συστηματικὸς πίναξ πραγμάτων σσ. 580—597.

Ὁ δεύτερος οὗτος τόμος παρέχει συναφῆ ἀπανθίσματα ἐξ 108 ἔργων 41 συγγραφέων, ὁμοῦ δὲ μετὰ τοῦ πρώτου τόμου παριστᾷ βιβλιοθήκην ὅλην κειμένων ἐκ 317 ἔργων 129 συγγραφέων. Ἡ ἀξία αὐτοῦ εἶναι ἀνυπολόγιστος, πρὸ παντὸς δι' ἡμᾶς οἵτινες στερούμεθα βιβλιοθηκῶν καὶ συγχρόνων ἔργων. Πρέπει δὲ νὰ τονισθῇ ἡ ἀντικειμενικότης καὶ ἡ ἀκρίβεια τῆς ἐκθέσεως καὶ ἡ ἐπιμέλεια κατὰ τὴν ἐκλογὴν τῆς ὕλης καὶ τῆς βιβλιογραφίας, ἥτις προτάσσεται πρὸ ἑκάστου Θεολόγου. Τὸ ἔργον δύναται πράγματι νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἄριστον ἐγχειρίδιον κειμένων καὶ βοήθημα ἔξοχον καὶ δὲν δύναταί τις παρὰ νὰ συγχαρῇ ἐκδότας καὶ ἐκδοτικὸν οἶκον διὰ τὸ ὑπέροχον ἐπίτευγμα αὐτῶν.

Ἐν Χάλκῃ, τῇ 4ῃ Νοεμβρίου 1961.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Β. ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ
Καθηγητὴς τῆς ἐν Χάλκῃ Ἱ. Θεολ. Σχολῆς.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑΙ

Βασιλείου Χ. Ἰωαννίδου, Τακτικοῦ Καθηγητοῦ τῆς Εἰσαγωγῆς καὶ Ἑρμηνείας τῆς Καινῆς Διαθήκης ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν, Γενικοῦ Διευθυντοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων, Εἰσαγωγὴ εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην. Ἐν Ἀθήναις 1960, Σχ. 8ον, σσ. 636.

Ὁ Καθηγητὴς κ. Βασίλειος Χ. Ἰωαννίδης, ἁρμόδιος τῆς σχετικῆς ἕδρας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ἐξέδωκε τὸ σύγγραμμά του, τὸ ὁποῖον μάλιστα ἀφιεροῖ εἰς τοὺς μαθητάς του φοιτητὰς καὶ ἱεροσπουδαστὰς τῶν Θεολογικῶν καὶ Ἱερατικῶν Σχολῶν.

Ὕστερα ἀπὸ σύντομον Πρόλογον (σσ. 5—6) ἀκολουθοῦν τὰ Προλεγόμενα (σσ. 7—38), εἰς τὰ ὁποῖα ἀναπτύσσεται 1. Ὁρισμός, μέθοδος καὶ ἔργον τῆς Εἰσαγωγῆς εἰς τὴν Κ. Διαθήκην, 2. Διαίρεσις τῆς Εἰσαγωγῆς εἰς τὴν Κ. Διαθήκην, 3. Ἱστορία τῆς Εἰσαγωγῆς εἰς τὴν Κ. Διαθήκην, 4. Ἡ γλῶσσα τῆς Κ. Διαθήκης καὶ 5. Ἡ Κ. Διαθήκη καὶ τὰ βιβλία αὐτῆς.

Τὸ κυρίως ἔργον διαιρεῖται εἰς τρία μέρη, εἰς τὸ πρῶτον τῶν ὁποίων ὁ σ. ἀσχολεῖται μὲ τὴν ἱστορικὴν γένεσιν καὶ τὸ περιεχόμενον τῶν βιβλίων τῆς Κ. Διαθήκης (σσ. 39—477), εἰς τὸ δεύτερον μὲ τὴν ἱστορίαν τῆς γενέσεως τοῦ κανόνος τῆς Κ. Διαθήκης (σσ. 479—512), καὶ εἰς τὸ τρίτον μὲ τὴν ἱστορίαν τῆς διατηρήσεως τοῦ κειμένου, μεταφράσεις καὶ τὰς ἐκδόσεις τῆς Κ. Διαθήκης (σσ. 513—601).

Εἰδικώτερον, τὸ πρῶτον μέρος ἐπιγράφεται : «Ἱστορικὴ γένεσις καὶ περιεχόμενον τῶν βιβλίων τῆς Κ. Διαθήκης» καὶ ὑποδιαιρεῖται εἰς τρία τμήματα. Τὸ πρῶτον ἐξ αὐτῶν ὀνομάζεται: «Τὰ τέσσαρα Εὐαγγέλια» καὶ περιλαμβάνει τὰ ἑξῆς κεφάλαια : 6— Σημασία τῆς λέξεως Εὐαγγέλιον. 7— Τὸ συνοπτικὸν πρόβλημα. 8— Τὸ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον (Ὁ Ἀπόστολος Ματθαῖος. — Γνησιότης.— Σκοπὸς τῆς συγγραφῆς τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου. — Διάταξις καὶ περιεχόμενον τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου. — Γλῶσσα καὶ ὕφος τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου. — Τόπος καὶ χρόνος τῆς συγγραφῆς τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου. — Κεντρικαὶ ἰδέαι καὶ σπουδαιότης. — Βιβλιογραφία). 9— Τὸ κατὰ Μᾶρκον Εὐαγγέλιον (Ὁ συγγραφεύς. — Ἡ γνησιότης. — Ἡ αἰτία, ὁ σκοπός, ὁ τόπος καὶ ὁ χρόνος τῆς συγγραφῆς. — Τὸ ὕφος καὶ ἡ γλῶσσα. — Αἱ κεντρικαὶ ἰδέαι καὶ ἡ ἀξία τοῦ κατὰ Μᾶρκον Εὐαγγελίου. — Τὸ σχέδιον

καὶ τὸ περιεχόμενον. — Βιβλιογραφία). —10. Τὸ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγέλιον (Ὁ συγγραφεύς. — Ἡ γνησιότης. — Αἱ σχέσεις τοῦ Εὐαγγελίου πρὸς τὰς ἐπιστολὰς τοῦ Παύλου. — Ἡ αἰτία καὶ ὁ σκοπὸς τῆς συγγραφῆς. — Ὁ χρόνος καὶ ὁ τόπος τῆς συγγραφῆς. — Πηγαὶ τοῦ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγελίου. — Ἡ φιλολογικὴ ἀξία τοῦ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγελίου. — Αἱ κεντρικαὶ ἰδέαι καὶ τὰ γνωρίσματα τοῦ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγελίου. — Τὸ περιεχόμενον. — Βιβλιογραφία). 11. Τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον (Ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης. — Ἡ γνησιότης. — Σχέσεις πρὸς τὰ συνοπτικὰ Εὐαγγέλια. — Ἡ ἐν Ἐφέσῳ διατριβὴ τοῦ Ἰωάννου. — Σκοπὸς τοῦ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίου. — Ὁ τόπος καὶ ὁ χρόνος τῆς συγγραφῆς. — Ἡ ἀκεραιότης καὶ ἡ ἑνότης. — Αἱ κεντρικαὶ ἰδέαι καὶ ἡ ἀξία τοῦ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίου.— Τὸ περιεχόμενον. — Βιβλιογραφία). — 12. Αἱ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων (Ὁ τίτλος τοῦ βιβλίου.— Ὁ συγγραφεὺς ἢ ἡ γνησιότης τῶν Πράξεων. — Αἱ πηγαὶ τῶν Πράξεων. — Ἡ ἀξιοπιστία καὶ ἡ ἱστορικὴ ἀξία τῶν Πράξεων. — Ὁ σκοπὸς τῆς συγγραφῆς τῶν Πράξεων. — Ὁ χρόνος καὶ ὁ τόπος τῆς συγγραφῆς. — Τὸ διπλοῦν κείμενον τῶν Πράξεων. — Σχέδιον καὶ περιεχόμενον — Βιβλιογραφία).

Τὸ δεύτερον τμῆμα ἐπιγράφεται : «Τὰ διδακτικὰ βιβλία τῆς Κ. Διαθήκης» καὶ περιλαμβάνει τὰ ἑξῆς κεφάλαια: 13. Ἐπιστλογραφία γενικῶς. — 14. Αἱ ἐπιστολαὶ τῆς Κ. Διαθήκης. — 15. Ὁ βίος τοῦ Ἀποστόλου Παύλου.—16. Χρονολογία τοῦ βίου τοῦ Ἀποστόλου Παύλου. — 17. Ἡ πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολή (Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρώμης. — Ἡ σύνθεσις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρώμης.— Ἡ αἰτία καὶ ὁ σκοπὸς τῆς συγγραφῆς τῆς Ἐπιστολῆς. — Ὁ χρόνος καὶ ὁ τόπος τῆς συγγραφῆς. — Ἡ γνησιότης τῆς Ἐπιστολῆς. — Τὸ σχέδιον καὶ τὸ περιεχόμενον τῆς Ἐπιστολῆς. — Βιβλιογραφία). — 18. Ἡ πρώτη πρὸς Κορινθίους Ἐπιστολή. (Ἡ Ἐκκλησία τῆς Κορίνθου.— Τὰ αἴτια καὶ ἡ ἀφορμὴ τῆς Ἐπιστολῆς.—Ὁ τόπος καὶ ὁ χρόνος τῆς συγγραφῆς. — Τὸ περιεχόμενον τῆς Ἐπιστολῆς. — Βιβλιογραφία.). — 19. Ἡ δευτέρα πρὸς Κορινθίους Ἐπιστολή. (Ἡ προϊστορία. — Ἡ γνησιότης καὶ ἡ ἑνότης. — Ὁ σκοπὸς καὶ τὰ αἴτια τῆς συγγραφῆς τῆς Ἐπιστολῆς.—Τὸ περιεχόμενον.— Βιβλιογραφία). — 20. Ἡ πρὸς Γαλάτας Ἐπιστολή (Οἱ Γαλάται καὶ ἡ Ἐκκλησία των. — Εἰς ποίους Γαλάτας ἀπευθύνεται ἡ Ἐπιστολή. — Αἰτία καὶ σκοπὸς τῆς συγγραφῆς τῆς Ἐπιστολῆς. — Ὁ τόπος, ὁ χρόνος καὶ ἡ γνησιότης τῆς συγγραφῆς. — Τὸ περιεχόμενον. — Βιβλιογραφία). — 21. Ἡ πρὸς Ἐφεσίους Ἐπιστολή (Ἡ Ἔφεσος καὶ ἡ Ἐκκλησία αὐτῆς. — Οἱ παραλῆπται τῆς Ἐπιστολῆς. — Ἡ γνησιότης τῆς Ἐπιστολῆς. — Αἰτία, σκοπὸς καὶ περιεχόμενον. — Τόπος καὶ χρόνος συγγραφῆς. — Βιβλιογραφία). — 22. Ἡ πρὸς Φιλιππησίους Ἐπιστολή (Ἡ πόλις Φιλίππου καὶ ἡ Ἐκκλησία των. — Αἰτία καὶ σκοπός. — Ὁ τόπος καὶ ὁ χρόνος.— Ἡ γνησιότης καὶ ἀκεραιότης. — Τὸ περιεχόμενον. — Βιβλιογραφία). — 23. Ἡ

πρὸς Κολοσσαεῖς Ἐπιστολὴ (Αἱ Κολοσσαὶ καὶ ἡ Ἐκκλησία των. — Ἡ αἰτία καὶ ὁ σκοπός. — Ἡ γνησιότης τῆς Ἐπιστολῆς. — Τὸ περιεχόμενον, ὁ τόπος καὶ ὁ χρόνος. — Βιβλιογραφία).— 24. Ἡ πρὸς Θεσσαλονικεῖς πρώτη Ἐπιστολή. (Ἡ Θεσσαλονίκη καὶ ἡ Ἐκκλησία της. — Περιστατικά, χρόνος καὶ τόπος τῆς συγγραφῆς. — Ἡ γνησιότης. — Τὸ περιεχόμενον. — Βιβλιογραφία). 25. Ἡ πρὸς Θεσσαλονικεῖς δευτέρα Ἐπιστολὴ (Τὰ περιστατικά, ὁ χρόνος καὶ ὁ τόπος τῆς συγγραφῆς. — Ἡ γνησιότης τῆς Ἐπιστολῆς. — Τὸ περιεχόμενον αὐτῆς.— Βιβλιογραφία). — 26. Αἱ ποιμαντικαὶ Ἐπιστολαὶ (Οἱ παραλῆπται. — Ἡ γνησιότης. — Ἡ αἰτία, ὁ σκοπός, ὁ χρόνος καὶ ὁ τόπος τῆς συγγραφῆς τῆς Ἐπιστολῆς. — Τὸ περιεχόμενον. Ἡ πρώτη πρὸς Τιμόθεον. — Κεντρικαὶ ἰδέαι καὶ ἀξίαι αὐτῶν. — Βιβλιογραφία). — 27. Ἡ πρὸς Φιλήμονα Ἐπιστολή (Προορισμὸς αὐτῆς. — Αἰτία συγγραφῆς, σκοπὸς καὶ περιεχόμενον αὐτῆς. — Γνησιότης, τόπος καὶ χρόνος συγγραφῆς. — Ἡ ἀξία τῆς Ἐπιστολῆς. — Βιβλιογραφία). — 28. Ἡ πρὸς Ἑβραίους Ἐπιστολὴ (Ὁ χαρακτὴρ αὐτῆς. — Ἡ γνησιότης τῆς Ἐπιστολῆς. — Σχέσεις τῆς πρὸς Ἑβραίους πρὸς τὰς Ἐπιστολὰς τοῦ Παύλου. — Παραλῆπται καὶ σκοπὸς τῆς Ἐπιστολῆς. — Ὁ τόπος καὶ ὁ χρόνος τῆς συγγραφῆς. — Κεντρικαὶ ἰδέαι καὶ ἀξία αὐτῆς. — Τὸ περιεχόμενον. — Βιβλιογραφία). — 29. Αἱ ἑπτὰ καθολικαὶ Ἐπιστολαί. Γενικὰ περὶ τῶν καθολικῶν Ἐπιστολῶν. — 30. Καθολικὴ Ἐπιστολὴ Ἰακώβου. (Συγγραφεύς. — Οἱ παραλῆπται, ἀφορμαὶ καὶ σκοπὸς τῆς Ἐπιστολῆς. — Ὁ χρόνος καὶ ὁ τόπος. — Ὁ φιλολογικὸς χαρακτὴρ καὶ ἡ συγγένεια πρὸς ἄλλα βιβλία τῆς Ἁγίας Γραφῆς.— Τὸ περιεχόμενον. — Βιβλιογραφία). — 30α. Ἡ πρώτη καθολικὴ Ἐπιστολὴ τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου (Ὁ βίος τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου. — Ἡ γνησιότης τῆς πρώτης Πέτρου. — Οἱ παραλῆπται. — Ὁ σκοπός, ὁ τόπος καὶ ὁ χρόνος τῆς συγγραφῆς. — Τὸ περιεχόμενον. — Βιβλιογραφία). — 31. Ἡ δευτέρα καθολικὴ Ἐπιστολὴ τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου. (Γνησιότης. — Παραλῆπται καὶ σκοπὸς τῆς Ἐπιστολῆς. — Ὁ χρόνος καὶ ὁ τόπος τῆς συγγραφῆς. — Τὸ περιεχόμενον. — Βιβλιογραφία). 32.—Ἡ πρώτη Καθολικὴ Ἐπιστολὴ τοῦ Ἰωάννου. (Χαρακτήρ, παραλῆπται καὶ σκοπός. — Γνησιότης. — Ἑνότης καὶ ἀκεραιότης. — Περιεχόμενον. — Βιβλιογραφία). — 33. Ἡ δευτέρα καὶ τρίτη Καθολικὴ Ἐπιστολὴ τοῦ Ἰωάννου (Ὁ συγγραφεύς. — Οἱ παραλῆπται. — Ὁ σκοπός, ὁ τόπος καὶ ὁ χρόνος τῆς συγγραφῆς.— Τὸ περιεχόμενον). — 34. Ἡ Καθολικὴ Ἐπιστολὴ τοῦ Ἰούδα (Ὁ συγγραφεύς. — Οἱ παραλῆπται. — Ὁ σκοπός, ὁ τόπος καὶ ὁ χρόνος τῆς συγγραφῆς. — Ἡ γλῶσσα καὶ τὸ ὕφος τῆς Ἐπιστολῆς. Τὸ περιεχόμενν. — Βιβλιογραφία).

Τὸ τρίτον τμῆμα ἐπιγράφεται: «Τὰ προφητικὰ βιβλία τῆς Κ. Διαθήκης» καὶ περιλαμβάνει τὰ ἑξῆς κεφάλαια: 35. Ἡ Ἀποκάλυψις τοῦ Ἰωάννου (Τὸ λογοτεχνικὸν εἶδος τοῦ βιβλίου. — Σχέσεις ἀποκαλυπτικῆς γραμματείας καὶ

προφητείας. — Σχέσεις τῆς Ἀποκαλύψεως τοῦ Ἰωάννου καὶ τῶν Ἀποκαλυπτικῶν συγγραφέων. — Ὁ συγγραφεύς. — Ὁ τόπος καὶ ὁ χρόνος τῆς συγγραφῆς. — Ἡ ἑνότης καὶ τὸ περιεχόμενον τῆς Ἀποκαλύψεως. — Ἡ ἱστορία τῆς Ἑρμηνείας τῆς Ἀποκαλύψεως. — Αἱ κεντρικαὶ ἰδέαι τῆς Ἀποκαλύψεως. — Ἡ ἀξία καὶ ἡ χρησιμότης τῆς Ἀποκαλύψεως. — Βιβλιογραφία). — 36. Τὰ ἀπόκρυφα βιβλία τῆς Κ. Διαθήκης (Ἀπόκρυφα Εὐαγγέλια. — Ἀπόκρυφοι Πράξεις. — Ἀπόκρυφοι Ἐπιστολαί. — Ἀπόκρυφοι Ἀποκαλύψεις).

Τὸ δεύτερον μέρος τοῦ ὅλου ἔργου φέρει τὸν τίτλον «Ἱστορία τῆς γενέσεως τοῦ Κανόνος τῆς Κ. Διαθήκης» καὶ καταλαμβάνει τὰ ἑπόμενα κεφάλαια: 37. Αἴτια καὶ κριτήρια τῆς συγκροτήσεως τοῦ Κανόνος τῆς Κ. Διαθήκης (Ἡ Π. Διαθήκη καὶ ἡ ἀρχέγονος Ἐκκλησία. — Τὰ πρῶτα ἱερὰ βιβλία τῶν Χριστιανῶν καὶ ἡ συλλογὴ αὐτῶν. — Ὁ Μαρκίων καὶ τὰ Ἀπόκρυφα). — 38. Ἡ ἱστορικὴ ἐξέλιξις τοῦ προβλήματος τοῦ Κανόνος καὶ ἡ τελικὴ συγκρότησίς του. Α΄ ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις τῆς Δύσεως (Ὁ Μουρατόριος Κανών — Ὁ Εἰρηναῖος. — Ὁ Τερτυλλιανός. — Ὁ Ἱππόλυτος. — Ἡ τελικὴ μορφὴ τοῦ Κανόνος). — 39. Ἡ ἱστορικὴ ἐξέλιξις τοῦ προβλήματος τοῦ Κανόνος καὶ ἡ τελικὴ συγκρότησίς του. Β΄ ἐν ταῖς Ἑλληνικαῖς Ἐκκλησίαις τῆς Αἰγύπτου, Παλαιστίνης, Συρίας καὶ Μ. Ἀσίας (Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεύς. — Ὁ κῶδιξ Claromontanus.— Ὁ Ὠριγένης. — Διονύσιος ὁ Ἀλεξανδρείας. — Εὐσέβιος Καισαρείας. — Κύριλλος ὁ Ἱεροσολύμων. — Ὁ Μέγας Ἀθανάσιος). — 40. Ὁ Κανὼν ἐν τῇ Συριακῇ Ἐκκλησίᾳ. — 41. Ὁ Κανὼν τῆς Κ. Διαθήκης παρὰ τοῖς Διαμαρτυρομένοις.

Τὸ τρίτον καὶ τελευταῖον μέρος τοῦ ἔργου ἐπιγράφεται «Ἱστορία τῆς διατηρήσεως τοῦ κειμένου, μεταφράσεις, ἐκδόσεις τῆς Κ. Διαθήκης» καὶ ἀναπτύσσεται εἰς τὰ ἑξῆς κεφάλαια : 42. Αὐτόγραφα, ἀντίγραφα, πάπυροι, περγαμηναί, εἶδος γραφῆς, κύλινδροι, κώδικες, παραλλαγαὶ τοῦ κειμένου (Τὸ ἔργον τῆς κριτικῆς τοῦ κειμένου. — Ὁ πάπυρος καὶ ἡ περγαμηνή. — Τὸ εἶδος τῆς γραφῆς καὶ ἡ διαίρεσις τοῦ κειμένου. — Τὰ αἴτια τῶν σφαλμάτων καὶ παραλλαγῶν τοῦ κειμένου). — 43. Ἡ σημειογραφία τῶν χειρογράφων. —44. Τὰ σπουδαιότερα ἑλληνικὰ χειρόγραφα. — 45. Οἱ μικρογράμματοι ἑλληνικοὶ κώδικες. — 46. Οἱ πάπυροι. — 47. Τὰ ἐκλογάδια ἢ ἀναγνώσματα. — 48. Τὰ ἐν τοῖς ἔργοις τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Πατέρων καὶ Συγγραφέων ἀποσπάσματα καὶ χωρία ἐκ τῶν βιβλίων τῆς Κ. Διαθήκης. — 49. Αἱ ἀρχαῖαι μεταφράσεις τῆς Κ. Διαθήκης (Ἡ ἀρχαία λατινικὴ μετάφρασις. — Ἡ Βουλγάτα.— Αἱ Συριακαὶ μεταφράσεις. — Ἡ Αἰγυπτιακὴ ἢ Κοπτικὴ μετάφρασις τῆς Κ. Διαθήκης. — Ἡ Γοτθικὴ μετάφρασις. — Ἡ Ἀρμενικὴ καὶ Γεωργιανὴ μετάφρασις. — Ἡ Αἰθιοπικὴ μετάφρασις. — Ἡ Σλαυονικὴ μετάφρασις.). — 50. Αἱ ἔντυποι κριτικαὶ ἐκδόσεις τῆς Κ. Διαθήκης. — Οἱ ἀνεγνωρισμένοι τύποι τοῦ κειμένου αὐτῆς.

Τὸ σύγγραμμα συμπληροῦν πίνακες παραπομπῶν εἰς τὴν Ἁγίαν

Γραφὴν καὶ ὀνομάτων καὶ πραγμάτων.

Ἡ μετὰ χεῖρας «Εἰσαγωγὴ εἰς τὴν Κ. Διαθήκην», τρίτη κατὰ σειρὰν ἑλληνική, ἐνδιαφέρει ἀσφαλῶς πολὺ τὴν «Ὀρθοδοξίαν». Διὰ τοῦ παρόντος σημειώματος ἐγένετο προσπάθεια παρουσιάσεως καὶ συντόμου ἀναλύσεως τῶν περιεχομένων αὐτῆς. Εἰς ἄλλους ἐπαφίεται ἡ ἀξιολόγησίς της.

22.11.1961.

ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΣ ΣΤ. ΑΝΕΣΤΙΔΗΣ

Γερασίμου Ι. Κονιδάρη, Τακτικοῦ καθηγητοῦ τῆς Γενικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας καὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας τῆς Ἑλλάδος ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῶν Ἀθηνῶν, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως τῶν Ἐκκλησιῶν αὐτῆς ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου μέχρι σήμερον (49—50—1951). Τόμος Α΄. Ἀπὸ τοῦ Α΄. μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ Η΄. αἰῶνος μετὰ εἰσαγωγῶν Α΄ καὶ Β΄. Ἐν Ἀθήναις 1954—1960. Σχ. 8ον, σσ. κγ+542+ 3 ἀ. ἀ. + Ζ΄ πίνακες.

Ὁ καθηγητὴς κος Γεράσιμος Ι. Κονιδάρης ἐξέδωκε τὸν πρῶτον τόμον τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας τῆς Ἑλλάδος. Τοῦ ἔργου προτάσσει, ἀντὶ προλόγου, ὅπως ὁ ἴδιος διευκρινίζει (βλ. «Ἀναγκαίαν διευκρίνισιν» εἰς τὸ τέλος τοῦ τόμου), δοκίμιόν του γραφὲν ἐξ ἀφορμῆς τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς 1900ῆς ἐπετείου τῆς ἐλεύσεως εἰς Ἑλλάδα τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ὑπὸ τὸν τίτλον «Τὸ νόημα τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς 1900ῆς ἀμφιετηρίδος τῆς Χριστιανικῆς Ἑλλάδος καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος» (Α΄. Παῦλος καὶ Ἀθῆναι.—Β΄. Παῦλος καὶ Ἑλλάς. — Γ΄. Παῦλος —Ἑλλὰς καὶ Εὐρώπη), σσ. θ—κγ.

Ἀκολουθοῦν τὰ Προλεγόμενα τῆς Α΄ ἐκδόσεως, σσ. 1—8 καὶ ἐν συνεχείᾳ καταχωροῦνται αἱ δύο εἰσαγωγαί.

Εἰς τὴν πρώτην εἰσαγωγὴν ὑπὸ τὸν γενικὸν τίτλον «Εἰσαγωγὴ εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος ὡς ἐπιστήμην», σσ. 9—147, ἐν ἀρχῇ, τίθεται τὸ θέμα τοῦ ἀντικειμένου τῆς εἰσαγωγῆς καὶ ἡ διαίρεσις αὐτῆς καὶ ἀκολουθοῦν τὰ τῆς ἐρεύνης τῶν μέχρι σήμερον ἐν τῇ μελέτῃ τῶν προβλημάτων τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας συντελεσθεισῶν ἐργασιῶν κατὰ τὰ ἑξῆς κεφάλαια :

Α΄. «Ἡ μέχρι τοῦδε συντελεσθεῖσα ἐργασία ἐν τῇ ἐρεύνῃ τῶν ζητημάτων τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας τῆς Ἑλλάδος». § 1. Αἱ πρῶται ἔρευναι ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ ιθ΄ αἰῶνος μέχρι τοῦ 1880 περίπου (Διὰ τὰς αὐτοτελεῖς ἐργασίας

H. Schmitt, Κ. Οἰκονόμου, Θ. Φαρμακίδης, διὰ τὰς μονογραφίας Von Maurer, Μαυροκορδᾶτος, I. Hasemann, διὰ τὸν μεσαιωνικὸν βίον Hoft, Curtius, Herzberg, διὰ τὸν ὅλον ἐκπολιτιστικὸν βίον Mommsen, Κ. Παπαρρηγόπουλος, Στ. Κυριακίδης κ. ἄ.), § 2. Ἀπὸ τοῦ 1880 μέχρι τοῦ 1920 περίπου (Βασικὰ Krumbacher, Γρηγορόβιος, Σπ. Λάμπρος, Stein Fr. Dölger, Gregoir, Φ. Κουκουλές, διὰ τὰς πόλεις καὶ τὰς ἐκκλησίας τῶν ἑλληνικῶν ἐπαρχιῶν Γρηγορόβιος κ. ἄ., διὰ τὴν διαγραφὴν τῶν τοπικῶν ὁρίων τῆς Ἐκκλ. Ἱστ. τῆς Ἑλλάδος H. Gelzer, Duchesne, Ν. Βέης κ. ἄ., διὰ τὴν Ἐκκλ. Ἱστορίαν γενικῶς Harnack, διὰ τὴν ἱστορίαν τῶν τελευταίων αἰώνων τῆς εἰδωλολατρείας μονογραφίαι τῶν Wilamowitz, Polland, Baumgarten, Wagner, Lehman - Haas, Weinreich, Geffken, Dietrich κ.ἄ., διὰ τὴν συμβολὴν τῆς Ἀρχαιολογίας Δ. Λαμπράκης, Γ. Σωτηρίου, Α. Ὀρλάνδος, Α. Ξυγγόπουλος, Ἀδαμαντίου, διὰ τὴν Ἐκκλ. Ἱστ. τῆς Ἑλλάδος τῶν Βυζαντινῶν καὶ Μεταβυζαντινῶν χρόνων. Κ. Σάθας, Millet, Diehl, Σπ. Λάμπρος, Ν. Βέης, Κ. Ἄμαντος, Σ. Κουγέας, Δ. Ζακυθηνός, Κ. Δελικάνης, Μ. Γεδεών, Mikrosich — Müller κ. ἄ., διὰ τὴν Φραγκοκρατίαν Βασιλειεύσκη, Pitra, Drinov, Μηλιαράκης, H. Gelger κ. ἄ., διὰ τοὺς Μεταβυζαντινοὺς χρόνους Μελέτιος, Κυριακός, Βαφείδης, Κ. Παπαρρηγόπουλος, Σπ. Λάμπρος, Κ. Σάθας, Δ. Καμπούρογλους κ. ἄ.), § 3. Τὰ ἔργα τῆς τελευταίας τριακονταετίας καὶ ἰδίᾳ τὰ συστηματικὰ (1920—51) (Διὰ τὴν Ἐκκλ. Ἱστ. τῆς Ἑλλάδος Max Herzog Zu Sachsen, Χρ. Παπαδόπουλος, διὰ τοὺς Βυζαντινοὺς χρόνους Στ. Κυριακίδης, Α. Διομήδης, Charanis, Δ. Ζακυθηνός, διὰ τὰς σχέσεις Πολιτείας καὶ Ἐκκλησίας Κ. Δυοβουνιώτης, Δ. Μπαλᾶνος, Χρ. Ἀνδροῦτσος, Κ. Ῥάλλης, Α. Ἀλιβιζᾶτος, Π. Πουλίτσας, Κ. Τσᾶτσος, Χριστοφιλόπουλος).

Β΄. «Ἡ Χριστιανικὴ Ἱστορία τῆς Ἑλλάδος εἶναι αὐτοτελὴς ἐπιστήμη. — Ὁ ὅρος αὐτῆς καὶ οἱ ὅροι «Ἑλλὰς» καὶ «Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος». § 1. «Ἑλλὰς» ἢ «Ἀχαΐα» ἐν τῇ Πολιτικῇ καὶ ἰδίᾳ τῇ Ἐκκλησιαστικῇ Γεωγραφίᾳ ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Παύλου μέχρι τοῦ 732—746 (Ὁ ὁρισμὸς τοῦ Στράβωνος, Γεωγραφ. ΙΖ, 840 καὶ αἱ ἐπ' αὐτοῦ συζητήσεις.—Τὰ τοπωνυμικὰ Ἀχαΐα, Μακεδονία, Ἑλλάς, Ἀθῆναι, Ἑλλαδικοί.—Ἡ διοικητικὴ μεταρρύθμησις τοῦ Διοκλητιανοῦ.—Διοικήσεις καὶ Ἑλλάς.—Ὁ Μ. Κωνσταντῖνος καὶ αἱ ἐπαρχίαι.—Ὁ Ἰουστινιανὸς καὶ αἱ μεταβολαί του.—Τὰ «Ἑλλὰς» καὶ «Ἀχαΐα» εἰς τὰ Πρακτικὰ τῶν Συνόδων.—Ὁ ὅρος «Ἑλλὰς» εἰς τοὺς βυζαντινοὺς συγγραφεῖς). — § 2. Τὸ ὄνομα «Ἑλλὰς» ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ καὶ Πολιτικῇ Γεωγραφίᾳ ἀπὸ τοῦ η΄ αἰῶνος μέχρι τῆς Φραγκικῆς κατακτήσεως (1204) (Τὸ διάταγμα Λέοντος Γ΄ τοῦ Ἰσαύρου, δι' οὗ αἱ ἐκκλησίαι τοῦ Ἀνατολικοῦ Ἰλλυρικοῦ ὑπήχθησαν εἰς τὸν Πατριάρχην ΚΠόλεως.—Ἡ ἐκ τοῦ διατάγματος τούτου νέα «τάξις». — Ἡ ἐμφάνισις τῆς Μητροπόλεως Ἀθηνῶν. — Ἡ

ἐμφάνισις ἀντὶ τοῦ ὅρου «᾿Αχαΐα» ἐκείνου «Πελοπόννησος».—῾Η ἔκτασις τοῦ θέματος τῆς ῾Ελλάδος.—῾Η «τάξις προκαθεδρίας» τοῦ Λέοντος Σοφοῦ ὡς βάσις διὰ τὴν περαιτέρω ἐκκλησιαστικὴν διοίκησιν—Τὰ τακτικὰ τοῦ θ΄ αἰῶνος). — § 3. Τὸ ὄνομα «῾Ελλὰς» ἀπὸ τοῦ 1204 μέχρι τοῦ 1821. — § 4. Τὸ ὄνομα «῾Ελλὰς» ἀπὸ τοῦ 1821 μέχρι σήμερον.—«῾Ελλὰς» καὶ «᾿Εκκλησία τῆς ῾Ελλάδος». — § 5. Ποῖος ὁ ἀκριβέστερος ὅρος διὰ τὸ ἡμέτερον μάθημα. ῾Η αὐτοτέλεια τοῦ κλάδου («῾Ιστορία τῆς ῾Ελληνικῆς ᾿Εκκλησίας».—«῾Ιστορία τῆς ᾿Εκκλησίας τῆς ῾Ελλάδος»—«᾿Εκκλησιαστικὴ ῾Ιστορία τῆς ῾Ελλάδος»).

Γ΄. «῎Εννοια καὶ διαίρεσις τῆς ᾿Εκκλησιαστικῆς ῾Ιστορίας τῆς ῾Ελλάδος καὶ τὰ κυριώτερα αὐτῆς προβλήματα». § 1. ῎Εννοια τοῦ μαθήματος. Θέσις ἔναντι τῆς Γενικῆς ᾿Εκκλησιαστικῆς ῾Ιστορίας. Χαρακτὴρ καὶ μέθοδος αὐτοῦ (῾Η Καθολικὴ ᾿Ορθόδοξος ᾿Εκκλησία ὡς θεῖος ὀργανισμὸς ἀντικείμενον τῆς ἱστορικῆς ἐπιστήμης.—῾Η ἑνότης τῆς ἱστορίας τῆς ἐκκλησίας.—῾Η ᾿Εκκλησιαστικὴ ῾Ιστορία γενικῶς.—῾Η ᾿Εκκλ. ῾Ιστορία τῆς ῾Ελλάδος ὡς ἀντίληψις καὶ διαπραγμάτευσις θεολογικοῦ ζητήματος.—῾Η ᾿Εκκλησιαστικὴ ῾Ιστορία τῆς ῾Ελλάδος μεθοδολογικῶς δὲν διαφέρει πάσης ἄλλης ἱστορίας.—Τὸ θεολογικὸν τῆς ἀντιλήψεώς της τὴν τοποθετεῖ εἰς τὸν κύκλον τῶν θεολογικῶν ἐπιστημῶν). — § 2. Διαίρεσις τῆς ᾿Εκκλησιαστικῆς ῾Ιστορίας τῆς ῾Ελλάδος εἰς χρονικὰς περιόδους (῾Η παλαιὰ εἰς τρεῖς περιόδους διαίρεσις.—῾Η Νέα διαίρεσις.—Περίοδος πρώτη: 49—50—731—2, μέχρι δηλαδὴ τῆς διὰ τοῦ διατάγματος τοῦ Λέοντος Γ΄ τοῦ ᾿Ισαύρου ὑπαγωγῆς τῆς ῾Ελλάδος ἐκ τῆς δικαιοδοσίας τοῦ Ρώμης ὑπὸ τὴν ᾿Εκκλησίαν Κωνσταντινουπόλεως.—Περίοδος δευτέρα τῆς Βυζαντινῆς ᾿Ορθοδοξίας.—Περίοδος τρίτη τῆς Μεταβυζαντινῆς ᾿Ορθοδοξίας.—Περίοδος τετάρτη τῆς Αὐτοκεφάλου ᾿Εκκλησίας τῆς ῾Ελλάδος). — § 3. Τὸ περιεχόμενον ἢ τὰ κυριώτερα τῶν προβλημάτων ἑκάστης περιόδου τῆς ῾Ιστορίας τῆς Χριστιανικῆς ῾Ελλάδος (Α΄ περίοδος: Πτῶσις εἰδωλολατρείας, Πολίτευμα τῆς ᾿Εκκλησίας, ῞Ιδρυσις καὶ ἐξέλιξις Βικαριάτου ᾿Ιλλυρικοῦ, ᾿Ανάπτυξις Χριστιανικῆς τέχνης.—Β΄ Περίοδος: Εἰκονομαχία καὶ προσάρτησις τῶν ἐπαρχιῶν εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, Κάθοδος Σλαύων, Μοναχισμός, ᾿Εκκλησιαστικὴ φιλολογία, Χριστ. τέχνη, Φραγκοκρατία, Τὰ κρατίδια Θεσσαλονίκης, ᾿Ηπείρου, ᾿Αχρίδος, Μυστρᾶ.—Γ΄ Περίοδος: ῾Η ἐπέκτασις τῆς Τουρκοκρατίας καὶ ἡ ἀποκατάστασις τῆς ᾿Ορθοδόξου ῾Ιεραρχίας εἰς τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἐπαρχίας, Γενικὴ πνευματικὴ κατάστασις καὶ συμβολὴ εἰς αὐτὴν τῆς ᾿Εκκλησίας.—Δ΄ περίοδος: ῾Ο ρόλος τῆς ᾿Εκκλησίας εἰς τὴν ἀναγέννησιν, ῾Η ἵδρυσις τοῦ Αὐτοκεφάλου καὶ ὁ Συνοδικὸς Τόμος τοῦ 1852, Σχέσεις Πολιτείας καὶ ᾿Εκκλησίας, Μοναχισμός, Θρησκευτικαὶ παραδόσεις τοῦ λαοῦ, Τὰ «Εὐαγγελικά», Τὸ «Παλαιοημερολογικὸν κίνημα» καὶ τὸ «ἀρχιεπισκοπικόν», κ. ἄ.)

Δ΄. «Περὶ τῶν κυριωτάτων πηγῶν καὶ βοηθητικῶν ἐπιστημῶν

ὡς καὶ ἀναγκαιότητος καὶ τῆς χρησιμότητος τοῦ κλάδου τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας τῆς Ἑλλάδος». § 1. Πηγαὶ καὶ βοηθητικαὶ ἐπιστῆμαι (Ἁγία Γραφή. — Ἐπιστολαί. — Εἰσαγωγὴ καὶ Ἑρμηνεία Κ. Διαθήκης.— Χριστιανικὴ Ἀρχαιολογία. —Ἐπιγραφική. —Παλαιογραφία.— Λαογραφία.— Ἐκκλησιαστικὴ Γεωγραφία. — Ἐθνολογία. — Πολιτικὴ Ἱστορία.—Ἐκκλησιαστικὸν Δίκαιον.—Φιλολογία). — § 2. Ἀναγκαιότης καὶ χρησιμοποίησις τοῦ μαθήματος τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας τῆς Ἑλλάδος.

Εἰς τὴν δευτέραν εἰσαγωγὴν ὑπὸ τὸν γενικὸν τίτλον «Εἰσαγωγὴ εἰς τὴν σύγχρονον τοῦ Ἀποστόλου Παύλου Ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος», σσ. 149—301, ἐκτίθεται ἡ θρησκευτικὴ ἰδίᾳ κατάστασις τῆς Ἑλλάδος κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ἀλλὰ καὶ ἡ πολιτιστικὴ καθόλου κατάστασις τῆς Ἑλλάδος, ὡς ἑξῆς:

Α΄. «Ἡ Εὐρωπαϊκὴ Ἑλλὰς κατὰ τοὺς δύο π. Χ. αἰῶνας, ἤτοι ἡ πολιτική, ἡ πολιτιστικὴ καὶ δὴ ἡ θρησκευτικὴ κατάστασις αὐτῆς μέχρι τοῦ χρόνου τῆς ἀφίξεως τοῦ Ἀποστόλου τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Αἱ πολιτικαὶ καὶ πολιτιστικαὶ μεταβολαὶ τοῦ 49 μ. Χ.». § 1. Εἰσαγωγικαὶ παρατηρήσεις περὶ τῶν γεωγραφικῶν ἱστορικῶν καὶ ἐθνολογικῶν ὁρίων Εὐρωπαϊκῆς Ἑλλάδος (ὅρια Ἑλλάδος πρὸς βορρᾶν). — § 2. Πῶς ἡ Εὐρωπαϊκὴ Ἑλλὰς καταπεσοῦσα πολιτικῶς ὑπήχθη ὑπὸ τὴν Ρωμαϊκὴν κυριαρχίαν. Ἡ Μακεδονία καὶ ἡ Ἀχαΐα (Ἑλλὰς) καὶ ἡ Κρήτη μέχρι τῶν χρόνων τοῦ Κλαυδίου (54 μ. Χ.) (Ἡ σημασία τῆς μάχης τῆς Χαιρωνείας (330 π. Χ.). — Αἱ διὰ τῆς πτώσεως τῶν Ἀθηνῶν, Σπάρτης καὶ Θηβῶν νέαι πολιτικαὶ δυνάμεις.—Ἡ παρέμβασις τῆς Ρώμης καὶ τὰ ἀποτελέσματά της). — § 3. Ἡ οἰκονομικὴ θέσις τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἑλλάδος ἐπὶ Ρωμαιοκρατίας (Ἡ πενία καὶ ἡ ἐλάττωσις τοῦ πληθησμοῦ.—Ἡ ἐγκατάστασις Ρωμαίων ἀποίκων ὡς γαιοκτημόνων καὶ ἡ προσπάθεια ἐκρωμανισμοῦ.—Ἡ ρωμαϊκὴ εἰρήνη καὶ τὰ οἰκονομικά της ἀποτελέσματα).— § 4. Περὶ τῶν ἐπαρχιῶν καὶ ἀποικιῶν καὶ τῶν κυριωτάτων πόλεων τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἑλλάδος κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Αὐγούστου καὶ μέχρι τῆς ἀφίξεως τοῦ Ἀποστόλου τῶν Ἐθνῶν Παύλου (Αἱ ἐπαρχίαι κατὰ τὰς μεταρρυθμήσεις τῶν Ρωμαίων.—Ἡ «Ἀχαΐα» ἢ «Ἑλλάς». — Ἡ Πελοπόννησος καὶ τὸ Ἄργος.—Ἡ Σπάρτη.—Ἡ Ἀρκαδία.—Πάτραι.— Νέα Κόρινθος.—Ἡ Ἀττική.—Ἀκαρνανία καὶ Αἰτωλία.—Εὔβοια.—Ἤπειρος. — Μακεδονία. — Κρήτη. — Σχέσεις ἐπαρχιῶν πρὸς τὴν κυριάρχον Ρώμην).

Β΄. «Ἡ θρησκευτικὴ καὶ ἡ πνευματικὴ κατάστασις τῆς Ἑλλάδος. Ἡ Ἐθνικὴ θρησκεία καὶ ἡ φιλοσοφία. Αἱ ξέναι θρησκεῖαι καὶ ὁ συγκρητισμὸς καὶ ἡ λατρεία τοῦ Αὐτοκράτορος. Ἡ Θρησκευτικότης τῶν Ἑλλήνων καὶ τὰ κοινά. Αἱ Ἰουδαϊκαὶ παροικίαι». — § 1. Ἡ Ἑλληνικὴ θρησκεία καὶ ἡ φιλοσοφία ἐν τῇ Εὐρωπαϊκῇ Ἑλλάδι (Αἱ προϋποθέσεις τῆς διαμορφώσεως τῆς θρησκείας καὶ τῆς θρησκευτικῆς ζωῆς τῶν Ἑλλήνων. — Θρησκεία, θρησκευτικότης καὶ φιλοσοφία ἐν τῇ Εὐρωπαϊκῇ

Ἑλλάδι κατὰ τὴν Ἑλληνιστικὴν Ἐποχήν). — § 2. Ξέναι θρησκεῖαι καὶ Συγκρητισμὸς ἐν Ἑλλάδι κατὰ τοὺς ρωμαϊκοὺς χρόνους (Ἡ λατρεία τῆς Σαράπιδος καὶ τῆς Ἴσιδος). — § 3. Θρησκεία καὶ θρησκευτικότης τῶν Ἑλλήνων. Τὰ μυστήρια καὶ τὰ μαντεῖα καὶ αἱ ἑορταί. Ἡ αὐτοκρατορολατρεία καὶ τὰ κοινὰ (Ὁ νέος ρωμαϊκὸς κόσμος ὡς συντελεστὴς τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος.—Αἱ δοξοσίαι.—Τὰ Ἐλευσίνια Μυστήρια.—Τὰ μυστήρια τῶν Καβείρων, τῆς θεᾶς Δήμητρος.—Αἱ προϋποθέσεις τῆς αὐτοκρατορολατρείας.—Αἱ τιμαὶ πρὸς τὴν Ρώμην πρὸ τοῦ Καίσαρος.—Ὁ Αὔγουστος ὡς θεμελιωτὴς τῆς Καισαρολατρείας.—Ἡ Ρωμαϊκὴ εἰρήνη ψυχολογικὴ προϋπόθεσις τῆς Καισαρολατρείας.—Τὰ κοινὰ καὶ ἡ Ἀμφικτιονία.—Αἱ ἑορταί, οἱ ἀγῶνες καὶ τὰ Μαντεῖα.—Αἱ Ἰουδαϊκαὶ παροικίαι ἐν τῇ Εὐρωπαϊκῇ Ἑλλάδι.—Ἦτο παρεσκευασμένη ἡ Ἑλλὰς διὰ τὴν ἄμεσον ἀποδοχὴν τοῦ Χριστιανισμοῦ;).

Ἤδη ἄρχεται ἡ ἔκθεσις τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας τῆς Ἑλλάδος, τῆς πρώτης περιόδου αὐτῆς, ἤτοι ἀπὸ τοῦ α΄ μέχρι τοῦ η΄ αἰῶνος, δηλαδὴ τῆς περιόδου τῆς Ἑλληνορωμαϊκῆς Καθολικότητος, ὅπως ὀνομάζει ταύτην ὁ κ. καθηγητής. Διαπραγματεύεται δὲ ταύτην ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἑξῆς σχεδιαγράμματος:

Τμῆμα Α΄. Ἑλληνιστικὴ καὶ Πρωτοχριστιανικὴ Ἐποχὴ τῆς Ἑλλάδος. (ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως τῶν ἐν αὐτῇ Ἐκκλησιῶν ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου μέχρι τοῦ Μεγάλου Θεοδοσίου). Ἡ παρακμὴ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Θρησκείας, ἡ διάδοσις τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ ἡ ὀργάνωσις τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Ἑλλάδος. (49--50--380).

Κεφ. Α΄. Ἡ Ἀποστολικὴ καὶ ἡ Μεταποστολικὴ ἐποχὴ (49--50--140 μ. Χ.). § 1. Αἱ πηγαὶ (Ἀποστολικῆς ἐποχῆς.--Μεταποστολικῆς ἐποχῆς). § 2. Ἡ ἵδρυσις τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου καὶ τῶν συνεργατῶν του (Ἡ Ἐκκλησία Φιλίππων. Ἡ Ἐκκλησία Θεσσαλονίκης.--Ἡ Ἐκκλησία Βερροίας.--Ἡ Ἐκκλησία Ἀθηνῶν.--Ἡ Ἐκκλησία Κορίνθου). § 3. Αἱ ἐσχατολογικαὶ (ἐνθουσιαστικαὶ) τάσεις καὶ συζητήσεις ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ αἱ δύο πρὸς Θεσσαλινικεῖς Ἐπιστολαί. Ὁ Ἀπολλῶ εἰς Κόρινθον, αἱ αὐτόθι ἔριδες, αἱ δύο πρὸς Κορινθίους Ἐπιστολαὶ καὶ ἡ πιθανότης ἀφίξεως τοῦ Πέτρου. Ὁ Παῦλος ἐκ νέου εἰς Κόρινθον. § 4. Ἡ ἀπὸ τῆς Ρώμης ὑπὲρ τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Ἑλλάδος μέριμνα τοῦ Παύλου. Ἡ Ἐκκλησία Φιλίππων. Ἐπιστροφὴ τοῦ Παύλου εἰς Ἀνατολήν. Ἡ διάδοσις τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐν Κρήτῃ (Ἡ πρὸς Φιλιππισίους ἐπιστολή.--Ἡ ἐπιστροφὴ τοῦ Παύλου εἰς τὴν Ἀνατολήν, ἡ διάδοσις τοῦ Χριστιανισμοῦ εἰς Κρήτην καὶ ὁ θάνατος αὐτοῦ. Ἱδρύθη ἐν Νικοπόλει τῆς Ἠπείρου Ἐκκλησία; Τὰ ἀποτελέσματα τῆς δράσεως τοῦ Παύλου καὶ τῶν συνεργατῶν του ἐν τῇ διαδόσει τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐν Ἑλλάδι. Ἔκτασις καὶ κοινωνικὴ σύνθεσις τῶν Ἐκκλησιῶν. Ἡ σχέσις πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν Ἱεροσολύμων). §. 5. Ἡ δρᾶσις τοῦ Ἀποστόλου Τίτου καὶ τῶν λοιπῶν Ἀποστόλων καὶ δὴ τοῦ

Ανδρέου ἐν Ἑλλάδι. § 6. Ὀργάνωσις τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Μακεδονίας, τῆς Ἀχαΐας καὶ τῆς Κρήτης κατὰ τοὺς Ἀποστολικοὺς Χρόνους. § 7. Ἡ ἀπὸ τοῦ τέλους τῆς Ἀποστολικῆς καὶ κατὰ τὴν Μεταποστολικὴν ἐποχὴν κατάστασις τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς ἐθνικῆς Θρησκείας. Ὁ Ἀπολλώνιος ὁ Τυανεύς, ὁ Πλούταρχος καὶ ὁ Ἐπίκτητος (Ἑλλὰς--Ρώμη καὶ ἐθνικὴ θρησκεία.--Ὁ Ἀπολλώνιος ὁ Τυανεύς, ὁ Πλούταρχος καὶ ὁ Ἐπίκτητος καὶ ἡ δρᾶσις αὐτῶν ἐν Ἑλλάδι). § 8. Αἱ Ἐκκλησίαι Κορίνθου, Φιλίππων καὶ Ἀθηνῶν κατὰ τοὺς Μεταποστολικοὺς χρόνους. Ἡ ἐν Κορίνθῳ στάσις κατὰ ἐνίων πρεσβυτέρων καὶ ἡ Α' Κλήμεντος. Πολύκαρπος Σμυρναίων πρὸς Φιλιππησίους (Ἡ Ἐκκλησία τῆς Κορίνθου.--Ἡ Ἐκκλησία τῶν Φιλίππων, ὁ Πολύκαρπος Σμύρνης περὶ τῶν αἱρετικῶν τῶν ἐμφανισθέντων ἐν Μ. Ἀσίᾳ.--Ἡ Ἐκκλησία τῶν Ἀθηνῶν καὶ ὁ πρῶτος Ἀπολογητὴς Κοδρᾶτος). § 9. Τὸ Ἐκκλησιαστικὸν πολίτευμα (Ἐπίσκοποι--πρεσβύτεροι).

Κεφ. Β'. Εἰδήσεις περὶ τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τῶν χρόνων τῶν Ἑλλήνων Ἀπολογητῶν καὶ τοῦ Διονυσίου Κορίνθου μέχρι τοῦ Μ. Κωνσταντίνος (140—313 μ. Χ.). § 10. Εἰσαγωγικαὶ παρατηρήσεις. Ἡ ἐθνικὴ θρησκεία κατὰ τὸν β' αἰῶνα καὶ ὁ Χριστιανισμός. § 11. Οἱ διωγμοὶ καὶ οἱ Μάρτυρες κατὰ τὸν β' καὶ γ' αἰῶνα. § 12. Οἱ Ἀθηναῖοι Ἀπολογηταὶ Κοδρᾶτος, Ἀριστείδης καὶ Ἀθηναγόρας. § 13. Αἱ ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίαι ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τῆς Κορίνθου κατὰ τὸν β' αἰῶνα καὶ ὁ Διονύσιος Κορίνθου. Αἱ σχέσεις πρὸς τὴν Ρώμην. Ὁ Γνωστικισμὸς ἐν Κεφαλληνίᾳ. Ἡ κατακόμβη τῆς Μήλου (Ἡ εἰδωλολατρεία καὶ πνευματικὴ Ἑλλὰς καὶ Χριστιανισμός.-- Ὁ Διονύσιος Κορίνθου καὶ ἡ ἡγεσία τῶν Ἐκκλησιῶν Ἀχαΐας. -- Ἡ κατακόμβη τῆς Μήλου). § 14. Αἱ αἱρέσεις, τὸ ζήτημα τοῦ Πάσχα καὶ ἄλλα ἐκκλησιαστικὰ ζητήματα μέχρι καὶ τῆς ἀφίξεως τοῦ Ὠριγένους εἰς τὴν Ἑλλάδα. § 15. Ἡ ἐθνικὴ θρησκεία καὶ ὁ Χριστιανισμὸς μέχρι τοῦ Μ. Κωνσταντίνου (Φιλοσοφία καὶ Θρησκεία. Αἱ χριστιανικαὶ Ἐκκλησίαι τῆς Ἑλλάδος καὶ αἱ σχέσεις των πρὸς τὴν Ἀνατολήν). § 16. Διοικητικὴ ὀργάνωσις ἀπὸ τοῦ β' ἡμίσεως τοῦ Β' αἰῶνος μέχρι τοῦ Μ. Κωνσταντίνου (313).

Κεφ. Γ'. Ἡ διάδοσις τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ ἡ κατάστασις τῆς ἐθνικῆς Θρησκείας ἀπὸ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου μέχρι καὶ τοῦ Μ. Θεοδοσίου (314--395 μ. Χ.). § 17. Ἡ ἀπὸ τῶν ἀρχῶν μέχρι τέλους τοῦ δ' αἰῶνος διάδοσις τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ ἡ ἐποχὴ τοῦ Διοκλητιανοῦ, τοῦ Γαλερίου καὶ τοῦ Κωνσταντίνου. Τὸ μαρτύριον τοῦ Ἁγ. Δημητρίου ἐν Θεσσαλονίκῃ, οἱ τελευταῖοι μάρτυρες. § 18. Ἡ ἐποχὴ τοῦ Μ. Θεοδοσίου καὶ ἡ ἐπιβολὴ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας. § 19. Ἐσωτερικὸς βίος τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας. Αἱ ἀρχαὶ τοῦ μοναχικοῦ βίου. § 20. Ὁ Ἀρειανισμὸς καὶ ἡ συμμετοχὴ τῶν ἐπισκόπων τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας εἰς τὴν Α' Οἰκουμενικὴν Σύνοδον καὶ τὰς λοιπὰς συνόδους μέχρι καὶ τῆς Β' Οἰκουμενικῆς. Ἡ ἐπικράτησις τῆς Ὀρθοδοξίας. — § 21. Ἡ ἐν Σαρδικῇ

Σύνοδος καὶ τὰ γεγονότα μέχρι τῆς Β' Οἰκουμενικῆς. — § 22. Ἡ Β' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος και ἡ Ἐκκλησία τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἑλλάδος.

Τμῆμα Β'. Ἀπὸ τῶν κατὰ τῆς εἰδωλολατρείας νόμων τοῦ Θεοδοσίου Α' (380—1) μέχρι τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τῆς Εἰκονομαχίας. Ἡ Ἐξαρχία καὶ τὸ Βικαριᾶτον τῆς Θεσσαλονίκης (383-446--731):

Κεφ. Α'. Πτῶσις τῆς εἰδωλολατρείας ἀπὸ τοῦ Μ. Θεοδοσίου (380) μέχρι τοῦ Ἰουστινιανοῦ καὶ οἱ λόγοι ἐπικρατήσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ. Τόποι Χριστιανκιῶν μνημείων καὶ λατρεία τοῦ Ἁγίου Δημητρίου. § 23. Πτῶσις τῆς εἰδωλολατρείας καὶ ἐπικράτησις τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας ἐν τῇ Εὐρωπαϊκῇ Ἑλλάδι (Ἐντατικὴ διάδοσις καὶ ἐπικράτησις τοῦ Χριστιανισμοῦ.--Πρῶτοι ναοὶ ἐκτὸς τῶν τειχῶν τῆς πόλεως καὶ ὁ ἐθνικὸς βίος). § 24. Οἱ λόγοι ἐπικρατήσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ ἡ καλλιτεχνικὴ ἀκμὴ ἐν Ἑλλάδι.

Κεφ. Β'. Αἱ Χριστολογικαὶ αἱρέσεις, τὰ ἐκκλησιαστικὰ ζητήματα καὶ ἀπήχησις αὐτῶν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἑλλάδος. Συμμετοχὴ αὐτῆς εἰς τὰς Οἰκ. Συνόδους Γ', Δ', Ε', ς' καὶ Πενθέκτην. § 25. Ἡ Ὀρθοδοξία τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἑλλάδος (Ἀνατολικοῦ Ἰλλυρικοῦ) καὶ ὁ Διάδοχος Φωτικῆς. Τὸ ζήτημα τοῦ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου (Αἱ Ἐκκλησίαι τῆς Ἑλλάδος ὑπὲρ τοῦ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.--Ὁ Νεστοριανισμὸς εὑρίσκει προσωρινὴν ἀπήχησιν μεταξὺ τῶν ἐπισκόπων τῆς Εὐρ. Ἑλλάδος. Εἰς τὴν Γ' Οἰκουμενικὴν Σύνοδον καταδικάζουσι τὸν Νεστόριον. Ὁ Μονοφυσιτισμὸς καὶ ἡ καταδίκη του κατὰ τὴν Σύνοδον τῆς ΚΠόλεως καὶ τὴν Δ' Οἰκουμενικὴν Σύνοδον. Ἡ πρὸ αὐτῆς σύγκλησις τῆς Ληστρικῆς Συνόδου -- Σύνοδος Κωνσταντινουπόλεως ἐπὶ Γενναδίου. -- Ἐκκλησιαστικοὶ συγγραφεῖς. Διάδοχος ὁ Φωτικῆς, τῆς Ἠπείρου). § 26. Ἡ ἐν τῷ ἀγῶνι πρὸς τὴν ἐσωτερικὴ πολιτικὴν τῶν αὐτοκρατόρων συμπλήρωσις τοῦ Χριστολογιδῦ δόγμακτος καὶ ἡ συμμετοχὴ τῆς Ἐξαρχίας -- Βικαριάτου Θεσσαλονίκης εἰς τὰς Οἰκουμενικὰς Συνόδους ε', ς' καὶ Πανθέκτην (Τὸ ἑνωτικὸν τοῦ Ζήνωνος, αἱ διενέξεις περὶ τὸ Ἀκακιανὸν Σχίσμα. -- Ἡ ἄρσις τοῦ Ἀκακιανοῦ Σχίσματος. -- Αἱ ἑνωτικαὶ προσπάθειαι, ἡ Σύνοδος ἐπὶ Μηνᾶ καὶ ἡ Ε' Οἰκουμενική. -- Ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει Σύνοδος τοῦ 536. -- Ἀναδειχθέντες συγγραφεῖς. Τὰ περὶ Οἰκουμενίου τοῦ Τρίκκης. Ὁ Ἰωάννης ὁ Θεσσαλονίκης. -- Οἱ ἀγῶνες κατὰ τοῦ Μονοθελητισμοῦ, ἡ ς' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, ἐν Τρούλλῳ, καὶ ὁ Κρήτης Εὐμένιος καὶ ὁ Θεσσαλονίκης Ἰωάννης. -- Ἡ Πενθέκτη Οἰκουμενική. -- Ἀνδρέας ὁ Κρήτης.

Κεφ. Γ'. Διοικητικὴ Ὀργάνωσις τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἑλλάδος. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης καὶ ὁ Μητροπολίτης Κορίνθου ἡγοῦνται αὐτῶν. Αἱ λοιπαὶ μητροπόλεις καὶ ἐπισκοπαί. Τὰ περὶ Ἐξαρχίας καὶ Βικαριάτου τῆς Θεσσαλονίκης καὶ ἡ ἐποπτεία τοῦ Ρώμης. § 27. Ἡ πολιτικὴ διαίρεσις, αἱ Μητροπόλεις καὶ Ἐπισκοπαὶ τῆς Εὐρ. Ἑλλάδος ἀπὸ τοῦ δ' αἰῶνος μέχρι τῶν χρόνων τῶν Εἰκονοκλαστῶν καὶ

τῆς ὑπαγωγῆς ὑπὸ τὸ Πατριαρχεῖον Κωνσταντινουπόλεως (732--3). § 28. Τὰ κατὰ τὴν Ἐξαρχίαν καὶ τὸ Βικαριᾶτον τῆς Θεσσαλονίκης (Ἡ ἠθικὴ ἐπιρροὴ προετοιμάζει τὴν ἐποπτείαν τοῦ Ρώμης.).

Τοιοῦτον τὸ περιεχόμενον ἐν συντόμῳ ἀναλύσει, τοῦ α' τόμου τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας τῆς Ἑλλάδος τοῦ καθηγητοῦ κ. Γ. Ι. Κονιδάρη. Τὸ παρὸν σημείωμα δὲν ἀποβλέπει παρὰ μόνον εἰς τὴν παρουσίασιν αὐτοῦ.

21.11.1961 ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΣ ΣΤ. ΑΝΕΣΤΙΔΗΣ

Μ. Ι. Μανούσακα, Ἀναγραφὴ δημοσιευμάτων, 1938—1960. Ἀθῆναι 1960. Σχ. 8ον, σσ. 32.

Πόσον πολύτιμον ὑπηρεσίαν εἰς τὴν σχετικὴν βιβλιογραφίαν προσφέρουν οἱ πίνακες τῶν δημοσιευμάτων ἑνὸς συγγραφέως εἶναι ἀσφαλῶς ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀντιρρήσεως παραδεκτόν, καὶ μάλιστα ὅταν οὗτοι καταρτίζονται ὑπ' αὐτῶν τούτων τῶν συγγραφέων. Ἐννοεῖται φυσικὰ ὅτι οὗτοι πρέπει νὰ περιλαμβάνωσιν ὅλα τὰ δημοσιεύματα, εἴτε αὐστηρῶς ἐπιστημονικὸν ἔχουν ταῦτα χαρακτῆρα, εἴτε καὶ ἐκλαϊκευμένον, ἀκόμη καὶ τὰς βιβλιοκρισίας ἢ βιβλιογραφίας. Ἀπαραίτητον ἀσφαλῶς αἱ πρωτότυποι ἐργασίαι νὰ συνοδεύωνται ἐκ τῆς σημειώσεως τῶν σχετικῶν βιβλιοκρισιῶν. Αὐτομάτως γεννᾶται διὰ τὸν συγγραφέα ἡ ὑποχρέωσις νὰ ἐνημερώνῃ τακτικῶς τὸν πίνακα διὰ τῆς ἐκδόσεως συμπληρωμάτων, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δὲν πρέπει νὰ παραλείπῃ νὰ πράττῃ.

Ὁ κ. Μ. Ι. Μανούσακας, καθηγητὴς ἤδη τῆς ἕδρας τῆς Ἱστορίας τῶν Μεσαιωνικῶν Χρόνων εἰς τὴν Φιλοσοφικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, ἐπὶ τῇ ὑποψηφιότητι αὐτοῦ διὰ τὴν ἕδραν, ἐξέδωκε τὸν κατάλογον τῶν δημοσιευμάτων του, τῶν ἐτῶν 1938—1960. Πρόκειται περὶ ἀναγραφῆς 73 συνολικῶς δημοσιευμάτων σημειουμένων κατὰ τρόπον ἐπιστημονικόν : Προτάσσεται ἡ βιβλιογραφικὴ ἀναγραφὴ τοῦ δημοσιεύματος, ἀκολουθεῖ περιεκτικὴ περίληψις τῆς ἐργασίας διὰ νὰ σημειωθῇ ἡ πρωτοτυπία τοῦ συγγραφέως καὶ προστίθενται αἱ δημοσιευθεῖσαι περὶ αὐτοῦ βιβλιοκρισίαι.

Ἡ μεθοδικότης τοῦ κ. Μανούσακα εἶναι βεβαίως γνωστή. Ἡ παροῦσα ἀναγραφὴ ἀποτελεῖ ἁπλῶς ἀφορμὴν διὰ μίαν εἰσέτι διαπίστωσιν αὐτῆς. Εἴμεθα εὐτυχεῖς παρουσιάζοντες καὶ πάλιν εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῆς «Ὀρθοδοξίας» τὸν κ. Μ. Ι. Μανούσακα, Καθηγητὴν Πανεπιστημίου ἤδη, καὶ σημειοῦντες ταύτην. Σημειοῦμεν μόνον ὅτι προσθήκη εἰς τὸ τέλος τῆς ἀναγραφῆς πίνακος ὀνομάτων καὶ πραγμάτων θὰ καθίστα τὴν χρῆσιν αὐτῆς εὐχρηστοτέραν.

23.11.1961. ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΣ ΣΤ. ΑΝΕΣΤΙΔΗΣ

Μιχαὴλ Θ. Λάσκαρι, Ὁμοτίμου καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Δημοσιεύματα, 1925—1960. Ἀθῆναι 1960. Σχ. 8ον μ., σσ. 36.

Ἀναγραφὴ 87 δημοσιευθεισῶν πρωτοτύπων ἐργασιῶν τοῦ κ. Μιχαὴλ Θ. Λάσκαρι, καθηγητοῦ μέχρι πρό τινος τῆς ἕδρας τῆς Ἱστορίας τῶν Μέσων καὶ Νεωτέρων χρόνων εἰς τὴν Φιλοσοφικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης καὶ ἤδη Διευθυντοῦ τοῦ Κέντρου Νεοελληνικῶν Ἐρευνῶν τοῦ Βασιλικοῦ Ἱδρύματος Ἐρευνῶν.

Ὁ κ. καθηγητὴς καταγράφων ἑκάστην μελέτην βιβλιογραφεῖ τὸν τίτλον, ἀναλύει τὸ περιεχόμενον αὐτῆς καὶ προσθέτει τὸν πίνακα τῶν δημοσιευθεισῶν βιβλιοκρισιῶν της. Ἀτυχῶς εἰς τὸν προκείμενον κατάλογον τῶν δημοσιευμάτων δὲν περιελήφθησαν τὰ ἄρθρα τὰ ὁποῖα ὁ σ. ἐδημοσίευσεν εἰς τὴν Enciclopedia Italiana, τὸ Ἐγκυκλοπαιδικὸν Λεξικὸν Ἐλευθερουδάκη καὶ τὴν Enciclopedija Jugoslavije καθὼς καὶ τὰ ἄρθρα καὶ τὰ σημειώματα τὰ δημοσιευθέντα εἰς ἐφημερίδας.

Ἰδιαίτερον μέρος καταλαμβάνουσιν αἱ περὶ τὰς διακοσίας βιβλιοκρισίαι τοῦ σ. εἰς διάφορα ἔργα, δημοσιεύματα ἐπιστημονικῶν περιοδικῶν τῆς Ἑλλάδος, τῆς Γερμανίας, τῆς Γιουγκοσλαυΐας, τῆς Ρουμανίας καὶ τοῦ Βελγίου. Αἱ βιβλιοκρισίαι αὗται «... δὲν περιορίζονται συνήθως εἰς ἁπλῆν ἀνάλυσιν τῶν περιεχομένων τοῦ κρινομένου δημοσιεύματος, ἀλλ' ἀποτελοῦν ἐν πολλοῖς προσωπικὴν συμβολὴν εἰς τὰ σχετικὰ θέματα, προσκομίζουν νέον ὑλικὸν καὶ παρέχουν συμπληρώσεις ἢ διορθώσεις» ὡς σημειοῖ ὁ σ. (σ. 26).

Εἰς τὴν «Ὀρθοδοξίαν», ἐξ ὅσων ἐνθυμούμεθα, τὸ πρῶτον γίνεται λόγος περὶ τοῦ ἐπιστημονικοῦ ἔργου τοῦ καθηγητοῦ κ. Μιχαὴλ Θ. Λάσκαρι. Αἰσθανόμεθα ἰδιαιτέρως εὐτυχεῖς διὰ τοῦτο. Τολμῶμεν νὰ σημειώσωμεν ὅτι πίναξ ὀνομάτων καὶ πραγμάτων ἀναφερομένων εἰς τοὺς σημειουμένους τίτλους καὶ τὰς περιλήψεις τῶν ἐργασιῶν, προστιθέμενος εἰς τὸ τέλος τοῦ φυλλαδίου, θὰ καθίστα τὴν χρῆσιν τῆς βιβλιογραφίας τοῦ κ. καθηγητοῦ εὐχρηστοτέραν.

24.11.1961. ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΣ ΣΤ. ΑΝΕΣΤΙΔΗΣ

Εὐγενίας Βέη—Χατζηδάκη, Δημοσιεύματα Νίκου Α. Βέη (Bees) Πελοποννησιακά, τόμος Γ—Δ (1958—1959), σσ. 437—488. Ἀθῆναι 1960.

Ἡ κα Εὐγενία Χατζηδάκη ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἀφιερώσεως τοῦ Γ—Δ τόμου τῶν «Πελοποννησιακῶν» εἰς τὸν Νίκον Α. Βέην ἐπεχείρησε νὰ καταγράψῃ

τὴν βιβλιογραφίαν τοῦ ἐπιστήμονος καὶ ἐπέτυχεν ἕνα ἆθλον. Κατώρθωσε νὰ συγκεντρώσῃ περὶ τὰ 600 δημοσιεύματα ἀπὸ τοῦ 1911—1959, τυπωμένα εἰς πεντήκοντα περίπου ἡμέτερα καὶ ξένα περιοδικὰ καὶ εἰς ἐφημερίδας. Τῆς ἀναγραφῆς προτάσσει σύντομον βιογραφίαν τοῦ ἀνδρὸς καὶ ἐπιτάσσει εὑρετήριον ὀνομάτων καὶ πραγμάτων.

Ἡ σύνταξις τοῦ καταλόγου τῶν δημοσιευμάτων τοῦ Νίκου Α. Βέη καλύπτει ἕνα κενόν, δι' ὃ καὶ ὀφείλονται θερμότατα συγχαρητήρια εἰς τὴν καν Εὐγενίαν Βέη — Χατζηδάκη.

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ σημειοῦμεν, διὰ τὴν «Ὀρθοδοξίαν», τὴν ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Ν. Βέη καὶ ἐξ ἀφορμῆς αὐτοῦ ἑλληνικὴν περὶ Βέη βιβλιογραφίαν :

1—( ), Νικόλαος Α. Βέης, Ἀρχεῖον Θρακικοῦ Γλωσσικοῦ καὶ Λαογραφικοῦ Θησαυροῦ, ΚΔ (1959), σσ. 421—423.,

2— ( ), Νικόλαος Βέης, Μικρασιατικὰ Χρονικά, Η (1959), σσ. 455—456.,

3— ( ), Βέης Νικόλαος, Λεξικὸν ποῖος εἶναι ποῖος, Ἀθῆναι 1958, σσ. 47—48.,

4— ( ), Βέης Νικόλαος, Ἐπίτομον Ἐγκυκλοπαιδικὸν καὶ Γλωσσικὸν Λεξικὸν Παπύρου, Ἀθῆναι 1961, 1725.,

5— Ἀθάνα, Γ., (Ἐπίγραμμα εἰς Ν. Βέην), Νέα Ἑστία, ΛΒ (1958), σ. 1652.

6— Ἀργυροκάστρου Παντελεήμονος, (Νικόλαος Βέης), Νέα Ἑστία, ΛΒ (1958), σσ. 1652—1663.,

7— Γριτσοπούλου, Τάσου. Α., Νίκος Α. Βέης, Ἐπετηρὶς Ἑταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν, ΚΗ (1958), 458—464.,

8— Δημαρᾶ, Κ. Θ., Τὸ πάθος του, Νέα Ἑστία, ΛΒ (1958), σσ. 1655—1656.,

9— Ζώρα, Γ. Θ., Ὁ πρῶτος πανεπιστημιακὸς διδάσκαλος τῶν Νεοελληνικῶν Γραμμάτων, Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρὶς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Θ (1958—1959), σσ. 592—594 ἢ Νέα Ἑστία ΛΒ (1958), σσ. 1653—1654.,

10— Καρούζου, Σέμνης., Νίκος Βέης, μία σκιαγραφία, Πελοποννησιακά, Γ—Δ (1958—1959), σσ. 5—8.,

11— Κοσμετάτου, Γεωργίου, Ἀγγελία θανάτου Ν. Α. Βέη, Πρακτικὰ Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, ΛΓ (1958), σσ. 280—281.,

12— Κουγέα, Σ. Β., (Χαιρετισμὸς ἀπὸ μέρους τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν), Νέα Ἑστία, ΛΒ (1958), σσ. 1649—1650.,

13— Κουκούλα Λ., (Χαιρετισμὸς ἀπὸ μέρους τῆς Ἑταιρείας Ἑλλήνων Λογοτεχνῶν), Νέα Ἑστία, ΛΒ (1958), σ. 1652.,

14— Ξύδη, Θεοδώρου, Νίκος Βέης (1882—1958), Παιδεία καὶ Ζωή, Ζ (1958), σσ. 253—254.,

15— Παναγιωτοπούλου, Ι. Μ., Τὸ πάθος τῆς ἔρευνας, Νέα Ἑστία, ΛΒ (1958), σσ. 1656—1657.,

16— Παπανούτσου, Ε. Π., Ὁ σοφὸς τῆς λεπτομερείας, Νέα Ἑστία, ΛΒ (1958), σ. 1657.,

17— Πολίτου, Λίνου., Νίκος Α. Βέης, Ἑλληνικά, Ις (1958—1959), σσ. 445—446.,

18— Σ. (φυροέρα)., Β. Β., Βέης Νικόλαος, Μεγάλη Ἑλληνικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία, Συμπλ. τ. Α, σ. 947.,

19— Τσιριμώκου, Ἠλία., (Νίκος Βέης), Νέα Ἑστία, ΛΒ (1958), σσ. 1651—1652.,

20— Τωμαδάκη, Ν. Β., Νικόλαος Βέης. Χαιρετισμὸς τοῦ Κοσμήτορος τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς κηδείας, Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρὶς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Θ (1958—1959), σσ. 591—592 ἢ Νέα Ἑστία, ΛΒ (1958), σ. 1651, καὶ

21— Χατζηδάκη, Μ. καὶ Ε., Νίκος Α. Βέης (BEES), Δελτίον Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας, περίοδος Δ΄, Α (1959), σσ. 3—10.

29-1-1962.

ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΣ ΣΤ. ΑΝΕΣΤΙΔΗΣ

Θεολογία, Ἐπιστημονικὸν περιοδικόν. Διευθύνεται ὑπὸ Ἐπιτροπῆς. Τόμος τριακοστὸς πρῶτος. Ἐν Ἀθήναις 1960. Σχ. 8ον, σσ. 880+ πίν. Γ. Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Εἰς τὸν τριακοστὸν πρῶτον, (1960), τόμον τῆς Θεολογίας δημοσιεύονται :

α— μελέται :

Γριτσοπούλου, Τάσου. Α., Μητροπολίτης Ἀμυκλῶν καὶ Τριπολιτζᾶς Δανιὴλ Παναγιωτόπουλος, σσ. 303—314, 424—443. (Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου τόμου * καὶ τέλος).,

Δημητροπούλου, Παναγιώτου, δ. Θ., Ἡ πίστις τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας ὡς κανὼν ζωῆς (33—600 μ. Χ.) (Συμβολαὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἀνακαινιστικῆς ἐπιδράσεως τοῦ Χριστιανικοῦ βίου ἐπὶ τοῦ κόσμου), σσ. 18—34, 284—302. (Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου τόμου. Ζ΄. Ὁ θεσμὸς τῆς δουλείας : Ἡ δουλεία ἐν τῷ προχριστιανικῷ κόσμῳ. — Ὁ θεσμὸς τῆς δουλείας καὶ ὁ Χριστιανισμός.).,

Θεοδώρου, Ἀνδρέου., Ὑφηγητοῦ Θεολογικῆς Σχολῆς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Σημασιολογία τοῦ Δόγματος ἐν τῇ Ἀρχαίᾳ Χριστιανικῇ καὶ τῇ Ἐξωχριστιανικῇ Γραμματείᾳ, σσ. 145—150, 220—237. (Προλεγόμενα. — Α΄. Τὸ δόγμα ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ.— Β΄. Τὸ δόγμα ἐν τῇ ἐξωχριστιανικῇ Γραμματείᾳ. — Γ΄. Τὸ δόγμα ἐν τῇ Χριστιανικῇ Γραμματείᾳ. — Ἐπίλογος.).,

Θεοδώρου Εὐαγγέλου. Δ., Ἡ καλλιέργεια τῆς βουλήσεως διὰ τοῦ Ὀρθοδόξου μορφωτικοῦ ἔργου, σσ. 251—270. (Ἐναρκτήριον μάθημα ὡς Ὑφηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν τῇ 17ῃ Μαρτίου 1960. Προτάσσεται ἡ εἰσήγησις τοῦ Κοσμήτορος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καθηγητοῦ κ. Λεωνίδου Φιλιππίδου.).,

Καλοκύρη, Κωνσταντίνου. Δ., Νεώτεραι πρόοδοι τῆς Χριστιανικῆς καὶ Βυζαντινῆς Ἀρχαιολογίας, σσ. 106—128. (Ἐναρκτήριον μάθημα ὡς Ὑφηγητοῦ τῆς Χριστιανικῆς καὶ Βυζαντινῆς Ἀρχαιολογίας. Προτάσσεται ἡ εἰσήγησις τοῦ Κοσμήτορος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Λεωνίδου Φιλιππίδου).,

Κιρκασίου, Θεοδώρου. Γ., Τὸ Δαμασκηνὸν ἢ Σαδωκικὸν ἔγγραφον καὶ ἡ αἵρεσις τῆς νέας διαθήκης, σσ. 151—166.,

Τοῦ αὐτοῦ, Ἐκ τῶν χειρογράφων τῆς Νεκρᾶς Θαλάσσης. Τὸ Ὑπόμνημα εἰς τὸ Βιβλίον τοῦ Ναούμ, κατὰ τὴν ἔκδοσιν A. Dupont—Sommer. Εἰσαγωγὴ καὶ μετάφρασις, σσ. 627—632.,

Konidaris, Ger., Der Historiker, die Kirche und der Inhalt der Tradition in den Ersten Zwei Jahrhunderten Eine Skizze, σσ. 507—512. (Περίληψις ἀνακοινώσεως ἐν τῷ 2ῳ Συνεδρίῳ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ἱστορικῶν).,

Κυριαζοπούλου, Σπυρίδωνος. Δ., Προλεγόμενα εἰς τὴν ἐρώτησιν περὶ Θεοῦ, σσ. 67—105. (Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου τόμου.— 2. Ὁ λατινικὸς νεοπλατωνισμός.— Γ΄. Ἡ ἐξέλιξις. Κριτικά.).,

Μερεντίτου, Κωνσταντίνου. Ἰω., Ἐντεταλμένου Ὑφηγητοῦ τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Φιλολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν, Ὑπερφυὴς διάβασις θαλασσῶν καὶ ποταμῶν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἰσραηλιτικῇ καὶ τῇ κλασσικῇ Γραμματείᾳ (Συμβολὴ εἰς τὴν ὀρθὴν γραμματικὴν καὶ φιλολογικὴν ἀνάλυσιν καὶ ἑρμηνείαν ἀρχαίων κειμένων), σσ. 580—607. (Εἰσαγωγικαὶ παρατηρήσεις. — Ὑπερφυὴς διάβασις θαλασσῶν καὶ ποταμῶν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἰσραηλιτικῇ Γραμματείᾳ. — συνεχίζεται).,

Μουρατίδου, Κωνσταντίνου. Δ., δ. Θ., π. Ν., Ἐντεταλμένου Ὑφηγητοῦ τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν, Συμβολαὶ εἰς τὴν ἔρευναν τοῦ προβλήματος τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Δικαίου. Α. Διαφοροποίησις, ἐκκοσμίκευσις καὶ νεώτεραι ἐξελίξεις ἐν τῷ Δικαίῳ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκ-

κλησίας, σσ. 129—144, 203—219, 370—400, 552—579. (Εἰσαγωγή.— Α΄. Ἡ διαφοροποίησις τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τῆς Ἀρχαίας καὶ Ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας. — Β΄. Ἡ ἐκκοσμίκευσις τοῦ Δικαίου τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας. — Συνεχίζεται).,

Μπίρη, Κώστα. Η., Ἐπὶ τὰ ἴχνη τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ἐν Ἀθήναις. Ἔλεγχος τῶν γραφομένων ὑπὸ τοῦ Χόλτσνερ. — Ὁ Φαληρικὸς λιμήν. — Ἡ Φαληρικὴ ὁδός. — Ὁ βωμὸς τῷ Ἀγνώστῳ Θεῷ. — Ὁ Ἄρειος Πάγος, σσ. 325—333 + πίν. Α—Γ΄.

Τοῦ αὐτοῦ, Παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς «Ἀναστηλώσεως» τοῦ ναοῦ τῶν Ἁγίων Ἀσωμάτων τῶν Ἀθηνῶν, σσ. 454—460.,

Μπρατσιώτου, Νικολάου. Π., Εἰσαγωγὴ εἰς τοὺς μονολόγους τοῦ Ἱερεμίου, σσ. 35—53. (Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου τόμου. — Γ΄. Γενικὰ συμπεράσματα.).,

Σαβράμη, Δημοσθένους. Σ., π. Θ., δ. Φ., Ἡ ἠθικὴ τῆς Πολιτείας τοῦ Πλάτωνος ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν ἠθικὴν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, σσ. 271—283, 401—413, 608—626. (Εἰσαγωγή. — Α΄. Ι. Βασικὰ κοινὰ σημεῖα. — Β. ΙΙ. Ἐπὶ μέρους κοινὰ σημεῖα. — Συνεχίζεται).,

Simiyatos, Panayotis, Diacre., La Morale Boudique, σσ. 633—639.,

Σιμωτᾶ, Παναγιώτου. Ν., Ἡ περιγραφὴ τῶν Συνόρων Ἐφραὶμ καὶ Μανασσῆ (Ἰησοῦ Ναυῆ, κεφ. 16—17), σσ. 54—66. (Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου τόμου καὶ τέλος).,

Τοῦ αὐτοῦ, ὁ πάπυρος Bodmer IX, σσ. 315—324, 414—423.,

Siotis, Markos. A., Die Ekklesiologie als Grundlage der neutestamentlichen Auslegung in der Griechisch — Orthodoxen Kirche, σσ. 513—528.,

Τρεμπέλα, Παναγιώτου., Ἐπιδράσεις εἰδωλολατρικαὶ ἐπὶ τῆς Χριστιανικῆς λατρείας, σσ. 1—17. (Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου τόμου. — 11. Δάνεια τοῦ Γνωστικισμοῦ ἐκ τοῦ Χριστιανικοῦ τελετουργικοῦ. — 12. Γενικὰ περὶ τῶν ἐθνικῶν μυστηρίων. — 13. Ἡ κατὰ τοὺς Ο΄, καὶ τὸν Παῦλον ἔννοια τοῦ ὅρου μυστήριον. — 14. Βιβλικὰ χωρία ἀποσαφοῦντα τὴν κατὰ Παῦλον ἔννοιαν τοῦ ὅρου. — 15. Μυστήρια καὶ μυστήριον. — 16. Αἱ καθάρσεις τῶν εἰδωλολατρικῶν μυστηρίων καὶ τὸ Χριστιανικὸν βάπτισμα. — 17. Τὸ δεῖπνον τῶν εἰδωλολατρικῶν μυστηρίων καὶ ἡ θεία εὐχαριστία. — 18. Περιφερειακαὶ ἐπιδράσεις.).,

Τοῦ αὐτοῦ, Ἡ λατρεία κατὰ τοὺς ἀποστολικοὺς χρόνους, σσ. 183—202. (1. Αἱ κατ' οἶκον Ἐκκλησίαι. — 2. Ἡ ἐν αὐταῖς εὐταξία. — 3. Οἱ χαρισματοῦχοι. — 4. Περιεχόμενον καὶ στάσεις προσευχῶν. — 5. Διδαχὴ καὶ ἀνάγνωσις τῆς Γραφῆς. — 6. Ψαλμοὶ καὶ ὕμνοι. — 7. Χρόνοι λατρείας. — 8. Ὁ

συλλογικὸς χαρακτὴρ τῆς λατρείας. — 9. Προσφωνήσεις καὶ ἀντιφωνήσεις. — 10. Ὑπόδειγμα συλλογικῆς λατρείας. — 11. Τὸ βάπτισμα. — 12. Ἡ μετὰ τὸ βάπτισμα ἐπίθεσις τῶν χειρῶν. — 13. Ἡ Θεία Εὐχαριστία. — 14. Τὰ λοιπὰ μυστήρια.).,

Φιλιππαίου, Θεοκλήτου., Ἀρχιγραμματέως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, Ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως, Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι (1843—1960), σσ. 238—250,353—369, 529—551. (Εἰσαγωγικὸν σημείωμα. —Τάξις πρωτοκαθεδρίας τῶν Πατριαρχῶν. — Ποῖοι τῶν Μητροπολιτῶν ἔχουν καὶ σήμερον Ἐπισκοπάς. — Κατάλογος Ἐπισκόπων κατ' ἐπαρχίας. — Συνεχίζεται).,

Χριστοφιλοπούλου, Ἀναστ. Π., Τὸ Ἑλληνικὸν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησιαστικὸν Δίκαιον κατὰ τὸ ἔτος 1958, σσ. 334—343, 444—453. (Γενικὸν μέρος. — Ὀργάνωσις τῆς Ἐκκλησίας. — Διοίκησις τῆς Ἐκκλησίας. — Ἐκκλησιαστικόν, ποινικὸν δίκαιον. — Πίναξ συγγραφέων).

β— Βιβλιοκρισίαι τῶν Ἀνεστίδου, Ἀδαμαντίου. Στ., Κόμπου, Ἀντωνίου. Γ., Κονιδάρη, Γερασίμου. Ι., Μπρατσιώτου, Παναγιώτου. Ι., Μωραΐτου, Δημητρίου. Ν., Νανάκου, Σάββα., Πάλλα, Δ. Ι., Σταυρίδη, Βασιλείου. Θ., Τούλια, Γεωργίου. Β., καὶ Φουντούλη, Ἰωάννου. Μ..

γ— Βιβλιογραφικὸν δελτίον, ὑπὸ Καρμίρη, Ἰωάννου. Ν., σσ. 474—506, 646—659.

δ— Νεκρολογίαι :

Φ. Ι. Μ., **Dom Lambert Beauduin**, σσ. 472—473,

Τοῦ αὐτοῦ, Ἀρχιμανδρίτης Κυπριανὸς Κέρν, σσ. 473.

Τὸν τόμον συμπληροῦν πίνακες πραγμάτων, ὀνομάτων καὶ ξένων λέξεων, σσ. 660—676.

25)11)1961. ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΣ ΣΤ. ΑΝΕΣΤΙΔΗΣ

Περὶ τῶν περιεχομένων τοῦ τόμου Λ (1959) τῆς Θεολογίας βλ. Ὀρθοδοξίαν, λε (1960), 351—356.

Κρητικὰ Χρονικά, τετραμηνιαία ἐπιστημονικὴ ἔκδοσις. Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῆς συντάξεως Νικόλαος Πλάτων — Μενέλαος Γ. Παρλαμᾶς — Κωνσταντῖνος Λασιθιωτάκης — Ἰωάν. Παπαϊωάννου. Ἔτος ΙΓ' (1959). Ἐκδότης Ἀνδρέας Γ. Καλοκαιρινός. Ἡράκλειον Κρήτης. Σχ. 8ον, σσ. 417+Πίν. ΛΓ. + Εἰκ. 4 + 1 ἀ. ἄ. + Σχ. 4.

Εἰς τὸν ΙΓ, τοῦ 1959, τόμον τῶν «Κρητικῶν Χρονικῶν» δημοσιεύονται

πρῶτον αἱ ἑπόμεναι μελέται :

Ἀλεξίου, Στυλιανοῦ., Κρητικὰ φιλολογικά, σσ. 289—310. (Α΄. Μεθοδολογικὰ ζητήματα τῆς Κρητικῆς λογοτεχνίας. — Παρατηρήσεις εἰς τὸν «Ἀπόκοπο»).,

Τοῦ αὐτοῦ, Νέα παράστασις λατρείας ἐπὶ μινωικοῦ ἀναγλύφου ἀγγείου, σσ. 346—352+ πίν. ΛΔ΄—ΛΕ΄.,

Ζαμπετάκη, Ἐμμαν., Ἀνέκδοτα διπλωματικὰ ἔγγραφα τῆς προεπαναστατικῆς περιόδου τοῦ 1866 ἐν Κρήτῃ, σσ. 84—142.,

Faure, Paul., La Crete aux cent villes, σσ. 171—217. (Ψευδεῖς πόλεις. — Πόλεις ἑλληνικῆς ἐποχῆς (Ἀρχαϊκῆς, κλασσικῆς, ἑλληνιστικῆς). — Πόλεις Ρωμαϊκῆς ἐποχῆς).,

Καλοκύρη, Κων. Δ., Ἡ βασιλικὴ τῆς βυζαντινῆς Συβρίτου, σσ. 7—38 + πίν. Α΄—ΙΔ΄. (Προλεγόμενα. — I. Ἡ Ἐπισκοπὴ τῆς Συβρίτου. — II. Ἡ βασιλικὴ τῆς Συβρίτου καθ' ἑαυτήν. — III. Τὰ πέριξ τῆς βασιλικῆς. — IV. Συμπεράσματα.).,

Λασσιθιωτάκη, Κ. Ε., Ἅγιος Γεώργιος ὁ Ἀνυδριώτης, σσ. 143—170+ πίν. ΙΕ΄ — ΛΒ΄. (Καμάρα δυτικῆς κεραίας.— Καμάρα ἐγκαρσίας κεραίας. — Καμάρα ἀνατολικῆς κεραίας. — Ἀνατολικὸς τοῖχος. — Βόρειος τοῖχος. — Δυτικὸς τοῖχος. — Νότιος τοῖχος. — Γενικαὶ κρίσεις καὶ συμπεράσματα).,

Μανούσακα, Μ. Ι., Ἄγνωστη πηγὴ τῆς «Ἐρωφίλης» τοῦ Χορτάτση : Ἡ τραγῳδία «Il re Torrismondo» τοῦ Tasso, σσ. 73—83.,

Morgan, Gareth, English State Papers on the Siege of Candia, σσ. 311—318.,

Ξύδη, Α. Γ., Ἀνέκδοτος βίος τοῦ Γκρέκο, σσ. 218—225.,

Παναγιωτίδη, Θ., Βριτόμαρτις, σσ. 226—231. (Μινωικὴ θεά).,

Πλάτωνος, Ν., Συμβολὴ εἰς τὴν σπουδὴν τῆς Μινωικῆς τοιχογραφίας, σσ. 319—345+ πίν. ΛΓ΄+ εἰκ. 2. (Βλ. Κρητικὰ Χρονικὰ Α (1947) 505—524. — Β΄ Ἡ τοιχογραφία τῆς προσφορᾶς σπονδῶν).,

Σπανάκη, Στεργ. Γ., Συμβολὴ στὴν ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία τῆς Κρήτης κατὰ τὴ Βενετοκρατία, σσ. 243—288 (Ἔγγραφον συμφωνίας ἐπὶ θεμάτων μεταξὺ τοῦ Λατίνου Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης Alivrando καὶ τοῦ Δόγη τῆς Βενετίας Ἰωάννη Superentio ἢ Soranzo (1312—1327), χρήσιμος εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κρήτης κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας τῆς Βενετοκρατίας. — Κείμενον καὶ μετάφρασις.),

Τωμαδάκη, Νικολάου. Β., Οἱ Ὀρθόδοξοι παπᾶδες ἐπὶ Ἑνετοκρατίας καὶ ἡ χειροτονία αὐτῶν, σσ. 39—72. (Γενικὴ βιβλιογραφία. — Αἱ ἐκ τῶν

Relazioni εἰδήσεις. — Αἱ εἰδήσεις περὶ τῶν κατὰ τόπους χειροτονιῶν. - - Διαδικασία ἐκλογῆς καὶ χορήγησις ἀδείας χειροτονίας).

Δημοσιεύονται ἀκόμη αἱ ἑπόμεναι βιβλιοκρισίαι :

Πλάτωνος, Ν., George Karo, Erinnerungen. Greifen am thron Erschienen bei Bruno Grimm, Baden — Baden 1959. Σελίδες 131, εἰκόνες 75. Σσ. 232—240.

Τωμαδάκη, Νικολάου. Β., Μ. Ι. Μανούσακα, Ἡ ἐν Κρήτῃ συνωμοσία τοῦ Σήφη Βλαστοῦ (1453—1455) καὶ ἡ νέα συνωμοτικὴ κίνησις τοῦ 1460—1462. Ἀθῆναι 1960, 8 μέγα, σσ. 166 (6) Α—ς πίνακες. Σσ. 353—355.

Ἐν τέλει καταχωροῦνται τὰ Χρονικά, τὰ ὁποῖα περιλαμβάνουν :

Ἔκθεσιν πεπραγμένων τοῦ Δ. Συμβουλίου τῆς Ἑταιρείας Κρητικῶν Ἱστορικῶν Μελετῶν κατὰ τὸ ἔτος 1959, σσ. 356—359. (Οἰκονομικά. — Ἱστορικὸν Μουσεῖον Κρήτης. — Προστασία καὶ συντήρησις Μεσαιωνικῶν Μνημείων. — Διάφορα).

Πλάτωνος. Ν., Ἡ ἀρχαιολογικὴ κίνησις ἐν Κρήτῃ κατὰ τὸ ἔτος 1959, σσ. 359—393.

Τὸν τόμον συμπληροῖ πίναξ κυρίων ὀνομάτων, πραγμάτων καὶ τοπωνυμίων (ἐπιμελείᾳ Στεργίου Γ. Σπανάκη), σσ. 397—412.

22)11)1961. ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΣ ΣΤ. ΑΝΕΣΤΙΔΗΣ

Πλάτων, Δελτίον τῆς Ἑταιρείας Ἑλλήνων Φιλολόγων. Ἔτος ΙΑ (1959). Σχ. 8ον, σσ. 506. Βιβλιοπωλεῖον Ἰωάν. Σιδέρη. Ἀθῆναι 1959.

Εἰς τὸν τόμον τοῦ Πλάτωνος, ΙΑ (1959), δημοσιεύονται :

α— αἱ μελέται τῶν :

Γαζῆ, Ντίνου — Χέρμαν, Ροβέρτου., Τετραγωνικαὶ ῥίζαι. Γεωμετρία καὶ Ἀρχιμήδης, σσ. 357—370.,

Γεωργούλη, Κ. Δ., Αἱ περὶ τῆς δράσεως τοῦ Κλέωνος μαρτυρίαι τοῦ Θουκυδίδου καὶ τὸ γενετικὸν πρόβλημα τῆς Θουκυδιδείου συγγραφῆς, σσ. 172—201. (Ι. Ἡ σημαντικότης τῶν περὶ Κλέωνος μαρτυριῶν τοῦ Θουκυδίδου. — ΙΙ. Ἡ παρὰ τὴν Ἀμφίπολιν μάχη καὶ ἡ ἐν αὐτῇ τελευτὴ τοῦ Κλέωνος). — ΙΙΙ. Ἡ ἐνέργεια τοῦ Κλέωνος. — ΙV. Ἡ ἐνέργεια τοῦ Βρασίδου. — V. Συσχέτισις τῆς ἐξιστορήσεως τῆς μάχης πρὸς ἄλλα τμήματα τῆς Θουκυδιδείου συγγραφῆς. — VΙ. Κλέων καὶ Διόδοτος.- VΙΙ. Κλέων καὶ Περικλῆς. — VΙΙΙ. Τὸ γενετικὸν πρόβλημα τῆς Θουκυδιδείου συγγραφῆς. — Τελικὴ ἀνασκόπησις.).,

Τοῦ αὐτοῦ, Σημείωμα εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ V. Martin δημοσιευθὲν κεί-

μενον καὶ ἑρμηνείαν τοῦ «Δυσκόλου» τοῦ Μενάνδρου, σσ. 223—229.,

Τοῦ αὐτοῦ, Βλέμμα εἰς τὴν πνευματικὴν ἐξέλιξιν τοῦ Θουκυδίδου, σσ. 465—486. (Ι. Ὁ Θουκυδίδης καὶ οἱ Σοφισταί. — ΙΙ. Ἡ ἰδέα τῆς ἀντικειμενικῶς ὑφισταμένης ἀληθείας. — ΙΙΙ. Ἡ ἰδέα τῆς ἐπανεμφανίσεως τῶν αὐτῶν ἱστορικῶν καταστάσεων. — IV. Ὁ Θουκυδίδης καὶ οἱ Ἱπποκρατικοί. — Ὁ Παράλογος. — Γενικὴ ἀνασκόπησις).,

Γεωργούντζου, Παναγιώτου. Κ., Παρατηρήσεις εἰς τὸν Δύσκολον τοῦ Μενάνδρου, σσ. 210—217.,

Γιαννουλίδου, Καλλιόπης., «Ἕρματα τρίγληνα μορόεντα», σσ. 457 — 459.,

Δασκαλάκη, Ἀπ. Β., Ἡ Ἑλληνικὴ νεότης τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, σσ. 97—145. (Εἰσαγωγή. — Ἡ ἐξ Ἡρακλειδῶν καταγωγή. — Τὰ περὶ μάμμης καὶ μητρὸς ὡς Ἑλληνίδων. — Ἡ Ὀλυμπιὰς καὶ οἱ θρύλοι τῆς γεννήσεως. — Ἡ μορφὴ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου. — Ἡ ἑλληνικὴ ἀνατροφή. — Ὁ Ἀριστοτέλης ὡς διδάσκαλος τοῦ Ἀλεξάνδρου. — Τί ἐδίδαξεν ὁ Ἀριστοτέλης. — Ἡ Ὁμηρικὴ ποίησις. — Ἡ ἐπίδρασις τοῦ σταγιρίτου φιλοσόφου. — Ὁ Ἀλέξανδρος ὡς πανελληνιστής. — Αἱ ἰδέαι τοῦ Ἰσοκράτους. — Αἱ πρῶται μετ' Ἀθηναίων ἐπαφαί. — Ὁ Ἀλέξανδρος ἐν Ἀθήναις. — Εἰρηνικὴ ἐκστρατεία καὶ παροχὴ συγγνώμης. — Στρατηγός. Αὐτοκράτωρ τῶν Ἑλλήνων. «Ὁ Ἀλέξανδρος καὶ οἱ Ἕλληνες». — Ἡ μετὰ τοῦ Διογένους συνάντησις καὶ ὁ χρησμὸς τῶν Δελφῶν. — Ἑλληνικαὶ Παρασπονδίαι. Ἀθῆναι καὶ Θῆβαι. — Ἡ καταστροφὴ τῶν Θηβῶν. — Ἡ εὐθύνη τοῦ Ἀλεξάνδρου διὰ τὴν σφαγὴν τῶν Θηβαίων. — Πράξεις γενναιοψυχίας καὶ ἐκδηλώσεως μεταμελείας. — Ἡ συγχώρησις τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἡ στερέωσις τῆς ἡγεμονίας.).,

Δεδούση, Χριστίνας, δ. Φ., Προβλήματα τοῦ Μενάνδρου ὑπὸ τὸ φῶς τοῦ Δυσκόλου, σσ. 399—404.,

Ervin, Miriam., Geraistai Nymphai Genethliai and the Hill of the Nymps. A Problem of Athenian Mythology and topography, σσ. 146—159 (I. Genaistai Nymphai Genethliai : Hyakinthides. —II. The Tomb of Geraistos and the Hill of Hyakinthos.— III. The toponymon Geraistos and the Hill of the Nymps.).,

Zoumpos, A. N., Das «Ethische Urteil» Bei Herakleitos σσ. 420—424.,

Hennicke, Martin., Griechische Nomima auf dem Gebiete der Schweiz, σσ. 202—206.,

Τοῦ αὐτοῦ, Luis de Camoes, Ein Freund der Griechen, (1524—1580), σσ. 405—419.,

Kokolakis, Minos., Ph. D., Pandomimus and the Treatise Περὶ Ὀρχήστρας (De Saltatione), σσ. 3—56. (I. The Historic Background of the Treatis «De Saltatione». — II. Intances of «Orchesis» in Other Works of Lucian. — III. The «Pyrrhica». — IV. Notes on the Origins of Pantomimus. — V. Costume and masks of the Orchestre. —VI. Stage Arrangements. — VII. The Proble of the «Assistants». — VIII. Addenda to the List of Panthomimic Themes.— Περίληψις.).,

Κολακλίδου, Πέτρου., Ἡ προσωπικότης τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος, σσ. 83—89. (Ὁμιλία).,

Τοῦ αὐτοῦ, Παρατηρήσεις εἰς τὴν ᾠδὴν III, 14 τοῦ Ὁρατίου, σσ. 94—96.,

Τοῦ αὐτοῦ. Miscellanea Latina, σσ. 207—209. (I. Labor Improbus. — II. Publicus.).,

Κουμανούδη, Σ. Ν., Εἰς Μενάνδρου «Δύσκολον», σσ. 90—93.

Τοῦ αὐτοῦ, Ἀρχιλόχου γλωσσάριον, σσ. 295—309.,

Κρεκούκια, Δημ. Α., Φυτώνυμα τοπωνύμια Τριφυλίας, σσ. 425—445.,

Λαμψίδου, Ὀδ., δ. Φ., Ἡ Χρονικὴ Σύνοψις τοῦ Κ. Μανασσῆ κατὰ τὸν Bodl. Baroc. 18., σσ. 310—356. (Τὸ κείμενον. — Σχόλια).,

Λογοθέτου, Κων. Ι., Κριτικὰ καὶ ἑρμηνευτικὰ εἰς χωρία Πλατωνικά, σσ. 275—294. (Φίληβος, 13 A, 14 D, 14 E, 15 B, 16 C, 16 E, 17 C, 18 AB, 22 B, 23 C, 25 D, 26 D, 27 D, 27 E, 28 E, 29 B, 30 B, 30 DE, 31 B, 32 C, 34 C, 35 A.).,

Luisides, Luisos. L., Il «Numen Laesum» Nell' Eneide di Virgilio, σσ. 63—82.,

Οἰκονομίδου, Ἀλ. Ν., Ἀνέκδοτοι ἐπιγραφαὶ ἐκ τοῦ παρὰ τὴν Ἱερὰν ὁδὸν «Πυθίου» εἰς τὸν χῶρον τῆς Μονῆς Δαφνίου, σσ. 218—222. (1. Κατάλογος ἀφιερωτῶν ἢ θιασωτῶν. — 2. Τεμάχιον ἐξ ἐνεπιγράφου βάθρου ἀφιερώματος. — 3. Βάθρον ἀφιερώματος τῆς Βουλῆς τῶν Φ΄. — Ἀφιέρωμα τῶν πληρωμάτων τῶν ἱερῶν νηῶν.).,

Παπαχαρίση, Ἀθαν. Χ., Μεικτά, σσ. 446—456. (Ἡ κάλυψις ὡς πενθητήριον.— Γλωσσικά.).,

Σκαρδάση, Ἰω. Γ., δ. Φ., Περὶ ρητορικῆς τοῦ Ὁμήρου. Μάθημα πρῶτον τοῦ V. Monti, σσ. 57—62.,

Τοῦ αὐτοῦ; Βιβλιογραφία εἰς τὸν «Δύσκολον» τοῦ Μενάνδρου, σσ. 460—464.,

Σούρλα, Εὐριπίδου, Τὰ προλεγόμενα εἰς τὰς σχολικὰς ἐκδόσεις τῶν σχολικῶν συγγραφέων, σσ. 160—164.,

Σταματάκου, Σταμ. Β., Κριτικὰ καὶ ἑρμηνευτικὰ σημειώματα, σσ. 169—171. (Θουκυδ. ΙΙ 43, 6. — Θουκυδ. ΙΙ, 44, 1.).,

Stamatis. Evangelos., On Book X of Eyclid's Elements, σσ. 371—398.,

Φλώρου, Ἀθανασίου., Παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν εἰς — αρ, —ωρ καὶ —ας οὐδετέρων, σσ. 165—168.

β— Βιβλιοκρισίαι, τῶν Γεωργούλη, Κ., Κόλια, Κ., Οἰκονομίδου, Ἀ., καὶ Σταμάτη, Εὐ..

γ. Νεκρολογίαι τῶν :

Μάνη, Εὐαγγέλου. Ἰακ., Νικόλαος Ἐμμ. Φραγκίσκος, σ. 488.,

Παυλοπούλου, Ἀνδρέου., Παναγιώτης Ν. Δημόπουλος, σσ. 487—488.

Δημοσιεύονται προσέτι : Ἡ κίνησις τῆς Ἑταιρείας κατὰ τὸ Α΄ ἑξάμηνον τοῦ 1959. Δεκάτη πέμπτη τακτικὴ Γενικὴ Συνέλευσις, σσ. 262—264.,

Ἀπὸ τὴν ζωὴν καὶ τὴν κίνησιν, σσ. 265—266. (Τὰ νέα νομοθετήματα. — Ἡ στροφὴ τῆς παιδείας πρὸς τὴν τεχνικὴν καὶ ἐπαγγελματικὴν ἐκπαίδευσιν. — Ἡ συγκρότησις τῶν πολυπληθῶν καὶ πολυμελῶν συμβουλίων. — Δύο παιδαγωγικαὶ συγγραφαί. — Μὴ ἐπιτρεπτέαι ἀνακολουθίαι).,

Ἐκπαιδευτικαὶ εἰδήσεις, σ. 267.,

Ληφθέντα βιβλία καὶ περιοδικά, σσ. 268, 492—493.,

Πίναξ νέων μελῶν τῆς Ἑταιρείας Ἑλλήνων φιλολόγων, σσ. 269, 494—495.,

Πίναξ νέων συνδρομητῶν τοῦ «Πλάτωνος», σσ. 270—496.

Πίναξ κυρίων ὀνομάτων καὶ λέξεων, σσ. 497—503, τὰ ὁποῖα καὶ κλείουν τὸν τόμον.

26)11)1961. ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΣ ΣΤ. ΑΝΕΣΤΙΔΗΣ

Βιβλιοθήκη τῆς Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων. Κατάλογος τῶν εἰσαχθέντων συγγραμμάτων καὶ περιοδικῶν κατὰ τὸ ἔτος 1958. Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ Ἐθνικοῦ Τυπογραφείου 1959. Σχ. 8ον, σσ. 6 ἀ. ἀ. + 175. Τοῦ αὐτοῦ, Κατάλογος τῶν εἰσαχθέντων συγγραμμάτων καὶ περιοδικῶν κατὰ τὸ ἔτος 1959. Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ Ἐθνικοῦ Τυπογραφείου 1960. Σχ. 8ον, σσ. 182.

Ἡ Βιβλιοθήκη τῆς Βουλῆς τῆς Ἑλλάδος ἤρχισεν ἐπανεκδίδουσα καταλόγους τῶν βιβλίων της. Τὴν φορὰν ταύτην ἐμφανίζει καταλόγους τῶν κατ' ἔτος εἰσαγομένων συγγραμμάτων καὶ περιοδικῶν, ἀρχῆς γενομένης ἀπὸ τοῦ ἔτους

1958.

Ὁ Κατάλογος χωρίζεται εἰς δύο μέρη, εἰς τὸ πρῶτον τῶν ὁποίων καταχωροῦνται τὰ συγγράμματα, ἑλληνικὰ καὶ ξένα, καὶ εἰς τὸ δεύτερον τὰ περιοδικά, ἑλληνικὰ καὶ ξένα. Ἡ καταχώρησις γίνεται ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀλφαβητικῆς εὑρετηριάσεως τῶν ἐπωνύμων τῶν συγγραφέων ἢ τῶν ἐπιστημονικῶν ἱδρυμάτων, περὶ τῆς ὁποίας γίνεται λόγος εἰς τὸ προτασσόμενον σημείωμα τοῦ Διευθυντοῦ τῆς Βιβλιοθήκης κ. Ἀλκιβιάδου Ν. Προβατᾶ.

Οἱ κατάλογοι αὐτοὶ ἀποτελοῦν χρησίμους ὁδηγοὺς διὰ τοὺς χρησιμοποιοῦντας τὴν Βιβλιοθήκην τῆς Βουλῆς μελετητάς, ἀφοῦ ἡ ἐνημέρωσις αὐτῆς εἶναι θαυμαστή, δι' ὃ καὶ χαιρετίζονται ὡς καλύπτοντες σχετικὸν κενόν.

26)11)1961. ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΣ ΣΤ. ΑΝΕΣΤΙΔΗΣ

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΑΡΘΡΑ — ΜΕΛΕΤΑΙ — ΛΟΓΟΙ

ΕΠΙΣΗΜΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΦΙΛΛΑΝΔΙΑΣ

ΡΩΜΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΑΓΓΛΙΚΑΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΑΡΜΕΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΠΑΓΚ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

ΒΙΒΛΙΟΛΟΓΙΑΙ

Κωνσταντίνου Καλλινίκου, καθηγητοῦ :

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑΙ

«ORTODOKSIA» — Ahlâki ve Dini Resale
Imtiyaz sahibi ve Umum Neşriyat Müdürü
Adalar Metropoliti, DOROTEOS YEORGIADIS
Büyükada, Çınar caddesi, 62.
Basıldığı yer ve tarih : 30-3-1962.
Rum Patrikhanesi adına, Yani Yurduseven Matbaası.

«ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ»
Τριμηνιαῖον Ἠθικοθρησκευτικὸν Περιοδικὸν
Ἰδιοκτήτης — Διευθυντής :
Ὁ Μητροπολίτης Πριγκηποννήσων Δωρόθεος